

Liaona

Vosa mai na Koniferedi Raraba

E Vakauqeti ira na Matavuvale o Peresitedi Nelson
Mera **Vakasaqara na Bula Vakacerecerei**

Tokoni na Lewe ni Vakaitutu Raraba
Vitusagavulu Vou kei na Mataveiliutaki
Raraba ni Matawilivola ni Sigatabu

Sa Mai Kacivaki e
8 na Valetabu Vou,
ka Vakavoutaki
na Veivaletabu ni
Gauna ni Painia

KO IRATOU NA MATAVEILIUTAKI TAUMADA KEI NA KUORAMU NI IAPOSITOLO LE TINIKARUA ENA RUMU NI VEISIKO ENA VALE TABU E ROMA ITALI.

“Sivia na 2,000 na yabaki sa oti, a noda iVakabula, ko Jisu Karisito, a veiqaravi e vuruvura, ka tauyavutaka kina na Nona Lotu kei na Nona Kosipeli. A kaciva eso na iApositolo ka solia vei ira na ivakaro ogo ‘o koya mo dou qai lako, ka vakalotutaki ira na lewe ni veivanua kecega’ [Maciu 28:19]. Ena noda siga, na Lotu ni Turaga e sa vakalesui tale mai. Na iVakabula e duri ka ulu ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai. Me vaka ni keitou sa iApositolo-ni gauna ogo i Jisu Karisito, keitou wasea edaidai na itukutuku vata ga ka ra a wasea na iApositolo mai liu-ni bula tiko na Kalou ka sa Karisito ko Jisu.”

—Peresidedi Russell M. Nelson, nona tiko voli mai Itali ena vakatabui ni Vale Tabu e Roma Itali ena vula ko Maji.

Soqoni ena Mataka ni Vakarauwai

- 6 **Meu Kila Vakacava?**
Elder Ulisses Soares
- 9 **Na Qaqarauni kei na Vakawelewele**
Becky Craven
- 11 **iSau ni Masu**
Elder Brook P. Hales
- 15 **Cakacaka ni Kaulotu: Wasea na Veika e Tu e Yalomu**
Elder Dieter F. Uchtdorf
- 19 **Me Vaka ga a Kitaka ko Koya**
Bisopi W. Christopher Waddell
- 22 **Na iTikotiko e Vakaicili Kina na Yalo ni Turaga**
Peresitedi Henry B. Eyring

Soqoni ena Yakavi ni Vakarauwai

- 26 **Nodra Tokoni na Vakaitutu ni Lotu**
Peresitedi Dallin H. Oaks
- 27 **Ripote mai na Tabacakacaka ni Dikevifika ni Lotu, 2018**
Kevin R. Jorgensen
- 28 **Na Kosipeli Dina, Savasava, ka Rawarawa i Jisu Karisito**
Peresitedi M. Russell Ballard

- 31 **Vakasaqarai ni Kilaka ena Yalo**
Elder Mathias Held
- 37 **Na Mata ni Vakabauta**
Elder Neil L. Andersen
- 38 **Kana Magiti ena Vosa i Karisito**
Elder Takashi Wada
- 41 **Rogoca na Domona**
Elder David P. Homer
- 44 **Raica na Lami ni Kalou**
Elder Jeffrey R. Holland

Soqoni Raraba ni Matabete

- 47 **Nomu iVolaniqito ni Matabete**
Elder Gary E. Stevenson
- 51 **Na Kuoramu: Na Vanua Vakaitaukei**
Elder Carl B. Cook
- 54 **Vakararavi vei Jisu Karisito**
Elder Kim B. Clark
- 58 **Na Kaukauwa ni Veitokoni ena Vakabauta**
Peresitedi Henry B. Eyring
- 60 **Ena Veimuataki Kivei na Veika Oqo?**
Peresitedi Dallin H. Oaks
- 67 **Eda Rawa ni Caka Vinaka Cake ka Vinaka Cake**
Peresitedi Russell M. Nelson

Soqoni ena Mataka ni Sigatabu

- 70 **Sautu ena Veivakalougatataki**
Elder Dale G. Renlund
- 73 **Karisito: Na Rarama Sa Cilava na Butobuto**
Sharon Eubank
- 76 **Na Loloma Cecere Vei Ira na Luvena na Tamada**
Elder Quentin L. Cook
- 81 **Vakavakarau ki na Lesu Mai ni Turaga**
Elder D. Todd Christofferson
- 85 **Na Veisorovaki nei Jisu Karisito**
Tad R. Callister
- 88 **"Lako Mai, Mo Muri Au"**
Peresitedi Russell M. Nelson

Soqoni ena Yakavi ni Sigatabu

- 91 **Vakasavasavataki mai na Veivutuni**
Peresitedi Dallin H. Oaks
- 95 **Vakaukauwataka Nomu Masela Vakayalo**
Elder Juan Pablo Villar
- 97 **iVakatawa Vinaka, Lami ni Kalou**
Elder Gerrit W. Gong
- 101 **Vakarautaki me Rawati na Veika Kece e Ganiti**
Elder David A. Bednar
- 105 **Na Taudonu ni Nona Vinaka na Kalou**
Elder Kyle S. McKay
- 107 **Tarai Cake ni Koro Vakabai Vakayalo ka Veitaqomaki**
Elder Ronald A. Rasband
- 111 **iTinitini ni Vosa**
Peresitedi Russell M. Nelson
- 64 **Vakaitutu Raraba kei na Vakaillesilesi Raraba ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai**
- 112 **Ripote Vakaiwiliwili, 2018**
- 113 **iTuvatuva ni iTalanoa ni Koniferedi**
- 114 **iTukutuku ni Lotu**
- 127 **Lako Mai, Mo Muri Au—Vuli mai na iTukutuku ni Koniferedi Raraba**

Nai Ka 189 ni Koniferedi Raraba Vakayabaki

Mataka ni Vakarauwai, 6 ni Epereli, 2019, Soqoni Raraba

Veiliutaki: Peresitedi Dallin H. Oaks.
iDola Masu: Elder Steven E. Snow
iSogo Masu: Elder Wilford W. Andersen.
Sereivakatagi mai na Matasere ni Tabernacle ena Rara ni Valetabu; Mack Wilberg kei Ryan Murphy, veiliutaki; Richard Elliott kei Andrew Unsworth, daunioqani: “Meda Sa Mai Marau,” *Serenilotu*, naba 3; “Gu Ki Liu,” *Serenilotu*, naba 39, arr. Wilberg; “Rarama Na Yaloqu,” *Serenilotu*, naba 135, arr. Wilberg; “Na Noda iVakabula,” *Serenilotu*, naba 5; “Sa Voleka Na Kalou,” *Serenilotu*, naba 49, arr. Wilberg; “Au Luve Ni Kalou,” *Serenilotu*, naba 185, tuva o Murphy; “Marau Na Tui Sau” *Serenilotu*, naba 35, vakarautaka o Murphy.

Yakavi ni Vakarauwai, 6 ni Epereli, 2019, Soqoni Raraba

Veiliutaki: Peresitedi Henry B. Eyring
iDola Masu: Elder Brent H. Nielson.
iSogo Masu: Lisa L. Harkness
Sereivakatagi mai na matasere cokovata ni Brigham Young University; Rosalind Hall kei Andrew Crane, veiliutaki; Linda Margetts kei Bonnie Goodliffe, daunioqani: “Bau Mai Na Tui Ni Tui,” *Serenilotu*, naba 59, arr. Kasen; “Loloma i Jisu,” *Serenilotu*, naba 110, arr. Jessop; “Turaga Me Dokai ni Sa Tui ni Tui,” *Serenilotu*, naba 37; “Nona Sucu Ko Jisu,” *Serenilotu*, naba 113, arr. Kasen; “Jisu Dau Karoni Au,” *Serenilotu*, naba 54, arr. Staheli.

Bogi ni Vakarauwai, 6 ni Epereli, 2019, Soqoni Raraba ni Matabete

Veiliutaki: Peresitedi Dallin H. Oaks.
iDola Masu: Elder John C. Pingree Jr.
iSogo Masu: Elder Brian K. Taylor
Sereivakatagi mai na matasere cokovata ni Matabete i Eroni mai na iteki o Layton, Utah; Stephen Schank, veiliutaki; Brian Mathias, daunioqani: “iSolisoli Ni Kalou E Veisiga,” *Serenilotu*, naba 40, arr. Wilberg; “Wilika Nomu Kalougata,” *Serenilotu*, naba 144, arr. Kasen; “Nuiui Nei Isireli,” *Serenilotu*, naba 157; “Beautiful Savior,” *Nodra Sere na Lalai*, 62, arr. Schank.

Mataka ni Sigatabu, 7 ni Epereli, 2019, Soqoni Raraba

Veiliutaki: Peresitedi Dallin H. Oaks.
iDola Masu: Elder Bradley D. Foster
iSogo Masu: Jean B. Bingham
Sereivakatagi mai na Matasere ni Tabernacle ena Rara ni Valetabu; Mack Wilberg, veiliutaki; Andrew Unsworth kei Brian Mathias, daunioqani: “Sing Praise to Him,” *Serenilotu*, naba 70; “Na Yavi Tudei,” *Serenilotu*, naba 43, arr. Wilberg; “Au Vakilai Koya,” *Nodra Sere na Lalai*, 42, arr. Cardon; “Meda Lako Ki Vua,” *Serenilotu*, naba 29; “O Thou Rock of Our Salvation,” *Serenilotu*, naba 258, arr. Wilberg; “Muri Au Mai,” *Serenilotu*, naba 63, arr. Wilberg.

Yakavi ni Sigatabu, 7 ni Epereli, 2019, Soqoni Raraba

Veiliutaki: Peresitedi Henry B. Eyring
iDola Masu: Elder Taniela B. Wakolo
iSogomasu: Elder Claudio R. M. Costa.
Sereivakatagi mai na Matasere ni Tabernacle ena Rara ni Valetabu; Mack Wilberg kei Ryan Murphy, veiliutaki; Bonnie Goodliffe kei Linda Margetts, daunioqani: “Talei Na Liga Ni Kalou,” *Serenilotu*, naba 86, arr. Murphy; “Bau

Mai Vei Jisu,” *Serenilotu*, naba 64, arr. Murphy; “Na Vei Vanua Rogoci Tu” *Serenilotu*, naba 160; “I Know That My Savior Loves Me,” Creamer kei Bell, arr. Murphy; “Au Rai Vei Kemuni,” *Serenilotu*, naba 51, arr. Wilberg.

Sa Tu na Vosa ni Koniferedi

Mo raica na vosa ni koniferedi raraba ena inita-neti ena veivosa e vuqa, lako ki na conference. Church of Jesus Christ.org ka digitaka e dua na vosa. Era sa tu talega na vosa ena Gospel Library mobile app. Kena ivakarau ni oti e ono na macawa mai na gauna ni koniferedi raraba, sa dau tu na vidio vaka-Valagi kei na vosa katoneni ena veisitoa ni lotu. Na itukutuku me baleta na koniferedi raraba ena kena vakarautaki me baleti ira na lewenilotu lokiloki sa tu ena disability.Church of Jesus Christ.org.

E Waqana

E Liu: iTaba mai vei Leslie Nilsson.
Dakuna: iTaba mai vei Matthew Reier.

iTaba ni Koniferedi

Na veitaba e Salt Lake City a tabaka o Cody Bell, Janae Bingham, Mason Coberly, Randy Collier, Weston Colton, Ashlee Larsen, Leslie Nilsson, kei Christina Smith.

ME 2019 22 NO. 2
LIAONA 18605 858

Mekasini Vakaviti ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai

Na Mataveiliutaki Taumada: Russell M. Nelson, Dallin H. Oaks, Henry B. Eyring

Na Kuoramu ni iApositolu Le Tinikarua: M. Russell Ballard, Jeffrey R. Holland, Dieter F. Uchtdorf, David A. Bednar, Quentin L. Cook, D. Todd Christofferson, Neil L. Andersen, Ronald A. Rasband, Gary E. Stevenson, Dale G. Renlund, Gerrit W. Gong, Ulisses Soares

Edita: Randy D. Funk

Dauvakasala: Brian K. Ashton, Randall K. Bennett, Becky Craven, Sharon Eubank, Cristina B. Franco, Donald L. Hallstrom, Larry S. Kacher, Erich W. Kopischke, Lynn G. Robbins

Manidia Dairekita: Richard I. Heaton

Dairekita ni Mekasini ni Lotu: Allan R. Loyborg

Manidia ni Bisinisi: Garff Cannon

Manidia Edit: Adam C. Olson

iVukevuke Manidia Edit: Ryan Carr

Veivuke ena Tabaivola: Camila Castrillón

Volavola kei na Edit: Maryssa Dennis, David Dickson, David A. Edwards, Matthew D. Flitton, Garrett H. Garff, Jon Ryan Jensen, Aaron Johnston, Charlotte Larcabal, Michael R. Morris, Eric B. Murdoch, Joshua J. Perkey, Jan Pinborough, Richard M. Romney, Mindy Selu, John Fuller Sosa, Chakell Wardleigh, Marissa Widdison

Manidia Dairekita ni Cakacaka ni Liga: J. Scott Knudsen

Dairekita ni Cakacaka ni Liga: Tadd R. Peterson

Disaini: Jeanette Andrews, Fay P. Andrus, Mandie Bentley, C. Kimball Bott, Thomas Child, Joshua Dennis, David Green, Colleen Hinchley, Eric P. Johnsen, Susan Lofgren, Scott M. Mooy, Emily Chieko Remington, Mark W. Robison, K. Nicole Walkenhorst

Kodineita ni iYaya Taqomaki: Collette Nebeker Aune

Manidia ni Tabaivola: Jane Ann Peters

Kena Tabaki: Ira Glen Adair, Julie Burdett, Thomas G. Cronin, Bryan W. Gygi, Ginny J. Nilson, Marissa M. Smith

Tabaki taumada: Joshua Dennis, Ammon Harris

Dairekita ni Tabaivola: Steven T. Lewis

Dairekita ni Veivotayaki: Troy R. Barker

Me vakau na isau ni mekasini, kei na kena vakatataro e so ki na *Liaona*, Fiji Regional Office, PO Box 90, Suva, 2-20 Lakeba Street, Samabula, Suva, Fiji. E kena isau e \$2.75 dua na yabaki, se \$0.70 na isau ni ilavelave yadudua, me vakavo ga na kena ka tabaki me ivakananumi. Me qai kerei na kena ivakamacala tale e so mai na Valenivolavola Liu ni Lotu, e na talevoni 3388900 e Suva.

Me baleta na sausaumi kei na kena isau ena taudaku kei Amerika kei Kenada, veitaratara ki na nomuni sitoa ni Lotu se ililui ni tabanalevu se tabana.

Me qai vakau na ivola kei na vakatataro ena parokaramu ni kompiuta ena liahona.lds.org; ena i-meli ki na liahona@ldschurch.org; se ena meli ki na *Liaona*, Rm. 2420, 50 E. North Temple St., Salt Lake City, UT 84150-0024, USA.

Na *Liaona* (vakadewataka na iVola i Momani ni "kabasi" se "idusidusi") sa vakadewataka oti ena vosa vaka- Albania, Armenia, Bislama, Bulgaria, Cambodia, Cebuano, Jaina, Jaina (vakarawarawataka), Croatia, Czech, Denmark, Necaladi, Valagi, Estonia, Viti, Finlandi, Varanise, Jamani, Kiriki, Idia, Hungary, Aisiladi, Idonisia, Itali, Japani, Kiribati, Korea, Latvia, Lithuania, Malaqasi, Masela, Mongolia, Nowei, Poladi, Potukali, Romania, Rusia, Samoa, Slovenia, Siperi, Suwiteni, Swahili, Tagalog, Taiti, Tai, Toga, Ukraine, Urudu, kei na Vietnam. (E duidui na gauna me taba kina ena veivosa yadudua.)

© 2019 mai na Intellectual Reserve, Inc. Dodonu kece e taqomaki. Tabaki e Amerika

Sa rawa me lavetaki na veitukutuku kei na iyaloyalo era tiko ena *Liaona* me baleta na inaki eso, cakacaka ni lotu sega ni saumi se vakayagataki ga e vale. Ena sega ni rawa me lavetaki na veiyaloyalo eso kevaka era sega ni vakadonui mai vei kena itaukei. Na vakatataro baleta na Dodonu ni Lavetaki me na vakau yani ki na Intellectual Property Office, 50 E. North Temple St., Salt Lake City, UT 84150, USA; i-meli: cor-intellectualproperty@ldschurch.org.

For Readers in the United States and Canada: May 2019 Vol. 22 No. 2 LIAHONA (USPS 311-480) Fijian (ISSN 1096-5122) is published four times year (April, May, October, and November) by The Church of Jesus Christ of Latter-day Saints, 50 East North Temple, Salt Lake City, UT 84150. USA subscription price is \$4.00 per year; Canada, \$4.80 plus applicable taxes. Periodicals Postage Paid at Salt Lake City, Utah. Sixty days' notice required for change of address. Include address label from a recent issue; old and new address must be included. Send USA and Canadian subscriptions to Salt Lake Distribution Center at address below. Subscription help line: 1-800-537-5971. Credit card orders (Visa, MasterCard, American Express) may be taken by phone. (Canada Poste Information: Publication Agreement #40017431)

POSTMASTER: Send all UAA to CF5 (see DMM 507.1.5.2).

NONPOSTAL AND MILITARY FACILITIES: Send address changes to Distribution Services, Church Magazines, PO Box 26368, Salt Lake City, UT 84126-0368, USA.

Kedra iTuvatuva
Vakamatanivola O Ira
Era Vosa

Andersen, Neil L., 34
Ballard, M. Russell, 28
Bednar, David A., 101
Callister, Tad R., 85
Christofferson, D. Todd, 81
Clark, Kim B., 54
Cook, Carl B., 51
Cook, Quentin L., 76
Craven, Becky, 9
Eubank, Sharon, 73
Eyring, Henry B., 22, 58
Gong, Gerrit W., 97
Hales, Brook P., 11
Held, Mathias, 31
Holland, Jeffrey R., 44
Homer, David P., 41
Jergensen, Kevin R., 27
McKay, Kyle S., 105
Nelson, Russell M., 67, 88, 111
Oaks, Dallin H., 26, 60, 91
Rasband, Ronald A., 107
Renlund, Dale G., 70
Soares, Ulisses, 6
Stevenson, Gary E., 47
Uchtdorf, Dieter F., 15
Villar, Juan Pablo, 95
Wada, Takashi, 38
Wadell, W. Christopher, 19

iTuvatuva Vakaiulutaga

Bula vakacerecerei, 88
Bula vakalou, 60
Bula Vakatama, 22, 58
Bula Vakaveitacini, 51
Bula vakayalo, 70, 47, 95, 107
Cakacaka ni kaulotu, 15, 22, 51, 76, 95
Cakacaka ni valetabu, 76, 81, 101
Cakacaka Vakalotu, 85, 88
Cakamana, 15
Digidigi, 60
Dina, 34, 107
iLiuli ni Lotu, 58
iNuinui, 6, 91, 105
Ira na Parofita, 34
iTikitiko, 22, 101, 107
iVakadinadina, 107
iVakaraitaki, 6
iVakatakila, 31, 38, 41
iVola i Momani, 51, 81
Jisu Karisito, 6, 19, 22, 28, 34, 38, 44, 54, 67, 73, 81, 85, 88, 91, 95, 97, 101, 105, 107
Josefa Simici, 22, 85, 101
Kalou na Tamada, 11
Kalouca, 34, 73, 85
Karua ni Lako Mai, 81
Kequ Yaga, 38
Kila ka, 31, 41
Kuoramu ni matabete, 47, 51
Loloma, 11, 15, 22, 28, 58, 73, 76
Loloma veivueti, 91
Marau, 9, 22
Masu, 11, 22, 58, 70
Matabete, 54, 58, 67
Matabete i Eroni, 19, 47, 51
Matavuvale, 34, 58, 76, 88
Matawilivola ni Sigatabu, 101
Mate vakayago, 85
Mate Vakayalo, 85
Rarama i Karisito, 73

Reki, 28, 60, 88
Sakaramede, 44
Siga ni Vakacecegu, 28
Solibula, 60
Soqoni vata, 81, 97
Tabana Vakaitukutuku, 76
Talairawarawa, 70
Tucaketale, 81, 91
Tuva Kawa, 76, 81
Vakabauta, 6, 22, 34, 58, 70, 95, 107
Vakacegu, 28
Vakarokoroko, 44
Vakatisaipeli, 6, 9, 15, 28, 47, 54, 67, 107, 111
Vakavakarau, 101, 107
Valetabu, 22, 111
Veiciqomi, 73
Veilewai, 91, 111
Veiqaravi, 19, 28, 54, 97
Veiqaravi, 19
Veisau, 67
Veisereki, 105
Veisorovaki, 44, 85, 91, 97
Veitemaki, 47
Veitokani, 51
Veitokoni, 58
Veivakabulabulataki, 19
Veivakacegui, 105, Saumaki, 19, 31, 38
Veivakalougatataki, 70, 105
Veivakauqeti, 31, 41
Veivakavulici, 6, 28, 76
Veivosoti, 22
Veivutuni, 22, 67, 73, 85, 91
Veiyalayalati, 9, 54, 73, 88, 101
Vuli, 6, 28, 101
Vuli ivolanikalou, 38
Yalo Tabu, 22, 31, 38, 41
Yaloqaqa, 15
Yalovinaka, 105
Yalovosota, 70, 105
Yavu ni veivakabulai, 60

Veika Vakasakiti mai nai Ka 189 ni Koniferedi Raraba Vakayabaki

Tekivu mai na gauna e tokoni kina o Peresitedi Russell M. Nelson me Peresitedi ni Lotu, sa mai kacivaki e vica na veisau bibi ena koniferedi raraba.

Sa mai ka ni nanamaki vei ira na lewenilotu ni na yaco mai e vuqa tale na veisau ena koniferedi oqo. Ia, era vakanamata na iliuliu ni Lotu ena dua tale na mataqali veisau—me na rawa ni cakacaka e lomada na iVakabula.

Na Vakatakekere ni Dua na Parofita

“Ni kerei iko kei au ko Jisu me ‘veivutuni,’ sa sureti keda tiko meda veisau,” e kaya o Peresitedi Nelson.

“... Mo kila na cava e *tarova* tiko nomu veivutuni. Ni oti, veisau sara! Veivutuni! Eda rawa kece ni vinaka cake ka vinaka cake mai na kena e liu.”

- Wilika na veisureti nei Peresitedi Nelson meda veivutuni (tabana 67).
- Na ikuri ni vosa ko na rawa ni marautaka me baleta na veivakalougatataka ni veivutuni, raica na vosa mai vei:
 - Peresitedi Dallin H. Oaks (tabana 91)

- Peresitedi Henry B. Eyring (tabana 22)
- Tad R. Callister (tabana 85)

Veisau ena Lotu

E vuqa vei ira na vosa era vosa ena veisau a mai kacivaki. E vakauqeti keda o Peresitedi M. Russell Ballard me kakua ni da vagolei tani mai “na inaki vakayalo ni veisau oqo . . . ena marautaki ni veisau.”

- Wilika na veisureti nei Peresitedi Ballard me da vakanamata ki na dina rawarawa ni kosipeli (tabana 28).
- Vulica mai vei Elder Jeffrey R. Holland ena rawa ni vakavinakataka vakacava na veisau ni tuvatuva ni sakaramede (tabana 44).
- Vulica mai vei Elder David A. Bednar na veika ena yaco ni da vakanamata ki na vuli me iusutu ni vuvale (tabana 101).
- Raica na vakaleleka ni veisau eso e kacivaka o Peresitedi Nelson ena gauna sa tokoni kina me Peresitedi, ka qai vakasamataka na kedra inaki vakayalo (tabana 121).

Valetabu Vou kei na kena e Vakavoutaki

E kacivaka o Peresitedi Nelson ena koniferedi e walu na valetabu vou kei na ituvatuva sa koto me vakavoutaki e vica na valetabu mai na gauna vakapainia. Ia, e vakabibitaka o koya na gagadre e tiko meda vakavinakataka keda yadua. “Meda sa qai vakavinakataka na noda bula ena noda vakabauti Koya ka nuitaki Koya”.

- Wilika na ilutua ni vosa nei Peresitedi Nelson (tabana 111).
- Vakasaqara na ituvatuva ni valetabu vovou (tabana 124).
- Vulica na ituvatuva e levu cake me baleta na Valetabu e Salt Lake ena ChurchofJesusChrist.org/go/05194. [Me baleta na vosa eso, vakayagataka na news.ChurchofJesusChrist.org.] ■

Soqoni ena Mataka ni Vakarauwai

MAI VEIL ELDER ULISSES SOARES
Ena Kuoramu ni iApositolu Le Tinikarua

Meu Kila Vakacava?

*Ni da vakasaqara ena gumatua, vakadeitaki
kei na marau me vulica na kosipeli i Jisu Karisito
ka veivakatavulici vakataki keda, ena veisautaka
na vuniyaloda.*

Kemuni na taciqū kei na ganequ, sa dua na ka rekitaki me da tiko vata tale nikua ena koniferedi raraba ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai ena nona veidusimaki na noda parofita loma-ni o Peresitedi Russell M. Nelson. Au vakadinadinataka vei kemuni ni na noda na galala dokai me da rogoca na domona na noda iVakabula, ko Jisu Karisito, mai na nodra ivakavuvuli o ira era na masu, lagasere, ka vosa ena vuku ni veigagadre eso ni noda gauna ena koniferedi oqo.

Me vaka e volai ena Cakacaka, A vakavulica o Filipe na Dauvunau na kosipeli vua e dua na kai Iciopea e dua na dauniyau ka dau maroroya na nona iyau taucoko na ranadi kei Iciopea.¹ Ni lesu tiko mai ena sokalou mai Jerusalemi, a wilika na ivola i Aisea. Ni sa vakauqeti ena Yalo, a toro volekati koya yani o Filipi ka kaya, “o sa kila na ka ko sa wilika se segai?”

“A sa kaya [na dauniyau], Au sa rawata vakaivei kevaka sa sega e dua me tuberi au? . . .

“Sa qai dalaga ko Filipi ka sa tekivu ena tiki ni Vola Tabu ko ya, a sa vunau-taki Jisu vua.”²

Na nona taro na turaga ni Iciopea oya e vakananuma vei keda na noda

ilesilesi vakalou taucoko me da segata me da vulica ka veivakavulici vakataki keda ena kosipeli i Jisu Karisito.³ Ia, ena ituvaki ni vuli kei na veivakavulici ni kosipeli, eda na vaka na kai Iciopea ena so na gauna—eda na gadreva na nona veivuke e dua na qasenivuli yalo-dina ka vakauqeti; ka so na gauna eda na vakataki Filipe—eda na gadreva me

da veivakavulici ka veivaqacotaki vei ira tale eso ena nodra saumaki mai.

Na noda inaki ni da segata me da vulica ka vakavulica na kosipeli i Jisu Karisito sai koya me da vakalevutaka noda vakabauta na Kalou kei na Nona ituvatuva vakalou ni marau vakakina vei Jisu Karisito kei na Nona isoro ni veiva-kaduavatataki me da rawata na saumaki tudei. Na vakabauta kei na saumaki sa tubu cake tikoga vakaoqo ena vukea noda cakava ka rokova na veiyalayalati kei na Kalou, ka vaqacotaka noda gagadre me da muri Jisu ka na basika kina na veisau dina vakayalo vei keda—ena dua tale na kena vosa, ena veisau-taki keda ki na dua na tamata vou, me vaka e vakavulica na iApositolu o Paula ena nona ivola vei ira na kai Korinica.⁴ Na veisau oqori ena kauta mai vei keda e dua na bula marau, vuai vinaka, ka bulabula ka na vukea me tawamudu na noda rai. Sega beka ni o koya sara ga oqori na ka a yaco vua na dauniyau ni Iciopea ena nona sa vulica baleta na iVa-kabula ka saumaki ki na Nona kosipeli? E tukuni ena ivolanikalou ni “sa lako ena nona sala ko koya ka reki tiko.”⁵

E sega ni ka vou na ivakaro me da vulica ka veivakavulici vakataki keda ena kosipeli; sa dau tokaruataki tiko e veigauna mai na ivakatekivu ni bula vakatamata.⁶ Ena dua na gauna, ni a tiko voli o Mosese kei ira na nona tamata ena buca ko Moapi ni se bera ni ra butuka yani na vanua yalataki, a vakauqeti koya na Turaga me vakasa-lataki ira na nona tamata ena vuku ni nodra itavi me ra vulica na lawa kei na veiyalayalati era sa ciqoma mai vua na Turaga ka vakavulica vei ira na nodra kawa,⁷ ni vuqa vei ira era a sega ni vakila na kosovi ni Wasa Damudamu se na ivakatakila soli mai na Ulunivanua ko Saineai.

E vakasalataki ira nona tamata o Mosese:

“Mo ni vakarorogo mada na Isireli, ki na ilesilesi kei na lewa kau sa vaka-vulica vei kemuni, mo ni cakava mo ni bula kina, mo ni lako ka taukena na vanua sa solia vei kemuni ko Jiova na Kalou ni nomuni qase. . . .

“ . . . Mo ni vakavulica ga vei ira na luvemuni, kei ira na makubumuni.”⁸

A tinia ko Mosese, ka kaya, “Ia mo ni vakabauta mada na nona ilesilesi, kei na nona ivakaro, kau sa vakarota vei kemuni ena siga oqo, me yaco kina vei kemuni na ka vinaka, vei ira talega na luvemuni, ka me dede kina na nomuni bula ena vanua sa solia vei kemuni ko Jiova na nomuni Kalou, me sega ni mudu.”⁹

Era sa dau dusimaki keda tikoga na parofita ni Kalou ni dodonu me da susuga cake noda matavuvale ena veisusu kei na ivakavuvuli ni Turaga¹⁰ ia “ena rarama kei na dina.”¹¹ A kaya o Peresitedi Nelson ena dua na gauna lekaleka sa oti, “Ena gauna oqo ni bula tawasavasava rerevaki kei na takalevu ni iyaloalo vakasisila, sa nodra itavi tabu na itubutubu me ra vakavulica vei ira na luvadra na bibi ni Kalou [kei Jisu Karisito] ki na nodra bula.”¹²

Kemuni na taciqa kei na ganequ, nona ivakasala noda parofita sa ivakananumi ni noda itavi yadua me da segata me da vulica ka vakavuvulitaka ki na noda matavuvale ni tiko e dua na Tamada Vakalomalagi ka lomani keda ka sa vakarautaka e dua na ituvatuva vakalou ni marau me baleti ira na Luvena; ni o Jisu Karisito, na Luvena, sai koya na Dauveivueta ni vuravura; ka na rawati na bula ena noda vakabauta na Yacana.¹³ Me yavutaki noda bula ena uluvatu ni noda Dauveisereki, o Jisu Karisito, ka na rawa ni vukei keda yadua kei na matavuvale me ceuti tu e yaloda na veivakauqeti vakayalo, ka na vukea noda vosota tu vakadede ena noda vakabauta.¹⁴

Sa rawa beka ni o ni nanumi rau na tisaipeli i Joni na Dauveipapitaio taki ena nodrau muri Jisu Karisito ni oti nodrau rogoca na ivakadinadina nei Joni ni o Jisu na Lami ni Kalou, na Mesaia Era a ciqoma na veisureti nei Jisu o ira na tamata vinaka oqo me ra “lako mai ka raica”¹⁵ ka tiko vata kaya ena siga oya. A yaco me ra kila ni o Jisu na Mesaia, na Luve ni Kalou, ka muri Koya ena gauna kece ni nona bula sa vo.

Ena ivakarau vata oya, ni da ciqoma na nona veisureti na iVakabula me da “lako mai ka raica,” e gadrevi me da dei tiko Vua, meda luvuci keda ena ivolanikalou, rekitaka, vulica Nona ivunau,

ka bula ena ivakarau e bula kina o Koya. Ena gauna ga oqori eda na qai kilai Koya ka vakadinata na domona, ka kila ni da lako mai Vua ka vakabauti Koya, eda na sega sara ni via kana se via gunu.¹⁶ Eda na kila na dina ena veigauna kece, me vaka a yaco vei rau na tisaipeli erau a tiko vata kei Jisu ena siga ko ya.

Kemuni na taciqa kei na ganequ, oya ena sega ni yaco vakacala ka. Noda vakamatautaki keda ki na veivakayarayarataki cecere duadua ni bula vakalou e sega ni rawarawa; e gadrevi kina me da dau kaciva na Kalou ka vulica na ivakarau me da kauta mai kina na kosipeli i Jisu Karisito ki na noda bula. Ni da kitaka vakakina, au yalataka ni na kauta mai na dina ki yaloda kei na noda vakasama ka vakadinadinataka na veivakauqeti ni Yalo Tabu,¹⁷ ena vakavuvulitaka na veika kecega.¹⁸

Na nona taro na kai Iciopea, “Meu kila vakacava vakavo kevaka e dua na tamata e tuberi au?” e dua na kena ibalebale bibi ena noda dui itavi vakatamata yadua me da bulataka na ivakavuvuli ni kosipeli eda sa vulica. Vua na kai Iciopea, me kena ivakaraitaki, a cakacakataka na dina a vulica mai vei Filipe. A kerea me papitaio. Sa qai kila ni o Jisu Karisito na Luve ni Kalou.¹⁹

Kemuni na taciqa kei na ganequ, sa dodonu me vakaraitaki ena noda ivalavala na veika eda vulica ka vakatavulica. E gadrevi me da vakaraitaka na noda vakabauta ena ivakarau ni noda bula. Na qasenivuli vinaka duadua o

koya e dau matanataka vakavinaka. Ni da vakavulica e dua na ka eda bulataka dina ena vukica na yalodra o ira eda vakavulica. Kevaka eda gadrevi ira na tamata, se ra lewe ni matavuvale se sega, me ra vakaiyautaki ira ena ivolanikalou kei na nodra ivakavuvuli na iapositolo kei na parofita bula, era na gadreva me ra raica ni taleitaka tiko na yaloda. Sa vakakina, kevaka eda vinakata me ra kila ni parofita, daurairai ka dauvakatakila ni noda gauna oqo o Peresitedi Russell M. Nelson, era na gadreva me ra raici keda ni da laveta na ligada me da tokoni koya ka saravi keda ni da muria tiko na nona ivakavuvuli vakauqeti. Me vaka na ivosavosa kilai levu ni Amerika oya, “E rogo levu cake na ka o cakava mai na ka o tukuna.”

E so beka vei kemuni ena gauna sara ga oqo o ni tarogi kemuni tiko, “Elder Soares, au sa cakava tiko na veika kece oqo kau vakamuria tiko vakataki au na iwalewale oqo vakakina na matavuvale, ia ka ni rarawa, eso na noqu daulomani era sa vakayawaki ira tiko ga mai vua na Turaga. Na cava meu cakava?” Vei kemuni o ni sotava tiko ena gauna sara ga oqo na yalo rarawa, yaluma, kei na veivutuni beka, yalovinaka mo ni kila era sega ni sa yali vakadua na noda daulomani baleta na Turaga e kila na vanua era tu kina ka wanonovi ira tiko. Nanuma tiko, era sa Luvena talega!

Ena dredre beka ni da kila vakavinaka sara na vuna era sa lakova kina eso na tamata e dua tale na sala. Na ka

vinaka duadua eda rawa ni cakava ena ituvaki oqori me da lomani ira ga ka maroroi ira, masulaka nodra taqomaki ka vakasaqara na veivuke ni Turaga mo kila na ka mo cakava ka tukuna. Marautaka vata kei ira na veika era qaqa kina; mo nodra itokani ka raica na veika vinaka e tu vei ira. Me da kakua ni viritaka na itauwelu vei ira ia meda vakamareqeta na keda isema kei ira. Kakua ni biligi ira se vakalewai ira. Lomani ira ga! Na italanoa vakaibalebale ni gone cidroi e vakavulica vei keda ni gauna era kilai yalodra kina na gone, e vakavuqa ni ra dau gadreva me ra lesu mai ki vale. Kevaka e yaco oya vei ira nomu daulomani, vakasinaita na yalomu ena loloma, cicivi ira, leleca na domodra, ka reguca, me vaka na tamai koya na gone cidroi.²⁰

Kena ilutua, bula kilikili tikoga, mo ivakaraitaki vinaka vei ira ni veika o vakabauta, ka toro voleka vua na noda iVakabula ko Jisu Karisito. E kila ka ciqoma o Koya na noda yaluma titobu kei na mosi, ka na vakalougatataka na nomu igu kei na nomu yalodina vei ira na nomu daulomani kevaka e sega ena bula oqo, ena bula sa bera mai. Kemuni na taciqa kei na ganequ, mo ni nanuma tiko na inuinui e dua na tiki bibi ni ituvatuva vakosipeli.

Ena loma ni veiabaki e vuqa ni veiqaravi ena Lotu, au sa raici ira na lewenilotu yalodina ena nodra bulataka ena gugumatua na ivakavuvuli oqo. Oqo e baleta e dua na tina ni gone tu taudua kau na vakatokai koya o “Mary.” Ka ni rarawa, ni a veibiu o Mary. Ena gauna

oya a vakadinadinataka o Mary ni nona vakatulewa bibi duadua baleta nona matavuvale e vakayalo. Se bibi tikoga vua na masu, vuli ivolanikalou, lolo, kei na lako i lotu kei na valetabu?

A dau yalodina tu ga o Mary, ia ena ilesu ni sala bibi sara oya, a lewa me kukuva matua toka na veika e kila ni dina. A kunea na kaukauwa ena “Na Matavuvale: Ai Vakaro ki Vuravura Raraba,” ka vakavuvulitaka ena maliwa ni veivakavuvuli vakasakiti e vuqa ni “sa nodra itavi bibi sara na itubutubu me ra tuberi ira cake na luvadra ena loloma kei na buladodonu” ka vakavulici ira me ra dau muria tikoga na ivakaro ni Kalou.²¹ Sa dau vakasaqara e veigauna na isaunitaro mai vua na Turaga ka wasea vei iratou na luvena e lewe va ena veigauna vakamatavuvale yadua. Eratou dau veivosakitaka vakamatavuvale na kosipeli ka veiwasei vakataki iratou ena veika eratou dui sota-va kei na nodratou ivakadinadina.

E dina ni tu na veika rarawa eratou dau sotava, eratou tara cake na luvena na loloma ena kosipeli i Karisito kei na gagadre me ratou veiqaravi ka wasea vei ira tale eso. E tolu vei iratou era sa lesu mai na kaulotu tudei, ka veiqaravi tiko oqo o koya e gone duadua ena kaulotu mai na Ceva kei Amerika. A wasea na luvena yalewa qase duadua, ka sa vakawati ena gauna oqo ka tudei tu ena nona vakabauta, “au sega ni bau vakila me vaka ni a susugi keitou duadua ga o tinai keitou baleta ni dau tiko ga ena neitou vuvale na Turaga. Ni dau wasea o tinaqu vei keitou na nona ivakadinadina baleti Koya, sa tekivu me keitou

golevi Koya yadua ena neitou dui taro. Au vakavinavinakataka vakalevu na nona vakabula mai na kosipeli.”

Kemuni na taciqa kei na ganequ, a rawata na tina ni gone vinaka oqo me cakava na nona vuvale me vanua ni vuli vakayalo. Me vaka na taro a taroga na kai Iciopea, a tarogi koya vakavica kina o Mary, “Eratou na vuli vakacava na luvequ vakavo kevaka e tuberi iratou na tinadratou?”

Kemuni na itokani lomani ena kosipeli, au vakadinadinataka vei kemuni ni da vakasaqara ena gumatua me vulica na kosipeli i Jisu Karisito ka vakatavulica vakataki keda e vuniyaloda, tudei, ka dina ena inaki dina kei na veivakayarayarataki ni Yalo, ena veisautaka na yalo ka uqeta na gagadre me bulataki na dina ni Kalou ena ivakavuvuli eso oqo.

Au vakadinadinataka ni o Jisu Karisito na iVakabula kei vuravura. Sa Dauveivueti o Koya, ka bula tiko. Au kila ni liutaka tiko na Nona Lotu mai vei ira na Nona parofita, daurairai ka dauvakatakila. Au vakadinadinataka talega vei kemuni ni bula tiko na Kalou, ka lomani keda sara. E vinakata o Koya meda lesu tale ki na Nona iserau—o keda kece sara. E vakarogoca o Koya na noda masu. Au wasea na noqu ivakadinadina ena dina eso oqo ena yaca tabu i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Raica na Cakacaka 8:27.
2. Cakacaka 8:30–31, 35.
3. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 88:77–78, 118; 130:18–19; 131:6.
4. Raica na 2 Korinica 5:17.
5. Cakacaka 8:39.
6. Raica na Mosese 6:52, 57–58; Na iVakarua 4:5, 14; 5:1; Vunau kei na Veiyalayalati 43:8–9; 130:18–19; 136:32.
7. Raica na iVakarua 4:10.
8. Na iVakarua 4:1, 9.
9. Na iVakarua 4:40.
10. Raica na Efeso 6:4; Inosi 1:1.
11. Vunau kei na Veiyalayalati 93:40.
12. Russell M. Nelson, “Veivakabulai kei na Bula Vakalou,” *Liaona*, Me 2008, 9.
13. Raica na Mosaia 3:9.
14. Raica na Ilamani 5:12.
15. Raica na Joni 1:38–39.
16. Raica na Joni 6:35.
17. Raica na Joni 16:13.
18. Raica na Joni 14:26.
19. Raica na Cakacaka 8:37–38.
20. Raica na Luke 15:20.
21. “Na Matavuvale: Ai Vakaro ki Vuravura Raraba,” *Liaona* Me 2017, 145.

MAI VEI BECKY CRAVEN
*Na iKarua ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki
Raraba ni Goneyalewa*

Na Qaqarauni kei na Vakawelewele

Me vaka ni sa tubu cake tikoga na veivakayaraya-rataki ni tevoro e vuravura, e dodonu meda tudei tiko ena noda sasaga yalodina ka na muataki keda bula yani ki Vua na iVakabula.

Au raica ena dua na gauna na tikidua ena dua na katuba leka ni dua na sitoa ka vakatoka oqo: “Marau, \$15.00.” Au vinakata saraga meu kila sa na vakacava na levu ni marau au na rawa ni volia ena \$15.00, ka’u mani curu yani ki loma. Au kunea ni levu na taube sau rawarawa kei na suvania—e sega ni dua na ka au raica ena rawa ni kauta mai vei au na mataqali marau ka vakaibalebalekata tiko na tikidua! Ena veiyabaki sa oti, au sa dau vakananuma vakalevu na tikidua oya kei na kena rawarawa ni noda dau vakasaqara na marau ena veika e sau rawarawa ka sega ni tudei. Me vaka ni da lewe ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai, eda sa kalougata ni da kila na sala kei na vanua meda kunea kina na marau dina. E kune ena kena bulataki vakamatata na kosipeli e tauyavutaka na Turaga ka iVakabula, o Jisu Karisito, kei na sasaga meda vakataki Koya.

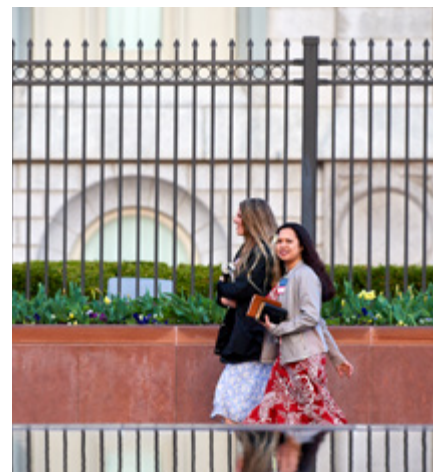
E dua na neirau itokani lomani e idinia. Dua na siga ni draiva tiko yani ena sitima ni vanua ena veivanua me goleva, e raica o koya e dua na motoka

ni kele tu mai na sala e liu. E raica toto-lo sara o koya ni sa tao tu na motoka ka sega ni takosova rawa na gaunisala. E biuta totolo sara yani o koya na qia ni sitima ki na kena ni leqa tubukoso, ka qai yavalata na bereki ki na iwasese yadua ni sitima ka yacova yani nai ka tolu ni ikava ni maile (1.2 km) mai daku ni idini, ka toka kina e rauta ni 6,500 na tani na bibi ni veika e tawa tu kina. E sega na kaukauwa vakatamata me rawa ni tarova na sitima ni bera ni coqa na motoka, ka yaco vakakina. Eratou kalougata na tiko ena motoka ni ratou rogoca na sici dauveivakaroti ni sitima ka ratou dro ni se bera ni yaco na coqa. Ni veitalanoa tiko o idinia kei na ovisa ka cakava tiko na veivaqakai, e lako yani vei rau e dua na marama ka cudru tu. E kaila vaka yani ko koya ni a raica kece na veika e yaco ka vakadinadinata-ka ni sega ni *saga* o idinia me leve mai na sala me rawa ni calata na motoka!

E matata saraga, kevaka e *saga* o idinia me a levea na vakacalaka oya ena nona biuta na gaunisala, ke a yali ni sa lutu tani o koya kei na nona sitima ka

sega ni rawa ni toso ki liu ka na kele saraga vakasauri. E kalougata sara o koya, ni sala ni qiqi e cici kina na nona sitima e vesuka tiko na qiqi ni sitima me toso tikoga yani vakavinaka ki na vanua e gole tiko kina veitalia na veika e vakatao ena nona sala. Eda kalougata, ni o keda talega eda tiko ena dua na sala, e dua na salatu ni veiyalayalati eda yalayala kina ena gauna eda papitaiso kina meda lewe ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai. E dina ga ni da na sotava tiko na vakatatao ena noda sala, na salatu oqo ena vukei keda meda toso tikoga ki na noda icavacava tawamudu talei kevaka eda muria dei tikoga.

Na raivotu ena vunikauni ni bula e vakaraitaka vei keda na revurevu ni vakawelewele e rawa ni kauti keda tani mai na salatu ni veiyalayalati. Vakasamataka mada ni titoko kauka-me kei na salatu qiqo ka raba lailai, se na salatu ni veiyalayalati, e gole vaka-dodonu *ki na* vunikauni ni bula, na vanua e vakarautaki tu vei ira na yalodina na veivakalougatataki ni noda iVakabula kei na Nona Veisorovaki. E laurai talega ena raivotu e dua na uciwai ka mata-taka tiko na dukadukali ni vuravura. E vakamacalataka na ivolanikalou ni uciwai oqo “e drodro voli” yani “volekata” na vunikauni, ka sega *ni* yaco kina. E vakasinaiti tu na vuravura ena veika e vakauti keda tani ka veivakacalai sara madaga vei ira na digitaki, ka vakavuna me ra vakaweleweletaka na nodra veiyalayalati—ia, e muataki ira volekata na vunikauni, ka sega *ni* yaco sara kina. Kevaka eda sega ni qaqarauni meda

bulataka vakadodonu na noda veiyalayalati, na noda vakawelewele ena rawa ni liutaki keda ki na salatu cala se meda tomani ira era sa curuma yani ki na vale levu ka vakaitamera. Kevaka eda sega ni qaqarauni ena rawa ni da luvu ena uciwai dukadukali.¹

E tiko e dua na sala ni qaqarauni ka dua na sala ni vakawelewele meda vakayacora kina na veika kecega, ka oka kina na bulataki ni kosipeli. Ni da vakasamataka na noda yalayala vua na iVakabula, eda sa qaqarauni tiko beka se vakawelewele? Ena noda ituvaki vakayago, eda sega beka ni dau vakadonuya eso noda ivalavala, ni da vakatoka na noda ivukivuki me tiko ena vanua *buwawa*, se wakia vata tu na vinaka kei na so na ka e sega so ni vinaka? Ena veigauna eda kaya kina na, “kevaka,” “vakavo ga,” se “ia” ena vakamuri ni nodra ivakasala na noda iliuliu vakaparo fita se bulataki ena qaqarauni na kosipeli, eda sa kaya tiko, “E sega ni’u okati ena ivakasala oqori.” E rawa ni da vakadonui keda tiko ena kena levu eda vinakata, ia sai koya oqo na dina, *e sega ni dua na sala dodonu me vakayacori kina na veika e cala!*

Na iulutaga ni tabagone ni 2019 e tauri mai ena Joni 14:15, ni veidusimaki tiko na Turaga: “Kevaka, ko sa lomani au, mo talairawarawa ki na noqu ivunau.” Kevaka eda lomani Koya me vaka ni da tukuna tiko, ena sega beka ni rawa ni da vakaraitaka na loloma oqori ena noda bulataka ena qaqarauni na Nona ivunau?

Na noda qaqarauni ena bulataki ni kosipeli e sega sara ni kena ibalebale meda rakorako se osooso. E kena

ibalebale me matau na noda vakanananu kei na ivakarau me vaka ni da tisaipeli i Jisu Karisito. Ni da vakasamataka na duidui e tiko ena qaqarauni kei na vakawelewele ena bulataki ni kosipeli, e toka oqo eso na vakasama meda nanuma:

Eda dau qaqarauni tiko ena noda vakavakarau ni sokalou ena Siga ni Vakacecegu kei na noda mai vakaivota-vota ena sakaramede e veimacawa?

Ena rawa beka ni da qarauna na noda masumasu kei na vuli ivolanikalou se meda vakaitavi vakavinaka cake ena *Lako Mai, Mo Muri Au—Me Baleta na Tamata Yadua kei na Matavuvale?*

Eda sa qaqarauni tiko beka ena noda sokalou e valetabu, eda sa qaqarauni tiko beka ka nakita tiko meda bulataka na veiyalayalati eda vakayacora ena papitaiso kei na valetabu? Eda sa qarau na tiko beka na keda irairai ka rakorako na noda isulusulu, vakabibi ena ituvaki kei na veivanua tabu? Eda sa qaqarauni tiko beka ena kena daramaki na qameni tabu ni valetabu? Se sa vakawewele taki ena vuku ni isulusulu ni gauna oqo ka sa taka levu e vuravura?

Eda sa qaqarauni tiko beka ena noda veiqaravi vei ira na tani kei na ivakarau ni noda qarava na noda itavi ena Lotu, se eda sega ni kauwai se vakawelewele ena veikacivi meda veiqaravi?

Eda sa qaqarauni tiko beka se vakawelewele ena veika eda wilika se sarava ena TV kei na noda yaya vakalivaliva veikauyaki? Eda sa qaqarauni tiko beka ena noda ivosavosa? Se eda sa vakamatautaka tiko na vosa sakasaka se vosa ca?

Na ivola lalai ni *Me iSakisaki ni Tabagone* e tiko kina na ivakatagedegede,

ena kauta mai na veivakalougatataki momona kevaka eda vakamuria ena qaqarauni ka vukei keda meda tikoga ena salatu ni veiyalayalati. E dina ni volai me yaga vei ira na itabagone, e sega ni yalani na kena ivakatagedegede ni da sa biuta na parokaramu ni soqosoqo ni Cauravou kei na Goneyalewa. Ena dau yaga tikoga vei keda, ena veigauna kece sara. Na talevi ni veivakatagedegede oqo ena rawa ni vakavuna eso tale na sala ena rawa ni da qaqarauni kina vakalevu cake ena noda bulataka na kosipeli.

Eda sega ni vakalolovirataka na noda drotini me rawa ni da vakabau se me vakaloma vinakataka e dua. Eda tisaipeli i Jisu Karisito, ni sa vakaoqo esa noda inaki meda laveti ira na tani, meda laveti ira ki na vanua cecere, vanua tabu me rawa ni ra tamusuka na veivakalougatataki cecere.

Au sa sureti keda yadua meda vakasaqara na veidusimaki ni Yalo Tabu meda kila na veika e gadrevi meda moica ena noda bula me rawa ni veidonui vakamatau ki na noda veiyalayalati. Au kerea talega vei kemuni mo ni kua ni vakalewai ira era lakova tiko na ilakolako vata oqo. “Sa noqu na lewa, sa kaya na Turaga.”² Eda sa lako curuma tiko na iwalewale ni tubu kei na veisau.

Na italanoa ena iVola i Momani me baleti ira na Amelekaiti sa vuki tani e taleitaki vei au. E dua na sala era sa vakaraitaka vei ira na tani ni ra sa sega ni via wilivata kei Jisu Karisito kei na Nona Lotu, era biuta e dua na ivakatakilakila damudamu ena yadre me raica na tamata kece.³ Ena sala e veibasai, me vaka ni da tisaipeli i Jisu Karisito, eda vakatakilakilataki keda vakacava? E rawarawa beka mera raica na tani na Kena iserau vei keda ka kila se ocei eda matataka tiko ena sala eda qarauna tiko ena noda bula?

Me vaka ni da tamata ni veiyalayalati, e sega ni veiganiti meda tautauvata kei vuravura. Eda sa vakatokai me tamata duatani⁴ sa dua dina na veivakamenemenei! Me vaka ni sa tubu cake tikoga na veivakayarayarataki ni tevoro e vuravura, e dodonu meda tudei tiko ena noda sasaga yalodina ka na muataki keda yani ki Vua, ka na veiyawakitaka sara na noda bula ni

veiyalayalati mai na veivakayarayarata-ki ni vuravura.

Niu vakasamataka vakatitobu na rawati ni marau tawamudu, au raica kina ni so na gauna eda kunei keda ena vanua buwawa. Na kabu ni butobuto ena ilakolako ena salatu ni veiyalayalati e sega ni na levei rawa. Na veitemaki kei na vakawelewele ena rawa ni vakavuna meda mua cala ki na butobuto e vuravura ka yawaka sara na salatu ni veiyalayalati. Ena veigauna sa yaco kina na veika oqo, e sa vakauqeti keda na noda parofita lomani, o Peresitedi Russell M. Nelson, meda kusa lesu mai ki na salatu ni veiyalayalati. Au vakavinavinakataka vakalevu na isolisoli ni veivutuni kei na kaukauwa ni Veisorovaki ni noda iVakabula.

E sega ni rawa ni taucoko sara na noda bula. E dua ga na tamata ea rawata na bula uasivi sara ena nona bula ena vakatelesitieli oqo. Oya o Jisu Karisito. E dina ga ni sega ni rawa ni da taucoko, kemuni na taciq kei na ganequ, e rawa ni da bula kilikili: kilikili kaya meda vakaivotavota ena sakaramede, ki na veivakalougatataki ni valetabu, kei na ciqomi ni ivakata-kila yadua.

E vakadinadinataka na Tui o Penijamini na veivakalougatataki kei na marau e lako mai vei ira era muria na iVakabula ena qaqarauni: “Ka dua tale, au gadreva mo ni vakasamataka na ituvaki ni bula kalougata ka mamarau e nodra ko ira era sa muria na ivakaro ni Kalou. Ia raica, era sa vakalougatataki ena veika kece sara, na veika vakayago kei na veika vakayalo; ka kevaka era sa yalodina tiko me yacova na ivakataotioti era na curu ki lomalagi, me ra tiko marau kina vata kei na Kalou me tawamudu.”⁵

Ena rawa beka ni voli na marau ena \$15.00? E sega, ni rawa. Na marau e titobu ka tawamudu e yaco mai ni bulataki ena qaqarauni kei na vakatulewa matau na kosipeli i Jisu Karisito. Ena yacai Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Raica na 1 Nifai 8; 15.
2. Momani 8:20.
3. Raica na Alama 3:4.
4. 1 Pita 2:9.
5. Mosaia 2:41.

MAI VEI ELDER BROOK P. HALES
Ena Vitusagavulu

iSau ni Masu

E sa kidavi keda na Tamada, e kila na noda gagadre, ka na vukei keda vakavinaka.

E dua na ivakavuvuli bibi ka vunivakegegu ena kosipeli i Jisu Karisito oya na loloma uasivi ni Tamada Vakalomalagi vei ira na Luvena. Baleta na loloma uasivi oya, e vakalougatataki keda o Koya e sega walega ni vaka na noda taleitaka kei na gadreva ia me vaka talega na Nona vuku tawayalani. Me vaka e a cavuta vakarawarawa na parofita o Nifai, “Au kila ni sa lomani ira na luvena na [Kalou].”¹

E dua na mata ni loloma uasivi oya na nona oka na Tamada Vakalomalagi ena veitiki ni noda bula, e dina mada ni da sega ni kidava se kilamatata. Eda vakasaqara na dusimaki vakalou nei Tamada kei na vukei ena masu yalogu

mai vu ni yaloda Ni da doka na noda veiyalayalati ka saga meda vaka cake na iVakabula, eda sa vakadonui ki na veidusimaki vakalou e² drodro tikoga mai na veiyavati kei na veivauqeti ni Yalo Tabu.

Na ivolanikalou a vakavulici keda, “Ni sa kila eliu na Tamamudou na ka sa yaga vei kemudou, a sa muri na nomudou kerekere vua,”³ ia ko Koya “sa kila na ka kecega, ni sa tu e [Matana] na ka kecega.”⁴

Na parofita o Momani e dua na ivakaraitaki ni ka oqo. E sega ni a bula me raica na vua ni nona cakacaka. Ia e sa kilamatata o koya ni liutaki koya vakamatau tiko na Turaga. Ni sa vakila

na veivakaugeti me tomana na peleti lalai i Nifai kei na nona ivolatukutuku, e a vola o Momani: “Ka’u sa kitaka oqo me baleta e dua na inaki vuku; ni sa vakasolokakanataka vei au me vaka na cakacaka ni Yalo ni Turaga sa tiko vei au. Ia oqo, au sa sega ni kila na veika kecega; ia sa kila na Turaga na veika kecega ena yaco mai; o koya, sa cakacaka yaco kina vei au me’u kitaka me vaka na nona lewa.”⁵ E dina ni sega ni kila o Momani na yali emuri ni 116 na drau ni itukutuku tabaki, e sa kila na Turaga ka sa vakarautaka e dua na sala me ulabaleti kina na ivakatao oya, ena gauna balavu ni bera ni yaco.

E sa kidavi keda na Tamada, e kila na noda gagadre, ka na vukei keda vakavinaka. Ena so na gauna na veivuke oya e dau soli ena gauna vataga se ena muria vakalailai na noda kerea na veivuke vakalou. Ena so na gauna na noda gagadre yalogu ka kilikili era sega ni saumi ena sala eda nuitaka, ia eda kunea ni tu vua na Kalou na veivakalougatataki lelevu cake. Ia ka so na gauna, na noda gagadre yalododonu e sega ni vakadonui ena bula oqo. Au na vakaraitaka mai na tolu na itukutuku duidui na sala eso ka rawa ni sauma kina na Tamada mai Lomalagi na noda vakatakekere ena yalodina ki Vua.

Na neirau itini tagane e a kacivi me veiqaravi vaka daukaulotu ki na France Paris Mission. Ena vakavakarau me laki veiqaravi, keirau a lako kaya me laki volia na sote, na sutu, neketai, sitokini, kei na kote balavu. Sevataki, ni

kote balavu ka vinakata e a sega ni tiko saraga na kena ivakarau ka gadreva. Duatale, e a vakaraitaka na vunivola ni sitoa ni na rawa ni tiko na kote ena vica na macawa emuri ka na vakau ki na koronivuli ni kaulotu e Provo ni bera na nona biubiu ki Varanise na neirau cauravou. Keitou sauma na kote ka sega ni vakananuma na ka oqo.

Na luvei keirau e a curu ki na koronivuli ni kaulotu ena June, ka kau yani na kotebalavu ni vo e vica na siga mai na gauna lokuci ni biubiu ena Okosita. E a sega ni tovolea na kote ia e a vakasolona totolo ki na nona kato vata kei na nona isulu kei na so tale na ka.

Ni sa roro mai na vulaililiwa e Parisi, ka a veiqaravi kina na luvei keirau, e a volavola vei keirau o koya ni nona drete mai na kotebalavu ka tovolea, qai raica ni rui lailai dina vua. Keirau mani vakacuruma kina eso tale na ilavo ki na nona akaude ni baqe me rawa ni laki volia e dua tale na kote e Parisi, ka a laki cakava vakakina. Ena vuturi, au volavola vua ka tukuna vua me solia tani na kote ka ni na sega ni rawa ni vakayagataka.

Keitou ciqoma na imeli oqo mai vua: “Sa batabata sara ena vanua oqo. E vaka ni lako curumi keda na cagi, dina ga ni noqu kote vou e talei ka bibi dina. . . . Au sa solia na noqu ka makawa vua [e dua tale na daukaulotu ena neitou itabavale] ka a tukuna ni a dau masulaka tiko me dua na sala me rawata kina e dua na kote vinaka cake. O koya e dua na leweni lotu vou ni vica na yabaki

ka tiko ga o tinana . . . ia koi rau na daukaulotu ka papitaistotaki koya erau tokoni koya tiko ena nona kaulotu ka sa isau ni masu kina na kote, ena vuku ni ka oqo au sa marau kina vakalevu.”⁶

E kila na Tamada Vakalomalagi ni daukaulotu oqo ka veiqaravi e Varanise ka rauta ni 6,200 na maila (10,000 km) mai vale ena gadreva vakabibi e dua na kotebalavu vou baleta na batabata ni vulaililiwa e Parisi ia ko koya na daukaulotu oqo ena sega ni tu vua na ilavo me volia e dua. E kila talega ko Tamada Vakalomalagi ni ko luvei keirau ena ciqoma mai na sitoa ni isulu e Provo, Utah, e dua na kotebalavu ka rui lailai sivia. E kila o Koya ni koi rau na daukaulotu oqo erau na laki veiqaravi e Parisi ia na kote ena isau ni masu malumu ka yalodina ni dua na daukaulotu ka gagadre vakatotolo.

E a vakavulica na iVakabula:

“Sa sega li ni volitaki na separo e rua e na dua na facigi? ia ka sega e dua vei rau ena lutu walega ki na qele me tabogo vua na Tamamudou.

“A sa wiliki vakayaduaga na drau ni ulumudou.

“O koya mo dou qai kakua ni rere, dou sa uasivi cake vei ira na separo e vuqa.”⁷

Ena so tale na ituvaki, na noda gagadre yalodina ka kilikili era sega ni saumi ena sala eda nuitaka, e rairai ni yaco tiko me yaga vei keda emuri. Me ivakaraitaki, o Josefa na luvei Jekope e a vuvutaki ka cati mai vei iratou na tuakana me yacova ni ratou sa bosea na labati nei Josefa. Me isosomi, eratou qai volitaki koya me dua na bobula ki Ijipita.⁸ Ke dua beka na tamata e rawa ni vakila ni nona masu e sega ni saumi ena sala e vakanuinuitaka, e rawa ni oqo ko Josefa. E yaco dina, na nona kalouca laurai levu e yaco me veivakalougatataki lelevu vei koya ka vakabula na nona matavuvale mai na viakana. Emuri, ni oti na nona sa yaco me iliuliu nuitaki e Ijipita, ena vakabauta levu kei na vuku e a kaya o koya vei iratou na tacina:

“Mo dou kakua ni rarawa, se veicudruvi vakai kemudou, ni dou a volitaki au ki ke: ni sa talai au na Kalou meu liutaki kemudou, me ia na veivakabulai.

“Ni sa qai yabaki rua, sa dau siga kina na vanua: a sa vo e lima na yabaki, ena sega kina na laulau se na tamusuki sila.

“A sa talai au na Kalou meu liutaki kemudou, me maroroi na nomudou kawa e vuravura, ka me vakabulai kemudou ena veivakabulai levu.

“Ia oqo, dou sa sega ni talai au mai ki ke, na Kalou ga.”⁹

Ni a tiko mai na koliji, na luvei kei-rau tagane qase duadua e a tauri ena dua na cakacaka vinaka ni gonevuli ka tu kina na nuidei me veimuataki ki na dua na cakacaka talei tudei ni tauri ivola oti. E a cakacaka vakaukauwa o koya ena cakacaka va gonevuli oya me va na yabaki, ka yaco me rawata vinaka sara, ka vakarokorokotaki sara mai vei ira na cakacakavata kei ira na supavaisa. Ena mua ni yabaki ni iotioti ni yabaki ni vuli, me vaka ga ni tuvai mai lagi (me vaka mada na nona vakanananu na luvei keirau), a sa dola mai na itutu tudei ka sa vakatutu liu sara ga o koya, ka sa irairai kei na nanamaki kece ni, dina ga, ena taura na cakacaka o koya.

Ia, e a sega ni tauri. E sega ni dua vei keitou e taura vinaka. E a vakavakara vinaka o koya, caka vinaka sara na nona veivakatarogi, ena matavakaturi sa kena vinaka duadua, ka sa masulaka ena vakanuinui levu kei na nanamaki! E a kasura ka voroki, ia na macala ni itukutuku kece oqo e laivi keitou kece me keitou mila ulu. Na cava e biuti koya kina na Kalou ena nona gagadre yalododonu?

E sega ni yaco me yacova ni oti e vica na yabaki ka tarava me qai matata mai na kena isau. Ke a taura na cakacaka tatadrataki ni oti nona tauriivola, ena calata kina e dua na madigi bibi me veisau kina na bula ka yaco me ka yaga ka veivakalougatataki tawamudu vua. Sa kila tu na Kalou mai na ivakatekivu na kena icavacava (me vaka ga sa Nona ivakarau), ena kena oqo na isau ni vuqa na masu savasava na sega, me rawati kina e dua na ka cecere cake sara.

Ia e so na gauna, na isau ni masu ka da vakasaqara yalododonu, lomaleqa, ka yalodina e sega ni soli ena bula oqo.

Ko Sister Patricia Parkinson e a sucu matarai, ia ena yabaki vitu sa tekivu me

mataboko. Ena yabaki ciwa, e a tekivu vuli o Pat ena Koronivuli ni Didivara kei na Mataboko e Ogden, Utah, ka rauta ni 90 na maille (145 km) mai nodratou, ka gadrevi kina me moceibu-re—ka tu kina na galili ka rawa ni dau sotava e dua na yabaki ciwa.

Mai na yabaki 11, e sa boko vakadua na matana. E sa suka vakadua mai ki vale ko Pat ni sa yabaki 15 me mai vuli ga ena koronivuli torocake voleka. E a lako sara ko lewa ki koliji ka tauriivola ena dua na dikiri lailai ni leqa ni veitaratara kei na vulici ni vakasama, ia ni oti e dua na sasaga cecekie ka saqati mai vei ira na vakaillesilesi vakatitiga ni curu ki univesiti, e a curu ko Pat ki na koronivuli ni tauri ivola ka vakacavara e dua na dikiri torocake ni masita ena leqa ni vosa cavuti. Nikua sa cakacaka tiko o Pat kei ira e 53 na gonevuli paraimeri ka liutaki iratou e va na kenadau ni vosa cavuti ena nona koronivuli. E taukena vakataki koya na nona vale kei na motoka, ka ra dau draivataka na

nona itokani se lewe ni vuva lewe ni dau gadreva me veilakoyaki o Pat.

Ni qai yabaki 10, e a nakiti tu me dua tale na veiqaravi vakavuniwai vei Pat me qarava na lutusobu ni nona rai. Koi rau na nona itubutubu erau dau tukuna vua na cava sara ena yaco ena nona qaravi vakavuniwai kece, ia e dua kena ibalebale erau sega kina ni tukuna vua na ikalawa duadua oqo. Ni rau qai tukuna vua na nona itubutubu ni a nakiti tu na ikalawa oya, o Pat, e na vosa a kaya o tinana, “e a veilecayaki kina.” E a cici ki rumu kadua ka lesu mai emuri ka tukuna vei rau nona itubutubu ena rarawa, “Meu tukuna mada vei kemudrau. Au sa kila, na Kalou e sa kila, ia mo drau bau kila talega. Au na mataboko tu ena vo kece ni noqu bula!”

Ena vica na yabaki sa oti, e a lako o Pat ki California me sikovi ira nona lewe ni matavuvale ka ra tiko mai kea. Ni tiko e tautuba kei na vugona yabaki tolu, e a kaya yani vua, “Nei Pat, na cava ko sega ni kerei Tamada

Vakalomalagi ga kina me solia vei iko na mata vou? Baleta ke ko kerei Tamada Vakalomalagi, ena solia vei iko ko Koya na ka ga o vinakata. Mo kerea mada ga Vua.”

E a kaya o Pat ni tu vakasuka mai na taro ia e a sauma, “Io, eso na gauna e sega ni dau cakacaka vaka oya na Tamada Vakalomalagi. E na so na gauna e gadrevi iko o Koya mo vulica e dua na ka, ka yaco me sega kina ni solia o Koya na ka ga o vinakata. E na so na gauna e dodonu mo wawa. Erau kila vinaka na Tamada Vakalomalagi kei na iVakabula na ka e vinaka vei keda kei na cava eda gadreva. Erau na sega ni vakadonuya na ka kecega o vinakata ena gauna ga o vinakata kina.”

Au sa kilai Pat ena vuqa na yabaki kau tukuna vua ena gauna lekaleka sa oti niu dau qoroya ni dau yalodei ka marau tu ga. E a sauma mai, “Io, ko sega mada ni tiko kei au mai vale, seu cala? E dau tu na noqu gauna eso. E dau yaco eso na gauna ni noqu yaluma titobu, kau dau tagi vakalevu.” Duatale, e kuria, “Mai na gauna sa tekivu yali tiko kina noqu rai, e kurabuitaki, ia au kila ni tiko kei na noqu matavuvale kei au na Tamada Vakalomalagi kei na

iVakabula. Keitou taura ena kina sala vinaka duadua keitou rawata, ia ena noqu rai, ni keitou taura ena sala dodonu. Au sa yaco meu bau tamata rawa ka toka, ka vakararaba au sa bau dua na tamata bula mamarau. Au nanuma ni Ligana sa tu ena ka kecega. Vei ira ka taroga seu a cudru voli baleta niu mataboko, au sauma: ‘Meu cudruvaki cei? Ko Tamaqu Vakalomalagi e tu vata kei au; e sega niu tu taudua. E tu vata kei au e veigauna kece.’”

Ena tikina oqo, ena sega ni vakadonui na gagadre nei Pat me rawata tale nona rai ena bula oqo. Ia na nona ibole, ka vulica mai vei tamana, oya ni “Oqo talega ena lako siviti.”¹⁰

E a cavuta o President Henry B. Eyring, “Na Tamada ena tiki ni gauna oqo e kidavi iko, nomu vakila, kei na nodra gagadre vakayalo ka vakayago era tu wavoliti iko.”¹¹ Na dina levu ka veivakacegui oqo e rawa ni kunei ena tolu na ka sotavi au sa talanoataka.

Taciqu kei na ganequ, e na so na gauna na noda masu e dau saumi vakatotolo ena vuana ka da vakanuinui kina. E na so na gauna, na noda masu e sega ni saumi ena sala eda nuitaka, ia ni toso na gauna eda vulica ni Kalou e

vakarautaka vei keda na veivakalougata taki uasivi cake mai na ka eda nama-ka taumada. Ka so na gauna na noda vakatakekere yalododonu vua na Kalou ena sega ni soli ena bula oqo.¹² Me vaka e kaya o Elder Neal A. Maxwell, “Na vakabauta e wili kina na vakararavi ki na gauna ni Kalou.”¹³

E noda na veivakadeitaki ni ena Nona sala ga ka ena Nona gauna ga, ena vakalougatataki keda na Tamada Vakalomalagi ka walia kece na noda kauwai, lewaicala, kei na nuinuicala.

Meu vakacacavu mai vua na Tui o Penijamini: “Ka dua tale, au gadreva mo ni vakasamataka na ituvaki ni bula kalougata ka mamarau e nodra ko ira era sa muria na ivakaro ni Kalou. Ia raica, era sa vakalougatataki ena veika kece sara, na veika vakayago kei na veika vakayalo; ka kevaka era sa yalodina tiko me yacova na ivakataotioti era na curu ki lomalagi, me ra tiko marau kina vata kei na Kalou me tawamudu. Io, mo ni nanuma, mo ni nanuma, ni ra sa dina na veika oqo; ni sa kaya na Turaga na Kalou.”¹⁴

Au kila ni Kalou e rogoca tiko noda masu.¹⁵ Au kila me vaka ni Tamada kila-kece ka, dauloloma, e sauma vakavina-ka sara o Koya na noda masu, me vaka na Nona vuku tawayalani, ia ena sala eso emuri ena yaga ka veivakalougata-taki. Au vakadinadinataka oqo ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

- 1 Nifai 11:17; raica talega na 1 Nifai 4: 8.
- 2 Raica na Russell M. Nelson, “iVakatakila ki na Noda Lotu, iVakatakila ki na Noda Bula,” *Liaona*, Me 2018, 93–96.
- 3 Maciu 6:8.
- 4 Vunau kei na Veiyalayalati 38:2.
- 5 Vosa i Momani 1:7.
- 6 iVola vakaitaukei.
- 7 Maciu 10:29–31.
- 8 Raica na Na iVakatekivu 37:20, 26–28.
- 9 Na iVakatekivu 45:5–8.
- 10 Mai na dua na veivakatarogi vakaitaukei kei Patricia Parkinson, Tise. 10, 2018.
- 11 Henry B. Eyring, “Me Tiko kei Kemuni na Yalona,” *Liaona*, Me 2018, 88.
- 12 Raica na Jeffrey R. Holland, “A Bete Levu ni Veika Vinaka me Yaco Mai,” *Liaona*, Jan. 2000, 42–45.
- 13 Neal A. Maxwell, “De Oca ka Waicala na Lomamudou,” *Ensign*, Me 1991, 90.
- 14 Mosaia 2:41.
- 15 Raica na “Power of Prayer,” www.mormon.org/beliefs/power-of-prayer.

MAI VEI ELDER DIETER F. UCHTDORF
Ena Kuoramu ni iApositolu Le Tinikarua

Na Cakacaka ni Kaulotu: Wasea na Veika e Tu e Yalomu

Se vanua cava ga o tu kina e vuravura oqo, e levu tu na madigi me da wasea na itukutuku vinaka ni kosipeli i Jisu Karisito.

Ena vula sa oti a sureti keimami na Le Tinikarua na noda parofita lomani, o Peresitedi Russell M. Nelson, me keimami lako vata kaya ki na vakatabui ni Valetabu mai Roma e Itali. Ni keimami lako tiko au vakasamataka na iApositolu o Paula kei na nona veilakoyaki. Ena nona gauna, me lako mai Jerusalemi ki Roma ena rawa ni taura e 40 na siga. Nikua, ena dua na noqu waqavuka taleitaki, e lailai mai na 3 na auwa.

O ira na vuku vakaivolatabu era vakabauta ni a tiko voli mai Roma o Paula ena nona vola e vica na nona ivola, ka idola ni nodra vaqacacotaki na lewe ni Lotu ena gauna ko ya vakakina na gauna oqo.

O Paula kei ira tale na vo ni lewe ni Lotu makawa, o ira na *Yalododonu Taumada*, e matau ka ra dau taleitaka na solibula. E vuqa era a vakacacani vakaca sara, me yacova ni ra mate.

Ena 200 na yabaki sa oti, o ira na lewe ni Lotu vakalesui mai i Jisu Karisito, o ira na *Yalododonu Edaidai*, era sa sotava talega e vuqa na veimataqali

veivakacacani. Ia e dina ni yaco tiko na veivakacacani oqori (ka so na gauna ena vuku ni veivakacacani), sa toso tikoga na tubu ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai ka sa kunei edaidai e vuravura taucoko.

E se Levu na ka Me Da Vakayacora

Ia, ni se bera ni da vavia e dua na keke, kaburaki na tikitiki lalai ni pepa

taliva, ka vakacaucautaki keda ena rawaka vakasakiti oqo, ena vinaka me da dikeva mada na tubu oya.

E rauta vakacaca ni vitu veimama na bilioni na tamata e vuravura, ni vakatauvatani ki na 16 na milioni na lewe ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai—e dua na qelena lailai sara.¹

Ena gauna oqo, sa lailai tiko mai na vakabauta Vakarisito ena so na yasai vuravura.²

Ena nona Lotu vakalesui mai na Turaga—ni tubu tiko na iwiliwili ni lewenilotu—sa rui lewe levu era sega ni mai taura tiko me nodra na veivakalougataki ni vakaitavi e veigauna ena Lotu.

E dua tale na kena itukutukuni, se evei ga na vanua o tu kina ena vuravura oqo, e levu tu na madigi mo wasea na itukutuku vinaka³ ni kosipeli i Jisu Karisito vei ira na tamata o sotava, vuli vata, vakaitikitiko vata se cakacaka, ka veimaliwai kaya.

Ena yabaki sa oti qo, a noqu na madigi taleitaki meu vakaitavi vakatitobu ena cakacaka ni kaulotu ena Lotu e vuravura raraba. Au sa dau vakananuma vakatitobu ena vuqa na gauna na ilesilesi cecere ni iVakabula vei iratou na Nona tisaipeli: “O koya mo dou qai lako ka vakalotutaki ira na lewe ni veivanua kecega ka papitaisotaki ira ena yaca ni Tamamudou, kei na Luvena, kei na Yalo Tabu.”⁴

Au sa vakasamataka vakalevu na taro oqo “Ena rawa vakacava, me vaka ni da lewenilotu ka tisaipeli i Karisito, me da qarava vakavinaka duadua na ilesilesi cecere oya ena noda bula e veisiga?”

Nikua au sureti kemuni mo ni vakananuma vakatitobu e yalomuni kei na nomuni vakasama na taro oya.⁵

E Dua na iSolisoli ni Cakacaka ni Kaulotu

Era sa dau vakabibitaka na iliu-liu ni Lotu na kaci kaukauwa “Na lewenilotu yadua e daukaulotu!” ena veitabayabaki.⁶

O ira na lewe ni Lotu i Jisu Karisito—ena veigauna sa oti kei na noda oqo—era a dau wasea na kosipeli ena igu kei na reki vei ira na itokani kei na nodra veikilai. E caudre tu e lomadra na ivakadinadina kei Jisu Karisito, ka ra gadreva dina me ra vakila na tani na reki vata era sa kunea ena nona kosipeli na iVakabula.

Eso na lewenilotu e vaka e tu vei ira e dua na isolisoli ni ka oqo. Era taleitaka me ra matataka na kosipeli. Era vei qaravi ka liu ena cakacaka vakalewenilotu daukaulotu ena yalo doudou ka mamarau.

Ia, eso tale vei keda eda dau tuvakasuka. Ni veivosakitaki ena veisoqoni ni Lotu na cakacaka ni kaulotu, sa dau cuva sobu vakamalua na ulu me yacova ni sa yali yani ena yasa ni dabadabe, sa coba na mata ena ivolanikalou se bobo ena vakanananu titobu me kua ni sota na mata kei ira na vo ni lewenilotu.

Baleta na cava? Baleta beka ni da kilaiyalodataka tu ni da sega ni cakava tiko eso na ka me da wasea na kosipeli. Eda sega beka ni kila na kena icakacaka. Se da rere beka ni biuta na veivanua eda logaloga vinaka toka kina.

Au kila qo.

Ia nanuma, e sega vakadua ni gadreva na Turaga na sasaga vakaulotu kenadau, ka sega na kena cala. Ia, “Sa gadreva na Turaga na yalo kei na vakasama sa vakarau tu.”⁷

Kevaka o sa cakava tiko ena yalo mamarau na cakacaka ni kaulotu, yalovinaka kitaka tikoga, ka tu mo ivakaraitaki vei ira tale eso. Ena vakalougatataki iko na Turaga.

Kevaka, o nanuma ni o vakasavuliga voli ga ena wasei ni kosipeli, au vakatura mada e lima na ka ena sega kina na kilaiyaloda ka rawa ni cakava na tamata kecega me vakaitavi ena nona veilesi cecere na iVakabula me vukea na vakasoqoni kei Isireli?

Lima na Vakaturu Rawarawa

iMatai, toro voleka vua na Kalou. Na imatai ni vunau cecere mo lomana na Kalou.⁸ Oqo na inaki taumada eda tiko kina e vuravura oqo. Tarogi iko, “Au vakabauta dina beka na Tamada Vakalomalagi?”

“Au lomani Koya beka ka nuitaki Koya?”

Na voleka ni nomu toro yani vua na Tamada Vakalomalagi, na levu ni kena cila mai vei iko na Nona rarama kei na reki. Era na raica vei iko na tani e dua na ka e duatani ka talei. Ka ra na tarogi iko kina.

iKarua, vakasinaita na yalomu ena lomani ira na tani. Oqo na ikarua ni vunau levu.⁹ Tovolea mo raici ira vakadina na tu wavoliti iko ni ra luvena na Kalou. Qaravi ira—veitalia ke tiko na yacadra ena nomu yacalesi ni vei qaravi ni marama se turaga.

Dredre vata kei ira. Reki vata kei ira. Tagi vata kei ira. Rokovi ira. Vakabulai, laveti, ka vaqacacotaki ira.

Segata mo vakatotomuria na loloma i Karisito ka yalololoma ena vukudra na tani—vei ira mada ga era caka cala vei iko, era vakalialiai iko ka vinakata me ra vakamavoataki iko. Lomani ira ka raici ira ni da luvena vata na Tamada Vakalomalagi.

iKatolu, segata mo lakova na salatu ni bula vakatisaipeli. Ni sa titobu cake nomu lomana na Kalou kei ira na Luvena, sa na vakakina nomu yalayala mo muri Jisu Karisito.

Eda vulica na Nona sala ena noda kanamagiti ena Nona vosa ka tugana qai bulataka na nodra ivakavuvuli na parofita kei na iapositolo ni gauna oqo. Ena tubucake nomu yalodei kei na yaloqaga mo muria Nona sala ni o

veivosaki kei Tamada Vakalomalagi ena yalo e vakarau tu me vakavulici.

Na lakovi ni salatu ni bula vakati-saipeli e ka ni vakatovotovo—e veisiga, vakalalai, “na iloloma soliwale ki na iloloma soliwale,”¹⁰ “na vunau ena vunau.”¹¹ Ena so na gauna rua na ikalawa i liu ka dua i muuri.

Na ka bibi sai koya ni o sega ni soro; o na tovolea tikoga me donu. Ena yaco mo vinaka cake, mamarau, ka kadina cake. Ena yaco me matau ka itovonibula na veivosaki kei ira na tani baleta nomu vakabauta. Ia, sa na yaco na kosipeli me dua na tiki bibi ka taleitaki ni nomu bula ka na dragali na bula ni sega ni veivosakitaka kei ira na tani. Ena sega beka ni yaco vakatotolo oqo—e sasaga ni bula taucoko. Ia ena yaco ga.

Kena iKava, wasea na veika e tu e yalomu. Au sega ni kerea tiko mo laki duri tu ena dua na tutu ni sala kei na dua na gusunivosa ka kaila vaka tu na veitiki ni iVola i Momani. Na ka au kerea tiko mo vaqara na madigi eso mo vakacilava cake nomu vakabauta ena veitalanoa dau caka e veigauna kei ira na tamata—ruarua ena matanavotu kei na initaneti. Au kerea tiko mo “tu ka vakadinadinataka”¹² na mana ni kosipe-li ena veigauna kecega—vakakina ena gauna e veiganiti, vosa ga.¹³

Baleta “na kosipeli i Karisito . . . sai koya na kaukauwa ni Kalou me [ia na veivakabulai],” e rawa ni o yalodei, yaloqaqa, ka yalomalumalumu ni o wasea.¹⁴ E vaka eratou itovonibula veisaqasaqa na yalodei, yaloqaqa, kei na yalomalumalumu, e sega sara ni vakakina. Eratou vakaraitaka na nona veisureti na iVakabua me kua ni vunitaki na yaga kei na ivakavuvuli ni kosipeli ena ruku ni ivakarau ni sila ia mo vakacaudreva na nomu rarama, me rawa ni vakacautaki na Tamada mai Lomalagi ena nomu caka vinaka.¹⁵

E vuqa tu na ivakarau matau dau caka e veisiga me caka kina, mai na caka vinaka e veisiga ki na ivakadinadina yadua ena YouTube, Facebook, Instagram, se Twitter kei na veitalanoa rawarawa ga kei ira na tamata o sotava. Ena yabaki oqo eda vuli tiko mai na Veiyalayalati Vou ena noda veivale kei na Matawilivola ni Sigatabu. Sa dua

na madigi taleitaki me ra sureti mai na itokani kei na veiwekani ki lotu kei na nomuni veivale me da vulica me baleta na iVakabula. Wasea vata kei ira na Gospel Library app, me ra raica kina na *Lako Mai, Mo Muri Au*. Kevaka o kilai ira na itabagone kei na nodra matavuvale, solia vei ira na ivolalailai ni *Me iSakisaki ni iTabagone* ka sureti ira me ra lako mai ka raica na ivakarau era segata kina na noda itabagone me ra bulataka na veivakavuvuli oqori.

Kevaka e dua e taroga baleta na ka o cakava ena mua ni macawa, kakua ni vakataratutu mo tukuna na veika o sotava ena lotu. Tukuna me baleti ira na gonelalai era dau tu e matadra na ivavakoso ka lagata ena yalo vakanuinui ni ra tovolea tiko me ra vakataki Jisu. Tukuna me baleti ira na ilala itabagone era dau vukei ira na qase ena veivanua ni veiqaravi me vakasokumuna na kedra itukutuku makawa. Tukuna na veisau vou ena noda soqoni ni Sigatabu kei na kena veivakalougatataki ki na nomu matavuvale. Se vakamacalataka na vuna eda vakabibitaka kina ni oqo na Lotu i Jisu Karisito ka ni o keda na Yalododonu *Edaidai*, me vaka ga era a vakatokai talega kina na lewe ni Lotu makawa ni ra *Yalododonu*.

Se na ivakarau cava ga e matau ka rawarawa vei iko, wasea vei ira na tamata na vuna e bibi kina vei iko o Jisu Karisito kei na Nona Lotu. Sureti ira me ra “*lako mai ka raica*.”¹⁶ Qai vakayaloqaqataki ira me ra *lako mai ka veivuke*. E levu tu na madigi me ra veivuke kina na tamata ena noda Lotu.

Masulaka me kunei o ira na digitaki era sa vakarau tu o ira na daukaulotu. Masuta mai vuniyalomu e veisiga mo kunei ira era na *lako mai ka mai raica, veivuke, ka tiko dei*. Nanuma mo okati rau tiko na daukaulotu tudei. O rau erau vaka na agilosu, tuvakarau me veivuke.

Ni o wasea na itukutuku vinaka, na kosipeli i Jisu Karisito, kitaka ena loloma kei na vosota. Kevaka eda veitaratara tiko kei ira na tamata ka noda nanamaki vakatabakidua ni sega ni dede era na dara e dua na ovarola vulavula ka taroga na sala ki na tobu ni papitaiso voleka duadua, e cala na ka eda cakava tiko.

Eso era lako mai me ra raica, e rairai, ni ra na sega ni lewena na Lotu, eso ena dua beka na gauna e muri. Oya na nodra digidigi. Ia oqori ena sega ni veisautaka nomu lomani ira. Ka na sega talega ni veisautaka noda sasaga gugumatua me da veisureti tikoga vei ira na tamata yadua kei na matavuvale me ra *lako mai ka raica, lako mai ka veivuke, ka lako mai ka tiko dei*.

Na iKalima, vakabauta na Turaga me vakayacora Nona cakamana. Me da kila ni sega ni noda cakacaka me da veisautaka na tamata. Oqori na itavi ni Yalo Tabu. Nomu itavi mo wasea na veika e tu e yalomu ka bulataka dei tu na nomu vakabauta.

Kakua ni yalolailai kevaka e dua e sega ni ciqoma na itukutuku ni kosipeli ena gauna vata ga. E sega ni nomu druka.

Oqori e nodrau ga na tamata oya kei na Tamada Vakalomalagi.

E nomu itavi, mo lomana na Kalou kei na wekamu, o ira na Luvena.

Vakabauta, lomana, ka kitaka.

Mo muria na salatu oqo, ena cakamana na Kalou ena vukumu mo vakalougatataki ira na Luvena taleitaki.

Ena vukei iko na lima na vakatutu oqo mo cakava na veika era a cakava na tisaipeli i Jisu Karisito ena veigauna makawa. Sa tiki bibi sara ni nomu bula vakakina na kemu ituvaki kei na veika o cakava na Nona kosipeli kei na Nona Lotu. Sureti ira na tani me ra *lako mai ka raica ka lako mai me veivuke*, ena

vakayacora na Kalou na Nona cakacaka ni veivakabulai, era na qai *lako mai ka tiko dei*.

Ia Vakacava Kevaka e Dredre?

“Ia,” o na taroga beka, “vakacava kevaka au cakava na veika kece oqo ka sega ni ra malele mai na tamata? Vakacava kevaka era besetaka na Lotu? Vakacava kevaka era sa sega ni via veitokani kei au?”

Ia, e rawa ni yaco oqori. Me tekivu mai na veigauna makawa, era a dau vakacacani na tisaipeli i Jisu Karisito.¹⁷ A kaya na iApositolu o Pita, “Ia dou reki ga . . . ni [da] sa vakaiivotavota talega ena veivakararawataki i Karisito.”¹⁸ Era a reki na Yalododonu taumada oya “ni sa yaga me ratou vakacacani ena vuku ni yacana.”¹⁹

Nanuma tiko, na Turaga e dau cakacaka ena veisala vuni. E rawa ni yaco ena nomu sotava na biliraki ena yalo Vakarisito ena rawa ni vakamalumutaki kina e dua na yalo kaukauwa.

Niu dua na iApositolu i Jisu Karisito, au vakalougatataki kemuni ena *yalodei* mo ni ivakadinadina bula ni veika uasivi ni kosipeli, kei na *yaloqaqa*

me da dau kilai tikoga ni da lewe ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai, kei na *yalomalumalumu* me da veivuke ena Nona cakacaka me ivakaraitaki ni nomu lomana na Tamada Vakalomalagi kei ira na Luvena.

Kemuni noqu itokani lomani, ko ni na reki ena nomuni kila ni ko ni sa tiki ni nodra vakasoqoni vata na Isireli sa tukuni makawa tu mai, ka vakarautaka nona lako mai na Karisito ena “kaukauwa kei na lagilagi levu; vata kei ira na agilosi yalosavasava.”²⁰

E kilai kemuni na Tamada Vakalomalagi. E lomani kemuni na Turaga. Ena vakalougatataki kemuni na Kalou. E vakavuna o Koya na cakacaka oqo. Sa rawa ni ko cakava. Eda sa duavata tiko ena ka oqo.

Au sa vakadinadinataka oqo ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. A raica ena raivotu na parofita cecere o Nifai ni dina ga ni na tete na Lotu ni Lami ni Kalou “e delai vuravura taucoke,” ena vuku ni caka ca e vuravura sa “lailai ga na lewena” (1 Nifai 14:12; raica talega na Luke 12:32).
2. Kena ivakaraitaki, a kunei ena dua na vakadidike walega oqo mai na Pew Research

Center ni e Amerika, “na pasede ni uabula (yabaki 18 lako cake) era tukuna ni ra Vakabauta Vakarisito sa lutu ena rauta ni walu na poidi vakapase ena loma ga ni vitu na yabaki, mai na 78.4% ena . . . 2007 ki na 70.6% ena 2014. Ena gauna vata oqori, na pasede ni kai Amerika era sega ni okati ki na dua na matalotu—ka ra tukuna ni ra sega ni vakabauta ni dua na Kalou, sega ni vakadeitaka e dua na ka baleta na Kalou se ‘sega sara ga ni tu ena dua na vanua’—sa rika ena sivia ni ono na poidi, mai na 16.1% ki na 22.8%” (“America’s Changing Religious Landscape,” Pew Research Center, 12 ni Me, 2015, pewforum.org).

3. Na vosa *kosipeli* e kena ibalebale “na itukutuku vinaka.” Na itukutuku vinaka sai koya ni sa mai vakayacora o Jisu Karisito e dua na Veisorovaki uasivi sara ka na sereka na kawatamata mai na ibulubulu ka sauma na tamata kecega me vaka na nona cakacaka. A tekivu na Veisorovaki oqo ena Nona ilesilesi mai na vuravura taumada, tomani ena Nona mai veiqaravi ena bula oqo, ka qai kena ilutua na Nona Tucake tale ena lagilagi. Na itukutuku vakaivolatabu ni Nona bula vakayago, veiqaravi, kei na solibula e vakatokai na Kosipeli i: Maciu, Marika, Luke kei Joni.
4. Maciu 28:19.
5. “Au sa kaya vakaidina vei kemuudou, na wekaqu, au sa tukuna na veika oqo mo dou vakananuma e lomamudou” (Vunau kei na Veiyalayalati 88:62).
- “Ia, raica, au sa kaya vei iko, sa dodonu mo vakasamataka vakavinaka ena nomu vakasama; oti e dodonu mo qai taroga vei au kevaka e sa dodonu, ia kevaka e sa dodonu, au na vakauqeta na yalomu ka na katakata mai na lomamu; o koya ko na qai vakila sara ni sa dodonu” (Doctrine and Covenants 9:8).
6. A vakayaloqagataki keda kece o Peresitedi David O. McKay “me daukaulotu na lewenilotu kece” ena nona liutaka na Tabana ni Kaulotu mai Iurope mai na 1922 ki na 1924, ka wasea na itukutuku vata oya ki na Lotu ena koniferedi raraba mai na 1952 sara (raica na “‘Every Member a Missionary’ Motto Stands Firm Today,” *Church News*, 20 ni Fepe. 2015, itukutuku).
7. Vunau kei na Veiyalayalati 64:34.
8. Raica na Maciu 22:37–38.
9. Raica na Maciu 22:39.
10. Vunau kei na Veiyalayalati 93:12.
11. Aisea 28:10.
12. Mosaia 18:9.
13. Na vakasama oqo e dau nanumi kina o Saint Francis of Assisi; raica talega na Joni 10:36–38.
14. Roma 1:16.
15. Raica na Maciu 5:15–16.
16. Joni 1:46; vakaikuritaki.
17. Raica na Joni 15:18.
18. 1 Pita 4:13, English Standard Version; raica talega na tikina 1–19 me baleta eso tale na ka ena ivakarau e dodonu me ra raica kina na daumuri Karisito na vakararawataki ena vuku ni kosipeli.
19. Cakacaka 5:41.
20. Vunau kei na Veiyalayalati 45:44.

MAI VEI BISOPI W. CHRISTOPHER WADDELL
Na iKarua ni Daunivakasala ena Matabisopi Vakataulewa

Me Vaka ga a Kitaka ko Koya

Ni da segata me da veiqaravi “me vakataki Koya, ena vakarautaki na madigi me da guilecavi keda ka laveti ira na tani.

Rauta ni tinikawalu na vula sa oti, ena vulaimago ni 2017, a tukuna vei au na tuakaqu yabaki 64 o Mike ni sa kunei vua na kenisa ni penikirisi. E tukuna talega vei au ni sa ciqoma e dua na veivaloulougatataki ni matabete mai vua nona dauveituberi vakavuvale ka rau sa sota kei na nona bisopi. A qai vakauta mai vei au e muri na itaba ni Valetabu e Oakland California ka tabaka mai na valenibula e dau qaravi tiko kina, na kena ivakamacala “Raica na ka au rawa ni raica mai na noqu rumu ni valenibula.”¹

Au kidacalataka na ka e tukuna baleta na veituberi vakavuvale, veivaloulougatataki ni matabete, na bisopi, kei na valetabu me vaka noqu kidacalataka na kenisa. E dua na bete ena Matabete i Eroni o Mike, sa sega tu ni dau lotu e rauta ni 50 na yabaki.

Vakamatavuvale, e voleka ni tautauvata na neitou kauwaitaka na nona toso vakayalo kei na toso ni nona valuta na kenisa, e baleta vakalevu na wasoma ni nona taro ena gauna oqo baleta na iVola i Momani, na kaukauwa ni veivauci, kei na bula ni oti na mate. Ni toso na veivula ka tete na kenisa, sa gadrevi eso tale ka vakalevutaki na veiqaravi mai vei ira na

kenadau sa mani kau mai kina o Mike ki na Huntsman Cancer Center e Utah.

Ni oti ga vakalailai nona yaco mai, a sikovi Mike o John Holbrook, na iliuliu ni kaulotu ena tabanalevu ni vanua ni veiqaravi sa vakaitikotiko kina oqo. E tukuna o John “e matata vei au ni o Mike e dua na luvena tagane na Kalou” ka totolo nodrau tara cake e dua na veitokani ka qai yaco me turaga dauveiqaravi “sega ni vakadeitaki” nei Mike o John. A vakayacori sara na veisureti me rau veisiko mai na daukaulotu, ka tuvakasuka

kina ena yalovinaka o taciqu, ia ni oti e dua na vula na nodrau veitokani voli, a taro tale o John, ka vakamacalataka vei Mike, “Au vakabauta ni ko na taleitaka na rogoca na itukutuku ni kosipeli.”² Ena gauna oqo sa ciqomi na veisureti, ka ia kina na sota kei rau na daukaulotu ena veigauna eso, vakakina na veisiko mai nei Bisopi Jon Sharp, o koya a vagoleya na veivosaki me ciqoma o Mike nona veivaloulougatataki vakapeteriaki, 57 na yabaki ni oti nona papitaiso.

Ena itekivu ni Tiseba ena yabaki sa oti, ni oti e vicavata na vula ni iwalewale ni veiqaravi, sa nanuma o Mike me sa mudu na qaravi tiko ni kenisa, ni sa vakavuna tiko eso tale na leqa bibi, me sa rogoci ga na lewa ni Kalou. A tukuni vei keitou ni sa vo ga e rauta ni tolu na vula na balavu ni bula nei Mike. Ena loma ni gauna oqori, a tomani tiko na taro vakosipeli—vakakina nodra veisiko kei na veitokoni na veiliutaki ni matabete. Ni keitou dau sikovi Mike keitou dau raica e dua na iVola i Momani ni dola tu ena teveli ni mocemoce ni keirau veivosakitaka na Vakalesui mai ni kosipeli, na idola ni matabete, na cakacaka vakalotu ni valetabu kei na ituvaki tawamudu ni tamata.

Ena loma ni vula o Tiseba, ni taura tu nona veivaloulougatataki vakapeteriaki e ligana, e kena irairai ni vaka me sa lesu tiko mai nona kaukauwa ka vaka me na rawa ni toso tale ena tolu na vula. Keitou sa nakita mada ga me mai duavata kei keitou ena Kirisimasi, Vakatawase ka lako yani. Ena 16 ni Tiseba, au sega ni namaka nona qiriti au mai o Bisopi Sharp, ka vakaraitaka mai kina ni rau sa vakatarogi Mike oti vata kei na peresitedi ni iteki, ka rau raica ni sa kilikili me ciqoma na Matabete i Melikiseteki, ka taroga se gauna cava au na galala kina me rawa niu vakaitavi. Sa mani lokuci me qaravi na cakacaka vakalotu ena Vakaraubuka, na 21 ni Tiseba.

Ni yaco mai na siga ko ya, keirau yaco yani kei na watiqo o Carol, ki na vanua ni veiqaravi ka sotavi keirau e tautuba ni nona rumu na dauveiqaravi vakavuniwai ka tukuni vei keirau ni sa sega ni tatuki na utoi Mike. Keirau curu yani ki na rumu ka raica ni ratou sa wawa tu na peteriaki, o nona bisopi,

kei na nona peresitedi ni iteki—qai rai mai o Mike. A kilai au ka vakaraitaka ni rawa ni rogoci au ka sa vakarau tu me ciqoma na matabete. Ni sa oti e limasagavulu na yabaki ena nona tabaki me bete ena Matabete i Eroni o Mike, a ka dokai vei au, meu solia na Matabete i Melikiseteki ka tabaka na tuakaqu ki na itutu vakaitalatala qase ena nodratou veivuke na nona iliuliu ni matabete. Ni oti e lima na auwa, sa takali yani o Mike, sa kosova na ilati me sotavi rau na neirau itubutubu ni sa taura tu na Matabete i Melikiseteki.

Ena dua ga na yabaki sa oti, a kacivaka kina o Peresitedi Russell M. Nelson vei keda yadua me da kauwaitaki ira na tacida kei na ganeda ena “sala e cecere ka vakalou cake.”³ Ni vosa tiko me baleta na iVakabula, a vakavuvulitaka o Peresitedi Nelson “me vaka ni oqo e Nona Lotu, o keda na Nona italieda na qarava e dua, me vaka a cakava o Koya. Eda na veiqaravi ena Yacana, ena Nona kaukauwa kei na lewa, kei na Nona loloma yalovinaka.”⁴

Me isau ni nona veisureti na parofita ni Kalou, sa yaco tiko na veisasaga vakasakiti ni veiqaravi vua na dua e vuravura taucoko, ruarua ena sasaga e veivosakitaki, ena nodra qarava na lewenilotu ena yalodina na nodra itavilesi ni veiqaravi, vakakina ena ka au na vakatoka me veiqaravi “tubukoso,” ena nodra vakavotukanataka e lewevuqa na loloma Vakarisito me bokoci kina na veika e

sega ni namaki. Ena neitou matavuvale keitou sa vakadinadinataka, vakavoleka sara, na mataqali veiqaravi vakaoqo.

Na itokani nei Mike, e dua sa peresitedi oti ni kaulotu, ka itokani dauveiqaravi nei Mike, e dau tukuna vei ira na nona daukaulotu “kevaka e dua sa volai tu ni ‘sega ni kauwai,’ kua ni laiva. Ena veisau na tamata.” Oti qai tukuna vei keitou, “A veisau vakaukauwa o Mike.”⁵ Taumada a itokani o John, ena veivakayaloqagataki ka veitokoni—ia a sega ni yala walega ena veisiko ni veitokani nona veiqaravi. E kila o John na dauveiqaravi e levu cake mai na itokani ka na vakalevulevui na veitokani ni da veiqaravi.

E sega ni tukuni me tauvimate bibi sara tu, me vaka ituakaqu, me qai gadreva na veiqaravi. Na gagadre oqori e yaco mai ena veimataqali ibulibuli, kena ka lelevu, kei na ituvaki. Na leqa ni itubutubu le dua, veiwatini luluqa vakalotu, itabagone sotava tiko na dredre, dua na tina luvuci tu, na vakatovolei ni vakabauta, bula vakailavo, bula vakayago, se bula vakawati—e sega ni oti rawa. Ia, me vaka na taciqa o Mike, e sega ni dua sa yawa sara nona lako tani, ka sega vakadua ni sa bera me yacovi koya na nona loloma na iVakabula.

Eda vakavulici ena mataveilawa ni Veiqaravi ni Lotu, “Ni levu tu na inaki ni veiqaravi, na noda sasaga ni veiqaravi e dodonu me kena iusutu na gagadre me ra vukei na tani me vakatitobutaki na nodra saumaki na tamata yadua ka

yaco me vaka na iVakabula.”⁶ A tukuna kina vakaoqo o Elder Neal A. Maxwell:

“E dua na tamata yalo vinaka e rawa ni vukea e dua me vakavinakataka e dua na taya, kauta e dua na itokani rumu vata vei vuniwai, vakasigalevu vata kei na dua e yalorarawa, se mata mamarau ka vakabula me vakararamataka e dua na siga.

“Ia o koya e dau muria na imatai ni ivakaro ena vakaikuritaka na ivalavala bibi ni veiqaravi oqo.”⁷

Ena noda vakatotomuria Nona ivakarau ni veiqaravi o Jisu Karisito, sa bibi me nanumi tiko ni Nona sasaga ni loloma, veilaveti, veiqaravi, ka veivakalougatataki e cecere cake na kena inaki mai na kena sotavi walega na leqa. E kila vakamatata tu o Koya na nodra gagadre ni veisiga ka lomani ira ena veika rarawa era sotava tiko ena Nona veivakabulai, veivakamamautaki, veivosoti, ka veivakavulici. Ia e vinakata o koya me levu cake na ka e cakava mai na nona sotava walega na siga nikua. E vinakati ira era tu wavoliti Koya me ra muri Koya, kilai Koya, ka yacova na nodra iyacoyaco vakalou.”⁸

Ni da segata me da veiqaravi “me vakataki Koya,”⁹ ena vakarautaki na madigi me da guilecavi keda ka laveti ira na tani. Na madigi eso oqo ena rairai sega soti ni yaga, ni vakatovolei na noda gagadre meda vakataka cake na iVakavuvuli, ka nona veiqaravi levu duadua, Nona Veisorovaki tawayalani,

ke dua na ka e sa yaga vakaidina. Ena Maciu wase 25, e vakananumi kina vei keda na nona nanuma na Turaga ena vukuda, ni, me vakataki Koya, eda dau kauwaitaka na dredre, veivakatovolei, kei na bolebole e sotava tu e lewevuqa, ia e dau vakawaleni ena levu na gauna:

“Ni lako mai koi kemuni sa vakalougatataki vei Tamaqu, mo ni rawata na matanitu sa vakarautaki me nomuni mai na ivakatekivu kei vuravura:

“Ni kau a via kana, ka ni a solia mai vei au na kakana: au a via gunu, ka ni a vagunuvi au: au a vulagi, ka ni a kauti au ki vale. . . .

“Ena qai vosa vua ko ira na yalododonu, ka kaya, Na Turaga, keimami a raici kemuni mada ni naica ni kemuni a viakana, ka vakani kemuni? se viagunu, ka vagunuvi kemuni?

“Se keimami raici kemuni ni naica ni kemuni a vulagi, ka kauti kemuni ki vale? . . .

“Ena qai vosa na Tui ka kaya vei ira, au sa kaya vakaidina vei kemuni, Ni kemuni a cakava vua e dua sa lailai vei ira oqo, ni a cakava vei au.”¹⁰

Se da veiqaravi tiko vakadauveiqaravi turaga se marama, se ni tukuni vei keda ni dua e leqa tiko, eda sa vakayaloqataki me da vaqara na veituberi kei na veidusimaki ni Yalo—ka qai cakacaka. Eda na taroga beka na sala vinaka duadua ni veiqaravi, ia na Turaga e kila, ka na dusimaki keda na Yalona ena noda sasaga. Me vakataki Nifai, ka a “liutaki [koya] tiko na Yalo, ka sega ni kila rawa tiko yani na ka me cakava,”¹¹ ena liutaki keda talega na Yalo ni da segata me da iyaya ni cakacaka ena liga ni Turaga me ra vakalougatataki na Luvena. Ni da vakasaqara na veituberi ni Yalo ka vakabauta na Turaga, eda na kunei keda ena veivanua kei na ituvaki ni bula eda rawa ni cakacaka ka veivakalougatataki kina—ena dua tale na kena vosa, veiqaravi.

Ena so tale beka na gauna eda na raica e dua na leqa ia eda vakila ni da sega ni veiganiti me da sotava, ni da nanuma ni sega ni veirauti na veika e tu vei keda me da solia. Me da kitaka “me vaka a kitaka ko Koya,¹² sai koya me da veiqaravi ena noda solia na veika eda rawa ni solia ka vakabauta ni na

vakalevulevuya na Turaga na noda igu me da vakalougatataki ira na “noda lewe ni ilakolako ena bula oqo.”¹³ Vei keda eso, sai koya beka noda solia noda gauna kei na taledi; vei ira tale eso, sai koya beka na vosa ni yalovinaka se na daku kaukauwa. E dina ni da na nanuma beka ni sega ni veiganiti na noda igu, a wasea o Peresitedi Dallin H. Oaks e dua na ivakavuvuli bibi me baleta na “veika lalai ka rawarawa.” E vakavuvulitaka o koya ni dau mana vakalevu na veika lalai ka rawarawa baleta ni ra dau sureta “na veitokani ni Yalo Tabu,”¹⁴ e dua na itokani ka na vakalougatataki rau ruarua o koya e solia kei koya e ciqoma.

Ni kila ni sa voleka ni mate, qai kaya vaqo na taciqa o Mike, “E veivakura-buitaki na kena rawa ni vagoleya na kenisa ni penikirisi noda vakanamata ki na veika e bibi duadua.”¹⁵ Vinaka vakalevu kemuni na turaga kei na mara-ma vakasakiti ko ni a raica na gagadre, sega ni vakalewa, ka veiqaravi me vaka na iVakabula, a sega ni bera vei Mike. Vei ira eso, ena yaco totolo beka mai na veisau, vei ira tale eso ena yasa kadua beka ni ilati. Ia, me da kila ni sega vakadua ni sa bera ka sega ni dua e sa lako tani vakayawa yani mai na salatu me sega kina ni yacovi koya rawa yani na

Veisorovaki tawayalani nei Jisu Karisito, ka sega ni yalani na kena gauna kei na kena rabailevu.

Ena koniferedi raraba ni Okotova sa oti, a vakavuvulitaka kina o Elder Dale G. Renlund ni “veitalia na balavu ni gauna eda sa butusevata tu kina na salatu . . . na gauna eda sa lewa kina me da veisau, ena vukei keda na Kalou me da lesu mai.”¹⁶ Na lewa oya me ia na veisau, e vakavuqa ni vu mai na veisureti, me vaka na “Au vakabauta ni o na taleitaka ni rogoca na itukutuku ni kosipeli.” Me vaka ni sega ni sa rui bera vua na iVakabula, e sega ni sa rui totolo me ia na veisureti.

Na gauna ni Siganimata oqo sa dua tale na madigi lagilagi vei me da vakananuma kina na isoro cecere ni veivakaduavatataki ni noda iVakabula, ko Jisu Karisito, kei na veika sa mai vakayacora ena vukuda yadua ena solibula vakaitamera oya—na solibula ka tukuna kina o Koya vakataki Koya ni “sa vakavuna [Vua], me sautaninini ena vuku ni mosi.” “Ia,” e tukuna o koya, “Kau sa gunuva na bilo ka vakacavara na noqu vakavakarau vei ira na luve ni tamata.”¹⁷

Au vakadinadinataka baleta ni sa mai “vakacavara” ko Koya, ena tikoga na inuinui. Ena yacai Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Na Saumaki ni Tamata Yadua
2. Veitalanoa kei John Holbrook.
3. Russell M. Nelson, “Vosa iDola,” *Liaona*, Nove. 2018, 6.
4. Russell M. Nelson, “Veiqaravi ena Kaukauwa kei na Lewa ni Kalou,” *Liaona*, Me 2018, 69.
5. Veitalanoa kei John Holbrook.
6. Ministering Principles: The Purpose That Will Change Our Ministering,” *Liaona*, Janu. 2019, 8.
7. Neil L. Andersen, “Na iVakarau Savasava Cake ni Veiqaravi” Lotu ni Brigham Young University, 10 ni Epe., 2018), 3, speeches.byu.edu.
8. Raica “Na iNaki me na Veisautaka na Noda Veiqaravi,” 8–10.
9. Raica na 3 Nifai 17:9–12, 21.
10. Maciu 25:34–35, 37–38, 40.
11. 1 Nifai 4:6.
12. Raica na 3 Nifai 17:9–10, 20–21.
13. Thomas S. Monson, “Loloma—na Uto ni Kosipeli,” *Liaona*, Me 2014, 91.
14. Dallin H. Oaks, “Veika Lalai ka Rawarawa,” *Liaona*, Me 2018, 90.
15. Na Saumaki ni Tamata Yadua.
16. Dale G. Renlund, “Mo ni Digitaki Koya Edaidai,” *Liaona*, Nove. 2018, 106.
17. Vunau kei na Veiyalayalati 19:18–19.

MAI VEI PERESITED HENRY B. EYRING
Karua ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada

Na iTikotiko e Vakaicili Kina na Yalo ni Turaga

O na kunea na vu ni nomu reki levu sara ena nomu sasaga mo cakava nomu itikotiko me vanua ni vakabauta na Turaga ko Jisu Karisito ka dua talega na vanua e ukutaki tu ena loloma.

Kemuni na taciqū kei na ganequ lomani, au vakavinavinaka ni’u bau sureti tu me’u vosa vei kemuni enai ka 189 ni Koniferedi Raraba Vakayabaki ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai. Ena tikinisiga oqo ena 1830, a tauyavutaka kina na Lotu o Josefa Simici ena veidusimaki ni Turaga. E a yaco ena nodratou itikotiko vakamatavuvale na Whitmer voleka e Fayette, New York. Eratou a tiko e lewe ono na lewenilotu kei na rauta ni 50 tale na tamata ena siga koya.

Dina ga niu a sega ni kila na ka a tukuna na Parofita ko Josefa se a vakacava tu na kena irairai ni a tu e matadratou na lewe vica oya, au kila na ka eratou vakila ena nodratou vakaba-uti Jisu Karisito. Era a vakila na Yalo Tabu, ka ra vakila ni ra sa tiko ena dua na vanua tabu. Era vakila vakaidina ni ra sa yalovata ka duabau.

Na mana ni veika e vakilai oya sai koya na ka eda vinakata kece tu ena noda itikotiko. Na ka e vakilai oqori e vu mai ena ka e vakamacalataka ko Paula, na “gadrevi ni tovo vakayalo.”¹

Sa noqu inaki nikua me’u vakatavuvale na ka au kila ena sala me rawa nida vakila tikoga na veika oqori ka sureta me dei toka ga ena noda matavuvale. Me vaka o sa kila mai na veika sa sotavi, ni sega ni rawarawa me caka oqori. Na veileti, dokadoka, kei na ivalavala ca e dodonu me vagalalataka. E dodonu me

curu e lomadra noda lewe ni matavuvale na loloma savasava i Karisito.

A raica mai o Atama kei Ivi, Liai kei Seraia, kei ira na itubutubu tale eso eda kila tu ena ivolanikalou ni dua na bolebole dredre oya. Ia era tu ena vei matavuvale kei na itikotiko na vei ivakaraitaki era veivakauqeti ka bucini vata vakamatau me vakadeitaki keda. Ia na vei ivakaraitaki oqori era vakavuna meda raica na sala e rawa ni yaco kina vei keda kei na noda matavuvale. O nanuma tiko na itukutuku enai ka 4 ni Nifai:

“Ka sa yaco ni sa sega na veileti ena vanua, ni sa tiko e lomadra na tamata na loloma ni Kalou.

“A sa sega na vuvu, se na veiqati, se na tiko yavavala, se na veibutakoci, se na lasu, se na laba, se na gagano ca; sa dina sara ni sa sega beka ni dua na matatamata mamarau cake ena kedra maliwa na tamata kecega sa bulia na liga ni Kalou.

“Sa sega na daubutako, se na dau-laba, ka sega na Leimanaiti se dua na mataqali-aiti; ia era sa duavata ga, era sa luvei Karisito ka sa nodra na matanitu ni Kalou.

“Era sa kalougata dina! Ni sa vakalougatataki ira na Turaga ena nodra caka-caka kecega; io, era sa vakalougatataki ka tubu cake ena sautu me yacova ni sa oti yani e dua na drau katini na yabaki; era sa takali yani na imatai ni tabatamata mai na gauna i Karisito, a sa sega ni dua na veileti ena vanua taucoko.”²

Me vaka ni sa kila, a sega ni tu ga na gauna marautaki oya me tawamudu. E vakamacalataka na itukutuku enai ka 4 ni Nifai na ivakatakilakla a qai yaco e muri ni sa lutusobu na ituvaki ni bula vakayalo vei ira e dua na iwase ni tamata vinaka. E dua oqo na ivakarau sa mai basika tiko ena veigauna ki na tamata kecega, ena ivavakoso, ka, rarawataki sara, ni yaco ena matavuvale. Ni vulici na ivakarau oya, sa rawa ni da raica kina na sala meda taqomaka ka toroya cake me vakilai na loloma ena noda matavuvale.

Oqo na ivakarau ni sa lutusobu na ituvaki ni bula vakayalo e basika ni oti na 200 na yabaki ni taucoko tu na bula vakacegu e kauta mai na kosipeli:

Sa sasala mai na dokadoka.

Era sa sega ni wasea na tamata na ka e tiko vei ira tale eso.

Era sa tekivu raici ira cake eso ka raici ira sobu eso tale.

Era sa tekivu luluqa ena nodra vakabauti Jisu Karisito.

Era sa tekivu veicacati.

Era sa tekivu vakayacora na veimataqali ivalavala ca.

Era na kidava tiko na itubutubu yalomatua ka siqema na ivakatakilakila eso ni ra basika vei ira na lewe ni nodra matavuvale. Era na kauwai vakaidina sara. Ia era na kila na wakatu ni ka e vakavuna tiko oya na veivakayararataki nei Setani ni saga tu me muataki ira sobu na tamata vinaka ena salatu ni valavala ca ka calata kina na veivakayararataki ni Yalo Tabu. E sa na raica na itubutubu yalomatua ni koto na madigi oya ena muataki ni gone yadua, kei ira, mera ciqoma vakavinaka sara na veisureti ni Turaga mera lako mai Vua.

Ena sega beka ni taucoko na nomu tukuna vua e dua na gone me veivutuni, me kena ivakaraitaki, na dokadoka. O na rairai saga mo kerei ira na gone mera wasea vakalevu yani na ka e tu vei ira. E rawa ni o kerei ira mera kauta lai-vi na vakasama ni ra vinaka cake vua e dua tale na lewe ni matavuvale. Ia qori na ivakatakilakila au vakamacalataka taumada ni “Era sa tekivu luluqa ena nodra vakabauti Jisu Karisito.”

Oqori na idola me muataka nomu matavuvale me talave ki na vanua

vakayalo o vinakata vei ira—ka mo tiko vata kei ira ekea. Ni ko vukei ira mera tubu ena vakabauta ni sa nodra Dauveivuetai lomani ko Jisu Karisito, era na vakila ni ra gadreva mera veivutuni. Ni ra cakava oqori, sa na tekivu na yalomalumalumu me sosomitaka na dokadoka. Ni ra sa tekivu vakila na ka sa solia vei ira na Turaga, era sa na vinakata mera wasea vakalevu yani. Na veiqatitaki ni tutu se irogorogo ena yali yani. Na veisevaki ena takali ga yani ni tiko na veilomani. Kena itinitini, me vaka e yaco vei ira na tamata e vakavuna na Tui o Penijamini na nodra saumaki, na gagadre ni caka vinaka ena vaqacacotaki ira mai na veitemaki ni ivalavala ca. Era a vakadinadinataka na tamata ni Tui o Penijamini “ni ra sa sega tale ni gadreva ni kitaka na ka ca.”³

Ia na taraicake ni vakabauti Jisu Karisito sa itekivu ni vakalesui tale mai na ituvaki ni bula vakayalo sa lutu sobu ena nomu matavuvale kei na itikotiko. Na vakabauta oya ena rawa ni kauta mai na veivutuni mai na nomu vunautaka tiko mo saqata na ivakatakilakila ni lutusobu ni ituvaki ni bula vakayalo.

Ena vinaka me ivakaraitaki nomu veiliutaki. Mera raica na lewe ni vuvale

kei ira na tani ni tubu tiko nomu vakabauti Jisu Karisito kei na Nona kosipeli. E se qai vakarautaki wale toka ga oqo vei iko na veivuke levu. Era kalougata na itubutubu ena Lotu ena veivakauqeti ni lewenivuli me baleta na matavuvale kei na tamata yadua. Ni ko vakayagataka, ko na taracake nomu vakabauta kei na nodra vakabauta na luvemu vua na Turaga ko Jisu Karisito.

Tubucake ena Vakabauta

E sa na tubu nomu vakabauta na iVakabula ni ko muria na vakatutu nei Peresitedi Russell M. Nelson mo wilika tale na iVola i Momani. Mo makataka na vei malanivosa kei na vei vosa era dusia tiko na iVakabula. E sa tubu tiko nomu vakabauti Jisu Karisito. Ia me vaka e dua na itei vou, ena vuca yani na vakabauti Jisu Karisito vakavo kevaka o kunea tikoga na iwali mo vakasamataka ka masulaka me vakalevutaki.

Na ivakaraitaki ni nomu tubu ena vakabauta era na sega ni muria beka oqo na lewe kece ni nomu matavuvale. Ia mo dei ena veika a sotava ko Alama Lailai. E mositi koya ni a gadreva me veivutuni ka vosoti, a qai nanuma o koya na vakabauta nei tamana vei Jisu

Karisito. Era na qai laki nanuma na luvemu nomu vakabauta na iVakabula ena gauna era sa na gadreva dina sara ga kina na veivutuni. A kaya o Alama ena vuku ni gauna vakaoya:

“Ka sa yaco ni’u sa kuretaki tu ena rarawa, ena noqu sa cukiraki tu ena vakasamataki ni levu ni noqu ivalavala ca, raica, au sa nanuma talega ni’u sa rogoci tamaqu ni sa parofisaitaka vei ira na tamata me baleta na nona lako mai e dua ka yacana ko Jisu Karisito, e dua na Luve ni Kalou, me mai sorovaka na ivalavala ca ni vuravura.

“Ia ni’u sa nanuma rawa na ka oqo, au sa tagi e yaloqu: Oi kemuni Jisu, na Luve ni Kalou, ni yalololoma vei au, koi au ka’u sa tu ena ka sa gaga sara ni yaluma, ka sa vakavolivoliti au na sinucodo tawavakailayala ni mate.

“Ia oqo, raica, ni’u sa vakasamataka na ka oqo, au sa sega ni nanuma tale na noqu mosi; io, sa oti vakadua na noqu cukiraka na noqu vakasama baleta na noqu ivalavala ca.”⁴

Masulaka ena Loloma

Me ikuri ni ivakaraitaki ni sa tubu nomu vakabauta, sa rawa ni vakavotukana sara na nomudou masumasu vakamatavuvale me rokovi kina na itikotiko. Sa dau digitaki e dua me gusu ni masu ni matavuvale. Ni sa cabori na masu vua na Kalou ena vukudra na sa tekiduru ka vakarorogo, sa na tubu na vakabauta vei ira kece. Sa rawa ni ra

vakila na ivakaraitaki ni loloma vua na Tamada Vakalomalagi kei na iVakabula. Ena gauna e cavuti ira kina na lewe ni vuvale era tekiduru wavoki tiko, o ira e tiko nodra gagadre, sa rawa ni ra vakila na loloma mai vei ira kece na lewe ni vuvale yadua.

Kevaka e sega madaga ni ra tiko e vale na lewe ni vuvale, na masu e rawa ni taracake na ivau ni loloma. Na masu ni matavuvale e rawa ni yaco ki na veiyasai vuravura. Sa vakavuqa au vulica ni a masulaka tiko e dua na lewe ni vuvale e tiko mai vakayawa na ka vata ga au masulaka tiko ena gauna vata oya. Vei au, na ivosavosa makawa “Na matavuvale e masu vata era duavata” sa rawa ni kuri me “Na matavuvale e masu vata era duavata dina ga, dina ni ra tu veiyawaki.”

Vakavulici ni Veivutuni Totolo

Ena vuku ni sega sara ni dua vei keda e vinaka sara ka dau mavoa rawarawa na yalo, sa rawa ni yaco na matavuvale me vanua ni vakacegu kevaka eda yalodina ka veivutuni vakatotolo. E rawa ni ra biuta na itubutubu e dua na ivakaraitaki. Na vosa kaukauwa se vakasama tawadodonu sa rawa ni veivutunitaki vakatotolo ena yalodina. Na rawarawa ni vosa na “vosoti au” sa rawa ni walia na mavoa ka sureta ruarua na veivosoti kei na veilomani.

Sa ivakaraitaki vei keda na Parofita ko Josefa Simici ni sotava tu na

veivakacacani kei ira na dauveivakaisini ka vakakina na veileti ena nona matavuvale. E totolo nona veivosoti dina ga ni kila tu nira na vakacaca tale na dauveivakacacani. A kere veivosoti o koya, ka solia ena yalo galala.⁵

Vakarauteke ni Yalo ni Kaulotu

Ratou a sasaga vagumatua na luvei Mosaia me kau na kosipeli ki na tamata kecega. E vu na gagadre oqo ena ka eratou a dui sotava ni ratou sa veivutuni. Eratou sega ni ciqoma rawa na vakasama me na sotava e dua tale na tamata na revurevu ni ivalavala ca me vakataki ratou. O koya eratou biliraki kina me vica vata na yabaki, sotava na dredre, kei na veika rerevaki me kau ga na kosipeli i Jisu Karisito vei ira nodratou meca. Ni vaka tu oya, eratou sa qai kune reki vei ira na lewevuqa era sa veivutuni ka vakila na marau nira sa vosoti ena vuku ni Veisorovaki nei Jisu Karisito.

Era na tubu na lewe ni noda vuvale ena nodra gadreva mera wasea na kosipeli ni ra vakila na reki nira sa vosoti. E rawa talega ni yaco oya ni ra vakavouia nodra veiyalayalati ena vakayagataki ni sakaramede. Ena tubu na yalo ni kaulotu ena noda itikotiko ni ra sa na vakila na gone kei ira na itubutubu na reki ni veivosoti ena soqoni ni sakaramede. Ena nodra ivakaraitaki ni veidokai, e rawa nira veivukei vakai ira na itubutubu kei na gone mera vakila

na reki. Ena rawa ni dede sara yani na rekitaki ni kena vuki noda itikotiko me vanua ni veivakarautaki ni daukaulotu. E sega nira na kaulotu kece, ia era na vakila kece na gagadre mera wasea na kosipeli, ka sa vakavuna mera vakila kina na veivosoti kei na vakacegu. Se ra veiqaravi tudei tu oqo se sega, eda rawa ni vakila kece na reki ni kau yani kosipeli vei ira na tani.

Sikovi ni Valetabu

Vei ira na itubutubu kei ira na gone, sa madigi vinaka sara na valetabu me rawa ni ra vakila ka taleitaka na veivanua eso vakalomalagi. Sa dina sara oya ni ra se lalai na gone. Era sa sucu na gone ena Rarama nei Karisito. E dua mada ga na gonelailai ena rawa ni vakila ni vanua tabu na valetabu. Ena vuku nira lomani ira na luvedra lalai na itubutubu, na valetabu e matataka vei ira na inuinui ni sa rawa mera lomana na luvedra ena nodra vuvale tawamudu—me tawamudu.

Eso vei kemuni e tiko na itaba ni valetabu ena nomuni itikotiko. Ni vakuri tiko na levu ni valetabu e vuravura taucoko, sa rawa kina vei ira e vuqa na itubutubu mera sikova vakamatavuvale na lomanibai ni valetabu. E so ena rairai tiko ena dola ni vale ena gauna era tara oti kina na valetabu. E rawa ni ra tarogi na gone se cava era vakila ni ra voleka yani se tiko e loma ni valetabu.

E rawa ni ra vakadinadinataka na itubutubu na bibi ni valetabu ki na nodra bula. E dau tukuna wasoma o Peresitedi Ezra Taft Benson, e dua ka taleitaka vakalevu na valetabu, ni dau saravi tinana ni yania vakamatau sara nona isulu ni valetabu.⁶ E talanoataka ni nanuma lesu ni se gonetagane voli ni dau raica me ratou gole yani vakamatavuvale me ratou laki tiko ena valetabu.

Ni sa mai Peresitedi ni Lotu, e dau tiko ena valetabu okoya ena vei siga vata ga ena veimacawa. Ena dau cakava na cakaca ni valetabu vua e dua na tubuna. A vakavu oya ena nodrau ivakaraitaki nona itubutubu.

Noqu iVakadinadina

O na kunea eso na vu ni nomu reki vakalevu sara ena nomu sasaga mo

cakava nomu itikotiko me vanua ni vakabauta na Turaga ko Jisu Karisito ka dua talega na vanua e ukutaki tu ena loloma, na loloma uasivi i Karisito. A tekivutaki na Vakalesui tale mai ni kosipeli ena dua na taro malumalumu e vakasamataki mai ena dua na itikotiko malumalumu, ena rawa ni tomani tikoga oqori ena noda dui itikotiko ni da tauyavutaka ka vakatovototaka ekea na ivakavuvuli ni kosipeli. Oqo e sa noqu inuinui ka gagadre titobu ni lomaqu ni'u se gonetagane lailai. O ni sa raica taucoko na veitikotiko vakao-ya. E vuqa vei kemuni, ena veivuke ni Turaga, ko ni a bulia kina.

Eso era tovolea ena nodra igu taucoko na veivakalougatataki oya, ia a sega ni vakadonui. Na noqu yalayala vei kemuni oya e dua ka a cakava talega vei au e dua na lewe ni Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua. Au a kaya vua mai na digidigi era sa cakava eso ena lewe ni neitou vuvale sema, au vakatitigataki ni keimami na laki tiko vata tale ena vuravura sa bera mai. E tukuna tale kau se nanuma tu ga, "O sa leqataka tu na veika cala. Mo bulataka ga na bula e kilikili ena matanitu vakasilesitiele, ena totoka cake sara na veivakarautaki ni matavuvale ka sega ni vaka ko se bau vakasamataka rawa vakadua"

Au vakabauta ni na solia mai o koya vei keda ena bula oqo na inuinui marautaki oya ni da sa cakava

na ka kece sara meda rawata kina na bula tawamudu, o keda kei na noda matavuvale. Au kila ni sa ituvatuva ni bula marau na ituvatuva ni Tamada Vakalomalagi. Au vakadinadinataka ni Nona ituvatuva ena vakarawarawataka vei keda yadua eda sa solia oti noda igu meda laki vauci tawamudu vakamatavuvale.

Au kila na idola ni matabete eso ka vakalesui tale mai vei Josefa Simici e sa vakadewataki tiko mai ka se sega tale ni mai yali me yacovi Peresitedi Russell M. Nelson. Sa ra vakadeitaka na vei idola oqori na vauci ni matavuvale edaidai. Au kila ni lomani keda na Tamada Vakalomalagi, na Luvena vakayalo, ena loloma e taucoko sara. Au kila ena vuku ni Veisorovaki nei Jisu Karisito, sa rawa ni da veivutuni, vakasavasavataki, ka yaco meda bula kilikili ka laki bula tawamudu vakavuvale kei na Tamada Vakalomalagi kei na Luvena Lomani, ko Jisu Karisito. Au sa vakadinadinataka oqo ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Roma 8:6.
2. 4 Nifai 1:15–18.
3. Mosaia 5:2.
4. Alama 36:17–19.
5. Raica na *Nodra iVakavuvuli na Peresitedi ni Lotu: Josefa Simici* (2007), 391–98.
6. Raica na *Nodra iVakavuvuli na Peresitedi ni Lotu: Ezra Taft Benson* (2014), 167.

Soqoni ena Yakavi ni Vakarauwai

E KACIVAKA O PERESITEDI DALLIN H. OAKS
Matai ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada

Nodra Tokoni na Vakaitutu ena Lotu

Au sa na kacivaka yani ena gauna oqo na Vakaitutu Raraba, Vitusagavulu ni iWasewase, kei na Mataveiliutaki ni Veimataisoqosoqo ni Lotu me baleta na nomuni laveliga ni veitokoni.

Sa vakaturi meda tokoni Russell Marion Nelson me parofita, daurairai, dauvakatakila ka Peresitedi ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai; Dallin Harris Oaks me iMatai ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada; kei Henry Bennion Eyring me iKarua ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada.

O ira era duavata me ra vakaraitaka.

O ira era saqata, ke dua, me vakaraitaka.

Sa vakaturi me da tokoni Dallin H. Oaks me Peresitedi ni Kuoramu ni

iApositolo Le Tinikarua kei M. Russell Ballard me Peresitedi Vakatawa ni Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua.

O ira era duavata, yalovinaka ni vakaraitaka.

Dua e saqata me vakaraitaka.

Sa vakaturi me da tokoni ira na lewe ni Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua: M. Russell Ballard, Jeffrey R. Holland, Dieter F. Uchtdorf, David A. Bednar, Quentin L. Cook, D. Todd Christofferson, Neil L. Andersen, Ronald A. Rasband, Gary E. Stevenson, Dale G. Renlund, Gerrit Walter Gong, kei Ulisses Soares.

O ira era duavata, yalovinaka ni vakaraitaka.

Kevaka e dua e saqata, me vakaraitaka vakakina.

Sa vakaturi me da tokoni rau na daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada kei na Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua me ra parofita, daurairai, ka dauvakatakila.

Kemuni kece ni duavata, yalovinaka ni vakaraitaka.

Saqata, kevaka e dua, ena ivakatakilakila vata ga.

Sa vakaturi me ra vagalalataki ena nodra veiqaravi vaka Vitusagavulu ni Wasewase: o ira oqo o Elder Victorino A. Babida, L. Todd Budge, Peter M. Johnson, John A. McCune, Mark L. Pace, James R. Rasband, kei Benjamin M. Z. Tai.

Oi kemuni o ni via duavata kei keimami ena vakaraitaki ni vakavinavinaka vei ira na veitacini oqo ena vuku ni nodra veiqaravi yalodina ni vakaraitaka ena laveliga.

Sa vakaturi me ra sa na vagalalataki ena vakavinavinaka cecekie o Brother Tad R. Callister, Devin G. Durrant, kei Brian K. Ashton mai na Mataveiliutaki ni Matawilivola ni Sigatabu.

O ira kece era gadreva me ra duavata kei keimami ena vakaraitaki ni vakavinavinaka vei iratou na turaga oqo ena vuku ni nodratou veiqaravi cecere, yalovinaka ni vakaraitaka.

Sa vakaturi me da tokoni ira oqo me ra Vakaitutu Raraba ni Vitusagavulu: Rubén V. Alliaud, Jorge M. Alvarado, Hans T. Boom, L. Todd Budge, Ricardo P. Giménez, Peter M. Johnson,

John A. McCune, James R. Rasband,
Benjamin M. Z. Tai, kei Alan R. Walker.

Kemuni kece ni tokona, yalovinaka
ni vakaraitaka.

Ira era saqata, ena ivakatakilakila
vata ga.

Sa vakaturi meda tokoni ira oqo me
ra Vitusagavulu ni Wasewase: Solomon I.
Aliche, Guillermo A. Alvarez, Daren R.
Barney, Julius F. Barrientos, James H.
Bekker, Kevin G. Brown, Mark S. Bryce,
A. Marcos Cabral, Dunstan G. B. T.
Chadambuka, Alan C. K. Cheung,
Christian C. Chigbundu, Paul N.
Clayton, Karim Del Valle, Hiroyuki
Domon, Mernard P. Donato, Mark D.
Eddy, Zachary F. Evans, Henry J.
Eyring, Sapele Fa'alogu Jr., David L.
Frischknecht, John J. Gallego, Efraín R.
García, Robert Gordon, Mark A.
Gottfredson, Thomas Hänni, Michael J.
Hess, Glenn M. Holmes, Richard S.
Hutchins, Tito Ibañez, Akinori Ito,
Jeremy R. Jaggi, Kelly R. Johnson,
Christopher Hyunsu Kim, H. Moroni
Klein, 'Inoke F. Kupu, Stephen Chee
Kong Lai, Victor D. Lattaro, Tarmo
Lepp, Itzcoatl Lozano, Kevin J. Lythgoe,
Edgar P. Montes, S. Ephraim Msane,
Luiz C. D. Queiroz, Ifanomezana
Rasolondraibe, Eduardo Resek,
Tomás G. Román, Ramon E. Sarmiento,
Jonathan S. Schmitt, Vai Sikahema,
Denelson Silva, Luis Spina, Carlos G.
Suffert, Voi R. Taoalii, Sergio R. Vargas,
kei Markus Zarse.

Kemuni kece ni tokona, yalovinaka
ni vakaraitaka.

O ira era saqata, ke dua.

Sa vakaturi meda tokoni Mark L.
Pace me peresitedi raraba ni Wilivola
ni Sigatabu, kei Milton da Rocha
Camargo me iMatai ni Daunivakasala
kei Jan Eric Newman me iKarua ni
Daunivakasala.

O ira era duavata me ra vakaraitaka.

E dua e saqata me vakaraitaka
vakakina.

Sa vakaturi me da tokoni ira na vo
ni Vakaitutu Raraba, Vitusagavulu
ni iWasewase, kei na Mataveiliutaki
Raraba ni Mataisoqosoqo me vaka
era sa dui tu kina ena gauna oqo.

Kemuni kece ni tokona, yalovinaka
ni vakaraitaka.

O ira era saqata, ke dua.

Peresitedi Nelson, sa volai koto na
digidigi. Ni sa sureti o kemuni o ni
saqata e dua na veivakaturi mo ni veita-
ratara kei na nomuni peresitedi ni iteki.

Kemuni na taciq kei na gane-
qu, vinaka vakalevu na nomuni

veivakabauti tiko ga kei na masu ena
vukudra na iliuliu ni Lotu.

O ni sa sureti na Vakaitutu Raraba
vou kei na lewe ni Mataveiliutaki
Raraba ni Wilivola ni Sigatabu vou
me ra mai dabe ena nodra idabedabe
e cake. ■

Ripote mai na Tabacakacaka ni Dikevi Fika ni Lotu, 2018

VAKARAITAKA O KEVIN R. JERGENSEN

Manidia Dairekita, Tabacakacaka ni Dikevi Fika ni Lotu

Ki na Mataveiliutaki Taumada ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai

Kemuni na Veitacini: Me vaka e tukuni mai na ivakatakila ena ika 120
ni wase ni Vunau kei na Veiyalayalati, na Matabose ni Vakayagataki iKa-
tini—ka lewena na Mataveiliutaki Taumada, na Kuoramu ni iApositolo
Le Tinikarua kei na Matabisopi Vakataulewa—ena vakadonuya na vaka-
yagataki ni ilavo ni Lotu. Na veitabana ni Lotu era dau vakayagataka na
ilavo sa vakadonui mai na ilavo vakarautaki ka sala vata kei na lawatu
kei na kena ivakarau.

Na Tabacakacaka ni Dikevi Fika ni Lotu, ka ra lewena na kenadau
vakaivola ka sa tu vakataki koya mai na tabacakacaka kece tale eso ni
Lotu, e sa lesi me qarava na dikevifika ena inaki ni kena vakarautaki
na veivakadeitaki matau me baleta na veicau e ciqomi, na vakayagataki
lavo e vakayacori, kei na taqomaki ni iyau taukeni ni Lotu.

Ni yavutaki mai na dikevi fika sa vakayacori, sa nanuma kina na
Tabacakacaka ni Dikevi Fika ni Lotu ni, veika me baleta na iyaya, cau
e ciqomi, na ilavo vakayagataki, kei na iyauqaqa ni Lotu me baleta
na yabaki 2018 era sa vakaivolataki ka qaravi ena ivakarau ni kena ka
qaravi me salavata kei na iwalewale ni tuvailavo ni Lotu, lawatu ka volai
vakafika. Na Lotu e vakamuria na ivakarau ka vakatavulica vei ira na
lewena me ra bula ena, loma ni dua na ilavo vakarau, levea na dinau, ka
mamaroroi me baleta na gauna ni leqa.

Vakasavui ena vakarokoroko,
Tabacakacaka ni Dikevi Fika ni Lotu
Kevin R. Jergensen
Manidia Dairekita ■

MAI VEI PERESITEDI M. RUSSELL BALLARD
Peresitedi Vakatawa ni Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua

Na Kosipeli Dina, Savasava, ka Rawarawa i Jisu Karisito

*Na lomana na Kalou kei na lomani ira na wekada
sa yavu vakaivunau ni veiqaravi; vuli ka iusutu mai
vale, tokona na Lotu; sokalou vakayalo ena Siga ni
Vakacegegu; kei na cakacaka ni veivakabulai.*

Kemuni na taciq kei na ganequ, e dredre meu vakabauta ni sa oti qo e 71 na yabaki, na noqu a kaulotu tu mai Igiladi ena 1948, ka sa oti e 44 na yabaki na neirau a kauta kei Barbara na neirau matavuvale ki Kenada niu peresitedi ni Tabana ni Kaulotu na Kenada Toronto. Niu veiqaravi tiko mai kea ena 1976, au a kacivi ki na iMatai ni Kuoramu ni Vitusagavulu, ka sega ni namaki noqu kacivi ki na Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua ena 1985. Seg a ni tautauvata kei na veikacivi e liu kei na kena vagalalataki, na noqu na vagalalataki mai na veikacivi ena Tinikarua e sega soti ni digidigi taleitaki sara ena gauna oqo; ia, au masuta ni na qai yaco ga mai na siga oya niu sa vakaotia na veika kece a kacivi au kina na Turaga meu vakayacora.

Niu vakasamataka na 43 na yabaki sa oti ni noqu veiqaravi ena Vakaitutu Raraba kei na itavi dokai e noqu meu qaravi ira na luvena na Tamada

Vakalomalagi, sa yaco meu kila kina vakavinaka sara ni vinakata o Koya me ra kune vakacegu, reki, kei na marau ena nodra bula o ira kece sara na Luvena.

E vakavuvulitaka na parofita o Liai, “Sa sucu na [tagane kei na yalewa], me rawata na marau.”¹ E vuqa tu na vuna e dau drovaki keda kina na vakacegu,

reki, kei na marau ena bula oqo, era okati kina na dravudravua, ivalu, leqa-leqa, kei na veika sega ni namaki ena noda cakacaka, noda bula, kei na isema vakamatavuvale.

E dina ga ni da sega ni lewa e levu na ka mai taudaku e dau yaco ki na noda bula e vuravura, ni da segata me da tisaipeli yalodina ni Turaga o Jisu Karisito, eda na rawa ni kunea na vakacegu, na reki, kei na marau dina ga ni wavoliti keda tu na leqa eso vakavuravura.

A kaya ena dua na gauna e dua vei iratou na luvequ, “Ta, au vakataroga tiko se au na rawata beka.” Au mani qai kaya ga, “Na ka ga e kerea vei keda o Tamada Vakalomalagi me da solia noda vinaka duadua e veisiga.” Kemuni na taciq kei na ganequ, cakava na kena vinaka duadua o rawata e veisiga, o na sega walega ni kila, ni o sa vakinadinatoka ni kilai iko na Tamada Vakalomalagi ka lomani iko. Ia ena gauna o sa kila kina oya—vakaidina sara—sa na vakainaki dina na nomu bula, ko na vakasinaiti ena reki kei na vakacegu.

Me vaka ni Rarama kei Vuravura, a kaya na iVakabula, “Me kakua ni tiko ena butobuto ko koya yadua sa vakabuti au.”²

“Sai Jisu Karisito duadua ga na yaca sa solia ko Tamada, ka ni sa sega sara tale e dua na yaca e soli me ra bula kina na tamata;

“Raica na tamata kece sa dodonu me ra taura na yaca sa solia ko Tamaqu.”³

E vakavulica vei keda na ivolanika-lou ni gadreva o Setani me kauti ira na tamata ki na butobuto. Sa nona sasaga kece sara me vunia na rarama kei na dina i Jisu Karisito kei na Nona kosipeli. Me vaka e vakavulica o Liai, ni tevoro e “segata me ra rarawa sara na tamata kecega me vakataki koya.”⁴ Kevaka e nona “cakacaka kei na . . . lagilagi” na Tamada Vakalomalagi “me vakavuna na tawamate rawa kei na bula tawamudu ni [tagane kei na yalewa],”⁵ na nona “cakacaka o Lusefa” me vakavuna na nodra rarawa kei na yaluma tawamudu na luve ni Kalou. Na ivalavala ca kei na talaidredre e dau vakamalumalumutaka na Rarama i Karisito ena noda bula. Oqori na vuna

eda vinakata kina me cilavi keda na Rarama i Karisito, ka na kauta mai na vakacegu, na reki, kei na marau.

Ena 18 na vula sa sivi, sa vakauqeta tiko kina na Turaga na Nona parofita kei ira na iApositolu me ra vakayacora e vica na veisau vakasakiti. Ia, au leqataka de na yali na inaki vakayalo ni veisau eso ogo ena kena marautaki me vakayacori na veisau.

A kaya o Joseph F. Smith ena vuqa na yabaki sa oti: “Sa vakalesui mai na kosipeli dina, savasava, rawarawa i Jisu Karisito. Sa noda itavi na kena maroroi tu e vuravura.”⁶ E vakuria ni kosipeli dina, savasava, ka rawarawa sai koya na “ivunau ni veivakabulai i Karisito.”⁷

E na Yavu ni Vakabauta na Parofita o Josefa Simici ni “na vakabulai na tamata kecega ena Veisorovaki nei Karisito, kevaka eda sa talairawarawa ki na lawa kei na cakacaka vakalotu ni Kosipeli.”⁸

Na imatai ni vakavuvuli ni Kosipeli sai koya na vakabauta na Turaga ko Jisu Karisito, veivutuni, papitaiso, solisoli ni Yalo Tabu, ka vosota me yacova na ivakataotioti. E vakavulica vakavica vata vei tacina o Hyrum Smith: “Vunautak tiko[ga] o na raica ena veisiga e tarava ena vakatakilai mai vei iko na veivakasama vou kei na ikuri ni rarama baleti ira. Sa rawa mo vakalevutaka vei ira . . . mo na kilai ira vakamatata. Sa na qai rawa mo cakava me ra kila vakamatata o ira o vakavulica.”⁹

Na sala vinaka duadua me da raica kina na inaki vakayalo ni Lotu sai koya me da bulataka na ivakavuvuli dina, savasava, ka rawarawa i Karisito ka vakayagataka na nona ivakaro cecere e rua na iVakabula: “Mo lomana na Turaga na nomu Kalou ena yalomu taucoko. . . . Mo lomana na kai nomu me vaka ko sa lomani iko.”¹⁰

Na talairawarawa ki na ivunau cecere e rua ogo ena vakarautaka na sala me sotavi kina na vakacegu kei na reki vakalevu cake. Ni da lomana ka qarava na Turaga ka lomani ira ka qaravi ira na wekada, eda na vakila ni yaco mai vei keda na marau levu ka na yaco mai vei keda ena sala e vinaka cake.

Na lomana na Kalou ka lomana na wekada na yavu vakaivunau ni

veiqaravi; na vuli me iusutu mai vale, tokona na Lotu; sokalou vakayalo ena Siga ni Vakacegu; kei na cakacaka ni veivakabulai ena yasa ruarua ni ilati ka tokoni mai na iSoqosoqo ni Veivukei kei na kuoramu ni italatala qase Na veika kece ogo e vakayavutaki ena ivunau vakalou me da lomana na Kalou ka lomana na wekada. E dua beka na ka e rawarawa cake, bibi cake, ka rawarawa cake mai na kena oya?

Ni bulataki na ituvatava dina, savasava, ka rawarawa ni kosipeli ena solia vei keda e levu na gauna me da sikovi ira na yada, dawai, o ira e sega nodra itubutubu, galili, tauvimate kei na dra-vudravua. Eda na kunea na vakacegu, reki, kei na marau ena bula ni da qarava na Turaga kei ira na wekada.

Na veisau ena Siga ni Vakacegu ka vakabibitaki kina na vulici ni kosipeli yavutaki ena matavuvale, ka tokona na Lotu e dua na madigi me vakavoui kina na yaloda kei na noda yalodina vua na Kalou ena loma ni veilalaga ni noda vale. Na cava tale beka e rawarawa, tau-mada, ka bibi cake? Kemuni na taci-qu kei na ganequ, e rawa beka ni o raica ni sa dua na sala bibi me da kunea kina

na reki kei na marau ena noda bula na vulici kei na vakavulici ni kosipeli ena noda matavuvale?

Ni vosa tiko me baleta na Siga ni Vakacegu, a kaya na iVakabula, “Ni sai koya dina ogo na siga sa lesi vei iko mo vakacegu kina mai na nomu cakacaka, io mo qaravi koya ga sa Cecere Sara ena gumatua.”¹¹ E vakuria o Koya, “Me vuabale kina na nomu marau [mai na] yalomarau kei na masumasu ni dou sa kitaka na veika kece ogo ena vakavinavinaka ena yaloreki kei na mata mamarau [kei] na yaloreki ga kei na mata mamarau.”¹²

Raica eso na vosa bibi ena ivakatala ogo: *reki, yalomarau, vakavinavinaka, yalo mamarau, marau yalo, kei na mata mamarau*. E vaka vei au na rokovi ni Siga ni Vakacegu e dodonu me kauta mai na matadredredre vei keda.

Ni da veiqaravi ena ivakarau cecere ka savasava cake, yalovinaka vakasamataka na kena yaga bibi me da kidavaki ira kecega era lako mai ki na noda Lotu, vakabibi o ira na lewenilotu vou kei ira na vulagi. E dodonu me da taleitaka kece na lagasere ka vakarorogo matua ki na veimalanivosa ni masu ni

sakaramede ena yalo kei na vakasama galala.

Na ivakadinadina ni vakabauta ena noda soqoni ni lolo kei na soli ivakadinadina ena tekivuna e dua na lewe ni matabisopi, me wasea e dua na ivakadinadina lekaleka ka vakanamata ena ituvatuva ni marau kei na kosipeli dina, savasava, ka rawarawa i Karisito. Na tamata kecega me ra muria na ivakairaitaki oya. E dodonu me da nanuma tiko ni tu tale eso na vanua veiganiti me da talanoa se wasea kina na veika ni noda veilakoyaki. Ena noda maroroya na noda ivakadinadina me rawarawa ka vakanamata ki na kosipeli i Karisito, e na vakarautaka o Koya na vakavoui vakayalo ena wasei ni noda ivakadinadina vei keda yadudua.

Na vei qaravi mana ena laurai vakavinaka duadua ena mata e vakanamata ena lomana na Kalou ka lomana na wekada. Kena rawarawa ga, eda vei qaravi ni da lomana na Tamada Vakalomalagi kei ira na Luvena. Ena qaqa vakalevu cake noda igu ni vei qaravi kevaka e rawarawa toka ga na noda vei qaravi. Na reki levu duadua e yaco mai na veika rawarawa ni bula, sa gadrevi kina me da qaqarauni me da kakua ni nanuma me so tale na ikuri ni veisau eda sa ciqoma me tara cake na vakabauta kei na ivakadinadina kauka-uwa e yalodra na luve ni Kalou.

Me kakua ni vakadredretaki ena so tale na soqoni, veika namaki, se gadrevi. Me rawarawa Toka Ga Ena rawarawa oqori o na kunea kina na vakacegu, reki, kei na marau au tukuna tiko.

Ena veiyabaki na inaki ni veiliutaki ena Lotu, me vaka e tukuni ena *iVoladusidusi 2*, na veika gadrevi era matata ka rawarawa, kau na vakacacavu mai kina:

“Era na veivakayaloqagataki na iliuliu vei ira na lewenilotu yadudua mera ciqoma taucoko na cakacaka vakalotu bibi ni matabete, maroroya na kena veiyalayalati, ka kilikili mera bula vakacerecerei ka bula tawamudu.

“**Qase:** Vakayaloqagataki ira yadua na qase mera kilikili ki na nodra ciqoma na nodra cakacaka vakalotu ni valetabu. Vakavulici ira na qase mera kunei ira mai na nodra qase e liu ka vakayacora na nodra cakacaka vakalotu vakaveisosomitaki ni valetabu.

“**iTabagone:** Vukei ira yadua na cauravou mera ciqoma na Matabete i Melikiseteki, mera ciqoma na cakacaka vakalotu ni valetabu, ka kilikili mera laki kaulotu tudei. Vukei ira na goneyalewa yadua mera bula kilikili ka vakayacora ka maroroya na veiyalayalati tabu ka ciqoma na cakacaka vakalotu ni valetabu. Vaqacacotaki ira na itabagone ena nodra vakaitavi ena itavi qaravi vakai balebale cake vakalevu.

“**Lewenilotu Taucoko:** Vukei ira na iliuliu ni matabete kei na mataisoqosoqo, matabose ni tabanalevu, daukaulotu ena tabanalevu kei na daukaulotu tudei, kei ira na lewenilotu mera cakacaka vakatautau vata ena duavata mera vakabula na tamata yadua, vaqacacotaki ni matavuvale kei na veitabana ni Lotu, vakalevutaki ni itavi qaravi ni matabete, ka vakasokomuni mai o Isireli ena saumaki mai, veimaroroi, kei na veivakabulabulataki. Vakavulici ira na lewenilotu mera bula rawati ira kei na nodra matavuvale ka vukei ira na dravudravua kei ira era vakaleqai tu ena sala ni Turaga.”¹³

Na noqu vei qaravi ena Lotu sa vakalougatataki au ena vuqa na gauna

vakayalo vakasakiti ka taleitaki. Au dua na ivakadinadina bula ni Turaga e liutaka tiko na Nona Lotu me rawati kina Nona inaki. Au sa ciqoma oti na veituberi vakayalo ka sivia sara vakalevu na veika au rawa ni rawata vakataki au. Na reki ni bulataki ni kosipeli vei au e vakayavutaki ena kosipeli kei na ivunau dina, savasava, ka rawarawa i Jisu Karisito.

Au sa veiqaravi oti ena ruku ni idola kei na nodra veidusimaki e ono na parofita ka ra Peresitedi ni Lotu me tekivu mai vei Spencer W. Kimball ki vei Russell M. Nelson. Au vakadinadinataka ni o ira yadua era parofita digitaki ni Kalou. Era sa vakavulica vei keda na ivakavuvuli gadrevi baleta na Lotu kei na kosipeli kei na ivunau i Karisito. Sa tosoya tiko i liu o Peresitedi Nelson na cakacaka ni Turaga ena totolo veivakurabuitaki. Au kaya ni “veivakurabuitaki” baleta ni o koya duadua ga na iApositolo e qase cake vei au, kau sa saga dredre tiko meu toso vata kei koya! Au dua na ivakadinadina bula ni sa toka vua na idola vakamatabete kei na tutuvi vakaparo-fita ni Kalou. E dau vakavulica o Peresitedi Nelson na kosipeli dina, savasava, ka rawarawa i Jisu Karisito. Au wasea na ivakadinadina ni sai Jisu na Karisito, ka sai koya oqo na Nona Lotu—au vakadinadinataka ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. 2 Nifai 2:25.
2. Joni 12:46.
3. Vunau kei na Veiyalayalati 18:23–24.
4. 2 Nifai 2:27.
5. Mosese 1:39.
6. Joseph F. Smith, “Principles, Not Popularity,” *Improvement Era*, Julai 1906, 732.
7. Joseph F. Smith, “Principles, Not Popularity,” 732.
8. Yavu ni Vakabauta 1:3.
9. Hyrum Smith, “Na Cava na Noqu iNaki Vakadaukaulotu?” *Vunautaka Noqu Kosipeli: E Dua na iDusidusi ki na Veiqaravi Vakaulotu* rev. (2019), 6.
10. Vunau kei na Veiyalayalati 59:5–6; raica talega Nai Vakarua 6:5; Tiko Voli mai na Lekutu 19:18; Maciu 22:36–40.
11. Vunau kei na Veiyalayalati 59:10.
12. Vunau kei na Veiyalayalati 59:13–15.
13. iVoladusidusi 2: Veiliutaki ena Lotu (2010), 3.4.

MAI VEI ELDER MATHIAS HELD
Ena Vitusagavulu

Vakasaqarai ni Kilaka ena Yalotabu

Sa dodonu meda vulica meda tugana na dina sega ga ena noda vakasama matau ia mai na domo rogo lailai sara ka malumu ni Yalotabu.

Kemuni na taci-qu kei na ganequ lomani, e sa tukuna tu ga vei keda na Turaga meda “segata na kilaka, io ena vuli kei na vakabauta.”¹ Sa rawa ni da ciqoma na rarama kei na kila matata sega ga mai na noda vakasama navuci, ia mai na veituberi kei na veivakauqeti talega ni Yalo Tabu.

Na ikuri ni vurevure ni kilaka oqo e sega ni dau mai tiki tu ni noqu bula.

Keirau lewena na Lotu kei na wati-qu lomani, o Irene, ena 31 na yabaki sa oti ni keirau se qai vakawati vou. Keirau a tubu cake e Colombia, ia ni oti e vula vica na neirau vakawati, a vakauti au na noqu cakacaka me keirau laki tiko e Jamani. Keirau a se gone sara ka tiko na vakanuini kei na nanamaki levu sara; e sa dua dina na gauna taleitaki ka totoka vei keirau.

Ni’u vagolei au tu ki na noqu cakacaka, a vakila tu o Irene ni keirau na ciqoma e dua na itukutuku mai lagi, ka sega ni kilai na gauna kei na sala cava. Sa mani tekivu o koya ni vakacurumi ira ki vale na dauvolivolitaki e veivale na enisaikolopidia, misini ni sasamaki cerumi, ivola ni vakasaga, iyaya ni valenikuro, kei na so tale, ni waraki tu na itukutuku vakasakiti oya.

Dua na bogi a tukuna vei au o koya ni rua na cauravou vakaisulu vinaka a tukituki ena neirau katuba ka vakila o koya e dua na veivakauqeti matata sara me vakacurumi rau. Rau kaya ni rau via tukuna tiko vua me baleta na Kalou ia rau na lesu tale mai ni’u sa tiko talega e vale. E rawa li ni o koya oqo na itukutuku e namaki tiko?

Rau sa tekivu sikovi keirau, mai na nodrau veituberi, keirau a wili ivolanikalou ka mai kila vakamatata na

itavi bibi i Jisu Karisito me mai noda iVakabula ka Dauveivueti. Keirau mai veivutunitaka ni keirau a papitaiso-taki vaka gone dramidrami, ka sega tu ni dua na veiyalayalati matata. Ia, na papitaiso tale sa kena ibalebale talega na mai lewena na Lotu vou oqo, imatai sa gadrevi sara me keirau kila vakamatata na veika taucoko e vakata-vuvulitaki kina.

Ia e rawa vakacava ni keirau kila ni sa dina taucoko sara na ka erau tukuna tiko vei keirau na daukaulotu me baleta na iVola i Momani, o Josefa Simici, kei na yavu ni veivakabulai? Ia, keirau sa kila vakamatata tu mai na vosa ni Turaga ni rawa me keirau na “kilai ira ena vuadra.”²² Ia, ena dua na ivalavala maqosa sara, keirau sa tekivu vakadikeva voli na Lotu ena kena vakaraici na vuanikau oya ena mata ni neirau vakasama momona duadua. Na cava keirau raica? Io, keirau raica:

- Na tamata era mamarau ka veikauwaitaki kei na matavuvale totoka ka kila vakamatata tu ni sa nakiti meda na reki voli ena bula oqo ka sega walega ni sotava tiko na leqa kei na rarawa.
- E dua na Lotu e sega ni ra saumi na kena italatala ia e dua era tauri lesilesi ka veiqaravi kina vakaiira na lewenilotu.
- E dua na Lotu e mai lutua kina ni veika kecega o Jisu Karisito kei na matavuvale, era lolo na lewenilotu vakadua ena veivula ka cau mera vukei kina na dravudravua kei na vakaleqai, e vaqacacotaki kina na ivakarau ni tiko bulabula, na veivakavulici ena vakuwai ni veika gaga.

Me kena ikuri:

- Keirau a taleitaka na vakadreti ni tubucake vakaikoya, ena vuli, caka-caka vakaukauwa kei na bula rawati koya.
- Keirau a vulica na parokaramu vakasakiti ni veivuke raraba.
- Ka keirau kurabui saraga ena koniferedi raraba kei na sereivakatagi totoka vakakina na ivakavuvuli vakayalo momona era wasei kina.

Ni raici kece oqo, keirau a sega ni raica e dua na cala ena Lotu. Ena yasa kadua, keirau sa taleitaka saraga na ka kece keirau raica. Ia, keirau se sega ni navuca rawa me keirau papitaiso baleta ni keirau via kila tu na ka kece sara ni bera ni yaco.

Ia, ena neirau vakatulewa madaga, a sa vakarautaki keirau vakamalua tu na Turaga, e a moici keirau voli, ka vukei keirau tu ni dikeva ni sa dodonu me vulici me keirau vakila dei tu na dina sega walega ena neirau vakasama momona ia mai na domo rogo lailai sara talega ni Yalo, ka dau vosa vakabi-bi ki na lomada.

Na domo oya kei na vatuka ni kena vakilai a basika ena dua na bogi ni oti e 10 na vula ni vuli kosipeli, ni keirau wilika ena Mosaia 18, “Me vaka ni dou sa gadreva mo dou . . . colata vata na nomudou icolacola, . . . ka vakacegui ira era sa gadreva na veivakacegui, . . . ke sa vakaoqo na gagadre ni lomamudou, ia na cava sa tarovi kemudou mo dou papitaisotaki ena yaca ni Turaga?”²³

A curuma na utoi keirau kei na yagoi keirau na tikina oya mai na iVola i Momani, ka keirau vakila ka kila deivaki ni sa sega ni vakainaki soti me keirau kua ni papitaiso. Keirau vakila na gagadre eso e tukuni tiko ena veitikina oqo e sa salavata na vakanuinui ni lomai keirau ka sai koya na veika e vakaibalebale vakalevu. Era sa bibi sara mai na

kena kilai matata na ka kecega baleta ni sa veirauti tu na ka keirau kila. Keirau a dau vakanuinui tu ga ki na liga veituberi loloma ni Tamada Vakalomalagi ka nuidei tu ni na tomana voli o Koya me tuberi keirau.

Ia, ena siga vata oya, sa vakarautaki kina e dua na siga ni papitaiso, ka keirau mani mai papitaiso, sara!

Na cava keirau sa vulica mai na ka a yaco oya?

Ai matai, keirau vulica ni sa rawa me keirau vakararavi vakaoti kivua na Tamada Vakalomalagi lomani, ka sa dau tovolea tu me vukei keda ni vakataka na tamata e kila o Koya eda rawa ni vakataka. Keirau vakadeitaka na dina momona ni Nona vosa ni a tukuna: “Au na solia vei ira na luve ni tamata na vosa ena vosa, na ivunau ena ivunau, vakalailai eke ka vakalailai e kea; ia sa kalougata o ira sa vakarorogo ki na noqu ivunau, . . . ni ra na vulica na yalomatua; ia kivei koya sa ciqoma au na solia vakalevu cake vua.”²⁴

Ai karua, keirau vulica, me ikuri ni noda vakasama momona, e dua tale na ivakarau ni kena rawati na kilaka sa rawa ni tuberi ka soli vakasama vei keda. Sai koya na domo lailai ka malumu ni Nona Yalo Tabu e vosa tiko ki na lomada kei na noda vakasama.

Au via vakatauvatana na ivakavuvuli oqo ki na noda itovo ni rai. E sa solia vei keda na Tamada Vakalomalagi e sega ni dua ga ia e rua na mata vakayago. Sa rawa ni da rai vakarauta ga ena dua na mata, ia sa vakarautaka vei keda nai karua ni mata e dua tale na raiyawa. Ni sa biu ki na noda mona na raiyawa ruarua vata oya, rau sa vakavurea e dua na ivakatakilakila yalani tolu ki na veika e wavoliti keda.

Sa vakakina, e sa soli vei keda e rua na ivurevure ni tukutuku, mai na noda rawaka vakayago ka vakayalo. Sa vakavurea e dua na vakanananu na noda vakasama mai na noda kilakilaka vakayago kei na noda vakasama veivaqai. Ia mai na isolisoli ni Yalo Tabu, e sa vakarautaka talega vei keda na Tamada e dua nai karua ni raiyawa, ka sa bibi vakalevu sara ka dina tu, baleta ni sa lako vakadodonu mai Vua. Ia me vaka ni sega ni dau vakamacalataki rawarawa

na vakasolokakana ni Yalotabu, era sa sega ni kila rawa kina e vuqa na tamata na ikuri ni vurevure oya.

Ni rau qai mai vakasotari vata na raiyawa e rua oqo ena noda bula, sa vakaraitaka vakataucoko e dua na yalo-yalo na veika dina sara ni kedra ituvaki donu. Na dina oqo, mai na ikuri ni raiyawa ni Yalo Tabu, sa rawa ni vakatakilai eso na “veika dina,” e votu dei mai ena noda vakasama, me veicavilaki se cala. Nanuma na vosa i Moronai: “Ia ena kaukauwa ni Yalo Tabu dou na kila kina na dina ni veika kecega.”⁵

Ena 31 na yabaki ni noqu lewe ni Lotu tu, au sa sotakaya e vuqa na gauna ni kevaka eda vakanuinui duadua ga ki na noda vakasama momona ka cakitaka se beca na kila matata vakayalo eda rawa ni ciqoma mai na vakasolokakana kei na veivakauqeti ni Yalo Tabu, e sa na vaka eda lako curuma mata i dua tu ga na bula. Ia ena vosa vakatauvatani, e sa soli dina vei keda e rua na mata. Na vakasotari vata duadua ga ni rai ruarua sa rawa ni vakaraitaka vei keda na iya-loyalo dina ka taucoko ni veidina kece kei na veika kecega eda sotava ena noda

bula, vakakina na kila momona vakaoti ni keda ivakatakilakila kei na inaki vaka na luvena na Tamada Vakalomalagi.

Au nanuma lesu na ka a vakatavulici keda kina o Peresitedi Nelson ena yabaki sa oti ni kaya “ena veisiga mai oqo, ena sega ni rawa tu meda bula vakayalo ke sega na veituberi, veidusimaki, veivakalomavinakataki, kei na veivakayaraya-rataki dei ni Yalo Tabu.”⁶

Au sa mai kila tu vakaidina sara ni:

- E tiko e dua na Tamada dauloloma mai Lomalagi, ka da sa vakadonuya taucoko meda lako mai ki na vura-vura oqo ka tiki ni dua na ituvatuva vakalou.
- Sa Karisito o Jisu; e bula tiko ka sa noqu iVakabula ka Dauveivueti.
- E dua na gonetagane mai na vanua ni teitei, yalomalua o Josefa, ka yaco tu me parofita qaqqa ka tekivutaka oqo, na [vakaoti] kecega [ni] gauna sa lokuci, vata na kena idola taucoko, kaukauwa, kei na dodonu ni lewa ni matabete tabu ni Kalou.
- Au kila ni sai karua ni ivakadinadina i Jisu Karisito na iVola i Momani ka

ra sa nakiti na matavuvale mera tiko vata ka tawamudu.

- Na noda Turaga, o Jisu Karisito, e liutaka oqo, na Nona Lotu vakalesui mai, mai vua na noda parofita bula, o Peresitedi Russell M. Nelson, edai.

Oqo kei na vuqa tale na dina vakasakiti sa yaco mera ituvatuva vakayalo ni ka e sa vukei au tiko kina na Kalou meu rawata. Ka’u sa vakanamata ki na vuqa na ivakavuvuli vou e se vinakata tu o Koya vei au—kei iko—me daru ciqoma ni da lako curuma na bula totoka oqo ka “kilaka . . . io ena vuli kei na vakabauta.”

Au kila ni sa dina na veika oqo ka’u vakadinadinataka ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Vunau kei na Veiyalayalati 109:7; raica talega na Vunau kei na Veiyalayalati 88:118.
2. 3 Nifai 14:16.
3. Mosaia 18:8–10.
4. 2 Nifai 28:30.
5. Moronai 10:5.
6. Russell M. Nelson, “iVakatakila ki na Lotu, iVakatakila ki na Noda Bula,” *Liaona*, Me 2018, 96.

MAI VEI ELDER NEIL L. ANDERSEN
Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua

Na Mata ni Vakabauta

Kevaka meda vakatomika ka digitaka na ka eda vakadonuya ena ivakaro raraba, eda sa vakabuwawataka na noda rai tawamudu, ka vakabibitaka sara vakalevu na veika eda sotava eke.

Ni bera toka Nona laki vakamatei, a kau o Jisu kivei Pailato ki na olo ni veilewai. “O iko na nodra Tui na kai Jutia se segai?” A taroga veivakaisini o Pailato. A sauma o Jisu: “Sa sega ni vakavuravura na noqu matanitu. . . . Kau [a] lako mai kina ki vuravura oqo, meu dau tukuna na ka dina. O koya yadua sa vakabauta na ka dina, sa rogo- ca na noqu vosa.”

A taro vakatitiqa o Pailato, “A cava na ka dina?”¹

E vuravura nikua, na taro “A cava na ka dina?” ena rawa me vakaosota vakaca na vakasama vakatamata.

Na kena vakasaqarai ena Google “A cava na ka dina?” e levu cake mai na milioni na kena isau. Sa tu e vuqa sara na itukutuku vakarautaki ena noda talevoni veikauyaki mai na kena era tu ena veivola kece ena kedra vale. Eda sa bula vata tu ena levu ni itukutuku kei na nanuma. Na domo veisiwati ka veivakayarataki era sa golevi keda tikoga mai.

Ena nodra coriti tu ena veilecayaki nikua, e sega na kurabui ni vuqa era sa solegi tu ena vosa nei Protagoras kivei ira na Socrates gone ena 2,500 na yabaki sa oti: “Na ka e dina vei iko,” a kaya, “e ka dina vei iko, kei na ka e dina vei au e ka dina vei au.”²

Na Dina ena Kosipeli Vakalesui mai i Jisu Karisito

Ena veivakalougatataki ni kosipeli i Jisu Karisito, eda vakaraitaka ena yalo- malua ni tiko eso na ka era sa taucoko ka dina sara. Na veika dina tawamudu oqo sa tautauvata ki na luvena tagane kei na yalewa yadua na Kalou.

E vakavulica na ivolanikalou, “Ia na dina sai koya na kena kilai na veika ena kedra ituvaki ena gauna oqo, kei na kedra ituvaki ena veigauna sa oti, kei na kedra ituvaki ena veigauna e se bera mai.”³ Na dina e rai e muri ka rai e liu, ka vakarabailevutaka na rai ni noda nanuma lailai ni toso na gauna.

E kaya o Jisu, “Oi au na sala, kei na vu ni dina, kei na vu ni bula.”⁴ Na dina e vakaraitaka na noda sala ki na bula tawamudu, ka yaco duadua ga mai vua na noda iVakabula, o Jisu Karisito. E sega tale ni dua na sala.

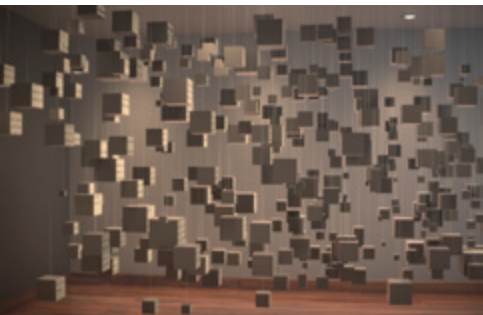
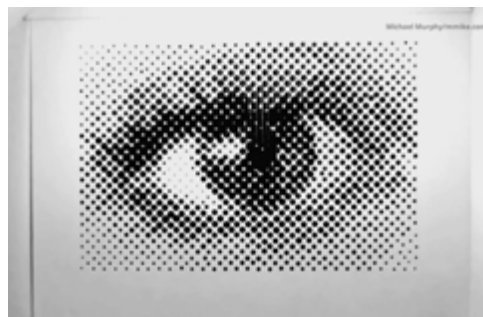
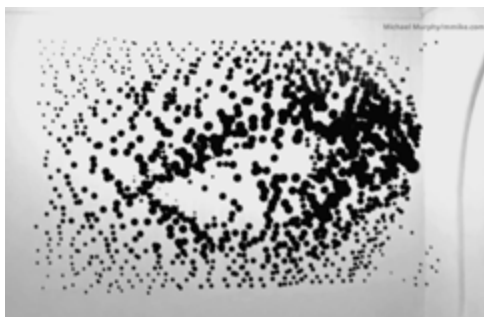
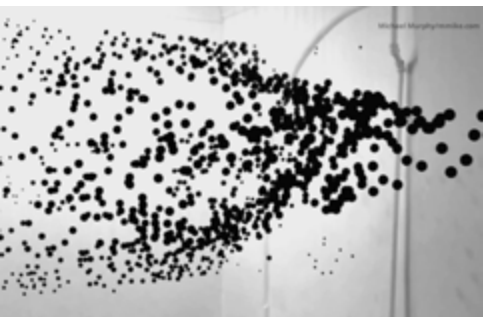
E vakavulici keda o Jisu Karisito ena sala ni bula, ena Nona Veisorovaki kei na Tucaketale, eda sa vosoti kina mai na noda ivalavala ca ka tawamate rawa ena taudaku ni ilati. Oqo e ka dina taucoko.

E vakavulica o o Koya ni sega ni dua na ka keda sa vutuniyau se dravu- dravua, kilai se sega, vakaitutu levu se tawavanua. Ia, eda na saga ena bula oqo me qaqaco noda vakabauta na Turaga o Jisu Karisito, digitaka na vinaka mai na ca, ka maroroya na Nona ivakaro. Ni da marautaka tiko na sasaga ni sainisi kei na veika vakavuniwai, na dina ni Kalou sa uabaleta sara yani na veika sa kunei rawa oqo.

Na saqati tiko ni dina ni veika tawamudu, sa dau tiko ga na ka lasu me vagolei ira tani na luve ni Kalou mai na ka dina. Na ile nei vunimeca sa dau koya vata tikoga. Vakarogoca mada na veika oqo, ka tukuni ena 2,000 na yabaki sa oti:

“... [Ko] sa sega ni kila na ka sa bera ni yaco. . . . [Ena ka cava ga sa

Ni da tugana ena masumasu na ivakaro raraba ni matavuvale ena mata ni vakabauta, eda na kila cake kina na sala era sa semati totoka tu kina na ivakavuvuli, veitokoni vakai ira, ka vakatakilai mai na ituvatuva nei Tamada vei ira na Luvena.

kitaka na tamata] sa sega ni cala kina.”

“[Na Kalou sa sega ni vakalougatataki iko, ia] na tamata yadua [sa torocake kina] me vaka na [nona] gugumatua.”⁵

“E sega ni vakaibalebale me lako mai kina e dua . . . me vaka na Karisito . . . [me] sa Luve ni Kalou.”⁶

“[Na veika dou sa vakabauta sa ivakarau lialia ka] sa [vakasama] sesewa walega.”⁷ Sa vaka beka na gauna nikua?

Mai na Vakalesuimai ni kosipeli, sa solia vei keda na Kalou na sala meda vulica ka kila kina na bibi ni ka dina vakayalo: eda vulica mai na ivolanikalou tabu, noda dui masu, veika eda sotava, na nodra ivakasala na parofita kei na iapositolo bula, kei na veidusimaki ni Yalo Tabu, e rawa ni vukea meda “kila kina na dina ni veika kecega.”⁸

Na Dina ena Kilai Vakayalo

Eda sa rawa ni kila na veika ni Kalou ni da vakasaqara vakayalo. E kaya o Paula, “Na veika ni Kalou sa sega tale e dua sa kila, a Yalo ga ni Kalou. . . . [Ni] ra sa kilai vakayalo ga.”⁹

Raica na droini oqo nei Michael Murphy. Mai na kena irairai oqo, o na sega sara ni vakabauta ni droinitaki tiko oqo e dua na mata ni tamata. Ia, ni ko raica na veidigo ena dua tale na kena irairai, o na raica kina na totoka

ni ka e bulia kina o daudroini.

Sa vakakina, noda raica na veika dina vakayalo ni Kalou mai na kena irairai ni mata ni vakabauta. E kaya o Paula: “Ia na tamata sa vakayago sa sega ni vakabauta na veika ni Yalo ni Kalou: ni sa ka lialia vua: a sa sega ni kila rawa ko koya, ni ra sa kilai vakayalo ga.”¹⁰

Na ivolanikalou, noda masu, veika eda dui sotava, parofita edaidai, kei na isolisoli ni Yalo Tabu sa kauta mai vei keda na rai vakayalo matata ni ka dina baleta na noda ilakolako e vuravura.

Na iVakaro ena Mata ni Vakabauta

Meda raica mada na ivakaro raraba ni matavuvale ena mata ni vakabauta.

A vakaraitaka raraba o Peresitedi Gordon B. Hinckley “Na Matavuvale: Ai Vakaro ki Vuravura Raraba” sa oti ena itukutuku oqo: “Ena kena sa levu tiko ga na vereverea ka vaka me tukuni tu ni sa ka dina, kei na levu ni veilasutaki baleta na itagede kei na ivakarau, ka sa kaukauwa ga na idre ni veitemaki me rokataki o vuravura, keitou sa via vakadreti [kemuni] kina.”¹¹

E tekivu na ivakaro: “Na tamata kece sara—na tagane kei na yalewa—era sa buli me ra ucuya na Kalou. Oi keda yadua eda luvena yalewa, se tagane lomani vakayalo na noda itubutubu

vakalomalagi, ka tu na keda dui ituvaki kei na icavacava vakalou.”

Oqo na veika dina tawamudu. O iko kei au e daru sega ni bula mai vakacala-ka.

Au taleitaka na vosa oqo: “Ena vuravura taumada, o ira na luvena tagane kei na yalewa vakayalo na Kalou era a kila ka qarava na Kalou ni sa Tamadra Tawamudu ka ciqoma na Nona ituvatuva.”¹²

Eda a bula tu ni bera noda mai sucu. Na keda dui ivakadinadina sa tudei tu ga e lomada. Ena sala eda sega ni kila vakataucoko, na noda tubu vakayalo e kea ena vuravura taumada sa vakauqeta oi keda o cei eke.¹³ Eda a ciqoma na ituvatuva ni Kalou. Eda sa kila tiko eda na mai sotava na dredre, mosi, kei na rarawa e vuravura.¹⁴ Eda a kila talega ni na lako mai na iVakabula ni kevaka meda vakadinadinataka ni da sa kilikili, eda na lamata ena Tucaketale, ka “rawata na lagilagi e vakaikuritaki e [uluda] me sega ni mudu ka sega ni mudu.”¹⁵

E dodonu na ivakaro: “Keitou vakaraitaka eke ni sa lewa vakalou na ivakarau ni vakatubukawa. Keitou vakadeitaka na vakalou ni bula, kei na kena bibi ena yavu tawamudu ni Kalou.”

Na ituvatuva nei Tamada e vakauqeta e dua na veiwatini me rau vakaluvani

ena vuravura oqo ka noda itavi meda vosa baleta nodra taqomaki na se bera ni sucu.

E Talei dina na Nodra Veisemati na iVakavuvuli ni iVakaro

Kevaka meda tomika ka digitaka na ka eda vakadonuya ena ivakaro raraba, eda sa vakabuwawataka na noda rai tawamudu, ka vakabibitaka sara vakalevu na veika eda sotava eke. Ni da tugana ena masumasu na ivakaro raraba ena mata ni vakabauta, eda na kila cake kina na sala era sa semati totoka tu kina na ivakavuvuli, veitokoni, me vakataki-lai mai na ituvatuva nei Tamada vei ira na Luvena.¹⁶

Meda sa qai kurabui dina beka ni sa vakatakila mai na parofita ni Turaga na Lomana, vakakina vei ira eso, se tiko na taro? E dina, eso era besetaka e kea na domodra na parofita,¹⁷ ia eso era a masu ka tugana nodra taro dodonu—na taro ena vakadeitaki ena vosota kei na mata ni vakabauta. Kevaka sa vakatakilai mai na ivakaro raraba ena duatani na senitiuri, ena dau tiko ga na taro eso, ena duidui toka mai na taro ni siga nikua. Dua na kedra inaki na parofita o ya mera vukei keda ena kena saumi donu na taro dina.¹⁸

Ni se bera ni Peresitedi ni Lotu, a kaya kina o Peresitedi Russell M. Nelson: “Era dau rai vakayawa na parofita. Era raica na veika rerevaki ka veivakararawataki sa biuta tu se mena qai biuta o vunimeca ena noda sala. Era sa dauraica talega na parofita na madigi kei na gauna donu sa waraki ira tu era vakarorogo *era gadreva mera talairawarawa kina*.¹⁹”

Au vakadinadinataka na dina kei na kaukauwa vakayalo ni domodratou duavata na Mataveiliutaki Taumada kei na Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua

Sa Lako Tani tiko ko Vuravura

Ena noqu bula, keimami sa raica na veisau levu ena vakabauta nei vuravura baleta e vuqa na ivakavuvuli e vakavulici tiko ena ivakaro raraba. Niu tubu cake tiko kei na gauna au sa vakamau kina, e vuqa e vuravura era sa gole tani mai na itagede ni Turaga eda vakatoka me lawa ni tiko savasava, me rau veiyacovi

ga o tagane kei yalewa e rau sa vakamau vakalawa. Ena noqu yabaki 20 kei na 30 vakacaca, e vuqa era sa gole tani mai na nodra taqomaki o ira se bera ni sucu, ka sa yaco dei ga na vakalutu. Ena vei-yabaki sa oti ga qo, e vuqa era sa gole tani mai na lawa ni Kalou o ya ni vakamau sa nodrau duavata vakalou e dua na tagane kei na yalewa.²⁰

Ni da raica e vuqa era sa lako tani mai na iyalayala sa tuva na Turaga eda nanuma lesu na siga mai Kapenaumi a kaya kina na iVakabula ni sa Vakalou o Koya ka rarawa ni “vuqa vei ira na nona tisaipeli . . . sa lako [tani].”

A qai rai na iVakabula vei ira na lewe Tinikarua, “Dou sa via lako tani talega koi kemudou?”

E sauma ko Pita:

“Kemuni na Turaga, keitou na lako vei cei? Sa tu ga vei kemuni na vosa ni bula tawamudu.

“Ia keitou sa vakabauta ka kila ni sai kemuni na Karisito, na Luve ni Kalou bula.”²¹

E Segi ni Veika Kece ga e Veirauti ena loma ni iVakaro

E vuqa sara, na gone kei na qase, era dinata ka dei tiko ki na nodra ivakavuvuli na parofita, e dina ga ni

veika era dui sotava tiko nikua e segi ni sema donu tiko ki na ivakaro raraba: na nodra bula na gone e yavalati ena veisere; nodra itokani na itabagone era vakacala na lawa ni tiko savasava; yalewa kei na tagane era sa sere e mavoa vakaca na yalodra ni ra dodomo e tuba na watidra; ira na veiwatini era segi ni vakaluvuni rawa; ira na yalewa kei na tagane era vakamau vei watidra era segi ni wasea nodra vakabauta ena kosipeli vakalesuimai, ira na yalewa kei na tagane segi ni vakamau, ena vuku ni veika eso, era sa segi ni vakamau rawa.

Dua na itokani ni 20 na yabaki, au dau qoroi koya vakalevu, e segi tu ni vakamau baleta ni dodomo tagane tiko. Na turaga oqo e dina tu ki na nona veiyalayalati ni valetabu, ka gumatuataka na veika vou kei na taledi, ka veiqaravi ena Lotu vakakina vei ira na lewenivanua. Se qai tukuna oti toka vei au, “Au rawa ni lomani ira era vakataki au era digitaka mera kakua ni maroroya na lawa ni tiko savasava ena noda vuravura oqo. Ia a segi beka ni kerea na Karisito meda ‘sa segi ni vakavuravura’? Sa matata sara ni itagede ni Kalou sa duidui mai na kena e vuravura.”

Na lawa ni tamata edau sivita wasoma na iyalayala ni lawa sa tuva

na Kalou. Vei ira na gadreva me ra vakamarautaka na Kalou, vakabauta, yalovosota, kei na yalodina.²²

O au kei watiq, o Kathy, keirau kila e dua na yalewa sega ni vakamau, sa yabaki 40 tiko, e maqosa sara ena nona ilesilesi ka veiqaravi qaqqa ena nona tabanalevu. Sa maroroya talega ko koya na lawa ni Kalou. E a vola vakaoqo ko koya:

“Au sa tatadrataka tiko na siga meu vakalougatataki me dua na watiq ka vakaluvuni. Au se wawa tikoga. Ena so na gauna, edau kauta mai na noqu ituvaki na veika me vaka na guilecavi se na galili, ia au saga meu kua ni nanuma na ka e sega vei au, ia meu nanuma ga na ka e tu vei au ka meu vukei ira eso. “Noqu qaravi ira na wekaqu, noqu tabanalevu, kei na valetabu sa vukei au sara. Au sega ni guilecavi se galili baleta niu sa tiki, eda sa tiki kece, ni dua na matavuvale levu.”

Sa Tiko e Dua e Kila Vakavinaka

Eso era na kaya, “Iko sega ni kila na ka au sotava tiko.” Au na sega beka, ia au vakadinadinataki ni tiko e Dua e kila vinaka.²³ E tiko e Dua, ena vuku ni Nona solibula ena were vakakina ena kauveilatai, e kila na nomu icolacola. Ni ko vakasaqarai Koya ka maroroya na Nona ivakaro, au yalataka ni na vakalougatataki iko ka colata na nomu icolacola e bibi mo colata duadua. Ena solia vei iko o Koya na itokani tawamudu kei na madigi mo veiqaravi. E bibi cake, ni na vakasinaiti iko ena yaloqaqa ni Yalo Tabu ka caudreva vei iko na

Nona veivakadonui vakalomalagi. Na digidigi, na vakatutu eso, e cakitaka na itokani ni Yalo Tabu se na veivakalougatataki tawamudu, e sega ni dodonu meda taura.

Au kila ni bula tiko na iVakabula. Au vakadinadinataki ni sai Koya na ivurevure ni dina taucoko e yaga ka na vakadeitaka na kalougata kece sa yalataka o Koya kivei ira era maroroya na Nona ivakaro. Ena yacai Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Joni 18:33, 36–38.
2. William S. Sahakian and Mabel Lewis Sahakian, *Ideas of the Great Philosophers* (1966), 28.
3. Vunau kei na Veiyalayalati 93:24.
4. Joni 14:6.
5. Alama 30:15, 17.
6. Ilamani 16:18.
7. Raica na Alama 30:17, 23, 27.
8. Moronai 10:5.
9. iVakadewa i Josefa Simici, 1 Korinica 2:11 [ena 1 Korinica 2:11, ivakamacala e botona c]; 1 Korinica 2:14.
10. 1 Korinica 2:14.
11. Gordon B. Hinckley, “Stand Strong against the Wiles of the World,” *Ensign*, Nove. 1995, 100. E vakamacalataka ena dua na gauna lekaleka qai oti oqo o Peresitedi Russell M. Nelson eso na itukutuku makawa me baleta na ivakaro, me vaka e vakasokumuna o Sheri Dew ena *Insights from a Prophets, Life: Russell M. Nelson* (2019), 208:
“Dua na siga ni 1994, e ratou a veivosaki na Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua ena nodra rumu ni bose ena Valetabu e Salt Lake me baleta na veika ni vuvala. Era a raica na veika kece mai na kena sa laurai tu ena veivanua na iyaloalo vakasisila ki na lawa vakaturi ena kena veimataqali e saqata na vuvala. Oqo a sega ni veivosaki vou, ia na siga o ya na lewe ni veivosaki sa raicimatua ga kina na ulutaga bibi oqo.

“E ratou a raica na Le Tinikarua na vunau kei na lawa, ka vakasamataki na veika ena sega ni veisau rawa—na vunau—kei na veika ena rawa ni veisau—na lawa. Era a veivosakitaka na veika sa roro tiko mai, oka kina na nodra vakaukauwataka tiko na tamata na vakamau vakamataqali vata kei na nodra dodonu. ‘Ia o ya a sega ni iotioti ni ka keimami a raica,’ a vakamacalataka o Elder Nelson. ‘Keimami a raica rawa na nodra sasaga na vei itikotiko eso me sa kau tani na itagede kece kei na kena yalani na veidauci. Keimami a raica na nodra veilecayaki na tagane kei na yalewa. Keitou raica ni sa yaco kece tiko mai.’

“Na veivosaki sa mai tomani tale oqo, vata kei ira eso ena kena gauna, sa mai cava kina me ratou sa vakarautaka na Le Tinikarua e dua na itukutuku volai, me vaka toka na ivakaro raraba, me tuvai kina na lewa ni Lotu me baleta na matavuvale me qai vakaraitaki ki na Mataveiliutaki Taumada me baleta na nodratou nanuma kina.”

12. Na Matavuvale: Ai Vakaro ki Vuravura Raraba,” *Liaona* Me 2017, 145.
13. E kaya o Peresitedi Dallin H. Oaks: “Na iwiliwili levu taucoko ni tamata era sa sucu mai ena vuravura oqo era sa digitaka na ituvatuva nei Tamada ka valu ena vukuna. E vuqa vei keda sa cakava talega na veiyalayalati kei Tamada me baleta na ka meda na cakava ena bula oqo. Ena sala eso se bera ni vakatakilai mai, na noda ivalavala ena vuravura ni yalo e vakauqeti keda ena bula oqo” (“The Great Plan of Happiness,” *Ensign*, Nov. 1993, 72).
14. Raica na Dallin H. Oaks, “Na Dina kei na iTuvatuva,” *Liaona*, Nove. 2018, 25–28.
15. Eparaama 3:26.
16. E kaya o Peresitedi Dallin H. Oaks:
“O ira na Yalododonu Edaidai ka ra sa saumaki mai era vakabauta ni ivunau e tiko ena ivakaro ni matavuvale, ka a soli rauta e dua na ika va ni senitiuri sa oti, e vaqacacotaka tale kina na Turaga na kena gadrevi me vakabibitaki na dina ni kosipeli me maroroi keda ena gauna dredre sa donumaka tiko na matavuvale. . . .
“Au vakadinadinataki ni ivakaro baleta na matavuvale sa itukutuku dina tawamudu, sa loma ni Turaga baleti ira na luvena era vakasaqara na bula tawamudu. Sa dau yavu vuli mai ni veivakavulici ni Lotu ena 22 na yabaki sa oti ka na tomani tiko yani kina veisiga ni mataka. Vakananuma vakaoqo, vakavulica, bulataka, ka ko na vakalougatataki kina ni ko gu ki liu ki na bula tawamudu. . . .
“. . . Au vakabauta ni noda ivakarau ni raica kei na vakayagataki ni ivakaro ni matavuvale e dua vei ira na bolebole me baleta na itabatamata oqo. Sa noqu masu mera tudei tiko na Yalododonu Edaidai ena veivakatovolei oqo” (“Na iTuvatuva kei na iVakaro Raraba,” *Liaona*, Nove. 2017, 30–31).
17. A kaya o Peresitedi Russell M. Nelson:
“Era tiko o ira era vakatokai keda [meda] dauveivakaduiduitaki, ia o ira na dauveivakaduiduitaki era sega ni vakatara meda lewa ga noda nanuma ena noda nanuma ia era vinakata ga meda vakadonuya

na nodra nanuma ena nodra nanuma. Na noda lewa e yaco sara ki na lawa ni tiko savasava. Na iVunau e Tini era sa lawa tikoga. Era se bera vakadua ni bokoci. . . . E sega ni noda lewa me veisautaki na lawa ni Kalou sa lewa mai o Koya” (ena Dew, *Insights from a Prophet’s Life*, 212).

18. “Ni sa ravuti tiko na matavuvale e vuravura raraba, na dina ni ivakaro ni matavuvale ena taqomaki iko.

Oi kemuni na itabagone sucu vakaturaga vakasakiti, e gadrevi mo kila deivaki na rabailevu ni revurevu ni isau ni veibataki ena itikitiko raraba me baleta na ibalebale ni vakamau. E veibataki ena gauna oqo na taro kevaka e rua na tamata erau mataqali vata yalewa, tagane, e rawa ni rau vakamau. Kevaka e dua na nomu taro me baleta na itutu ni Lotu ena veika oqo kei na so tale na veika bibi, vakasamataka ena masumasu, ka qai vakarogoca na itukutuku vakaparofita ena koniferi raraba ni Lotu ena Okotova mai oqo. Na veitukutuku veivakauqeti oqori, vata kei na veivakauqeti ni Yalo Tabu, ena yaco mo kila vakataucoko sara ena nomu vakasama” (Russell M. Nelson, “Youth of the Noble Birthright: What Will You Choose” [Lotu kaburaki ni Church Educational System baleti ira na itabagone qase cake, Sept. 6, 2013], broadcasts. ChurchofJesusChrist.org).

19. Russell M. Nelson, “Tudei Vakamata ni Mileniumi Dina,” *Liaona*, Oko. 2016, 53.
20. A kaya o Peresitadi Nelson: “Ia sa rui veivakauqeti tiko vakalevu ki na veimatanitu na ivakarau ni bula veimaliwai kei na vakasama vakavuli ena nodra vola, ka vola tale, ka vaqacacotaka na lawa. Se cava ga e lewai ena lawa vakamatanitu, na ivunau ni Turaga me baleta na vakamau kei na bula savasava ena sega ni rawa me veisautaki. Nanuma tiko: ni ivalavala ca, kevaka sara mada e vakadonuya vakalawa na tamata, e se ivalavala ca tikoga ena mata ni Kalou!” (“Vakatulewa me baleta na Tawamudu,” *Liaona*, Nove. 2013, 108).
21. Joni 6:66–69.
22. Raica na Alama 32:41–43; e dau tarai au na wase ni vola oqo me baleta na vakatuburi ni vakabauta, na yavu ni vakabauta, yalo dauvosota vakadede, kei na yalodina era sa tukuni ena tikina yadua e tolu oqo.
23. Raica na Alama 7:12; E sega walega ni vakararawataki o Jisu Karisito me baleta na noda ivalavala ca ia baleta talega na noda malumalumu: “Ia ena mate ko koya, me tasereka kina na ivau ni mate sa vauci ira tu na nona tamata; ia sa ciqoma ko koya na nodra malumalumu, me vakasinaiti na lomana ena loloma cecere, me vaka na veika vakayago, me rawa kina ni vakila me vaka na veika vakayago na sala me vukei ira kina na nona tamata me vaka na nodra veimalumalumu.” (Na vosa era tautauvata kei na malumalumu sai koya na tauvimate, dredre, leqa. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 88:6: “Sai koya sa lako cake, sai koya tale ga sa lako sobu mai ki ra sara, a sa kila na ka kecega ko koya ka sa curuma na ka kecega; io na rarama ni dina.”

MAI VEI ELDER TAKASHI WADA
Ena Vitusagavulu

Kana Magiti ena Vosa i Karisito

Na kana magiti ena vosa i Karisito ena rawa ni yaco ena gauna cava ga kei na ituvaki cava ga, kevaka eda vakarautaka na yaloda.

E lomani keda na Tamada Vakalomalagi. Sa vakarautaka tu o Koya e dua na ituvatuva uasivi meda marautaka kina na Nona veivakalougatataki. Ena bula oqo, eda sa sureti kece meda lako vei Karisito ka ciqoma na kosipeli vakalesui mai i Jisu Karisito ena papitaiso, ciqoma na isolisoli ni Yalo Tabu, ka bulataka na kosipeli ena yalodina. E vakamacalataka o Nifai na noda vakadonuya meda papitaiso sai koya noda curuma na “sala qiqo ka rabailailai,” ka tokaruataka meda tomana tiko noda “toso ki liu ka

tudei vei Karisito, . . . ka kana magiti ena vosa i Karisito, ka vosota me yacova na ivakataotioti,” me rawa ni ciqomi na veivakalougatataki kece sa vakarautaka tu na Tamada Vakalomalagi vei keda (2 Nifai 31:19–20).

E veivakananumi tale o Nifai vei keda ni kevaka meda “kana magiti ena vosa i Karisito,” era na “tukuna vei [keda] na veika kece [meda] kitaka” (2 Nifai 32:3) eda na qai vakaukauwataki meda vorata rawa na “gasau vidi waqa ni meca” (1 Nifai 15:24).

Na Cava na Kana Magiti?

Niu se gone, au nanuma ni kana magitio ya meda kania vakalevu na raisi, sushi, kei na soy sauce. Au sa kila oqo ni kana magiti dina e levu cake mai kena marautaki e dua na kakana totoka. Eda sotava kina na reki, veivakabulabulataki, marau, veiwasei, vakaraitaki ni lomanini na matavuvale kei ira na daulomani, vakaraitaka noda vakavinavinaka vua na Kalou, ka tara cake na veimaliwai ni da marautaka tiko na kakana levu e totoka sara. Au vakabauta ni da kana magiti ena vosa i Karisito, e dodonu meda vakasamataka na veika vata ga e sotavi kina. Na kana magiti ena ivolanikalou e sega walega ni kena wiliki. E dodonu me kauta mai na reki dina ka tarai cake noda veimaliwai kei na iVakabula.

E matata na kena vakavulici oqo ena iVola i Momani. Nanuma na tadra nei Liai ni a raica e dua na vunika “sa talei sara na vuana me [na] marau kina na tamata.” Na vuana oqo e matataka na loloma ni Kalou, ka sa kania oti o Liai na vuana, “ni sa . . . kamikamica sara, ka uasivi cake mai na vunikau kecega sa tovolea oti o [koya].” A “vakasinaita na [yalona] ena marau levu sara” koya oqo sa gadreva sara me wasea ki na nona matavuvale (1 Nifai 8:10–12).

Ni da kana magiti, eda na raica talega ni levu ni keda kakana se kena veimataqali e sega ni dua na ka, ke sa vakasinaiti tu na yaloda ena vakavinavinaka. A kana lewe ni manumanu droka na matavuvale nei Liai ena lekutu, ia a vakamacalataka o Nifai na veivakato- volei dredre oqo, ka kaya, “Ka sa rui levu sara na nona veivakalougatataki na Turaga” ka yaco na “neimami yalewa . . . [me] ra sa kaukauwa” ka vakasucu gone rawa “ka sega ni vosa kudrukudru” (1 Nifai 17:1–2).

Na kana magiti ena so na gauna e oka kina na vakatovolea kei na kania. E tukuna tiko o Alama e dua na sorenika vinaka e teivaki ena lomada. Ni da veitovotovo kina, eda na raica ni sa tekivu “me kana vinaka sara” (raica na Alama 32:28–33).

Kana Magiti ena Vosa i Karisito

Na kalougata ni kana magiti ena vosa i Karisito sa ka kaukauwa ka

veisautaka na bula. E tolu tiko na kena mataqali au sureti kemuni kina mo ni vakayagataka ena nomuni bula.

iMatai, na vosa i Karisito ena vukea “me vakatorocaketaki [noda] gumatua vakayalo meda ciqoma na ivakatakila” (“iVakatakila ki na Lotu, iVakatakila ki na Noda Bula,” *Liaona Me* 2018, 96) ka dusimaki keda bula yani ena noda bula. E vakavulica o Momani ni vosa i Karisito sa “dau vakayararataki ira na tamata me ra vakayacora na ka [sa] dodonu,” ka ra sa kaukauwa cake sara mai na veika e cakava rawa na “iseleiwau” (Alama 31:5). Niu vaka- saqara na vuku ni Kalou meu walia kina na noqu bolebole, e wasoma meu tovolea na “dodonu ni vosa ni Kalou,” (Alama 31:5), kau sa vakauqeti kina meu vakatulewa matua, vorata rawa na veitemaki, ka vakalougatataki na noqu bula ena vakalevutaki ni noqu vakaba- uti Karisito ka lomani ira era tiko voliti au. A vakavulica vakabibi vei keda na noda parofita o Russell M. Nelson, ni “sa roro mai na gauna ena sega kina ni rawa meda vakabulai vakayalo ke sega na veidusimaki, veituberi, veiva- kacegui, kei na veivakauqeti tikoga ni Yalo Tabu” (“iVakatakila ki na Lotu, iVakatakila ki na Noda Bula,” 96). Ena

yaco mai na ivakatakila sa gadrevi ni da sasagataka na “mana ni vosa,” ka yaco na vosa me kaukauwa cake mai na cava ga eda saga se raitayalotaka.

Ai karua, ni da sotava na dredre ena noda kilai keda vakataki keda kei na noda rokovi keda vakataki keda, ena vukei keda na “vosa talei ni Kalou” (Jekope 2:8) ena ivolanikalou meda kila se o cei dina o keda ka soli mai na kaukauwa e uasivia mai na noda. Niu sa kila niu sa luve ni Kalou sa dua dina na gauna kamica duadua au se qai bau sotava vakadua. Ni tekivu na noqu veiyabaki ni tinivakacaca, au a sega tu ni kila e dua na ka baleta na ivakavuvuli ni iVakabula. Niu sa wilika ena imatai ni gauna na Veiyalayalati Vou, sa yaco na vosa i Karisito me vakabula dina na mavoa ni yaloqu. Au a kila kina niu sa sega ni tiko duadua ka niu sa luve ni Kalou. Niu sa mai kidava o cei dina oi au ena mata ni Kalou, au sa raica rawa na noqu nuidei tawacava mai na Veisorovaki i Karisito.

A wasea vakakina o Inosi na ka a sotava ena nona a vakararamataki mai na nona vakanananutaka tiko na vosa i Karisito. Ni sa vakatara o Inosi na vosa a vakavulica vua o tamana me baleta na “bula tawamudu, kei na nodra reki

na Yalododonu, me [lutu] vakavinaka sara ki [lomana],” ni sa “waloloi; ka a tekiduru o [koya] e matana na [nona] Dauniveibuli . . . ena masu kaukauwa” (Inosi 1:3–4). Ena masu o ya a kila kina na iVakabula ka vulica ni da sa ka yaga sara, ka lomani ka rawa ni da vosoti mai na noda caka cala, ka da sa luvena vakaidina na Kalou.

iKatolu, eda rawa ni laveta cake na nodra bula eso mai na vosa i Karisito. Me vakataki Inosi ga ena nona gauna kei na vanua a tara kina na yalona na vosa i Karisito, ni na cakava na Turaga na Nona itavi me tara na yalodra o ira eda na wasea kina na kosipeli. E vuqa vei keda sa yalolailai ni da saga meda sureta e dua me rogoca na kosipeli ka qai sega ni yaco na ka eda a gadreva. Se cava ga e yaco, sa sureti keda tiko na Turaga meda dolava na gusuda ka wasea na itukutuku ni kosipeli kivei ira.

Ena rua na yabaki sa oti, a tara na Turaga na yaloi tinaqu lomani, ka a vukei koya me sa ciqoma na cakacaka vakalotu ni papitaiso. Au a waraka tu mai me voleka ni 35 na yabaki me yacova mai na siga oya. Ena kena gadrevi vua me vakatulewa kina, e vuqa na lewe

ni Lotu era veiqaravi vakaidina vua me vakataki Karisito. Dua na Sigatabu, sa lomana sara me sa gole ki lotu. A vakamuria sara na veivakauqeti oqo. Ni sa laki dabe toka ena yatu e liu ka waraka me tekivu na soqoni ni sakaramede, sa tucake tu e matana e dua na cauravou lailai yabaki va ka wanonovi koya tu. A kidavaki cauravou ena matadredredre. A gole sara yani vakatotolo o cauravou me laki dabe ena nona idabedabe, ena yasa kadua ni yatu a dabe toka kina o tinaqu. A tomika sara o cauravou e dua na ka mai na nona idabedabe ka lesu mai ka solia vei tinaqu e dua na ivolanisere ka lesu ki nona idabedabe. A raica sara o tinaqu ni ra biu tu na ivolanisere ena veidabedabe e valenilotu. A rawa sara ga vua me tomika cake e dua ena idabedabe toka voleka vua. Ia, a taleitaka sara vakalevu na ivakarau vinaka nei cauravou, ka vulica mai nodratou vale vakakina ena lotu. Sa dua dina na gaudina vinaka vua. Sa vakila vakaukauwa o koya ni sa sureti koya tiko na Kalou me lako mai ka muria na iVakabula. Sa vakila e lomana ni sa dodonu me papitaiso. A sega ni saga o cauravou me kilai na ka a cakava, ia a cakava ga

na nona vinaka duadua me bulataka na vosa ni Kalou ka lomana na wekana. Na yalololoma nei cauravou a bulia e dua na veisau bibi ni yalo vei tinaqu.

Na vosa i Karisito ena tara vakabibi na yalo ni tamata ka dolava na mata-dra era se bera tu ni raici Koya. Ena gaunisala ki Emeo, a taubale vata tiko kei Jisu e rua na tisaipeli. Rau a rarawa voli ka rau sega tu ni kila vinaka ni sa mai qaqa vei mate na iVakabula. Ena yaloluluvu, rau a sega ni kilai koya na Karisito bula sa taubale vata tiko kei rau. Dina ga ni o Jisu sa “sereka vei rau mai nai ivolatabu kecega na vosa ka tukuni kina ko koya,” rau se sega ga ni kilai Koya na iVakabula sa tucaketale me yacova ni ratou sa dabe ka dovi madrai kei Koya. A sa qai tadola na “matadrau”. Oi keda—se noda itokani, ilawalawa vata, kei ira na tiko tikivi keda—ni da kana magiti ka dovi madrai vata kei Koya, sa na tadola na matada ni kila ka. Ni rau vakasamataka na tisaipeli e Emeo na nodrau gauna vata kei na iVakabula sa tucaketale, rau a kaya ni sa katakata vinaka na lomadrau ni sa dolava o Koya vei rau na ivolanikalou (raica na Luke 24:27–32). Ena yaco dina oqo kivei keda kece.

iTinitini

Me itinitini, au sa vakadinadinataka ni kana magiti ena vosa i Karisito ena rawa ni yaco ena gauna cava ga kei na ituvaki cava ga, kevaka eda vakarau-taka na yaloda meda ciqoma. Na kana magiti ena vosa i Karisito ena kauta mai na ivakatakila e tokona na bula, vaka-deitaka o cei dina oi keda kei na keda yaga e mata ni Kalou ni da sa Luvena, ka liutaki ira noda itokani vei Karisito kei na bula tawacava. Meu sa tinia ena noqu vakarogotaka yani na veisureti nei Nifai ena nona kaya: “Ia, sa kilikili mo dou toso ki liu ka tudei vei Karisito, ena taucoko ni nomudou vakanuinui, ka mo dou lomana na Kalou kei ira na tamata kecega. O koya, kevaka dou sa toso ki liu, ka kana magiti ena vosa i Karisito, ka vosota me yacova na ivakataotioti, raica, sa kaya vakaoqo na Tamada: Dou na rawata kina na bula tawamudu” (2 Nifai 31:20). Ena yacai Jisu Karisito, emeni. ■

MAI VEI ELDER DAVID P. HOMER
Ena Vitusagavulu

Rogoci na Domona

Ena vuravura sa vakasinaiti tu ena vuqa na domo e veisisivi, sa vakayacora na Tamada Vakalomalagi meda rogoca ka muria na Domona.

Ena mataka caca nikua, e ciqoma na watiq e dua na ivola e vola vei tinana ena vica vata na yabaki sa oti mai veiganena. Ena gauna oya, se goneyalewa lailai o Sister Homer. Na vakatoka oqo e dua na tiki ni nona ivola, “Kivei Tinaqu, vosoti au sara niu sega ni wasea nikua na noqu ivakadinadina—ia, au lomani iko.” Ni keirau vakasigalevu tiko, au nanuma ni sa dua dina na ka vakavure vakasama o ya. Au sa dabe sara, kau vola e dua na ivola ka vakatoka oqo, “Kivei Peresitedi Nelson, vosoti au sara niu sega ni rawa ni vosa nikua—ia au lomani iko.” Au vakila ni sega ni dodonu na veika oqori. Au sa mai tiko kina oqo, kau sa marautaka dina ni rawa niu mai tomana na noqu vosa ki na nodra era sa vosa oti ena soqoni nikua.

Ena vuqa na yabaki sa oti, au a vuka tiko ena dua na waqavuka lailai ka pailatetaka tiko e dua na pailate vou. Ni sa cava na neitou vuka, sa soli mai na galala me keitou sa ro. Ia ni keitou sa vakarau tara na qele, au a rogoca na alamu e vakaroti pailate me “dre cake.” A rai yani o pailate vua nona itokani pailate makawa, ni sa dusi sobu tiko, vaka ki na yasa e tuba ni gaunisala, ka kaya mai, “Cakava!”

E totolo sara na gole ni neitou waqavuka ena imawi ka lutu sobu,

ka qai tubu cake tale vakavinaka, ka vukaca tale yani na vanua donu me ro kina, ka keitou yaco bula yani. Keitou a qai kila e muri ni dua tale na waqavuka sa vakadonui oti tu me vuka. Ia ke keitou a muria ga na ivakasala ni alamu, ke keitou a coqa yani na waqavuka koya, ka sega ni rawa tale ni gole tani mai. Na veika au sotava oqo e vakavulica vei au e rua na leseni bibi: iMatai, ena gauna dredre ni noda bula, eda na rogoca kina na veimataqali domo era gadreva meda muria. Na kena ikarua, e rui bibi sara meda rogoca ga na kena e donu.

Veisisivi Domo

Eda sa bula tiko ena dua na vuravura e tu kina e vuqa sara na domo era gadreva meda muria. Mai na vei itukutuku buta katakata, tweet, blog, podcast, kei na ivakasala douvaki mai vei Alexa, Siri, kei na so tale, eda na raica ni rui dredre toka meda kila na domo cava meda vakabauta. Eso na gauna eda vakumuna na veidusimaki ki na noda bula, ni da nanuma ni kena levu ga sa ivurevure vinaka duadua ni ka dina. Eso tale na gauna eda “lomalomarua . . . tiko kina,”¹ ka digitaka meda “sa sega ni batabata se katakata.”² E so tale na gauna eda sa muria tikoga na veika e veiganiti, vakatabakidua ga ki na dua na domo se ituvatuva me dusimaki keda, se vakararavi vakatabakidua ena noda igu meda vakayagataka noda vakasama.

E dina ni rawa ni ra veivuke na ituvatuva yadua oqo, ia eda vulica mai na veika sa sotavi oti, ni ra sega ni dau nui-taki sara. Na veika e kilai levu e sega ni na vinaka duadua tikoga e veigauna. Na lomalomarua ni vakasama e sega ni na yaco ki na dua na vanua. Na ka e veiganiti e dau sega sara ni mua ki na veika e bibi. Ni da rogoca tikoga e dua na domo se ituvatuva e rawa ni buwawa kina noda rai. Kei na noda vakararavi vakatabakidua ki na noda vakasama ena rawa ni muataki keda ki na vakasama veivakase-wasewani. Keda sega ni qaqarauni, ena rawa ni kauti keda tani na domo cala mai na uto ni kosipeli ki na veivanua ena dredre me tokoni kina na vakabauta,

ka da kunea vakalailai cake tale mai na galili, rarawa, kei na yalodruka.

Vakarorogo ki na Domo Cala

Meu vakamacalataka mada na ibalebale ni noqu taurivaka na vakatautauvata kei na ivakaraitaki vakaivolanikalou. Era dau okata na daukaba ulunivanua ni veivanua e cecere mai na 8,000 na mita era sa “vanua ni mate” baleta ni vanua cere oqori, e lailai kina na cagibula me tokona na bula. E tiko na ivakatauvata vakayalo ni vanua ni mate. Kevaka eda vakayagataki gauna vakalevu ena veivanua ni tawavakabauta, era na tagutua mai vei keda na domo wereubiubi, na cagibula vakayalo eda gadreva.

Eda wilika ena iVola i Momani, me baleti Korio, ni a sotava na ka vata vakaoqo. A marautaka o koya ni mai tamata rogo baleta na nona veivakavulici e “vinaka [ki] na vakasama vakata-mata.”³ E tukuna o koya me baleta na

nodra ivakavuvuli lialia na itubutubu kei ira na parofita me yalana nodra galala ka bucina na lecaika.⁴ E veiletika ni dodonu mera galala na tamata ka lewa ga na ka mera cakava baleta ni mai yalani ira na ivunau.⁵ Ki vua, na vakabauti ni Veisorovaki i Jisu Karisito e “vakasama sesewa wale ga,” ka yavutaki ena kena vakabauti e dua na tamata e sega ni bula tiko baleta ni sega ni laurai rawa o Koya.⁶

A vakavuna o Korio me levu sara na tiko yavavala ka mani kau yani kina vua na turaganilewa levu kei koya na bete levu. E kea, a tucake kina ka “vosa vakaviavialevu sara,” ka vosa vakacacataki ira na iliuliu ka vinakata e dua na ivakatakilakila. A soli mai e dua na ivakatakilakila. A yaco me galu ka sega ni vosa rawa. Sa qai kila kina o Korio ni a lawakitaki, ka vakananuma rawa na dina talei a biuta laivi, ka lelevaka kina, “Au dau kila tikoga.”⁷

A qai kere kakana voli ko Korio me yacova ni ra buturaki koya e dua na ilawalawa Soromaiti ka mate kina.⁸ Ena iotioti ni tikina ena kena italanoa e koto kina na iyaloalo vakaciriloloma oqo: “Ka eda sa raica ni na sega ni tokoni ira na luvena na tevoru ena siga mai muri, ia ena dretaki ira sobu ga yani ki eli.”⁹

Na Domo Donu

Baleta ni vinakata na Tamada Vakalomalagi meda vinaka cake, e vakayacora kina o Koya meda rogoca rawa na Domona. E vuqa na gauna, eda rogoci Koya ena veika eda vakila e vakavurea mai na Yalo Tabu. Na Yalo Tabu e ikatolu ni Lewetolu Vakalou. E vakadinadinataka na Tamana kei na Luvena,¹⁰ ka talai mai me “vakavulici [keda] ena ka kecega,”¹¹ ka na “vakaraitaka vei [keda] na veika kece [meda] kitaka.”¹²

E duidui na sala kei na tamata e vosa kina na Yalo, ka rawa talega ni vosa kivua e dua na tamata ena sala duidui eso ena veigauna duidui talega. Ka kena ivatuka, ena taura kina noda bula taucoko meda vulica na vei sala kece e vosa mai kina vei keda o Koya. Eso na gauna, e vosa o Koya ki na noda “vakasama kei na vu ni [yaloda]”¹³ ena domo rogo lailai ia sa kaukauwa sara, sa laubasikati “ira sara . . . na lomadra era sa rogoca.”¹⁴ Eso tale na gauna, sa dau “vakaosoosotaka tiko na [noda] vakasama” o Koya se “tara tiko vakaukauwa . . . na [lomada].”¹⁵ Eso tale na gauna, ena “katakata mai na [lomada].”¹⁶ Ia ena so tale na gauna, ena vakasinaita o Koya na lomada ena reki, ka vakararamataka noda vakasama,¹⁷ se tukuna yani na vosa ni vakacegu ki na leqa e tu e lomada.¹⁸

Kunei ni Domona

Eda na kunea na domo ni Tamada ena vuqa na vanua. Eda na kunea ni da masu, ni da vulica na ivolanikalou, ka gole ki na soqoni ni lotu, vakaitavi ena veivosaki vinaka, se ni da gole ki valetabu. E dina sara, eda na kunea ena koniferedi ena mua ni macawa oqo.

Nikua eda sa tokona kina e 15 na turaga mera parofita, daurairai, ka dauvakatakila. Na nodra bula vakayalo kei

na kila sa solia vei ira na rai cecere eda sa gadreva sara vakalevu. E rawarawa sara me kilai na nodra itukutuku ni sa cauraki ena savasava dina. Era sa tuku na vei keda na ka e gadreva na Kalou meda kila, na ka e kilai levu se sega.¹⁹

Ena vinaka ni vakasaqarai na Domona ena dua vei ira na vanua oqo, ia ena vinaka cake sara ni vakasaqarai ena veivanua kece oqori. Ia ni da sa rogoca rawa, ena gadrevi meda muria na veidusimaki e soli mai kina. E kaya na iApositolu o Jemesa, “Ia dou muria na vosa ka kakua ni rogoca walega.”²⁰ E vakavulica o Peresitedi Thomas S. Monson: “Meda vakatawa. Meda wawa. Meda rogoca na domo lailai o ya. Ni sa vosa mai, mo ni vakarorogo na tagane kei na yalewa vuku.”²¹

Ni Dau Yaco Bera Mai na Veidusimaki

Niu se qai tekivu cakacaka, keirau a kerei kei Sister Homer me keirau ciqoma e dua na veisau ni ilesilesi ni cakacaka. Ena gauna o ya, sa vaka me dua na vakatulewa *levu sara* kivei keirau. Keirau vuli, keirau lolo, ka keirau masu, ia na kena isau a berabera sara ni yaco mai. Sa mani yaco, me keirau sa vakatulewa kina ka toso ki liu. Ni keirau cakava oqo, keirau a kune vakacegu ka kila sara ni sa vakatulewa vinaka duadua keirau se bau cakava.

Sa mani yaco, me keirau vulica mai kina ni isau ni masu ena dau berabera ena so na gauna. E rawa oqo baleta e sega ni gauna donu, baleta e sega ni gadrevi me saumi mai, se baleta sa nui-taki keda na Kalou meda vakatulewa

ga vakai keda. A vakavulica taumada ko Elder Richard G. Scott ni dodonu meda vakavinavinakataka na veigauna vakaoqori ka yalataka o koya: “Ni ko sa bula kilikili tiko ka tudei tikoga na nomu digitaka tiko na ivakavuvuli ni iVakabula ka gadrevi mo cakava, ka vakayacora ena veivakabauti. . . . Ena sega ni vakalaivi iko na Kalou mo toso sara vakayawa ka sega mada ni ko vakaroti mo vakila ke o sa vakayacora na vakatulewa cala.”²²

E Dodonu Meda Digia

Sa vakakina, ni sa gadrevi meda digitaka mai na veidomo duidui kece o cei meda muria. Eda na muria beka na domo tawayaga e tutaka mai ko vuravura, se eda na cakava na ka e gadrevi me rawa ki na domo i Tamada me dusimaki keda ena noda vakatulewa ka taqomaki keda mai na veika rerevaki? Na levu ga ni noda gumatua meda vakasaqara na Domona, na rawarawa cake ni noda vakarorogo. E sega ni baleta ni sa voqa levu cake mai na Domona ia sa toso cake ga na noda rawa ni rogoca. Sa yalataka tu na iVakabula ni kevaka meda “vakarorogo ki na [Nona] ivunau, ka vakatudaliga ki na [Nona] ivakasala,” ena “solia vakalevu cake [vei keda].”²³ Au vakadinadinataka ni dina na yalayala oqo—kivei keda yadua.

Voleka ni dua na yabaki sa oti, a mate na tuakaqu ena dua na vakacalaka ena motoka. E vakasinaiti tu na veiyabaki ni bula nei John ni se gone ena yalayala kei na rawa ka. Ia ni sa

qase tiko mai, sa ramusu na yago ka veilecayaki na vakasama ka sa dredre sara vua na bula. E dina ni sega ni yaco ena nona bula oqo na veivakabulai a vakanuinui tiko kina o koya, e dei toka ga o John ena nona vakabauta, ka dei e lomana me vosota vakagumatua, me yacova na ivakataotioti.

Au kila ni sega ni taucoko sara nona bula o John, ia au dau vakataroga voli a rawata vakacava me vosota vaka o ya. A vuqa na domo a sureti koya ki na veivakasama tawadodonu, ia a sega ni vinakata. Ia, a cakava na nona vinaka taucoko me itakele ni nona bula na yavu ni kosipeli. A bula voli e kea baleta ni kila ni na kunea na domo ni nona iVakavuvuli; a bula voli e kea, baleta ni kila e kea ga ena vakavulici kina.

iTinitini

Kemuni na taciqa kei na ganequ, ena vuravura sa vakasinaiti tu ena vuqa na domo e veisisivi, sa vakayacora na Tamada Vakalomalagi meda rogoca ka muria na Domona. Kevaka eda gugumatua, ena solia mai o Koya kei na Luvena na veidusimaki eda vakasaqara tiko, na kaukauwa eda gadreva, kei na marau eda gadreva kece. Ena yacai Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. 1 Tui 18:21.
2. Raica na Ai Vakatakila 3:15–16.
3. Alama 30:53; raica talega na Alama 30:18.
4. Raica na Alama 30:14, 23–24, 27.
5. Raica na Alama 30:17, 23, 27.
6. Alama 30:16; raica talega na Alama 30:13, 15, 26, 28.
7. Alama 30:31, 52; raica talega na Alama 30:23, 28, 43, 50, 53.
8. Raica na Alama 30:56, 58–59.
9. Alama 30:60.
10. Raica na 2 Nifai 31:18.
11. Joni 14:26.
12. 2 Nifai 32:5; raica talega na 2 Nifai 32:1–4.
13. Vunau kei na Veiyalayalati 8:2
14. 3 Nifai 11:3.
15. Vunau kei na Veiyalayalati 128:1.
16. Vunau kei na Veiyalayalati 9:8.
17. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 6:14–15; 11:13.
18. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 6:22–23.
19. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 1:38.
20. Jemesa 1:22.
21. Thomas S. Monson, “The Spirit Giveth Life,” *Liahona*, June 1997, 4.
22. Richard G. Scott, “Vakayagataki ni iSolisoli Cecere ni Masumasu,” *Liaona*, Me 2007, 10.
23. 2 Nifai 28:30.

MAI VEI ELDER JEFFREY R. HOLLAND
Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua

Raica na Lami ni Kalou

Na veisau e yaco ki na noda soqoni ni Sigatabu e vakabibitaka na vakatabui ni soqoni ni sakaramede, e kilai ka bibi duadua ena noda sokalou vakamacawa.

Sa toso vinaka tiko vei au na ka kece, me yacova saraga noqu raica na wai ni matadra na itabagone era tiko ena matasere. Na wainimata oqori sa dua na ivunau maqosa au na sega ni rawa ni solia.

Ni rai cake mai batiniwai, siviti ira na lewevuqa era gadreva yani me ra laki papitaiso mai ligana, a raica yani o Joni na Dauveipapitaisotaki ni lako vakayawa tiko mai na tavalena, ko Jisu mai Nasareci, ni taubale tiko mai vua me mai kerea na ka vata oya. Ena yalo vakarokoroko, ia era a rogoca rawa o ira era tu voleka, ni a cavuta o Joni e dua na vosa ni veivakacaucautaki ka se dau yavalati keda tu ga ni sa oti qo e rua na udolu na yabaki: “Raica na Lami ni Kalou.”¹

E veivakavulici dina sara ni a sega ni kacivi Koya ko “Jiova” se “iVakabula” se “Dauveisereki” se na “Luve ni Kalou” sara mada ga, o koya ka parofisaitaki tu ni na mai caramaka na sala nei Jisu—e dina ga ni Nona kece na vei itutu oqori. E sega, ni a digitaka o Joni na iyaloyalo taumada ka rairai kilai levu duadua ena nodra ivalavala vakalotu na nona tamata. E qai vakayagataka me ivakaraitaki na isoro lami e dau cabori me sorovaki

kina na ivalavala ca kei na yaluma, ni vuravura sa lutu tani kei ira kece na tamata lutu tani era tu kina.

Yalovinaka ni vakatara meu nanuma lesu vakalailai na itukutuku makawa oya.

Ni rau sa vakatalai tani mai na Were ko Iteni ko Atama kei Ivi, sa tu e matadrau e dua na vunilagi rerevaki. Ni oti nodrau dolava na katuba ni bula vakayago oqo vei keda, erau sa sogota kina vei rau na katuba ni bula tawamate rawa kei na bula tawamudu. Ena vuku ni ivalavala ca erau digitaka ni rau sa

kila tu, erau na sotava kina na mate vakayago ka vakatalai tani vakayalo, ka tawasei vakadua mai na iserau ni Kalou me tawamudu.² Na cava me rau cakava? Ena dua beka na sala me rau dro tani kina mai na leqa oqo? Eda sega ni kila se vakacava na levu ni idusidusi erau a ciqoma ena nodrau tiko voli ena were ko iteni a vakatarai me rau nanuma voli, ia erau a nanuma ni dodonu me rau cabora me isoro vua na Kalou e dua na lami savasava, sega na kena ca, na lami ulumatua ni nodra qelenisipi.³

A qai lako mai e dua na agilosi me vakamacalataka ni isoro oqo e dua na kena mataqali, e dua na ivakatayaloyalo ni ivakacacabo ena vakayacora ena vukudrau na iVakabula ni vuravura ena qai muri mai. “Na ka oqo sa ivakata-utauvata ni nona vakacabori Koya na Le Daubau Ga nei Tamada,” a kaya na agilosi. “O koya, . . . mo veivutuni ka masuta tikoga na Kalou ena yaca ni Luvena ka tawamudu.”⁴ Kalougata sara, ni tiko na sala meda vakabulai kina kei na sala cake.

Ena matabose taumada mai lomalagi, a yalataka kina na Kalou vei Atama kei Ivi (kei keda kece sara) ni na yaco mai na veivuke mai Vua na Ulumatua Tagane nei Tamada o koya sa savasava sara ka sega na tikina e ca, na Lami ni Kalou “sa vakamatei mai na ivakatekivu kei vuravura,”⁵ me vaka a qai vakamacalataki Koya kina e muri na iApositolo ko Joni. Ni ra vakacabora na ivakatakaraka ni nodra isoro lami lalai ena bula oqo, era sa vakaraitaka kina ko Atama

kei ira kece nona kawa ni ra kila ka vakararavitaka na vakabulai ni yalodra ena isoro ni veivakaduavatataki nei Jisu o Koya na iLumuti.⁶ E muri, e a qai vakayacori na cakacaka vakalotu oqo ena valecavu ena lekutu, ni oti oya, ena valetabu a qai mai tara ko Solomoni.

E kalouca, me vaka e tukuni ena Veiyalayalati Makawa, ni a sega soti ni lako vinaka sara na sokalou ni vakacabo lami savasava, me ivakata-karakara ni veivutuni dina kei na bula yalodina. Na iwali savasava e dodonu me salavata mai kei na vakacabo isoro vakaoqori e sega ni dau dede sara ena so na gauna me rawa ni mamaca kina na dra ena dela ni vatu. A sega ni dede na kena mana me tarova na veivakamatei vakaveitacini, ena nona vakamatei Epeli na tacina o Keni ena imatai ni itabatamata.⁷

E a yaco tiko mai na veivakatovolei kei na bula leqaleqa vakaoqori ena vica na senijiuri, sa rauta me ra lagasere ena reki na agilosu mai lomalagi, ni sa qai mai sucu ko Jisu—o Koya na Mesaia ka yalataki tu mai vakabalavu. A tarava yani nona mai veiqaravi vakalekaleka, o Koya na sipi savasava sara ni Lakosivia, ni a vakarautaki ira Nona tisaipeli ni bera Nona mate me tekivutaka na sakaramede ni Vakayakavi ni Turaga, me baleta na cakacaka vakalotu me vakayacori ena taudaku kei Iteni. E dodonu me caka tikoga na vakacacabo, ena gadrevi tiko ga na isoro, ia me titobu, ka vakatamata yadua cake mai na vakadavei ni dra ni lami ulumatua. A tukuna na iVakabula vei ira na Nifaiti, ni oti Nona Vakaturi cake mai na mate:

“Ia mo ni kakua tale ni vakadavea na dra ka vakacabora vei au. . .

“ . . . Ia mo ni na cabora ga me isoro vei au na yalo raramusumusu kei na yalo bibivoro. Ia ko koya yadua sa lako mai vei au ena yalo raramusumusu kei na yalo bibivoro, au na papitaisotaki koya ena bukawaqa kei na Yalo Tabu. . .

“ . . . O koya, . . . mo ni veivutuni, . . . mo ni bula kina.”⁸

Kemuni na taciqa kei na ganequ lomani, ni sa vakabibitaki me vakalevutaki na vulici ni kosipeli e vale, sa bibi sara vei keda me da nanuma ni se ivakaro tikoga vei keda me da “lako

ki na vale ni masumasu ka cabora na [noda] sakaramede ena nona siga tabu.”⁹ Me ikuri ni kena vakalevutaki na gauna ni vuli kosipeli e vale, na iwalewale vakavoui ni sokalou ena Sigatabu sa caka me vakalailaitaka na levu ni soqoni ena dua na ivakarau me vakavotui kina na bibi ni noda vakanamata ki na soqoni tabu ni sakaramede ni iVakayakavi ni Turaga ni sa soqoni bibi duadua ni sokalou vakamacawa. Me da nanuma ena noda dui vakananu vakataki keda ni a mate na Karisito mai na kavoro ni yalo ena Nona colata duadua ga na ivalavala ca kei na yaluma ni kawatamata taucoko.

Me vaka ni da a cau ena icolacola rerevaki oya, na mataqali gauna vaqori e kaciva na noda vakarokoroko. O koya, eda sa vakayaloqaqataki me da totolo mai ena yalo vakarokoroko ki na

noda veisoqoni, vakaisulu rakorako ni da mai vakaitavi ena dua na cakacaka bibi vakalotu. Sa yali yani vakalailai na ibalebale dina ni “Sulu ni Sigatabu” ena noda gauna oqo, ena vuku ni noda dokai Koya eda lakova yani Nona iserau, sa dodonu me da vakalesuya tale mai na ivalavala oya ena keda irairai kei na isulusulu ena gauna kei na vanua e rawa nida vakayacora kina.

Me baleta na yaco taudonu mai, ena dau kau tale na sakaramede ena yalo loloma mera vakalougatataki na tina nira kau yani na gone, na kato e vakasinaiti tu ena pakete Cheerio, kei na dai-pa, ka ra dreketi tu yani nodra kato ia era kalougata nira yaco rawa mai. Kena ikuri, e tiko o ira na so tale era sega ni na levea rawa ni na tao nodra yadru ena soso ena mataka ni Sigatabu. Ia, vei ira oqo meda tukuna vei ira *ni na ciqomi* na

bera ena so na gauna, ia kevaka e tao tikoga ena soso na yadru e *vei-Sigatabu* kece keimami sa vakatura mo volitaka na yadru se mo buluta na soso.

Ena yalo vata oqori, keimami sa vakatakekere kina vakaiapositolo me vakalailaitaki na kosakosa ena loma ni noda veivalenilotu. Eda dau taleitaka me da veitalanoa, e dodonu me vakakina—qo e dua na ka e dau taleitaki kina na lako i Lotu—ia me *kakua* ni dau mai vakayacori ena veivanua e sa vakatabui vakatabakidua me baleta na sokalou. Au leqataka ni o ira na vulagi eda sega ni vakabauta vata era na kidrowataka na kosakosa sega kina na vakarokoroko ena vanua e dodonu me kena itovo na masumasu, na ivakadinadina, kei na vakacegu. De rairai e na kidrowa talega kina ko lomalagi.

Ena vakaikuri ki na yalo ni noda soqoni ni sakaramede kevaka era sa dabe rawa tu mai cake ko ira na iliuli era vakatulewa ni se bera sara na gauna ni tekivu, mera vakarorogo tiko ki na ivakatagi ni curumai ka vakaraitaka ena vakarokoroko na ivakarau e dodonu me da vakamuria. Kevaka e yaco tiko na veivosaki wale mai na tavata, eda na sega ni kidrowataka na veivosaki wale vei ira na ivavakoso. Eda vakacaucautaki ira na matabisopi era sa vakalailaitaka tiko na veika e dau kacivaki dau veivagolei tani mai na yalo ni sokalou. O au, e dua, au sega ni raitayaloyalo-taka rawa e dua na bete me vakataki Sakaraia—ena vevaletabu makawa ni Turaga, ni sa vakarau me vakaitavi ena itavi dokai duadua ni vakacabo isoro vakabete levu me na qarava ena nona bula taucoko—au sega ni rawa ni vakasamataka me rawa ni laki tu vakadua ena yasa ni cabocabo ni soro me vakananumi keda ni sa vo e ono na macawa me caka na veitau motoka ni vakatatalo ka sa vakarau sogo na volayaca.

Kemuni na taciq ki na ganequ, na auwa oqo sa vakatabuya na Turaga me auwa bibi duadua ena loma ni noda macawa. Ena ivakaro, eda vakasoqoni vata mai kina me baleta na cakacaka vakalotu ka ciqomi vakarabailevu duadua ena Lotu. E vakananumi tiko kina o Koya a kerea ke rawa ni kau tani vua na bilo sa vakarau me gunuva, ia

a bolea ga baleta ni kila o Koya ena *vukuda* ena sega kina ni *rawa* ni kau tani. Ena veivuke sara kevaka eda na vakananumi ni dua na ivakatakarakara ni bilo oqori sa soli tiko mai vakamalua ena noda iyatu dabedabe ena ligana e dua na dikoni yabaki 11 se 12.

Ni sa yaco mai na auwa bibi me da solia kina noda iloloma ni solibula vua na Turaga, sa dui tu noda ivalavala ca yadudua kei na malumalumu me da walia; oqori na inaki eda tiko kina e kea. Ia eda na qaqa cake ena gauna ni yalomalumumu vakaoqori kevaka eda nanumi ira na yalo raramusumusu kei na yalo yaluma era wavoliti keda tiko. Era sega soti ni yawa mai vei keda eso era luluvu tiko—e taudaku se e lomadra—ena gauna ni sere ni sakaramede kei na nodra masu na bete oqori. Meda kila tiko na veika oqori ka solia na noda tikina lailai ni veivakacegui kei na bilo lailai ni yalo loloma—ka vakatabuya vei ira? se kivua na lewenilotu ka sotava na dredre ka sega ni tiko ena soqoni, ka vakavo ga kevaka eda na veiqaravi, ena sega talega ni tiko ena macawa ka tarava? se vei ira na tacida kei na ganeda era sega ni lewe ni Lotu ia era sa tacida dina ga? E sega ni lailai rawa na leqa ena vuravura oqo, e loma ni Lotu kei na taudaku talega ni lotu, ni ko veiraiyaki e veiyasana kece ko na raica e dua sa rui bibi dina na mosi e colata voli ka kena

irairai ni na sega ni oti rawa na mosi ni yalona. E dua na sala me da “dau nanumi koya tikoga” kina¹⁰ sai koya me da duavata kei na Vuniwai Levu ena Nona itavi e sega ni oti rawa mera tokoni ko ira e bibi nodra icolacola ka vakacegui ira era rarawa.

Kemuni na itokani lomani, ni da duavata mai ena veiyasai vuravura taucoko ena veimacawa ni da nuitaka ni sa torocake tikoga na bibi ni kena vakadinadinataki na Nona isolisoli vakaturaga ni veivakaduavatataki na Karisito ki na kawatamata, me da kauta *ki na icabocabo* ni sakaramede na yalo ni “mositi koya ni mositi au.” Ia ni da raica lesu, da masulaka, ka vakavouya tale noda veiyalayalati, me da rawata *mai na gauna bibi oya* “na dau vosota ena rarawa, . . . ka yalo marau.”¹¹ Me baleta na vosota kei na yalo marau vakaoqori, me baleta na savasava kei na inuini vakaoqori, au masulaka ena vukuda kece sara ena yacai Koya ka dovia na imatai ni madrai ni veivosoti o koya ka livia na waini savasava ni veivueti, sai Jisu Karisito na Lami cecere ka dauloloma ni Kalou, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Joni 1:29.
2. Raica na 2 Nifai 9:8–9.
3. Raica na Mosese 5:5; raica talega na Lako Yani 12:3–10.
4. Raica na Mosese 5:7–8; raica talega Mosese 5:5.
5. iVakatakila 13:8.
6. Raica na Bible Dictionary, “Anointed One”; raica talega na iDusidusi ki na iVolanikalou, “Anointed One,” scriptures .ChurchofJesusChrist.org.
7. Kena irairai, nona vakamatei Epeli o Keni, e dua na ivalavala e vakarota o Setani, e rawa ni vu mai na nona cudruvaka o Keni na kena sega ni ciqomi na nona ivakacacabo ni isoro vua na Turaga, ka qai ciqomi na nei Epeli. “Sa vakarautaka na . . . Kalou e dua na isoro ena nona solia na Luvena, o koya ena . . . dolava e dua na katuba me na curuma yani na tamata ki na iserau ni Turaga. . . . “Ena vakabauti ni isoro se ituvatuva ni veivueti, a cabora o Epeli vua na Kalou e dua na isoro a ciqomi, na ulumatua ni qelenisipi. A cabora o Keni na vua ni qele, ka sega ni ciqomi. . . . [Na nona isoro a dodonu me okati kina na vakadavei ni dra]” (*Nodra iVakaavuvuli na Peresitidi ni Lotu: Josefa Simici* [2007], 48; raica talega na 107–8).
8. 3 Nifai 9:19–20, 22.
9. Vunau kei na Veiyalayalati 59:9.
10. Moronai 4:3; 5:2.
11. “Meu Savasava Tu,” Serenilotu, naba 73.

Soqoni Raraba ni Matabete

MAI VEI ELDER GARY E. STEVENSON
Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua

Nomu iVolaniqito ni Matabete

Bulia na nomu ivolaniqito vakaiiko ena sala o na vakadinadinataka kina ni ko sa tisaipeli i Karisito.

Ena Tiseba sa oti, a vakaraitaka na Mataveiliutaki Taumada e dua na itukutuku ni ra na “tekivu lewena na gonetagan yabaki 11 na kuoramu ni matabete i Eroni . . . ena itekivu ni Janueri ni yabaki era sa 12 kina.”¹

Sa yaco kina, donuya na matai ni tiki ni yabaki oqo, mera kurabui voli e vica na yabaki 11 ka nanuma tu ni ra na tiko ga ena Lalai me yacova na nodra sigani-sucu ka tarava ia era sa veisoliyaka tiko oqo na sakaramede ena Sigatabu me vaka ni ra dikoni vakatikori vou duadua ena Lotu.

Au vakananuma o cei e kurabui vakalevu cake ena veisau—o ira na diko-ni se na nodra itubutubu. E vuqa vei ira voleka ni 80,000 na dikoni vou oqo sa tiko vata kei keda ena bogi nikua ena Vale ni Koniferedi levu oqo se ra vakaitavi voli mai e na tekinoloji. Ni sa kidavaki ki na bula vakaveitacini levu ni matabete!

Sa cakava na veisau oqo me dua na ivakananumi na soqoni oqo—sa vaka me ilawalawa vakaitamera ni Matabete i Eroni *duadua* me tiko ena dua na soqoni raraba ni matabete ena koniferedi raraba. Ni nanumi tu na gauna vakasakiti oqo, au sa vagolea vakatabakidua na noqu vosa vei ira na cauravou ena Matabete i Eroni.

Lesoni Eso e Vulici mai na Qito

Me vaka ni ra gonevuli, e vuqa vei kemuni sa vakatorocaketaka tiko na nomuni taledi, ka vinakati, kei na ka taleitaki eso ni itaviqaravi vulivakaikuri e koronivuli se ena lesoni tauri vakaitaukei, ena timi, kei na ilawalawa e taudaku ni koronivuli, oka kina na qito.

Ni’u marautaka tu na qito ena noqu bula taucoko, au sa dau taleitaki ira era vakatorocaketaka na nodra sasaga vakadauqito me yacova sara ni ra vakaitavi

ena ivakatagedegede cecere eso. Me rawa ni vinaka *cake sara* e dua ena cava ga e sasaga kina, e taura na bula vakaivakarau, soli bula, kei na vakavakarau ni vakatovotovo kei na tereni ni vica sagavulu na yabaki me ikuri ni taledi. Era rogoca wasoma na dauqito vakaoqo na vakalelewa kaukauwa eso ni dauveivakatavulici ka biuta rawarawa vakatikitiki na ka era vinakata oqo ki na dua na ka e levu cake mai liu.

Eda kilai ira na lewe ni Lotu kei na matabete era sa rawa-ka ena ivakatagedegede cecere duadua ni dauqito saumi. Sa vuqa tu na ivakaraitaki vinaka, ia ena vuku ni gauna au na tukuna ga e vica eke. Ena rawa beka ni o kila e vica vei ira na dau qito oqo: ena baseball, Jeremy Guthrie kei Bryce Harper; ena basketball, Jabari Parker kei Jimmer Fredette; ena soka, o Ricardo Rojas; kei na rakavi saumi, William Hopoate; kei na football, Taysom Hill kei Daniel Sorensen. Era sa cau vakalevu o ira yadua oqo ki na qito.

E dina ni ra sa rawa-ka vakalevu sara ena nodra qito, era na vakadinadinataka taumada na dau qito oqo ni ra sa sega ni dauqito uasivi sara se tamata uasivi sara. Era sa cakacaka vakaukauwa mera dauqito vinaka—ka bulataka na kosipeli. Era duri cake kevaka era lutu ka sasagataka mera vosota tiko ki na ivakataotioti.

Vulica na iVolaniqito

Ena qito vakatimi, na iqitoqito sa vakarautaki ena ituvaki ni qito eso ka volai tu ena dua na ivolaniqito. Era vulica na dauqito na nodra itavi vakatabakidua ki na qito yadua. Era vulica vagumatua sara na ivolaniqito na dauqito rawa-ka ni, gauna sa vakayacori kina e dua na qito, era sa kila saraga, vakamatata, na vanua mera gole kina kei na ka me caka.

Ena sala vata ga, sa tiko talega e dua na noda timi na lewe ni matabete (dua na kuoramu) kei na dua na ivolaniqito (na ivolanikalou tabu kei na nodra vosa na parofita edaidai).

O dau vakaukauwataki ira tiko na nomu lewe ni timi?

E vakaevi tu na nomu vulica vinaka na nomu ivolaniqito?

O sa kila matata vakataucoko tu li na nomu ilesilesi?

Noda Veibolei kei na To ni Veisaqa

Me tosoi tale na kena vakatauvatani, ni ra kila tu na dauveivakatavulici lelevu na kaukauwa kei na malumalumu ni nodra timi ka vakakina o ira na to ni veisaqa. Era bulia e dua na ituvatuva ni qito ena solia vei ira na sala vinaka duadua me rawati kina na qaqa. Vakaevi o iko?

O sa kila na veitemaki cava so o rawai rawarawa tu kina, ka rawa ni o vakadeitaka na sala ena saga kina na vu ni ca me vakalutumi ka vakayalolaitaki iko. O sa bau cakava tu li e dua na ituvatuva ni qito kei na ivolaniqito vakai iko me rawa kina ni o kila na sala mo sausaumi kina ni sotavi tu na veisaqasaqa?

Ni o sotava tu na veimataqali veitemaki—se mani vakailawalawa se ena nomu tiko duadua ka sarava tu e dua na ialoyalo—o sa kila na nomu ituvatuva ni qito. Kevaka e vakatututaka e dua na itokani mo gunu alakaolo se tovolea na wai gaga, o sa kila na iqitoqito. O sa vakatovototaka ka kila na sala mo vakarautaki iko taumada kina.

Ena dua na ituvatuva ni qito, ivolaniqito, kei na sasaga kaukauwa mo tutaka na nomu itavi, o na raica ni na vakawaleni kivei iko na veitemaki. O sa na rairai vakatulewataka oti tu na sala mo na vakavakarau kina kei na ka o na cakava. O na sega ni gadreva e dua na vakatulewa ena veigauna kece o sotava kina na veitemaki.

A wasea e dua vei ira na Tinikarua walega oqo e dua na italanoa e vakamacalataka na ivakavuvuli oqo. Ni dua tu na bete ena koronivuli levu,

e a vakacawiri voli o koya kei ira na nona itokani. Ni oti tu na nodra kana, era a draiva wavoki voli ni dua e vakatututaka mai mera laki sarava e dua na yaloyalo. Na kena leqa oya ni kila tu o koya ni sega ni dodonu me sarava. Dina ga ni vakila dei tu na ogaoga kei na lomaleqa ena ituvaki oya, e a sa tuvakataka oti tu o koya. Oqo na tabana e tauri vakadodonu mai na nona ivolaniqito ni matabete.

Ni cegu levu ka vakayaloqaqataki koya tu, a tukuna o koya, “Au sega ni via sarava na yaloyalo oqori. Dou vakasoburi au ga ena noqu vale,” ka ratou vakayacora. E dua na qito rawarawa ka muataki ki na qaqa! Ena veiyabaki e muri, a vakamacalataka e dua na itokani ena bogi oya na sala a vakavure kaukauwa kina vua na ivakaraitaki oqo me sotava vakayaloqaqa kina na ituvaki vata ga oya ena nona bula.

Tabana eso mai na iVolaniqito

Au a taroga e vica vei iratou na Veitacini turaga mera vakatura na iqitoqito eso o rawa ni okata ena nomu ivolaniqito. Oqo eso na nodra vakasama veivakauqeti:

- Masuta na rarama levu cake ena veisiga kei na dua na ivakadinadina i Jisu Karisito.
- Rogoca vakavinaka na ivakavuvuli ni nomuni itubutubu, bisopi kei na nomuni liuliu ni Cauravou kei na kuoramu.
- Levea na ialoyalo vakasisila kei na veika tawadodonu ni vakautukutuku veimaliwai.
- Nanuma na yalayala o sa cakava vua na Kalou ka cakacakataka mo muria.

- Vulica na kedra italanoa na parofita levu ena ivolanikalou ka vakatoto-muria na nodra ivalavala vinaka.
- Vakalougatataki ira na luve ni Tamada Vakalomalagi ena veiqaravi.
- Vakasaqara na itokani vinaka mera vukei iko mo yaco mo vakataka na tamata o vinakata mo vakakina.
- Yaco mo dua na kenadau ena ivakarau ni FamilySearch ka vadikeva na nomu itukutuku ni matavuvale.
- Tualaka eso na vanua ni vakacegu o rawa ni drotaka kina na veivakayarayarataki tawadodonu eso.
- Dauloloma ka veivuke ni vaqaqacotaki ira na lewe tale eso ni nomu kuoramu ni matabete.

Au a veitalanoa talega kei ira na dau qito eda sa qai raica oti tiko ga oqo na kedra itaba. Au kauwaitaka saraga ni ra sega ni vakatakilai ira ena *ka era cakava*, vaka dauqito saumi, ia *vakai ira ga*, vaka luvena tagane na Tamada Vakalomalagi dauloloma ka lewe ni matabete ni Kalou.

Me da rogoca mada na nodra nanuma:

- E kaya o Jimmer Fredette, ni dua na dikoni, ka vulica tiko me bukia nona neketai “au sa vulica meu vakararavi vakabibi ena noqu kilaka kei na vakabauta me baleta na dina tau-coko ni kosipeli. E sa liutaki au na veika oqo meu . . . dua na matabete bula kilikili ka uasivi sara—e dua na ivakaraitaki vinaka.”
- E vola o Bryce Harper, ni sa tagane vakawati: “Au nanuma ni na vakamarautaki au na kilai levu, vutuni yau kei na icocovi ni Dau Qito Taleitaki duadua. Ia e dua na ka e yali. Au

Jimmer Fredette

Bryce Harper

Daniel Sorensen

Jeremy Guthrie

sa . . . vakavakarau sara meu [curu] yani ki valetabu. Au sa tu ogo ena salatu meu [lesu] vua na Tamaqu Vakalomalagi me dua na noqu mata-vuvale tawamudu—na reki cecere duadua e vuravura!”

- E kaya o Daniel Sorensen, ni se kaulotu tiko: “Na ivola ni tuvatuva ni qito vinaka duadua e vakayagataka na taledi kei na nodra kaukauwa na lewe ni timi yadua. . . . Niu vulica ka vakatovotovotaka na ivakavuvuli ni kosipeli i Jisu Karisito, sa rawa niu kila na vakavakayagataki ni veika au vinaka kina meu rawa ni veiqaravi ena matabete.”
- Jeremy Guthrie, ka sa veiqaravi tiko ogo vaka Peresitedi ni Kaulotu, sa wasea tiko eke: “Ni dua na dikoni yabaki 12 . . . [Au vakila] ni vakadinadinataka vei au na Yalo Tabu

ni ‘bula ogo sai koya na gauna me vakarautaki koya kina na tamata me sota kei na Kalou.”²² Na ituvatuva ni qito sai koya na vakabauta na Kalou me yaco kina na cakacaka [kei na] veivutuni ena iVakabula. . . . Na ivola ni qito e kune ena ivolanikalou tabu kei na parofita bula.”

- E kaya o Jabari Parker, ena nona vakatikori ki na itutu vaka talatala qase: “Au sega ni vakasamataka rawa na tamata au na yaco me vakataka keva-ka au sega ni vakatulewataka rawa meu papitaiso. . . . Au sa vakavinavina-kata saraga ni tiko na Kalou ena noqu bula me dusimaki au ena veisiga.”
- E kaya eke o Ricardo Rojas, e veiqaravi tiko vaka peresitedi ni tabana: “Ena matabete ni [Kalou] sa rawa ni da veivuke ena Nona cakacaka. Eda sa kacivi meda ‘kakua ni rere se yalo-lailai’²³ ena kena tutaki na dina.” Sa veivuke na veika ogo me rawa-ka ena rara ni qito ka iliuliu vakamatabete.
- Taysom Hill, e vakaraitaka, ni se kaulotu tiko ni sa dua na ivola ni qito ena nona bula na kosipeli i Jisu Karisito. E wasea o koya, “na vakabauti ni tuvatuva ni [Kalou] kei na kena soli na nona vinaka duadua ena nona itavi e solia vua e dua na vakacegu kei na bula marautaki, ni kila tiko na marautaka na Kalou na nona sasaga.”
- E kaya o William Hopoate, ni vakalougatataki na luvena tagane kei na va na itabatamata, na kosipeli e vukeyi koya me “raica rawa na ituvatuva ni itutu ka vakarautaka na veivaqacotaki vakayalo me levea na gasau vidi waqa ni meca ka qaravi ira vakavinaka cake na tani.”

Vakaavei o iko? O vakila tu li na nomu ivakatakilakila *tabu ka cecere* vaka luvena tagane na Kalou, e dua na lewe ni Nona matabete tabu? Ni nanumi tu na ivakatakilakila tawamudu ogo, bulia na nomu ituvatuva ni qito kei na ivolaniquito ni matabete ena tuberi iko ena veigauna ni veitemaki kei na dredre. Navuca ruarua na iwalewale ni ravuravu kei na tataqomaki.

Na iwalewale ni ravuravu e vukeyi ni vaqacotaka na ivakadinadina ka vakalevutaka na igu meda tiko ga ena salatu dodonu ka rabailailai. E oka ena ivakaraitaki eso na masu wasoma, vuli ivolanikalou, tiko ena Lotu kei na valetabu, saumi ikatini, kei na muri ni vakasala e kune ena ivolalobi *Me iSakisaki ni iTabagone*.

Na iwalewale ni tataqomaki e oka kina na raiyawa ena sala ni nomu sotava na veitemaki. Ni temaki tu mo solia yani na nomu ivalavala vakaiiko, o sa kila taumada na ka o na cakava.

O sa gadreva kina e dua na ivolaniquito.

Vakila ni o sega ni via masu edai? Sa gauna mo cakacakataka kina na iqitoqito o sa tuva-qitotaka rawa tu.

Vakila ni sa malumalumu tiko na nomu ivakadinadina? Sa tiko vei iko na kena iqitoqito. O sa kila na ka me caka.

Dau Qito taleitaki Kece ena Mata ni Kalou

Ko ni sa lewe ni matabete tabu ni Kalou. Na nomu yalayala ni taura matua na ititoko kaukamea ena veisau-taki iko ki na tamata tawamudu o a buli mo vakataka.

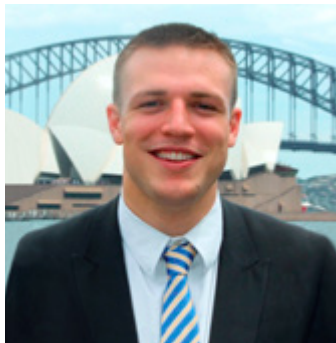
E kilai iko ka lomani iko. Na vakalougatataki iko o Koya ka tuberi iko voli.

Jabari Parker

Ricardo Rojas

Taysom Hill

William Hopoate

O na rairai nanuma tu ni o sa sega ni vakasakiti, ni sega ni tiko vei iko na ka mo dauqito kilaitani kina. Ia sa sega ni dina oya. O sega li ni kila ni sa cauraka na Kalou, “Na veika malumalumu ni vuravura ena lako mai ka vakarusa na veika kaukauwa ka qaqa?”⁴

O vakila tu ni o malumalumu? sega ni veiganiti? Kaila mada, o sa mai wili ena timi!

O vakila tu ni o tawakilai? lolovira? O sa rairai koya saraga e gadreva tu na Kalou.

Na ivakaraitaki levu cava e tiko me vaka na duri tu i Tevita ena bucanivalu me veivala kei na meca rerevaki, o Koliaci? Na vakararavi vua na Turaga, ni dua na ituvatuva ni qito kei na ivolaniquito, a sega ni vakabulai koya ga o Tevita ia na mataivalu ni Isireli!⁵ Mo kila ni na tiko vata kei iko na Kalou ni o vakayaloqagataki iko mo tiko ena ito ni Turaga. “Kevaka sa totaki keda na Kalou, o cei me noda meca?”⁶

Sa rawa ni dolava o Koya na katuba ka vukei keda ni kunea na kaukauwa kei na sasaga eda sega ni kila ni tiko vei keda.⁷

Vakarorogo vei ira na nomuni dauveivakatavulici nuitaki—me vakai ira na nomu itubutubu, bisopi, kei na iliuliu ni Cauravou. Vulica na ivolaniquito. Wili ivolanikalou. Vulica na nodra vosa na parofita edaidai. Bulia na nomu

ituvatuva ni qito vakaiiko ena sala o na vakadinadinataki iko kina vakatisaipeli i Karisito.

Kila taumada na iqitoqito o na vakayagataka mo vaqacotaka kina na yalomu ka levea na ivadi ni vunica.

Kitaka na veika oqo ka na vakayagataki iko vakaidina na Kalou.

Ena gauna oqo, e tiko eso ka vakayawaki ira mai na kosipeli ka dri tani. Eso era na dabe ena vale ni sarasara ka sarava vakayawa tu mai na qito. Eso era digitaka me dabe tu ga vakawawa, dina ga ni sa saga me vakatalai ira eloma na dauveivakatavulici. *Au sureti iko mo vakabula, tokona, ka lomani ira na lewe ni nomu timi!*

Eso e vinakata me laki qito—ka cakava. Na ka e bibi oya ni sega ni mai levu ni taledi e tiko vei ira ia na nodra tu vakarau mera kolotaki ira ki rara. Era sega ni waraka me kacivi na nodra naba baleta ni ra sa kila na ivolanikalou ka kaya, “Kevaka dou gadreva mo dou qarava na Kalou, dou sa lesi kina cakacaka.”⁸

Sa rawa ni o biuti iko ena timi.

O na vakayacora oqo kevaka ko sa vulica ka cakava na nomu ivolaniquito ni matabete.

O na rawa ni tarabe ka lutu ena ilakolako oqo—ena vuqa sara na gauna. O sa sega ni uasivi sara; na lutu e sa tiki ni vakarau ni rawaka e vakatarai iko mo vakavinakataka na nomu ivalavala

ka veiqaravi ena sala vinaka ka veikauwaitaki vakalevu. Na iVakabula kei na Nona Veisorovaki Tawayalani sa vakarautaka na Turaga e dua na sala meda ulabaleta kina na noda cala ena veivutuni dina.

Era vakayagataka na dauqito levu e drau na aua ena vakavinakataka ni dua na iwalewale lailai ni nodra qito. Me vaka ni dua na lewe ni matabete, o gadreva na vakasama vata ga oqo. Kevaka ko sa lutu, veivutuni ka vuli mai kina. Vakatoivotovo me rawa ni o vinaka cake ena gauna tale mai muri. Kena itinitini e sa vakatau vei iko. Ko na vulica na ivola ni qito?

Au vakauqeti iko: Mo nuitaka na Turaga. Daramaka na iyaragi kecega ni Kalou,⁹ ka laki qito.

Era sega so ni levu na qitotaka na qito saumi ena ivakatagedegede cecere, ia ni vakatauvatani ki na bula vakatisaipeli, sa vuqa era digitaka me ra muri Karisito.

Na kena dina, oya sa nomu ilelesi ena bula oqo—mo vulica na sala ni Turaga, curuma na salatu ni bula vakatisaipeli, ka saga mo bulataka na ituvatuva ni Kalou. Ena tutaki ka vakalougatataki iko na Kalou ni ko gole Vua. Ko sa na rawata na veika oqo baleta ni ko sa dauqito vinaka duadua e Matana.

Sa noqu masu ni ko na cakava na yalayala mo bula kilikili ena matabete tabu e tiko vei iko ka saga mo cakacakataka ena veisiga na nomu itavi tabu. Au vakalougatataki iko ena sasaga kei na gagadre mo kitaka vakakina. Au vakuria kina na noqu ivakadinadina ena kaukauwa ni matabete e tiko vei iko, me baleti ira na parofita bula, kei Jisu Karisito kei na Nona itavi me noda iVakabula ka Dauveivuetai. Ena yacai Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. “Age-Group Progression for Children and Youth,” First Presidency letter, Dec. 14, 2018.
2. Alama 34:32.
3. Josua 1:9.
4. Vunau kei na Veiyalayalati 1:19.
5. Raica na 1 Samuel 17.
6. Roma 8:31.
7. Raica na Ica 12:27.
8. Vunau kei na Veiyalayalati 4:3.
9. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 27:15–18.

MAI VEI ELDER CARL B. COOK
Ena Mataveiliutaki ni Vitusagavulu

Na Kuoramu: Na Vanua Vakaitaukei

E vinakata na Turaga mo ni tauyavutaka e dua na kuoramu kaukauwa. Ni vakasokumuni ira na Luvena, era na gadreva e dua na vanua me ra taukena ka tubu.

Ena 2010, a vakasagara voli na dina e dua na cauravou o Andre Sebako. E dina ni se bera vakadua ni bau cabora e dua na masu mai vuniyalona, sa nanuma me tovolea mada. Sega ni dede, sa sotavi rau na daukaulotu. Erau solia vua e dua na tikidua veisoliyaki ka tiko kina na iyalo yalo ni iVola i Momani. A vakila o Andre e dua na

ka, qai kerei rau na daukaulotu me rau volitaka vua na ivola oya. Erau kaya ni rau na solia wale vua na ivola kevaka e lako mai lotu.¹

A mani lako duadua i lotu o Andre ki na Tabana se qai tauyavu wale ga o Mochudi e Botswana, Aferika. Na tabana ogo e dua na ilawalawa e toka kina e 40 na lewenilotu dauveilomani

ka veivolekati sara.² Era kidavaki Andre ena yalo ni veiciqomi. A ciqoma na veituberi mai vei rau na daukaulotu ka papitaiso. Vakasakiti dina!

Ia oti qai cava? Me na bulabula tiko-ga vakacava ena lotu o Andre? O cei me na vukei koya me toso tikoga ena salatu ni veiyalayalati? E dua na isau ni taro oya na nona kuoramu ni matabete!³

Na lewe yadua ni matabete, se cava ga na kena ituvaki, ena yaga vua e dua na kuoramu kaukauwa. Kemuni na taciqa gone ko ni taura tu na Matabete i Eroni, e vinakata na Turaga mo ni tauyavutaka e dua na kuoramu kaukauwa, e dua na vanua ni veivakaitaukeitaki vei ira yadua na cauravou, na vanua e tiko kina na Yalo ni Turaga, na vanua era na kidavaki ka karoni kina na lewe ni kuoramu taucoko. Ni vakasokumuni ira na Luvena na Turaga era na gadreva e dua na vanua me ra itaukei ka tubu kina.

Na mataveiliutaki yadua ni kuoramu mo ni na liu ena nomuni segata na veivakauqeti⁴ ka tara cake na veilomani ni veitacini ena kedra maliwa na lewe ni kuoramu taucoko. Mo kauwaitaki ira vakalevu cake na lewenilotu vou, o ira era luluqa tu vakalotu, se o ira era vakaleqai tu.⁵ Ena kaukauwa ni matabete, o na tara cake kina e dua na kuoramu qaqa.⁶ Ka na vakavuna na duidui ena nona bula e dua na cauravou na kuoramu kaukauwa ka duavata.

Ena gauna e kacivaka kina ni sa na vakanamata na Lotu ena vulici ni kosipeli me iusutu ni vuvale,⁷ eso era vakasamataki ira na lewenilotu vakataki Andre ka taroga, “Vakacava o ira na itabagone era lako mai na matavuvale e sega ni dau vulici kina na kosipeli ka sega kina na draki ni vuli kei na bulataki kosipeli e vale? Era na biu tu ga mai?”

Sega! E sega ni rawa ni biu tu mai e dua! E lomani ira na cauravou kei na goneyalewa yadua na Turaga. Eda ligana na Turaga, o keda na matabete. Sai keda eda tokona na Lotu ena sasaga ni vuvale. Ni vakaiyalayala na veitokoni mai vale, ena vakarautaka na veikuo-ramu ni matabete kei ira na veiliutaki kei na itokani na veikauwaitaki kei na veitokoni e gadreva na tamata yadua kei na matavuvale.

“The Band of Brothers” mai na kuoramu ni matabete e Mochudi, Botswana.

Au sa raica oti na kena yaga. Au sa sotava oti. Niu yabaki ono, erau a veibiu na noqu itubutubu ka biuti tinaqu tu kei na lima na gonelalai o tamaqu. Sa tekivu cakacaka o tinaqu me qaravi keitou. E gadreva o koya me dua tale na ikarua ni nona cakacaka ena dua na gauna, vakakina me vakuria nona vuli. Sa lailai na gauna vua me veisusu. Ia era veitokoni mai na tubuqu, noqu momo, nei, bisopi, kei na dauveituberi vakavuvale me ra vukea na agilosu o tinaqu.

Ka tiko noqu kuoramu. Au vakavinavina vei ira noqu itokani—o ira na taciqu—era lomani au ka tokoni au. Au a vakaitaukeitaki ena noqu kuoramu. Eso beka a tu nodra vakabeka ka beci au ena ituvaki ni noqu matavuvale. Era dina beka. Ia a veisautaka na veika malumalumu oqori na kuoramu ni matabete. Era a tu e yasaqu na noqu kuoramu ka sega ni tukuni rawa na levu ni nodra vakalougatataki au.

Era tu wavoliti keda na tamata beci ka vakabekataki na veika e baleti ira. Eda vaka beka oya o keda kece ena dua na sala. Ia o keda kece ogo e tiko e dua noda kuoramu, e dua na vanua eda rawa ni vaqacacotaki ka veivaqacacotaki kina. Na kuoramu e “taucoko ena vukui dua ka dua ena vukuna kece.”⁸ Sai koya na vanua eda veidusimaki kina vakai keda, ka veiqaravi vei ira na tani, ka tara cake na duavata kei na veitacini ni da qarava na Kalou.⁹ Sai koya na vanua e yaco kina na cakacaka mana.

Au vinakata meu tukuna vei kemuni eso na cakacaka mana a yaco ena kuoramu nei Andre mai Mochudi. Niu wasea na ivakaraitaki ogo, vakaraica na ivakavuvuli ena vaqacacotaka na kuoramu kecega ni matabete e vakayagataka.

Ni papitaiso oti o Andre, a sala vata kei rau na daukaulotu ena nodrau vakavulici iratou e va tale na cauravou, ka ratou qai papitaiso talega. Qo sa lima na cauravou. Sa tekivu me ratou veivaqacacotaki vakataki iratou vakaki na ena tabana.

A qai papitaiso e dua, ka ikaono ni cauravou, o Thuso. A wasea na kosipeli o Thuso vei iratou e lewe tolu nona itokani, sega ni dede sa ciwa.

E vakavuvuqa ni dau vakaoqo nodra vakasoqoni na tisaipeli i Jisu

Karisito—vica ena dua na gauna, ni ra sureti mai vei ira nodra itokani. Ena gauna makawa, a kunea na iVakabula o Adriu, ka kusa yani vei tacina o Saimoni ka “kauti koya mai vei Jisu.”¹⁰ E vakakina, ni sega ni dede nona muri Karisito o Filipe, a sureta nona itokani o Nacanieli me “lako mai [ka] raica.”¹¹

Mai Mochudi, sega ni dede sa lewena na Lotu e dua, ka i ka 10 ni cauravou. Erau kunea na daukaulotu nai ka 11. Ka papitaiso nai ka 12 ni cauravou ni raica na vua ni kosipeli ena nodra bula nona itokani.

Era marau na lewe ni Tabana o Mochudi. Era a “saumaki vua na Turaga, ka . . . curu me lewe ni lotu” na cauravou ogo.¹²

A vakaitavi vakabibi na iVola i Momani ena nodra saumaki.¹³ E nanuma lesu o Thuso, “Au tekivu wilika na iVola i Momani . . . ena veigauna kece au galala kina, mai vale, e koronivuli, e veivanua kecega.”¹⁴

A malele ki na kosipeli o Oratile ena nodra ivakaraitaki na nona itokani. E vakamacalataka o koya, “E vaka ni ra veisau ena dua ga na calidi ni iqaqalo. . . . Au nanuma ni . . . baleta na ivola lai lai . . . sa tekivu me ra kauti . . . wavoki voli e koronivuli. Au raica rawa ni ra sa yaco me tamata vinaka. . . . [Au] vinakata meu veisau talega.”¹⁵

Eratou a vakasoqoni ka papitaiso na 12 na cauravou ogo ena loma ga ni rua na yabaki. Eratou lewe ni Lotu duadua ga ena nodratou dui matavuvale. Ia era a tokoni mai vei ira na

nodra matavuvale ena Lotu, oka kina o Peresitedi Rakwela,¹⁶ nodratou peresitedi ni tabana; Elder kei Sister Taylor,¹⁷ oi rau na daukaulotu veiwatini qase; kei ira eso tale na lewe ni tabana.

E dua na iliuliu ni kuoramu,¹⁸ ko Baraca Junior, e dau sureti ira na cauravou ki na nona itikotiko ena veiyakavi ni Sigatabu ka vakasalataki ira. Eratou dau vulica vata na ivolanikalou na cauravou ogo ka lotu vakamatavuvale.

E dau kauti iratou o Baraca Junior me sikovi ira na lewenilotu, o ira era vakatavulici tiko na daukaulotu, kei dua ga e gadreva me sikovi. Eratou dau vakasoso taucoko na 12 na cauravou ogo ena muaimuri ni lori nei Baraca Junior. E talaci ira yarua se yatolu ki na veivale eso ka qai mai vakavodoki ira malua tale.

E dina ga ni ratou se qai vulica tiko na cauravou na kosipeli ka ratou nanuma ni se bera ni levu na ka eratou kila, e tukuna vei iratou o Baraca Junior me ratou wasea e dua se rua na ka eratou sa kila vei ira na tamata eratou sikova. Eratou veivakavulici, masu, ka veivuke ena kena wanonovi na Lotu na matabete gone ogo.¹⁹ Eratou qarava vakavina-ka nodratou itavi ni matabete ka vakila na marau ni veiqaravi.

E kaya vaqo o Andre, “Keitou qito vata, veidredrevaki, tagi vata, ka yaco me dua na mataveitacini.”²⁰ Eratou vakatokai iratou me “iLala Veitacini.”

Eratou virikotora vata e dua na inakinaki me ratou na laki kaulotu taucoko. Me vaka ni o iratou ga na lewenilotu ena nodratou dui matavuvale, a

levu sara na itatao me ratou ulabaleta, ia eratou veivukei ga vakataki iratou.

Era ciqoma yadudua na cauravou nodra kaci ni kaulotu. Eratou volavola mai na lako e liu vei iratou na se vakavakarau tiko, ka wasea na veika eratou sa sotava ka vakayaloqataki iratou me ratou veiqaravi. Eratou laki kaulotu e tinikadua vei ira na cauravou.

Eratou wasea na cauravou ogo na kosipeli vei ira nodra matavuvale. E saumaki ka papitaiso o Nana, gane-na, tacina, itokani, vakakina o ira era vakavulica ena nodra kaulotu. A yaco na cakacaka mana ka vakalougatataki na bula e sega ni wiliki rawa.

Au rawa ni rogoca eso vei kemuni era vakasamataka tiko ni cakamana vaqori e rawa ga ni yaco mai Aferika, e dua na buturara bulabula ka sa vakatotolotaki tiko kina na vakasoqoni vata kei Isireli. Ia, au vakadinadinataka ni ivakavuvuli a vakayagataki ena Tabana o Mochudi e dina e veivanua kecega. Se vei ga na vanua o tu kina, e rawa ni tubu na nomu kuoramu ena veivakabulabulataki kei na wasei ni kosipeli. Ni dua mada ga na tisaipeli e dolele yani vua e dua na itokani, sa rawa ni yaco na dua me rua. Na rua me va. Na va me walu. Ka rawa ni yaco na walu me tinikarua. Sa rawa ni yaco me tabanalevu na tabana.

Sa kaya na Turaga, “Na tikina sa soqoni vata kina e lewe rua se lewe tolu [se lelevu] ena yacaqu, . . . au na tiko ena kedratou maliwa.”²¹ Sa vakarautaka tiko o Tamada Vakalomalagi na nodra vakasama kei na yalodra na tamata era tiko wavoliti keda. E rawa ni da muria na veivakauqeti, dodoka na liga ni veitokani, wasea na dina, sureti ira me ra wilika na iVola i Momani, ka lomani ira ka tokoni ira ni sa yaco me ra kila na noda iVakabula.

Sa voleka ni 10 na yabaki mai na gauna eratou tekivuna kina na iLala Veitacini mai Mochudi na nodratou ilakolako, eratou se ilala veitacini tikoga.

E kaya o Katlego, “E tawasei keitou tu beka na keitou veiyawaki, ia keitou se dau veitokoni tu ga.”²²

Sa noqu masu ni da na ciqoma na veisureti ni Turaga me da duavata kei Koya ena noda vei kuoramu ni

matabete me rawa kina ni vanua vakaitaukei na kuoramu yadua, me vanua ni soqoni, me dua na vanua ni tubu.

Ko Jisu Karisito na noda iVakabula, sai koya ogo na Nona cakacaka. Au vakadinadinataka ogo ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Raica Mark and Shirley Taylor, comp., *The Band of Brothers* (italanoa ni saumaki mai kei na ivakadinadina, 2012–13), 4, Church History Library, Salt Lake City.
2. Veitaratara yadua, Letanang Andre Sebako, *Band of Brothers resource files*, 2011–19, Church History Library, Salt Lake City.
3. E kaya o Peresitedi Boyd K. Packer: “Ni dua na tagane sa taura na matabete, sa lewena e dua na ka e levu cake mai vua. E dua na ka e sega ni tiko vua ka rawa ni yalataki koya taucoko kina” (“The Circle of Sisters,” *Ensign*, Nove. 1980, 109–10).
4. E vakamacalataka o Peresitedi Russell M. Nelson nai vakarau meda segata kina na ivakatakila qai kaya vakaoqo, “Ni ko taleva tiko nai walewale ogo ena siga ki na siga, vula ki na vula, yabaki ki na yabaki, ko na ‘tubu ki na ivakavuvuli ni vakatakila’” (“iVakatakila ki na Lotu, iVakatakila ki na Noda Bula,” *Liaona*, Me 2018, 95; raica talega na *Nodra iVakavuvuli na Peresitedi ni Lotu: Josefa Simici* [2007], 132).
5. Raica na *iVoladusidusi 2: Veiqaravi ena Lotu* (2010), 8.2.3.
6. Era na veivuke talega na, matabisopi kei ira na dauvakasala. A raica rawa o Elder Ronald A. Rasband ni dua na yaga ni veisau ena veikuoramu ni Matabete i Melekiseteki a kacivaki ena 31 ni Maji 2018, e rawa kina vei bisopi me lesia e levu cake na itavi vua na peresitedi ni kuoramu ni italatala qase kei na peresitedi ni iSoqosoqo ni Veivukei me rawa kina vei bisopi kei rau nona daunivakasala me ratou vakanamata vakatabakidua ena nodratou itavi taumada—vakauasivi ena nodra liutaki na goneyalewa kei na cauravou era taura tu na Matabete i Eroni” (“Raica! Na Mataivalu Vakataui,” *Liaona*, Me 2018, 59). Era na veivuke talega na agilosu. Era taura tu na Matabete i Eroni na idola ni nodra veiqaravi na agilosu (raica na *Vunau kei na Veiyalayalati* 13:1; raica talega Dale G. Renlund and Ruth Lybbert Renlund, *The Melchizedek Priesthood* [2018], 26). E kaya o Elder Jeffrey R. Holland: “Vakawasoma [na agilosu dauveiqaravi] era sega ni laurai. Ena so na gauna era dau laurai. Ia laurai se sega era dau voleka e *veigauna*. Ena so na gauna e dau vakaitamera na nodra itavilesi ka bibi sara ki vuravura taucoko. Ena so na gauna dau ka ni tamata yadua na itukutuku. Ena so na gauna na inaki vakaaquilosi me *vunau*. Ia e vakavuqa ga me ia na veivakacegui, na veikauwaitaki ni loloma, veituberi ena gauna dredre” (“Nodra Veiqaravi na Agilosu,” *Liaona*, Nove. 2008, 29). Kevaka o gadreva na veivuke vaqori, e rawa ni o “kerekere ka na soli vei kemudou” (Joni 16:24).
7. Raica na Russell M. Nelson, “iDola ni Vosa,” *Liaona*, Nove. 2018, 7–8.
8. Raica na Alexandre Dumas, *The Three Musketeers* (1844).
9. Raica na *iVoladusidusi 2*, 8.1.2.
10. Raica na Joni 1:40–42.
11. Raica na Joni 1:43–46.
12. 3 Nifai 28:23.
13. Raica na D. Todd Christofferson, “The Power of the Book of Mormon” (address given at the seminar for new mission presidents, June 27, 2017).
14. Thuso Molefe, ena Taylor, *The Band of Brothers*, 22.
15. Oratile Molosankwa, ena Taylor, *The Band of Brothers*, 31.
16. Lucas Rakwela, Mochudi, Botswana.
17. Mark kei Shirley Taylor, Idaho, USA.
18. Cilvester Junior Kgosiemang, Mochudi, Botswana.
19. Raica na *Vunau kei na Veiyalayalati* 20:46–47, 53, 54.
20. Veivolavolai yadua, Letanang Andre Sebako, *Band of Brothers resource files*.
21. *Vunau kei na Veiyalayalati* 6:32.
22. Katlego Mongole, ena “Band of Brothers 2nd Generation” (sega ni tabaki), 21.

MAI VEI ELDER KIM B. CLARK
Ena Vitusagavulu

Vakararavi vei Jisu Karisito

Kevaka eda rai tikoga vei Jisu Karisito, ena vukei keda o Koya me da bulataka noda veiyalayalati ka vakalevutaka noda ilesilesi vaka italatala qase e Isireli.

Ni a lako voli o Jisu ena dua na sala voleka e Kapenaumi¹ kei na lewevuqa na tamata era wavoliti koya, sa dua na yalewa ka tauvi koya e dua na mate levu ka yabaki tinikarua a dolele yani ka tara na bele ni Nona isulu. A sa vakabulai vakasauri o koya.²

E volai ena ivolanikalou ni o Jisu, sa kila “ni [kaukauwa sa] lako tani vei [Koya],”³ “a sa vuki e na maliwa ni lewe vuqa”⁴ qai “rai . . . me kunei koya ka cakava na ka koya.”⁵ “Ia ni sa kila na yalewa sa sega ni vuni,”⁶ a sa “cuva sobu e matana, ka tukuna kecega vua na kena dina.”⁷

A sa kaya vua ko Jisu, “Na luvequ-yalewa, mo vakacegu: sa vakabulai iko na nomu vakabauta; mo lako e na vakacegu.”⁸

E a vakabula na yalewa o Jisu Karisito. E a vakabulai vakayago okoya, ia ni vuki yani o Jisu me raici koya, e a vakaraitaka nona vakabauti Koya ka vakabula na yalona o Koya.⁹ E a vosa oKoya vua ena loloma, vakadeitaka vua na Nona veivakadonui, ka vakalougata-taki koya ena Nona vakacegu.¹⁰

Kemuni na taci-qu, ni da taura tu na matabete tabu, eda sa vakaitavi ena

cakacaka ni veivakabulai. Ena yabaki sa oti sa mai vakataqara kina na Turaga na veiliutaki ni cakacaka ogo ena vatuvatu ni tabadra na veitacini e Isireli.¹¹ E sa noda e dua na ivakaro veivakauqeti mai vua na Turaga—ni da cakacaka kei ira na ganeda, me da veiqaravi ena sala e vakalou sara, vakusakusataka na vaka-soqoni i Isireli ena yasa ruarua ni ilati, tauyavutaka noda vuvale me vanua vakatabui ni vakabauta kei na vulici ni kosipeli, ka vakarautaka na vuravura me baleta na iKarua ni Lakomai i Jisu Karisito.¹²

Me vaka na ka kecega, e sa vakaraitaka vei keda na sala na iVakabula: e gadrevi me da rai yani ka qaravi Jisu Karisito me vaka a rai yani oKoya ka qaravi Tamana.¹³ E a kaya vakaoqo na iVakabula vua na Parofita o Josefa:

“Drau vakararavi tiko mai vei au ena vakasama kece; kakua ni vakatitiqa, kakua ni rere.

“Drau nanuma tiko na we ni moto e sarisariqu kei na we ni ivako ena ligaqu kei na yavaqu; ia mo drau yalodina ka muria sara na noqu ivakaro, ia drau na rawata vakaidina na matanitu vakalomalagi.”¹⁴

Ena matanitu ni bula taumada e a yalataka o Jisu vei Tamana ni na vakayacora oKoya na lomai Tamana ka me noda iVakabula ka Dauveivueti. Ni a taroga o Tamana, “Ko cei meu tala?”¹⁵ A qai sauma o Jisu:

“Koi au ogo, mo ni talai au.”¹⁶

“iTamaqu, me yaco ga na lomamuni, ka me nomuni tikoga na lagilagi ka sega ni mudu.”¹⁷

E a bulataka o Jisu na vosa ni yalayala oya ena Nona bula taucoko vaka vuravura. E a vakatavulica oKoya na ivunau i Tamana ena yalomalua, yalomalumumu, kei na loloma ka vakayacora na cakacaka i Tamana ena kaukauwa kei na lewa ka a solia vei Koya o Tamana.¹⁸

E a solia o Jisu na yalona vei Tamana. E a kaya o Koya:

“Ni’u sa lomani Tamaqu.”¹⁹

“Ni’u sa kitaka tikoga na ka sa vina-kata ko koya.”²⁰

“Niu sa sega ni lako sobu mai . . . meu kitaka na lomaqu, meu kitaka ga na loma i [Tamaqu sa] talai au mai.”²¹

Ena Nona yaluma e Kecisemani e a masulaka oKoya, “Ia me kakua ni yaco na noqu lewa, me yaco ga na nomuni lewa.”²²

Ni sa kacivi ira na italatala qase e Isireli na Turaga me “vakararavi tiko mai vei au ena vakasama kece” ka “nanuma tiko na we ni moto” ena Yagona vakaturicaketale, e sa dua na kaci me da vuki tani mai na ivalavala

ca kei na vuravura ka vuki yani ki vei Koya ena loloma kei na talairawarawa. E sa dua na kaci me da vakatavulica na Nona ivunau ka kitaka Nona cakacaka ena Nona sala. O koya gona, e sa, dua na kaci me da nuitaki Koya vakatabaki-dua, sorovaka na lomada kei na yaloda ki Vua, ka yaco me vakataki Koya ena vuku ni Nona kaukauwa veivueti.²³

Kemuni na taci-qu, kevaka eda vakararavi vei Jisu Karisito oKoya ena vakalougatataki keda me da *Nona* ita-tala qase e Isireli—yalomalua, yalomalu-malumu, talairawarawa, vakasinaiti ena Nona loloma.²⁴ Ka da na kauta mai na reki kei na veivakalougatataki ni Nona kosipeli kei na Nona Lotu ki na noda matavuvale kei ira na tacida kei na ganeda ena yasa ruarua ni ilati.

Sa kacivi keda o Peresitedi Russell M. Nelson meda rai tikoga vei Jisu Karisito ena sala oqo: “E sega ni rawarawa se yaco vakataki koya na bula vakatisaipeli mana vakaoya. Sa dodonu me vakoti tu na noda raimatua kivua na iVakabula kei na Nona kosipeli. E cakacaka bibi toka vaka-vakasama ni da segata me

da vakararavi tiko vei Koya ena noda vakasama *kecega*. Ia ni da vakayacora vakakina, ena dro na noda vakatitiqa kei na rere.”²⁵

Na vakota e sa dua na vosa cecere. E kena ibalebale me vesuka matua, me drete ka taura vakataucoko.²⁶ Eda vako-ta na noda raimatua vei Jisu Karisito kei na Nona kosipeli ni da bulataka na noda veiyalayalati.

Ni da bulataka na noda veiyalayalati, era na vakayararayataka na veika kece eda kaya ka cakava. Eda bulataka e dua na bula ni veiyalayalati²⁷ sinai ena veikacacaka lalai ni vakabauta e veisiga, ka ra vagolei keda vei Jisu Karisito: masu mai na yaloda ena *Yacana*, kanamagiti tiko ena *Nona* vosa, vuki tiko ki *Vua* me veivutunitaki noda ivalavala ca, muria tiko na *Nona* ivunau, vakayagataki tiko ni sakaramede kei na rokovi ni *Nona* Siga ni Vakacecegu, sokalou tiko ena *Nona* vale tabu ena kena levu eda rawata, ka cakacakatataki tiko na *Nona* matabete tabu me ra qaravi kina na luve ni Kalou.

Na veicakacaka yalodina ni

veiyalayalati oqo e dolava na yaloda kei na lomada ki na kaukauwa veivueti ni iVakabula kei na veivakayararayataka veivakasavasavataki ni Yalo Tabu. E veisautaka na iVakabula na noda itovo dina ena vosa e na vosa, eda yaco kina meda saumaki vakatitobu cake ki Vua ka vakabulabulataki mai na noda veiyalayalati e na yaloda.²⁸

E ra yaco me inaki dei ka kaukauwa vaka-vatu na noda yalayala eda vakayacora vei Tamada Vakalomalagi, na noda gagadre titobu duadua. E vakasinaiti keda ena yalo vakavinavinaka kei na reki na yalayala i Tamada Vakalomalagi vei keda.²⁹ Era sa sega kina ni veilawa me da muria na noda veiyalayalati ia sa yaco mera ivunau mareqeti e uqeti ka dusimaki keda ka vakota noda raimatua vei Jisu Karisito.³⁰

Na veicakacaka ni sokalou oqo sa tu vakarawarawa ki na tamata kece, na gone kei na qase. Kemuni na cauravou ka taura tu na Matabete i Eroni, e sa baleti kemuni na veika kece au sa kaya ena bogi nikua. Au vakavinavinakataka

na Kalou baleti kemuni. Ko ni dau vakarautaka na veicakacaka tabu vakalotu kei na veiyalayalati vei ira e milioni na Yalododonu Edaidai e veimacawa. Ni o vakarautaka, masulaka, se vota na sakaramede; veiqaravi; veipapitaisotaki ena valetabu; sureta e dua na itokani kei na dua na itaviqaravi; se vueta e dua na lewe ni nomu kuoramu, ko sa vakayacora tiko na cakacaka ni veivakabulai. O iko talega sa rawa mo vakararavi tiko vei Jisu Karisito ka bulataka nomu veiyalayalati e veisiga. Au yalataka vei kemuni ni kevaka o ni cakava oqori, o ni na dauveiqaravi nuitaki ni Turaga edaidai ka, ena dua na siga mai muri, yaco me italatala qase qaqa e Isireli.

Kemuni na taciqa, au kila ni rairai veivakayalolailaitaki na irogorogo ni veika kece oqo Ia yalovinaka nanuma na veivosa oqo ni iVakabula: “Ka’u sa sega ni tiko duaduaga, ni keirau sa tiko vata kei Tamaqu.”³¹ Sa vakakina vei keda. Eda sega ni tiko duaduaga. E Rau lomani keda Na Turaga o Jisu Karisito kei na Tamada Vakalomalagi, ka Rau sa tiko vata kei keda.³² Baleta ni a vakararavi o Jisu vei Tamana ka vakacavara na solibula veisorovaki cecere oya eda sa rawa ni vakararavi vei Jisu Karisito ena nuidei ni na vukei keda o Koya.

E sega ni dua vei keda e sa vinaka sara. Ena so na gauna eda yaco koso. Eda vakasese se vakayalolailaitaki. Eda tarabe. Ia kevaka eda vakararavi tiko vei Jisu Karisito ena yalo sa veivutuni ena laveti keda cake oKoya, savai keda mai na ivalavala ca, vosoti keda, ka vakabula na yaloda. E sa yalovosota ka yalovinaka oKoya; ka sa tawacava rawa ka tawa druka na Nona loloma veivueti.³³ Ena vukei keda oKoya me da bulataka noda veiyalayalati ka vakalevutaka noda ilesilesi vaka italatala qase e Isireli.

Ena vakalougatataki keda na Tamada ena veika kecega e gadrevi me vakayacori kina na Nona inaki: “na ka kecega . . . mai lomalagi kei vuravura, na bula kei na rarama, na Yalo kei na kaukauwa, ka talai mai me vaka na lewa nei Tamana ena vukui Jisu Karisito, na Luvena.”³⁴

Ni drodro mai ki na noda bula na rarama kei na kaukauwa vakalou e tolu na ka veivakuirabuitaki e yaco:

iMatai, eda rawa ni rai! Ena vuku ni ivakatakila eda sa tekivu me rai me vaka a raica na yalewa o Jisu: ni rai sivita na taudaku ki na loma ni yalona.³⁵ Ni da raica me vaka e rai o Jisu, e vakalougatataki keda oKoya me da lomani ira eda qarava ena Nona loloma. Ena Nona veivuke, era na raica na iVakabula ka vakila na Nona loloma o ira eda qarava.³⁶

iKarua, e tu vei keda na kaukauwa vakamatabete! E tu vei keda na lewa kei na kaukauwa meda cakacaka ena yaca i Jisu Karisito me “veivakalougatataki, veituberi, veitaqomaki, veivaqacotaki, ka veivakabulai vei ira na tani ka rawa ni cakamana vei ira [eda] lomana ka taqomaka na [noda] bula vakawati kei na matavuvale.”³⁷

iKatolu, sa lako vata tiko kei keda o Jisu Karisito! Na vanua ga eda lakova, e lakova oKoya. Ni da veivakavulici, e veivakavulici o Koya. Ni da veivakacegui, e veivakacegui o Koya. Ni da veivakalougatataki, e veivakalougatataki o Koya.³⁸

Kemuni na taciqa, e sega li ni kilikili me da reki? Eda sa vakakina! Eda taura tu na matabete tabu ni Kalou. Ni da vakararavi tiko vei Jisu Karisito, bulataka noda veiyalayalati, ka vakota noda

raimatua vei Koya, eda na semati kei ira na ganeda ka veiqaravi ena dua na sala e vakalou sara, vakasoqoni Isireli sa veiseyaki ena yasa ruarua ni ilati, vaqacotaka ka vauca noda matavuvale, ka vakarautaka na vuravura me baleta na iKarua ni Lakomai ni Turaga o Jisu Karisito. Ena yaco dina. Au vakadinadinataka vakakina.

Au tinia ena masu oqo mai na yaloku, ni o keda taucoko, kece sara, eda na vakararavi tiko vei Jisu Karisito ena vakasama kece. Kakua ni vakatitiqa. Kakua ni rere. Ena yacai Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. E vakatikori Jisu o James E. Talmage “voleka e Kapenaumi” ni yaco na veivakabulai oqo (raica na *Jesus the Christ* [1916], 131).
2. Raica na Luke 8:43–44; raica talega na Maciu 9:20–21; Marika 5:25–29.
3. Luke 8:46.
4. Marika 5:30.
5. Marika 5:32.
6. Luke 8:47.
7. Marika 5:33.
8. Luke 8:48.
9. E a vola o James E. Talmage ni a yaga vakalevu cake sara vua na yalewa mai na veivakabulai vakayago oya na veivakadeitaki ni sa solia na gagadre ni yalona na iVakabula, ka sa ciqomi mai vei Koya na nona vakabauta (raica na *Jesus the Christ*, 318). E a vakabulai koya vakayago ka vakayalo o Jisu ka dolava vua na sala ki na bula.
10. E veivakararamataki ni o Jairo, e dua na turaga ni valenilotu, e a tiko kei Jisu ni yaco na veivakabulai oqo. E a lako tiko o Jisu ki na vale nei Jairo me vakaturi luvena yalewa oKoya mai na mate. Na yalewa ka a vakabula o Jisu e rairai a sa vakasevi tani mai na valenilotu baleta na mate e tauvi koya. Ni a vakabulai koya o Jisu, e a vakamatatataka talega oKoya vei ira kece era a tu eka, oka kina o Jairo, ni o koya e dua na luveyalewa lomani, dua na yalewa vakabauta, ka sa taucoko ena yagona kei na yalona.
11. Raica na D. Todd Christofferson, “Na Kuoramu ni iTalatala Qase,” (*Liaona*, Me 2018, 55–58) me baleta na veivosaki ni veiveisau me duri e dua na kuoramu ni Matabete i Melikiseteki ena dua na tabanalevu. Na inaki ni veisau oya e a vakamacalataki va oqo ena wase ni Taro Dautarogi Wasoma ena mataveilawa ni Veiqaravi: “Ni dua ga na kuoramu ni Matabete i Melikiseteki ena tabanalevu era na vakaduavatataki kina na matabete me ra qarava na veitiki kece sara ni cakacaka ni veivakabulai, okati kina na cakacaka ni valetabu kei na tuvakawa ka a dau cokonaki eliu mai vua na iliuliu ni ilawalawa ni bete levu” (“Oqo Na Veiqaravi: Taro Dautarogi Wasoma,” taro 8, ChurchofJesusChrist.org/ministering).

Na veiveisau tarava yani e sa biuti rau na iliuliu ni kaulotu ena tabanalevu kei na iliuliu ni valetabu kei na volakawa vou ena tabanalevu ena ruku ni veiliutaki ni mataveiliutaki ni kuoramu ni italatala qase. Ni sa tiko rawa ena ruku ni nodratou veiliutaki na veiqaravi ki na matavuvale, na veiveisau oqo e sa mai vakataqara na liutaki ni cakacaka ni veivakabulai ena kuoramu ni italatala qase, ka vukei mai na Soqosoqo ni Veivukei. E dina, ni taura tu o bisopi na idola ki na cakacaka ni veivakabulai ena tabanalevu, ia e lesia okoya na itavi kei na lewa ni cakacaka oya vua na peresitedi ni kuoramu ni italatala qase me rawa ni levu cake nona gauna o bisopi kei na nona matavuvale, vaqacacotaki ira tiko na itabagone, ka veiqaravi tiko vaka turaganilewa e Isireli.

12. Raica na Russell M. Nelson, “Me da Sa Gu Tiko,” *Liaona*, Me 2018, 118–19; Russell M. Nelson, “Meda iVakaraitaki Uasivi ni Yalododonu Edaidai,” *Liaona*, Nove. 2018, 113–14; Quentin L. Cook, “Saumaki e Titobu ka Tudei vei Tamada Vakalomalagi kei na Turaga o Jisu Karisito,” *Liaona*, Nove. 2018, 8–12.

13. A talai Jisu Karisito mai ki vuravura na Tamada (raica na Joni 17:18).

14. Vunau kei na Veiyalayalati 6:36–37.

15. Eparaama 3:27.

16. Eparaama 3:27.

17. Mosese 4:2.

18. E vuqa na yavu duri ena ivolanikalou ka vola na itukutuku i Jisu me baleta na vakayacori ni cakacaka i Tamana kei na vakatavulici ni ivunau i Tamana. Raica, me ivakaraitaki, Joni 5:19 (Sa kitaka o Jisu na ka sa raica o Koya ni kitaka o Tamana); Joni 5:36 (sa solia na Tamana vei Luvena na cakacaka me kitaka);

Joni 8:26 (e vakatavulica o Jisu na veika e a cigoma o Koya mai vei Tamana); Joni 14:28 (Sa cauraka ko Jisu, “Sa uasivi cake vei au ko Tamauqu”); 3 Nifai 11:32 (Nona ivakavuvuli e sa ivakavuvuli e a solia vei Koya o Tamana).

19. Joni 14:31.

20. Joni 8:29.

21. Joni 6:38; raica talega na Joni 5:30.

22. Luke 22:42.

23. Na vosa na raica ena iwase oqo (raica na Vunau kei na Veiyalayalati 6:36–37) e vakaibalebaletaki ki na kaci ni Turaga me vakanamata (se vuki ki); me vagolea na vakarorogo ki; me vakararavi ena; me vakasaqara na; me waraka ena inuinui; me tiko ena vakanananu vaka dua na itinitini; me namaka se nuitaka (raica na “Look,” Merriam-Webster.com).

24. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 121:41–42. Na vei itovo vaKarisito e tukuni ena ivolanikalou era sa isolisoli ni Yalo ka lako mai ena loloma veivueti kei na loloma soliwale i Jisu Karisito. Era buli ira na italatala qase e Isireli me ra Nona italatala qase.

25. Russell M. Nelson, “Vagoleya Mai na Mana nei Jisu Karisito ki na Noda Bula,” *Liaona* Me 2017, 41.

26. Raica na merriam-webster.com, “rivet.”

27. Me baleta e dua na veivosaki ni vakasama ni dua na bula ni veiyalayalati, raica na Donald L. Hallstrom, “Living a Covenant Life,” *Ensign*, Jiune 2013, 46–49. Na itukutuku oqo e a vakalekalekatakaki mai na dua na itavivosa taucoko ka soli e BYU–Idaho ena Me ni 2011. Na kena vakabalavu raica na Donald L. Hallstrom, “A Covenant Life” (Brigham Young University–Idaho devotional, May 10, 2011), byui.edu.

28. Raica na Jeremaia 31:31–33, ni vakaraitaka kina na Turaga ni na vakayacora e dua na veiyalayalati kei na mataqali ni Isireli e volai ena yalodra. Na ivakatakarakara ni veiyalayalati oqo ka volai ena yaloda, se veiyalayalati e bula cake mai ena yaloda, e kune talega ena ivola eso i Paula (raica na 2 Korinica 3:3; Iperiu 8:10). Me baleta e dua na veivosaki ni saumaki kei na yalo, raica na David A. Bednar, “Saumaki vua na Turaga,” *Liaona*, Nove. 2012, 106–9.

29. Na masu ni sakaramede ni madrai e tukuna ena kena totoka na ituvaki ni noda isema ni veiyalayalati kei na Tamada Vakalomalagi. Ena yavu ni veivakabulai i Tamada eda veiyalayalati kina kei Tamada Vakalomalagi, ia na inaki ni veiyalayalati ena rawati ka da vakadonui ki na veivakalougatataki yalatakaki ena vuku ga ni Turaga o Jisu Karisito; oKoya na Dautataro. Ena cakacaka vakalotu ni sakaramede eda vakadinadinataka vua na Tamada (oya, eda vakavouya tiko e dua na veiyalayalati kei Koya) ni da sa lomasoli me taura kivei keda na yaca i Jisu Karisito, dau nanumi Koya tikoga, ka muria na Nona ivakaro, ka me rawa ni tikoga kei keda na Yalona (na Yalo Tabu).

Na isolisoli ena yalayala eso i Tamada e lako mai ena vuku ni kaukauwa veivueti ka veivaqacacotaki i Jisu Karisito. Me ivakaraitaki, me vaka a vakatavulica o Peresitedi Russell M. Nelson, ni o Jisu Karisito e sa ivurevure ni reki kecega

(raica na “Reki kei na Bulabula Vakayalo,” *Liaona* Nove. 2016, 82). O koya gona, na vakoti ni noda raimatua vei Jisu Karisito sa kauta mai na reki ki na noda bula se vakaavei tu na noda ituvaki.

30. E a toboka vinaka o Peresitedi Ezra Taft Benson na ka ena yaco baleta na veisau oqo ni itovo kei na kena vakamatautaki ni a kaya o koya, “Ni sa sega ni yaco na talairawarawa me dua na ka ni veivakacudrui ka sa yaco me noda sasaga ni vakasaqacqara, ena gauna oya na Kalou ena vakalougatataki keda ena kaukauwa” (ena Donald L. Stahl, “Obedience—Life’s Great Challenge,” *Ensign*, Me 1998, 82).
31. Joni 16:32.
32. Me ikuri ni veivosaki me baleta na Tamada kei na Luvena ena nodrau kauwai baleta, maleleta na, loloma baleta, kei na vakaogai ena noda bula, raica na Jeffrey R. Holland, “The Grandeur of God,” *Liaona*, Nove. 2003, 70–73; Henry B. Eyring, “Lako kei Au,” *Liaona*, Me 2017, 82–85. Raica talega na Maciu 18:20; 28:20; Vunau kei na Veiyalayalati 6:32; 29:5; 38:7; 61:36; 84:88.
33. Raica na Roma 8:35–39; 1 Korinica 13:1–8; Moronai 7:46–47.
34. Vunau kei na Veiyalayalati 50:27. Me kilai tiko ni sa solia na Turaga vakayadua vei ira na tabaki me ra lako yani kei na yalayala oqo, ka virikotori tu ena loma ni bai ni ilesilesi sa soli vua:
- “Sai koya sa lesi me cecere duadua, e dina ga ni sa lailai sara ka nomudou italai kecega.
- “Ia, ko koya sa rawata na ka kecega; ni sa lewa na ka kecega, mai lomalagi kei vuravura, na bula kei na rarama, na Yalo kei na kaukauwa, ka talai mai me vaka na lewa nei Tamana ena vukui Jisu Karisito, na Luvena.
- “Ia sa sega na tamata sa rawata na ka kecega, ko koya ga sa vakavou kei vakasavasavataki mai na nona ivalavala ka kecega.
- “Ia kevaka dou sa vakavou kei vakasavasavataki mai na nomudou ivalavala ca kecega, dou na kerea na ka kecega dou vinakata ena yacai Jisu ena soli vei kemudou” (Vunau kei na Veiyalayalati 50:26–29).
35. Raica na 1 Samuela 16:7; 1 Korinica 2:14. Me baleta e dua na ivakaraitaki ni veivakalougatataki oqo ni rai me vakataki Jisu, raica na itukutuku ni veika sotavi i Peresitedi Henry B. Eyring ni a se bisopi voli ni dua na cauravou ka a basuka e dua na lawa. Na Turaga e a kaya vei Bisopi Eyring ena gauna oya, “Au na vakayacora mo raici koya me vaka na noqu raici koya” (“Lako Vata kei Au,” 84).
36. Sa ikoya qo na yalayala kei na ivakaro a solia na iVakabula vei ira na tamata ena valetabu e Vanuasautu E a vakaroti ira oKoya mera bula ena ivakarau me tiko kina vei ira na Nona rarama kei na Nona ivakaraitaki, me rawa ni ra dulaki Koya cake me vaka na rarama ki na vuravura ena nodra bula kei na nodra veisureti vei ira na tani me lako mai Vua. Me vaka ni da dau vakamuri Koya ka sa sureti vakakina, era na vakilai Koya talega ka raici Koya o ira na italai ni Turaga. (Raica na 3 Nifai 14:24–25.)
37. Russell M. Nelson, “Na Vua ni Kaukauwa Vakamatabeti,” *Liaona*, Me 2016, 68.
38. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 84:88.

MAI VEI PERESITED HENRY B. EYRING
Karua ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada

Na Kaukauwa ni Veitokoni ena Vakabauta

Ni ko sa laveta na ligamu ena veitokoni, o sa yalataka vua na Kalou, ni o na tokoni ira, na nona italai.

E vuqa na gauna au dau rogoci ira na iliuliu ni matabete era vakavinavinakata na nodra veitokoni ena vakabauta o ira era qarava. O na kila mai na luluvu ni domodra, na titobu kei na dina ni nodra vakavinavinaka. Na noqu inaki nikua meu vakaraitaka na nona vakavinavinaka na Turaga ena nomuni tokoni ira na Nona italai ena Nona Lotu. Ka me na vakayaloqagataki iko talega ena nomu cakacakataka ka tubu ena kaukauwa oya mo tokoni ira kina eso tale ena nomu vakabauta.

Ni se bera ni o sucu mai, o a vakaraitaka na kaukauwa qo. Vakasamataka lesu na ka eda kila baleta na vuravura ni yalo ni bera ni da sucu mai. A vakaraitaka na Tamada Vakalomalagi e dua na ituvatuva baleti Ira na Luvena. Eda a tiko kece kina. Na tacida vakayalo, o Lusefa, a saqata na ituvatuva me a soli kina vei keda na galala meda digidigi. Ia a tokona na ituvatuva o Jiova, na Gone ni Toko nei Tamada Vakalomalagi. A liutaka e dua na veisaga o Lusefa. A vakabau na domoi Jiova, ka qai bole o koya me noda iVakabula.

Na nomu mai bula tiko oqo e vakadeitaka vei keitou ni o a tokona na Tamada

kei na noda iVakabula. E taura na vakabauti Jisu Karisito meda tokona na yavu ni marau kei na nona itavi kina o Jisu Karisito ni se lailai sara na noda kila na veika eda na mai bole kina ena bula oqo.

Na nomu vakabauta mo tokoni ira na italai ni Kalou sa iusutu talega ni nomu marau ena bula oqo. Nomu ciqoma nodra bolebole na kaulotu mo masuta mo kila ni vosa dina ni Kalou na Vola i Momani, a tu vei iko

na vakabauta mo tokona e dua na talai ni Turaga. Ena na nomu ciqoma na veisureti mo papitaiso, o tokona e dua na italai yalomalua ni Kalou.

Ena nomu vakatara e dua me biuta na ligana e buredelamu ka kaya, “Ciqoma na Yalo Tabu,” o sa tokoni koya tiko ni lewe ni Matabete i Melikiseteki.

Mai na siga oya, ena nomu sa yalodina ena veiqaravi, o sa tokoni ira yadua era vakatikora na matabete vei iko kei ira na tabaki iko ki na dua na itutu ena matabete oya.

Tekitekivu ni nomu veiqaravi ena matabete, na veitokoni yadua e baleta ga na noda vakabauta e dua na talai ni Kalou. Ia oqo, e levu vei kemuni sa toso cake ki na dua na vanua e gadrevi kina vei keda eso tale na ka ni da veitokoni.

O sa digitaka mo tokoni ira kece sa kacivi mai vua na Turaga—ena vanua cava ga sa kacivi ira kina na Turaga. Na digidigi oya e yaco ena vei koniferedi e vuravura raraba. Esa yaco oti vei koya qo. Ena veisoqoni vakaoqori, ena kacivi na yacadra na turaga kei na marama—italai ni Kalou—ka o sureti mo laveta na ligamu mo tokona. E rawa ni o kua ni laveta na ligamu ni veitokoni, se o vakadeitaka na nomu veitokoni ni vakabauta. Ena nomu laveta na ligamu ni veitokoni, o sa cakava e dua na iyalayala. O yalayala vata kei na Kalou, ni o na tokoni ira, na nona italai.

Oqo era tamata malumalumu, me vaka iko ga. Na maroroi ni nomu

yalayala ena taura na vakabauta tudei ni kacivi ira na Turaga. Na marau tawamudu e na kunei talega ena maroroi ni yalayala oya. Ni sega ni maroroi e na kauta mai na rarawa ki vei iko kei ira o lomana—kei na lusi e sega vei iko na kaukauwa mo vakasamataka rawa.

E rawa ni o na tarogi, se ena qai, keva-ka o tokona na nomu bisopi, peresitedi ni iteki, na Vakaitutu Raraba, kei na iVakalesilesi Raraba ni Lotu. E rawa ni yaco ena nomu kerei mo tokoni ira na ivakalesilesi kei na iliuliu ena dua na koniferedi. So na gauna na yaco ena veitarogi kei bisopi se kei peresitedi ni iteki.

Na noqu vakasala mo ni tarogi kemuni rawa na veitaro oya, ena vakasama vinaka kei na masumasu. Ena nomu cakava, o na rawa ni railesuva na nomu vakanananu, vosa kei na cakacaka. Tovolea mo nanuma ka tuva na isau ni taro o na solia ena gauna ni veitarogi kei na Turaga, ni o kila ni dua na siga o koya ena cakava. E rawa ni o vakarautaki iko ena nomu tarogi iko na taro vakaoqo:

1. Au sa bau vakanananutaka se vosataka na nodra malumalumu na tamata au sa yalataka meu tokona?
2. Au sa bau vaqara eso na ivakadinadina ni liutaki ira tiko na Turaga?
3. Au sa bau yalodina ka vakagolei noqu vakasama ki na nodra veiliutaki?
4. Au sa bau tukuna na ivakadinadina au rawa ni raica ni ra talai ni Kalou?
5. Au dau masulaki ira va wasoma ena yacadra vata kei na yalo ni loloma?

Na veitaro oqo, e vuqa vei keda, ena liutaki keda ki na yalo taqaya ka na gadrevi na veivutuni. E sa vakaroti keda na Kalou meda kakua ni dau lewa vakatawadodonu, ia ena kena vakatovotovotaki, e da kunea ni dau dredre me levei. Ena veika kece ni da cakacaka kei ira na tamata e liutaki keda me da dikevi ira. Ia e voleka ena noda vei tiki ni bula kece, eda dau vakatautauvatataki keda vei ira na tani. E rawa ni da cakava ena vuqa na inaki, eso vei ira e vinaka, ia e dau vakavuna meda dau vakalelewa.

A solia e dua na ivakasala o Peresitedi George Q. Cannon kau na

solia vei kemuni me vaka ga ni noqu. Au vakabauta ni vosataka na dina okoya: “Na Kalou sa digitaka ira na Nona italai. E taura me Nona dodonu me cudruvi ira kevaka era gadreva na veicudruvi. E sega ni solia vei keda na tamata yadua meda vakalewa ka cudruvi ira. E sega ni dua na tamata, me vakacava sara na nona kaukauwa ena vakabauta, me vakacava sara na cecere ni Matabete, e rawa ni vosa vakacataka e dua sa ilumuti ni Turaga ka vaqara cala ena Nona dodonu na Kalou ena vuravura oqo ka sega ni sureta na Nona cudru. Na Yalo Tabu ena vakasukai koya mai na tamata vakaoqo, ka na gole yani okoya ki na butobuto. Me vaka oqo, o sega beka ni raica na kena bibi meda qaqarauni?”¹

Noqu rai baleti ira na lewe ni Lotu ena vuravura raraba ni ra dau yalodina vakaiira vata kei ira era liutaki ira. E tiko tale, meda torocake tikoga e rawa, ia, me caka. E rawa ni da tubu cake e na noda kaukauwa ni veitokoni vakai keda. Ena taura na vakabauta kei na sasaga. Oqo e va na vakatutu au cakava meda cakacakataka ena koniferedi oqo.

1. E rawa ni da kunea na veika matata me caka ka ra vakatura ka tekivuna nikua o ira era vosa. Ni da kitaka vakakina, ena tubu na noda kaukauwa ni tokoni ira.
2. E rawa ni da masulaki ira ni ra vosa me kauta na Yalo Tabu na nodra vosa ki na utodra saraga na tamata

eda lomana. Ni da qai vulica mai muri ni a saumi na noda masu, na kaukauwa ni veitokoni vei ira na iliuliu oya ena tubu.

3. E rawa ni da masulaki ira saraga na vosa mera vakalougatataki ka gugumatua ena nodra wasea na nodra itukutuku. Ni da raica ni ra sa gugumatua, e na tubu noda vakabauta ena noda tokoni ira, ka na vorata na veigauna.
4. E rawa ni da vakarogoca na itukutuku mai vei ira na vosa me isau ni taro ki na noda masu lo ni kere veivuke. Ni sa gole mai na isau ni taro, ka na vakakina, eda na tubu ena noda vakabauta me tokoni o ira kece na dauveiqaravi ni Turaga.

Me ikuri ni kena vakavinakataki na veitokoni vei ira era veiqaravi ena Lotu, eda na vulica ni tiko tale e dua na vanua e rawa ni da tubu cake ena kaukauwa vakaoqo. Ena rawa ni kauta mai na veivakalougatataki levu vei keda. Ena loma ni vale kei na matavuvale.

Au vosa vua na matabete gone e bula tiko kei tamana ena dua na vale. Meu tukuna mada vei iko mai na veika au sa sotava na kena ibalebale vei dua na tama me vakila na nomu veitokoni ni vakabauta. E na rairai yalodei vei iko o koya. Ia e sotava sara e levu cake na ibolebole mai na ka o kila. So na gauna e sega ni raica na iwali ni vei leqa e tu e matana.

Na nomu sakitaki koya ena rawa ni vukei koya. Na nomu loloma vua ena

veivuke vakalevu cake. Ia na ka ena veivuke sara vakalevu na vosa dina me vaka: “Tamaqu, au sa masulaki iko, ka au vakila ni na vukeyi iko na Turaga. Ena vinaka na ka kece. Au kila ni na vakakina.”

Ena kaukauwa sara na vei malanivosa vaqori ni vakagolei lesu, tama vei luvena tagane. Ni sa caka cala o luvena tagane, dina ga kevake e vakayalo, e rawa ni vakila o koya ni sa leqa. Me vaka ni o Tamana, ena gauna oya, o na kurabui ni, oti na nomu masu mo kila na cava mo cakava, na Yalo Tabu ena biuta na mala ni vosa oqo ki gusumu: “Luvequ, au na tiko vata kei iko ena vei gauna kece. E lomani iko na Turaga. Ena Nona veivuke ena rawa ni o lesu tale mai. Au kila ni o na rawa ni cakava ka o na rawata. Au lomani iko.”

Ena kuoramu ni matabete kei na matavuvale, na tubu ni vakabauta meda veitokoni vakai keda e sala meda tara cake na Saioni e vinakata na Turaga meda vakaduria. Ena Nona veivuke eda rawa ni cakava, ka keda na rawata. Ena taura na vuli meda lomana na Kalou ena lomada tauco-ko, igu, vakasama, kei na kaukauwa ka meda dau veilomani me vaka da lomani keda.

Ni da sa tubu ena loloma uasivi nei Karisito, ena vakamalumalutaki na yaloda. Na loloma oya ena vakayalomaluataki keda ka liutaki keda ki na veivutuni. Ena tubu noda nuidei vua na Turaga vata kei keda yadua. Eda na qai toso tikoga me yacova ni da sa duavata, me vaka sa yalataka na Turaga ni rawa.²

Au vakadinadinataka ni kilai iko na Tamada Vakalomalagi ka lomani iko. Sai Jisu na Karisito bula. Oqo na Nona Lotu. Eda taukena Nona matabete. Ena rokova na noda sasaga ni tubu ena noda kaukauwa me cakacakataki ka veitokonitaki vakai keda. Sa noqu ivakadinadina oqo ena yaca tabu i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Na Dina ni Kosipeli: iTukutuku kei na Volavola nei Peresitedi George Q. Cannon ed. Jerreld L. Newquist (1974), 1:278.
2. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 35:2.

MAI VEI PERESITEDI DALLIN H. OAKS
Matai ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada

Ena Veimuataki Kivei na Veika Oqo?

Eda na digidigi ka vakatulewa vakavinaka cake kevaka eda raica na veidigidigi eso ka vakasamataka vagumatua era na veimuataki kivei.

Sa vakauqeti keda na kosipeli vakalesui mai i Jisu Karisito meda vakasamataka na veigauna ni mataka. E vakamacalataka na inaki ni bula vakayago kei na dina tauco-ko ni bula mai muri. E vakatavulica na vakasama levu eso ni bula ena veisiga ni mataka me dusimaka na veika eda vakayacora nikua.

E kena veibasai, eda sa kila kece na tamata ka ra kauwaitaka ga na gauna oqo: vakayagataka nikua, rekitaka nikua, ka kua ni nanuma na veisiga ni mataka.

Ena marautaki cake na noda gauna oqo kei na veisiga ni mataka kevaka eda dau kilaiyalodataka na veisiga ni mataka. Ni da vakarau vakatulewa, sa

dodonu meda dau taroga, “Ena veimu-
ataki kivei na veika oqo?”

I.

Eso na vakatulewa e sa digidigi ni
kena caka e dua na ka se me kua. Au
rogoca e dua na ivakaraitaki ni digidigi
vata oqo ena dua na koniferedi ni iteki
e Amerika ena vuqa na yabaki sa oti.

E a vakarautaki e dua na buturara ni
koronivuli levu totoka. Era dabe tu ena
karasi e dua na lawalawa gonevuli gone.
E vakamacalataka o koya e vosa na
veika e raica ni ra sa sarava tu e dua na
squirrel musudonu ni veikau ka kalevu
na buina ni qito wavolita tiko na yasa
ni dua na vunika kaukauwa totoka. So
na gauna e koto ena qele, so na gauna e
cake i ra ka wavolita na tolo ni kau. Ia
cava na vuna me rawai ira kina na uma
gonevuli na irairai matata oya?

A davo vakatoboicu tu ena veika-
rasi e dua na koli vakavulici na Arisi.
Era dau maleleti koya na gonevuli, ka
maleleta voli o koya na squirrel. Ena
veigauna e kune vakayadua kina na
squirrel ni wavolita voli na vunika,
ena qasi malua yani na koli vakavulici
me vica na idi ka qai tomana tale tu
na nona ivukivuki baleca. Oqo na ka e
vesuka tu na nodra malele na gonevuli.
Ni ra vakadirorogo ka tiko vakadua, sa
coba na matadra ki na vakasasa ka sa
kilai tu vakasigalevu na kena macala.

Kena itinitini, sa voleka sara yani na
koli me ovica na squirrel ka toboka ena
gusuna. E dua na ka vakadomobula sa
yaco, ka ra vakusakusa na gonevuli ka
dreta laivi na manumanu lailai mai vua
na koli, ia sa bera. Sa mate na squirrel.

E rawa saraga ni dua vei ira na
sarasara tu oya e vakarota na squirrel
ena gauna cava ga me yalova na ligana
se kaila vaka, ia e sega ni dua e cakava
vakakina. Era a wadra tu ga ni sa vole-
ka tiko mai na macala ni ka sa matata
tu. Sega ni dua e taroga, “Ena veimu-
ataki kivei na veika oqo?” Ni sa yaco
na ka sa kilai rawa tu, era sosova kece
mera tarova na kena macala, ia sa bera.
Na veivutuni tonawanawa sa ka ga era
solia rawa.

Na italanoa dina oya e dua na
mataqali vosa vakatautauvata. E rawa
ni vakayagataki ki na veika eda raica

tu ena noda bula kei na nodra bula
kei na ituvaki eso ni bula era vakavo-
livoli keda. Ni da raica na sa qasi mai
vakamalua na veivakarerei kivua e dua
na tamata se ka eda lomana, e noda na
idigidigi meda vosa se cakacaka sara se
koto vakanomodi ga. Ena vinaka meda
tarogi keda, “Ena veimuataki kivei na
veika oqo?” E na veigauna e yaco vaka-
totolo ka bibi na kena irevurevu eso, e
sega ni dodonu meda vakasavuliga. Sa
dodonu meda vakarogoya na ivakaro
veiganiti se tokona na sasaga ni tatarovi
veiganiti ni se tiko na gauna.

Na vakatulewa au se qai vakamacala-
taka ga e oka kina na veidigidigi meda
cakacaka kina se sega. Sa matau tu na
veidigidigi mai na dua na cakacaka se
dua tale. Oqo e oka kina na digidigi ni
vinaka se ca, ia vakawasoma sara era sa
digidigi ni rua na veika vinaka. E gadre-
vi talega eke meda taroga na vanua ena
muataki kina oqo. E gadrevi vakavuqa
meda digidigi ena rua na idigidigi
vinaka, ka dau oka kina vakavuqa na
sala eda na vakayagataki gauna kina.
E sega ni ka ca na qitori ni vidio eso se
vakauitukutuku se sara TV se veivosaki

ena talevoni veikauyaki. Ia sa okati
ena ka yadua oqo na ka e vakatokai na
“isau ni madigi,” ka vakaibalebaletaki
ni kevaka eda vakayagataka na gauna
meda cakava tikoga e dua na ka, eda sa
vakalusia na madigi meda cakava e dua
tale na ka. Au kila tu ni sa raici rawa na
kena gadrevi meda vakarautaka vaka-
maqosa na ka eda sa vakalusia tu mai
na gauna eda vakayagataka ena dua na
itaviqaravi, kevaka madaga esa vinaka
sara tu vakaikoya.

Dua na gauna e liu a ulutaga ni
noqu vosa na “Vinaka, Vinaka Cake,
Vinaka Sara.” Au a kaya ena vosa oya
“baleta ga ni sa *vinaka* e dua na ka e
sega ni mai vuna veirauti me caka kina.
Na iwiliwili ni veika vinaka e rawa ni
da vakayacora e ulabaleta na gauna
sa tu me da vakayacora kina. Eso na
ka e vinaka cake mai na vinaka, sai ira
oqo na ka e dodonu me vakabibitaka
cake na ivakarau ni noda bula. . . . Sa
dodonu meda vakanadakuya eso na ka
vinaka me rawa ni da digitaka na ka eso
e vinaka cake se vinaka sara.”¹

Rai vakabalavu mada. Na cava na
revurevu ni noda gauna mai muri ena

vakatulewa eda cakava ena gauna oqo? Nanuma na bibi ni kena rawati e dua na vuli, vulici ni kosipeli, vakavou ni noda veiyalayalati ena vakayagataki ni sakaramede, kei na tiko ena valetabu.

II.

“Ena veimuataki kivei na veika oqo?” e sa bibi talega ena digitaki ni vakarau meda vakatakilai se vakasamataki keda kina. E bibi sara, ni da sa luvena vakayadua na Kalou ena dua na ilakolako sasagataki ki na bula tawamudu. Na ivakatakilakila kecega, oka kina na cakacaka, matatamata cava, itovodei vakayago, se veidokai, e sa vagauna se tawakilai ena rai tawamudu. Kakua ni digitaka mo vakatakilai iko se vakasamataki iko ena rai eso e yalana tu e dua na takete o na rairai sasagataka.

Kemuni na taciqa, kei na ganequ ka rairai sarava se wilika na ka au tukuna eke, au nuitaka ni ko sa kila na vuna era solia kina na nomuni liuliu na ivakavuvuli kei na ivakasala keitou solia. Keitou lomani kemuni, ka sa lomani kemuni na Tamada Vakalomalagi kei na Luvena, o Jisu Karisito. Na Nodrau ituvatuva kivei keda oya na “ituvatuva cecere ni marau” (Alama 42:8). Sa muataki keda na ituvatuva oya kei na Nodrau ivakaro kei na ivunau kei na veiyalayalati ki na bula marau kei na reki levu duadua ena bula oqo kei na bula sa bera mai. Me vaka na italai ni Tamada kei na Luvena, keitou veivakavulici ka veivakasalataki

me vaka e Rau sa vakaroti keitou kina ena Yalo Tabu. E sega na ka keitou gadreva ia me keitou vosataka na ka dina ka vakauqeti iko mo kitaka na ka e Rau sa tuvana me salatu ki na bula tawamudu, “na isolisoli uasivi duadua vei ira na isolisoli [taucoko] ni Kalou” (Vunau kei na Veiyalayalati 14:7).

III

Oqo e dua tale na ivakaraitaki ni vurevure ena gauna mai muri me baleta na vakatulewa e caka ena gauna oqo. Na ivakaraitaki oqo e sa baleta na digidigi me caka e dua na solibula oqo me rawati kina e dua na takete bibi mai muri.

Ena dua na koniferedi ni iteki e Cali, Colombia, a tukuna e dua na marama na nona a gadreva tu kei na nona itau me rau vakamau ena valetabu ka tu mai vakayawa, ena gauna oya na valetabu voleka duadua mai Peru. Ena dua na gauna balavu, rau a vakabula ilavo me nodrau ivodovodo ni basi. Kena itinitini rau sa vodoka na basi ki Bogotá, ia ni rau sa yaco ki kea, rau raica ni sa tauri taucoko na idabedabe ni basi ki Lima, Peru. Sa rawa ni rau gole lesu i vale ka sega ni vakamau se vakamaue taudaku ni valetabu. Kalougata, ni tiko e dua tale na sala me rau lako kina. Sa rawa ni rau vodo basi ki Lima kevaka rau sa lomasoli tu me dabe ena fuloa ni basi ena ilakolako siga lima ka bogi lima taucoko oqo. Rau sa digitaka me cakava oqo. A kaya o koya ni dredre sara, era vakatara eso na pasidia me dabe ena nodra idabedabe me rawa ni ra vakadre ena fuloa.

Na ka e vakurabuitaki vei au ena nona vosa oya na nona itukutuku ni vakavinavinakataka o koya ni sa rawa vei rau me gole ki na valetabu ena sala oqo, baleta ni sa veisautaka na sala rau a vakila kina na kosipeli kei na sala rau a vakila kina na vakamau ena valetabu. E vakalougatataki rau na Turaga ena tubu e rau vakila e vu mai na solibula. A raica rawa talega o koya ni nodrau ilakolako siga lima ki na valetabu a rawa kina me taraicake vakalevu na nodrau bula vakayalo kei na vuqa na veisiko ki na valetabu e sega ni gadrevi kina na solibula.

Ena yabaki mai na gauna au a rogoca taumada kina na ivakadinadina oya, au sa vakananuma tu na kena rawa ni duidui na bula ni veiwatini gone oya kevaka rau a cakava e dua tale na digidigi—vakanadakui tu na solibula veiganiti me rau vakamau ena valetabu.

Kemuni na taciqa, e sega ni wili rawa na levu ni digidigi eda cakava ena noda bula, so e levu ka so e lailai sara. Ni raici lesu, eda rawa ni raica na duidui levu e sa cakava ki na noda bula na noda digidigi eso. Eda na digidigi ka vakatulewa vakavinaka cake kevaka eda raica na veidigidigi eso ka vakasamataka vagumatua era na veimuataki kivei. Ni caka vakakina, eda na muria na ivakasala i Peresitedi Russell M. Nelson meda tekivu ni vakasamataki tu na icavacava.² Vei keda, na icavacava sai koya tu ga ena salatu ni veiyalayalati ena valetabu ki na bula tawamudu, na isolisoli uasivi vakataucoko ni Kalou.

Au vakadinadinataki Jisu Karisito kei na revurevu ni Nona Veisorovaki kei na dina tale eso ni Nona kosipeli tawayalani ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Dallin H. Oaks, “Vinaka, Vinaka Cake, Vinaka Sara,” *Liaona*, Nove. 2007, 104, 107.
2. Raica na Russell M. Nelson, “Ni Da Toso Vata Yani ki Liu,” *Liaona*, Epe. 2018, 7.

NA MATAVEILIUTAKI TAUMADA

Dallin H. Oaks
iMatai ni Daunivakasala

Russell M. Nelson
Peresifedi

Henry B. Eyring
iKarua ni Daunivakasala

NA KUORAMU NI IAPOSITOLO LE TINIKARUA

M. Russell Ballard

Jeffrey R. Holland

Dieter F. Uchtdorf

David A. Bednar

Quentin L. Cook

D. Todd Christofferson

Neil L. Andersen

Ronald A. Rasband

Gary E. Stevenson

Dale G. Renlund

Gerrit W. Gong

Ulisses Soares

NA MATAVEILIUTAKI NI VITUSAGAVULU

L. Whitney Clayton

Patrick Kearon

Carl B. Cook

Robert C. Gay

Terence M. Vinson

José A. Teixeira

Carlos A. Godoy

VITUSAGAVULU VAKAITUTU RARABA

(veitararavi vakamaitivola)

Marcos A.
Adrikatis

Ruben V. Allaud

Jose L. Alonso

Jorge M. Alvarado

Wilford W. Andersen

Ian S. Arden

Steven R. Bangenter

W. Mark Bassett

David S. Baxter

Randall K. Bennett

Hans T. Boom

Shayne M. Bowen

Mark A. Bragg

L. Todd Budge

Matthew L. Carpenter

Yoon Hwan Choi

Craig C. Christensen

Kim B. Clark

Weatherford T.
Clayton

Lawrence E.
Conrudge

Valeri V. Cordón

J. Devin Cornish

Claudio R. M. Costa

Joaquim E. Costa

LeGrand R. Curtis Jr.

Massimo De Feo

Benjamin De Hoyos

Edward Dube

Kevin R. Duncan

Timothy J. Dyches

David F. Evans

Bradley D. Foster

Randy D. Furk

Eduardo Gavarret

Jack N. Gerard

Ricardo P. Giménez

Taylor G. Godby

Christoffel Golden

Walter F. González

O. Vincent Haleck

Brook P. Hales

Donald L. Hallstrom

Kevin S. Hamilton

Allen D. Haynie

Mathias Held

David P. Homer

Paul V. Johnson

Larry S. Kacher

Jörg Klebingat

Joni L. Koch

Erich W. Kopischke

Hugo E. Martinez

James B. Martino

Richard J. Maynes

John A. McCune

Kyle S. McKay

Peter F. Meurs

Hugo Montoya

Marcus B. Nash

K. Brett Natress

S. Clifford Nielsen

Brent H. Nielson

Adrián Ochoa

Addison de Paula
Parrella

Kevin W. Pearson

Anthony D. Perkins

Paul B. Pieper

John C. Pingree Jr.

Rafael E. Pino

James R. Rasband

Michael T. Ringwood

Lynn G. Robbins

Gary B. Sabn

Evan A. Schmutz

Joseph W. Sisti

Steven E. Snow

Vern P. Stanfill

Benjamin M. Z. Tai

Brian K. Taylor

Juan A. Ureda

Arnulfo Valenzuela

NA MATABISOPI VAKATULEWA

Dean M. Davies
Mataani
Daunivakasala

Gerald Causeé
Bisipi
Vakutulewa

W. Christopher Waddell
Ikaua ni
Daunivakasala

MATAWILIVOLA NI SIGATABU

Milton Camargo
Ikaua ni
Daunivakasala

Mark L. Pace
Peresiteli

Jan E. Newman
Ikaua ni
Daunivakasala

GONEYALEWA

Michelle D. Craig
Ikaua ni
Daunivakasala

Bonnie H. Cardon
Peresiteli

Becky Craven
Ikaua ni
Daunivakasala

ISOQOSOQO NI VEIVUKEI

Sharon Eubank
Ikaua ni
Daunivakasala

Jean B. Bingham
Peresiteli

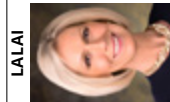

Reyna I. Aburto
Ikaua ni
Daunivakasala

VAKALESILESI RARABA

Lisa L. Harkness
Ikaua ni
Daunivakasala

Joy D. Jones
Peresiteli

Cristina B. Franco
Ikaua ni
Daunivakasala

Douglas D. Holmes
Ikaua ni
Daunivakasala

Stephen W. Owen
Peresiteli

M. Joseph Brough
Ikaua ni
Daunivakasala

CAURAVOU

Epereli 2019

MAI VEI ELDER RUSSELL M. NELSON

E Rawa ni Vinaka Cake na Veika Eda Cakava tiko meda Vinaka Cake kina

*Mo raicamatua e veisiga mo veivutuni ni sa ka bibi
ena nomu bula mo cakacakataka kina na mata-
bete ena kaukauwa cecere cake ena kena e liu.*

Kemuni na taciq lomini, e veivakau-
qeti dina meda raica yani na ivakakoso
levu oqo ni mataivalu matabete ni
Turaga. Ko ni sa dua na kaukauwa
cecere ni caka vinaka! Keimami lomani
kemuni. Keimami masulaki kemuni.
Keimami sa vakavinavinakataki kemuni
vakalevu.

Dua na gauna sa oti a uqeti na yalo-
qu ki na ivakasala ni Turaga a soli mai-
vei Parofita Josefa Simici: “Mo kua tale
ni dua na ka mo tukuna ia na veivutuni
ga ena itabatamata oqo.”¹ Na itukutu-
ku oqo e sa tukuni vakawasoma ena
ivolanikalou.² E vakavuna e dua na taro
taka levu: “E gadrevi beka e veivutuni
na tamata kecega?” Na kena isau io.

E vuqa na tamata era raica na veivu-
tuni ni sa itotogi—e dua na ka me levei
vakavo ga ena veicala bibi sara. Ia na
vakasama ni veitotogitaki oqo e vaka-
vurea mai o Setani. E saga o koya me
vakataotaka noda raici Jisu Karisito,³

e dedeka tu mai na ligana,⁴ e nuitaka
ka yalona sara me vakabulai, vosoti,
samaki, vaqacacotaki, vakasavasavataki,
ka vakatabui keda.

Na vosa *veivutuni* ena Veiyalayalati
Vou Vakiriki na *metanoeo*. Na iliu vosa
meta e kena ibalebale na “veisau.”

Na imuri vosa *noeo* e sema ki na vosa
Vakiriki e kena ibalebale “vakasama,”
“kila,” “yalo,” kei na “icegu.”⁵

Koya gona, ni sa tarogi iko kei au
o Jisu me daru “veivutuni,”⁶ Sa sureti
keda tiko meda veisautaka na noda
vakasama, noda kila, na yaloda—
vakakina noda ivakarau ni cegu. Sa
kere keda tiko meda veisautaka na
ivakarau ni noda loloma, vakanananu,
veiqaravi, vakayagataki gauna, qarava
na watida, vakavulica na luveda, kei
na qaravi ni yagoda.

E sega na ka e veisereki cake, vaka-
turaga cake, se bibi cake ki na noda
torocake yadudua me vakataka na
raicimatua tiko e veisiga na veivutuni.
Na veivutuni e sega ni caka ga vakadua;
e tomani tikoga. Sai koya na idola ki
na marau kei na vakacegu ni vakasa-
ma. Ni ovici vata kei na vakabauta, sa
dolava na veivutuni na katuba meda
taura na kaukauwa ni Veisorovaki i
Jisu Karisito.⁷

Se o gu tiko ki liu ena sala ni veiya-
layalati, o sa sikalutu se kalawa tani mai
na sala ni veiyalayalati, se sega ni raica
rawa na sala ni veiyalayalati mai na
vanua o tiko kina oqo, au vakamasuti
iko mo veivutuni. O na sotava na kau-
kauwa qaqaco ni veivutuni e veisiga—
ni ko cakava ka vinaka cake vakalailai
e veisiga.

Ni da sa digitaka meda veivutuni, eda sa digitaka meda veisau! Eda sa vakatara na iVakabula me vakavoutaki keda ki na keda ituvaki vinaka duadua. Eda sa digitaka meda tubu vakayalo ka ciqoma na reki—na reki ni noda vueti Vua.⁸ Ni da sa digitaka meda veivutuni, eda sa digitaka meda vakataki Jisu Karisito cake!⁹

Kemuni na taciqu, e gadrevi vinaka cake na veika eda *cakava* ka *meda* vinaka cake talega o keda baleta eda valu tiko oqo. Na ivalu kei na ivalavala ca e ka dina. Sa veitaqaitaka tiko mai o vunimeca na nona saga me vakataotaka na ivakadinadina ka tarova na cakacaka ni Turaga. Sa tuvaivalutaki ira tiko na nona imuri ena iyaragi kaukauwa me tarova noda bulataka na reki kei na loloma ni Turaga.¹⁰

Na veivutuni sa idola me levei kina na rarawa e veivakamavoataki kina na dai nei vunimeca. Na Turaga e sega ni namaka meda uasivi sara ena gauna oqo ni da torocake tawamudu tiko. Ia sa namaka vei keda meda na savasava cake tikoga. Na veivutuni e veisiga sai koya na sala ki na savasava, ni savasava e kauta mai na kaukauwa. Na savasava ni tamata yadua sa iyaragi kaukauwa ni liga ni Kalou. Na noda veivutuni—noda savasava—ena vakaukauwataki keda meda vukea me sokumuni o Isireli.

E vakavulici Josefa Simici na Turaga ni “kaukauwa vakabete sa semati tudei tu kei na kaukauwa vakalomalagi, ia e sega ni rawa me taurivaki se vakayacori na kaukauwa vakalomalagi ena sala tani, ena ivakavuvuli duadua ga ni buladodonu.”¹¹

Eda sa kila tu na cava ena solia vei keda vakalevu na kaukauwa kei lomalagi. Eda sa kila talega na cava ena tarova noda torocake—na veika meda sa kakua ni cakava me tubu kina noda rawata na kaukauwa kei lomalagi. Kemuni na taciqu, masulaka mo ni kila na veika e vakataotaka tiko nomu veivutuni. Mo kila na cava e *tarova* tiko nomu veivutuni. Ni oti, veisau sara! Veivutuni! Eda rawa kece ni vinaka cake ka vinaka cake mai na kena e liu.¹²

Sa tu na sala eso eda rawa ni vakatorocaketaka. E dua o ya na sala eda qarava kina na yagoda. Au tu ka qoroqoro ena cakamana ni yago ni tamata. Sa dua dina na ibulibuli totoka, sa ka bibi ki na noda kalawa tiko yani ki na noda icavacava vakalou. Eda na sega ni torocake ke sega oqo. Ni sa solia vei keda na isolisoli ni yago, sa vakatara na Kalou meda kalawa cecere yani meda vakataki Koya cake.

E kila vinaka tu o Setani. Sa cudruvaka tiko na nona a vukitani ena bula taumada ka sa sega tale ni

rawata na madigi oqo, me sa qai bula tu ga ena vuvu kei na yalo ca. O koya gona, e vuqa se levu sara na veitemaki e biuta ena noda sala e vakavuna meda vakacacana kina na yagoda se yagodra eso tale. Me baleta ga ni rarawataka o Setani ni *sega* na yagona, e gadreva kina meda rarawa *baleta* ni da vakayago.¹³

Na yagomu sa nomu valetabu vakai iko, a buli me vakavaletaka na yalomu tawamudu.¹⁴ Na nomu qarava na valetabu oqo e ka bibi. Meu tarogi kemuni na taciqu, o taleitaka cake beka mo vakasuluma ka sauna na yagomu mo totoka vei vuravura se mo vakalomavinakataka na Kalou? Na nomu sauma sa itukutuku vakadodonu sara Vua me baleta na yalomu ki na Nona isolisoli cecere vei iko. Ena kena dokai na yagoda, kemuni na taciqu, au nanuma ni da rawa ni caka vinaka cake ka vinaka cake.

Dua tale na sala meda caka vinaka cake kina ka vinaka cake o ya meda dokai ira na marama ena noda bula, tekivu vei watida kei na luveda yalewa, na tinada kei na ganeda.¹⁵

Vica na vula sa oti, au a taura e dua na ivola vakamosi yalo maivei dua na sisita lomani. A vola mai: “Keitou nanuma [na veitinani yalewa] ni keitou sa veisisivi vakaukauwa sara tiko kei wati keitou’ kei luvei keitou tagane era lomavata tiko, ena sigabogi ni rogo qito, qito vidio, irogo ni makete ni ivoli, [kei na] dikevi tawayalani kei na saravi ni [isotasota ni qito] lelevu yadua. Sa vaka me sa cawadru laivi na neitou idabedabe e liu kei wati keitou kei luvei keitou tagane baleta ni sa tudei tu na nodratou idabedabe e liu ni [isotasota kei na qito].”¹⁶

Kemuni na taciqu, na imatai ka iliu taumada ni itavi vakalewe ni matabete oya mo lomana ka qarava na watimu. Mo duabau kei koya. Mo nona itokani. Mo vakarawarawataka vua me gadreva me nomu itokani. E sega tale na ka talei ena bula oqo me vakaliuci mai na kena tarai cake na veimaliwai tawamudu kei watimu. E sega na ka ena TV, gacagaca ni veivosaki, se komipiuta e bibi cake mai na bula nei watimu. Dikeva na nomu vakayagataki gauna kei na vanua o dinata kina na nomu sasaga. Oqo ena

tukuna na vanua e tiko kina na yalomu. Masu me sema na yalomu vata kei na yaloi watimu. Vakasaqara me marau o koya. Vakasaqara nona ivakasala, ka rogoca. Na nona cau ena toroya cake nomu cau.

Kevaka sa gadrevi mo veivutuni baleta na veika o cakava tiko vei ira na yalewa era voleka vei iko, tekivu qo. Mo nanuma talega, e *nomu* ilesilesi mo vukei ira na yalewa ena nomu bula mera vakalougatataki ni ra bulataka na lawa ni tiko savasava ni Turaga Mo kakua ni vuna na nona sega ni ciqoma o koya na nona kalougata ni valetabu.

Kemuni na taciq, sa gadrevi kece meda veivutuni. Sa gadrevi meda tucake mai na idabedabe, biuta na rimote, ka yadra mai na noda moce lutu vakayalo. Sa kena gauna meda dara na iyaragi kecega ni Kalou me da vakaitavi ena cakacaka bibi duadua e vuravura. Sa gauna oqo meda “curumaka na [noda] isele takelo, ka ia na tatamusuki ena [noda] igu, vakasama, kei na kaukauwa kecega.”¹⁷ Na kaukauwa ni butobuto a sega mada ni kaukauwa cake e liu me vaka ena kena nikua. Ni da sa italai ni Turaga, eda na sega ni moce tiko ni yaco tiko na ivalu oqo.

E gadreva na nomu vuvale na nomu veiliutaki kei na loloma. E gadreva na nomu kuoramu kei ira ena nomu tabanalevu se tabana na nomu kaukauwa. Kei ira kece era sotavi iko era gadreva mera kila na kedra irairai na tisaipeli dina ni Turaga kei na nodra ivakarau.

Kemuni na taciq lomani, sa digitaki kemuni na Tamada mo ni gole mai ki vuravura ena gauna bibi oqo baleta na nomuni qaqa vakayalo ena vuravura taumada. Sai kemuni o ni wili me dua vei ira sa cecere, ka qaqa vei ira na se bau yaco mai ki vuravura. E kila tu o Setani o cei o iko mai na bula taumada ka kila tu na cakacaka e dodonu me caka ni bera Nona lesu mai ni iVakabula. Ni oti e udolu na yabaki ni nona cakacaka lawaki, sa qaseqase ka sega tale ni veisau rawa.

Eda vakavinavinaka, ni matabete eda lewena e kaukauwa cake mai na ivadi nei vunimeca. Au vakamasuti kemuni mo ni sa tagane ka cauravou sa gadreva na Turaga mo ni vakataka. Mo

raicamatua e *veisiga* mo veivutuni ni sa ka bibi ena nomu bula mo cakacaka-taka kina na matabete ena kaukauwa cecere cake ena kena e liu. Oqo ga na sala ena taqomaki kina vakayalo o iko kei na nomu vuvale ena veisiga veibolei sa tu mai liu.

Na Turaga sa gadrevi ira na tagane dauveinanumi era vakaliuca cake na nodra bula eso mai na nodra bula. Sa gadrevi ira na tagane era cakacaka ena inaki mera rogoca na domo ni Yalo ena savasava. E gadrevi ira na tagane ni veiyalayalati era maroroya na nodra veiyalayalati ena dodonu. E gadrevi ira na tagane era vakadeitaka mera tiko savasava—tagane kilikili era rawa ni kacivi ena gauna cava ga mera veivakalougatataki ena yalo dodonu, vakasama savasava, kei na liga sa lomasoli. Sa gadreva na Turaga na tagane sa gu me veivutuni—na tagane sa maqusa

mera veiqaravi ka lewe ni mataivalu ni Turaga era lewe ni matabete kilikili.

Au sa vakalougatataki kemuni mo ni sa tagane vaka oqori. Au sa vakalougatataki kemuni ena yaloqaqa mo ni veivutuni e veisiga ka vulica mo ni cakacaka ena kaukauwa taucoko ni matabete. Au vakalougatataki iko mo solia na loloma ni iVakabula vei watimu kei ira na luvemu kei ira kece o kila. Au vakalougatataki iko me rawa ni vinaka cake na veika ko *cakava* me rawa ni *ko* vinaka cake vinaka cake talega. Kau sa vakalougatataki iko ni ko sasagataka oqo, o na sotava na cakamana ena nomu bula.

Eda sa vakaitavi tiko ena cakacaka ni Kalou. O Jisu na Karisito. Eda sa Nodrau italai. Au sa vakadinadinataka oqo ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Vunau kei na Veiyalayalati 6:9; 11:9.
2. Raica na Marika 1:4; Mosaia 18:20; Alama 37:33; 3 Nifai 7:23; Moronai 3:3; Vunau kei na Veiyalayalati 19:21; 44:3; 55:2.
3. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 6:36
4. Raica na Vakaruva 26:8; 2 Nifai 1:15; Momani 6:17; Vunau kei na Veiyalayalati 6:20.
5. Raica na Russell M. Nelson, “Veivutuni kei na Saumaki,” *Liaona*, Me 2007, 103.
6. Me vakataka, raica na Luke 13:3, 5.
7. Raica na 2 Nifai 9:23; Mosaia 4:6; 3 Nifai 9:22; 27:19.
8. Raica na Russell M. Nelson, “Veivutuni kei na Saumaki,” 103–4.
9. Raica na 3 Nifai 27:27.
10. Raica na Juta 1:17–21,” 2 Nifai 2:25, 27,” 28:20; raica talega na 1 Nifai 8:10–12, 21–23,” 11:21–22,” 12:17,” Vunau kei na Veiyalayalati 10:22,” Mosese 5:13.
11. Vunau kei na Veiyalayalati 121:36.
12. Na vosa ni Turaga sa veivakauqeti tiko ena ivakatakila kei na ivakavuvuli ni siga nikua—o ya na cecere cake, vakalou cake, igu, torocake, qaqaco, levu cake, vakavou, veisau, vakatorocaketaki, laveti cake, veisau, vakatitobutaki, dedeki—era sa vosa ni tubucake vakayalo (raica na Russell M. Nelson, “Meda iVakaraitaki Uasivi ni Yalododonu Edaidai,” *Liaona*, Nove. 2018, 113–14).
13. Eda sa kila tu ni “sa galala kina na tamata me vaka na veika vakayago. . . . Era sa galala me ra digitaka na galala kei na bula tawamudu ena vukui koya na Dauveivakaduavatataki ni tamata kecega, se me ra digitaka na tiko vakavesu kei na mate, me vaka na nona veivesuki kei na nona kaukauwa na tevoro; raica sa segata ko koya me ra rarawa sara na tamata kecega me vakataki koya” (2 Nifai 2:27).
14. Raica na 1 Korinica 3:16–17,” 6:18–20.
15. Raica na Jekope 2:35.
16. iVola a ciqomi enai ka 4 ni Fepe. 2019.
17. Vunau kei na Veiyalayalati 33:7.

Soqoni ena Mataka ni Sigatabu

MAI VEI ELDER DALE G. RENLUND
Ena Kuoramu ni iApositolu Le Tinikarua

Sautu ena Veivakalougatataki

E levu na veivakalougatataki e gadreva tu na Kalou me solia vei keda, e gadrevi kina na noda cakacaka—na cakacaka e vu mai na noda vakabauti Jisu Karisito.

Sa gadreva tu na Tamada Vakalomalagi kei Jisu Karisito me vakalougatataki keda yadua.¹ Na taro ni sala me rawati kina na veivakalougatataki oqori e sa ka ni veitalanoa ni vurevakasama tu me vica vata na yabaki.² Eso e nanuma ni ra sa rawati vakataucoko na veivakalougatataki; eda ciqoma duadua ga mai na noda cakacaka. Era veibataka eso ni sa digitaka oti tu na Kalou Okoya me vakalougatataki kei na kena sala—ka sa sega ni veisau rawa na veinakinaki oqo. Na itutu ruarua oqo e sa yavutaki cala. E sega ni rawati na veivakalougatataki mai lagi ena sokomuni rekitaki ni “vakatakilakila ni caka vinaka,” se na kena waraki guce voli kevaka eda sa winitaka na loteri ni kalougata. Segga, na dina e sa duidui vakalevu cake ia sa veiganiti vakalevu cake ki na veiwekani ni loloma ni Tamada Vakalomalagi kei ira na Nona era rawa ni taukena—o keda. Sa vakatakila na dina vakalesui mai ni ra sa sega ni rawati na veivakalougatataki, ia na cakacaka eda cakava ena veivakauqeti ni vakabauta, oqo ka lako yani, sa ra veiganiti.³

Ni da navuca na sala eda ciqoma kina na veivakalougatataki mai vua na Kalou, meda sa vakatauvatana na veivakalougatataki mai lagi ki na dua na ibinibini kau vakaitamera. Raitayaloyalotaka e loma donu toka e dua na ibinibini lailai ni vakawaqa, ka biu e cake eso na icivicivi ni kau. Tarava mai na kau eso, tolo ni kau lalai, qai tolo ni kau levu sara. Sa koto ena ituva kau oqo e dua

na waiwai levu sara, e rawa ni vakavure rarama kei na katakata me vica na siga. Raitayaloyalotaka ni toka tarava na ituva kau e dua ga na masese, na kena mataqali e dau kama totolo na matana.⁴

Me vagalalataki rawa na kaukauwa e tiko ena ituva kau, sa dodonu me na waqa na masese ka vakamai na ivakawaqa. Ena kama totolo na ibinibini lailai ka vakavuna me kama na veitiki ni kau lelevu. Na gauna ga sa tekivu kina na ivakarau ni kama oqo, e sa na lako tiko me yacova ni sa kama taucoko na kau se sa lailai na icegu ni buka.

E ka lailai sara na waqa ni masese kei na vakamai ni vakawaqa e yaco kina me vagalalataki na kaukauwa e rawati mai na kau.⁵ Me yacova sara ni waqa na masese, e sega na ka e yaco, se vakacava sara na ivakarau ni tuva kau. Kevaka sa waqa na masese ka sega ni dulaki ki na ibinibini lailai, na ivakarau ni rarama kei na katakata e vagalalataki mai na masese ga e sa vovodea ka sega ni vagalalataki rawa na kaukauwa ni vakarau ni kama ena kau. Kevaka e sega na cagi ena dua na gauna, ena tarovi na kena kama.

Ena sala vata ga, e levu na veivakalougatataki e gadreva tu na Kalou me solia vei keda sa gadrevi kina na noda cakacaka—na cakacaka e vu mai na noda vakabauti Jisu Karisito. Na vakabauti ni iVakabula e sa dua na ivakavuvuli ni cakacaka kei na kaukauwa.⁶ Matai eda cakacaka ena vakabauta; qai basika mai na kaukauwa—vakatau ki na loma kei na gauna ni Kalou. Sa ka bibi na kena veitaravi.⁷ Sa dau lailai na cakacaka

e gadrevi ni vakatauvatani ki na veivakalougatataki eda dau qai ciqoma.⁸

Navuca na ka a yaco ni ra sotava na Isireli eliu na gata bukawaqa veisiriyaki ena nodra ilakolako ki na vanua yalataki. Sa veivakamatei na ikati ni gata gaga. Ia sa rawa ni vakabulai e dua na tamata sa laukati ena nona raica na gata parasa a cakava o Mosese ka vauca ki na dua na kau.⁹ E vakacava tu mada na kena dredre me raici e dua na ka? Sa rawata o ira kece na raica na kaukauwa mai lagi ka sa vakabulai. Na Isireli tale eso ka laukati, era sega ni raica na gata parasa ka mani mate. De dua e lailai na nodra vakabauta mera raica.¹⁰ De dua era sega ni vakadinata ni dua na ka rawarawa vava e rawa ni vakavurea na veivakabulai yalataki. Se dua era sa vakaukauwataka ga na lomadra ka cata na ivakasala ni parofita ni Kalou.¹¹

Na ivakavuvuli ni tekivu ni veivakalougatataki e drodro mai vua na Kalou sa tawamudu. Vakataki ira na Isireli oya eliu, sa dodonu meda cakacakataka talega na noda vakabauti Jisu Karisito meda vakalougatataki kina. Sa vakaraitaka na Kalou ni “dua na lawa ena sega ni vakasukai sa virikotori tu mai lomalagi ni se bera ni buli na vuravura oqo, ia sa vakayavutaki kina na veivakalougatataki kecega—ia ni da sa rawata e dua na veivakalougatataki mai vua na Kalou, sa rawa ena vuku ni da sa talairawarawa ki na lawa sa vakayavutaki kina.”¹² Ni tukuni tu oya, o sega ni rawata e dua na veivakalougatataki—sa cala na nanuma oya—ia sa dodonu mo cakacakataka. Sa rawa duadua ga na noda vakabulai ena caka vinaka kei na loloma soli wale i Jisu Karisito.¹³ Na cecere ni Nona veisorovaki cabori sa kena ibalebale ni sa sega ni yalani na ituva kau; na noda cakacaka malumalumu sa vakatauvatani ki na saiva. Ia era sa sega ni saiva, ka ra sega ni tawaveiganiti; ena butobuto sa rawa ni raici vakayawa na masese e vakawaqari. Vakaidina, e sa rawa ni raici mai lagi baleta sa gadrevi na cakacaka lalai ni vakabauta me utura na veiyalalati ni Kalou eso.¹⁴

Me ciqomi e dua na veivakalougatataki gadrevi mai vua na Kalou, cakacaka ena vakabauta, ni vakawaqari na masese bulabula e dei tu kina na

veivakalougatataki vakalomalagi. Me ivakaraitaki, e dua na vu ni masu oya me tauri na veivakalougatataki sa nanuma tu na Kalou me solia ia sa vakatauki ga ki na noda kerea.¹⁵ A tagicaka o Alama na loloma veivueti, ka sa wali na nona mosi; sa sega tale ni qai cukiraki ena nanumi ni nona ivalavala ca. Na nona reki sa vakadruka na nona mosi—baleta ga ni a tagici Jisu Karisito ena vakabauta.¹⁶ Na igu ni vakabulabulataki e gadrevi vei keda oya me veirauti nona vakabauti Karisito meda masuta kina na Kalou ena yalomalua ka vakadonuya na Lomana kei na kena isau ena Nona gauna.

Vakavuqa, na kaukauwa cakacakataki e gadrevi kina na veivakalougatataki sa vinakata e levu cake mai na vakararai se kerekere tu ga; sa gadrevi na vakabauta cakacakataki e tomani voli ka tokaruataki. Ena loma ni ka 19 ni senituri, a lesia o Brigham Young e dua na ilawalawa Yalododonu Edaidai me dikevi ka tikori Arizona, e dua na yasa dravuisiga ena Vualiku kei Amerika. Ni ra sa yacovi Arizona, sa lailai na medra wai ka ra sa leqataka na nodra mate. Era sa kerea na veivuke ni Kalou. Sa mani lutu na uca kei na wai cevata, ka rawa vei ira mera vakatawana nodra dramu ena wai ka qarava na nodra manumanu. Era a lesu ki Salt Lake City

ena yalovakamuduo kei na bula vakegu ka rekitaka tu na vinaka ni Kalou. Ena nodra lesu mai, era ripotetaka sara na macala ni nodra ilakolako kivei Brigham Young ka tukuna na ka era sa duavata kina ni sega ni dodonu me vakatawani o Arizona.

Ni sa rogoca oti na ripote, a taroga e dua na turaga ena rumu o Brigham Young ena ka e nanuma me baleta na ilakolako kei na cakamana. A sauma malua mai na turaga oya, o Daniel W. Jones, “Sa rawa vei au me’u tawana vakalevu, tomana, ka masu tale.” A kubeti Brother Jones o Brother Brigham ka kaya, “Oqo na turaga ka na liutaka na ilakolako ka tarava ki Arizona.”¹⁷

Eda rawa ni nanuma lesu na gauna eso eda a toso tikoga kina ka masu tale—ka yaco na veivakalougatataki. Na veika a sotava o Michael kei Marian Holmes e vakamacalataka na veivakavuvuli oqo. Au a veiqaravi tu vata kei Michael vaka Vitusagavulu ni iWasewase. Au dau marau ena veigauna e kacivi kina o koya me masu ena neimami soqoni baleta ni sa kilai tani tu na titobu ni nona bula vakayalo; sa kila o koya na ivakarau ni veivosaki kei na Kalou. Dau talei me’u rogoci koya ni masu. Ni se vou tu na nodrau vakawati, a sega ni dau masu voli o Michael kei Marian se laki lotu. Rau a vakaogai tu ena tolu na gone lalai kei na dua na kabani ni taravale rawaka tu. E sega ni nanumi koya o Michael me dua na tamata lotu. Dua na bogi, a basika ki na nodratou itikotiko na nodratou bisopi ka veivakayaloqataki me ratou tekivu daumasu.

Ni sa lesu o Bisopi, sa navuca o Michael kei Marian me rau sa na tovolea na masu. Ni bera na moce, rau a tekiduru ena yasa ni loga ka, tavariri voli, sa tekivu sara o Michael. Ni oti e vica na vosa ni masu baya, a cegu vakasauri o Michael, ka kaya, “Marian, au sega ni rawa ni cakava.” Ni sa duri ka tekivu me vakasuka, a taura na ligana o Marian, dreti koya lesu ki duruna, ka kaya, “Mike, o iko rawa ni cakava. Tovolea tale!” Ena veivakayaloqataki oqo, a vakacavara o Michael e dua na masu lekaleka.

Rau sa tekivu masu vaka wasoma tu na Holmes. Rau a ciqoma na veisureti ni dua na weka me laki lotu. Ni rau

curu yani ki na valenilotu ka rogoca na sere idola, a vakasolokakana vei rau na Yalotabu, “Ka dina oqo.” E muri, ni tawaraici ka tawakerei, a veivuke o Michael ena vagalalataki benu mai na valenisoqoni. Ni cakava vakakina, a vakila o koya e dua na rai matata, “Oqo na Noqu vale.”

A vakadonuya na veikacivi ena Lotu o Michael kei Marian ka veiqaravi ena tabanalevu kei na iteki. Rau sa vauci vata ka sa vauci vei rau na 3 na luvedrau. E muri tale mai e levu na gone, ka sa 12 taucoko. Rau a veiqaravi vaka iliuliu ka veitokani ni kaulotu na Holmes—vakarua.

A dua na cakacaka lailai ka tawani vakabauta tu na matai ni masu rogo mamada oya ka vakavurea na veivakalougatataki mai lagi. Era a vakania na Holmes na yameyame ni vakabauta ena nodra laki lotu ka veiqaravi. Na nodrau veiqaravi vakatisaipeli ena veiyabaki e sa vaka tu e dua na vakamakama ka veivakaugeti tu edai.

Ia na kama, sa dodonu me rawata e dua na ivakarau matau ni cagi me rawa ni yaco nona sereka vakaoti kina na ka e rawata. Me vaka e vakaraitaka o Michael kei Marian Holmes, na vakabauti Karisito sa gadrevi kina na cakacaka tu ga me tomani voli na kama. E vukea na noda sasaga ni lako tu ena salatu ni veiyalayalati na cakacaka lalai eso ka sa muataki ki na veivakalougatataki levu duadua e rawa ni solia na Kalou. Ia e drodro ga na cagi ke da yavalata toka vakamatau na yavada. So na gauna eda gadreva meda cakava e dua na dakaititi kei na gasau ni bera ni basika na vakatakila se vei na vanua meda laki vaqara kakana kina.¹⁸ So na gauna eda gadreva meda cakava eso na iyaya ni cakacaka ni bera ni basika na vakatakila se me tara vakacava e dua na waqa.¹⁹ So na gauna, ena veidusimaki ni parofita ni Kalou, sa gadrevi meda bulia e dua na keke lailai mai na ivovo ni waiwai kei na falawa e tiko vei keda me ciqomi tawacala kina e dua na tavaya ni waiwai kei na saqa ni falawa.²⁰ Ka so na gauna sa gadrevi meda “tiko lo ka kila ni [sa Kalou] na Kalou” ka nuitaka na Nona gauna.²¹

Ni ko ciqoma e dua na veivakalougatataki mai vua na Kalou, sa rawa ni

o vakadeitaka ni ko sa taura matua e dua na lawa tawamudu e vakatulewataki na ciqomi ni veivakalougatataki oya.²² Ia nanuma na lawa “virikotori ena sega ni vakasukai” e sa vagauna, kena ibalebale ni dau basika na veivakalougatataki ena gauna ga ni Kalou. O ira mada ga na parofita eliu ka vaqara tu na nodra itikotiko vakalomalagi era²³ “mate ena vakabauta, ka sa sega ni nodra dina na veika sa yalataki, era sa raica vakayawa . . . ka ciqoma.”²⁴ Ke se bera ni ciqomi e dua na veivakalougatataki gadrevi mai vua na Kalou—oqo—sega ni dodonu mo tavariri, ni vakananuma voli na cava tale mo kitaka. Ia, taura na ivakasala i Josefa Simici mo “kitaka na veika kecega [o] rawata ena yalomarau; ka qai . . . tudei sara, ka nuitaka tu, ni [ko] na raica . . . na liga [ni Kalou] . . . ni sa vakaraitaka mai.”²⁵ Sa tauri vakawawa tu eso na veivakalougatataki, vei ira talega na luve ni Kalou yaloqaqa.²⁶

Ena ono na vula sa oti, a vakatakilailai kina e dua na ituvatuva vakatabaki-duataki e vale, ka tokoni vaka Lotu ena vulici ni vunau, vaqacacotaki ni vakabauta, kei na taqomaki ni tamata yadua kei na matavuvale. Sa yalataka o Peresitedi Russell M. Nelson ni na rawa ni vukea meda bula tu vakayalo, vakalevutaka na rekitaki ni kosipeli, ka vakatitobutaka na noda saumaki kivua na Tamada Vakalomalagi kei Jisu Karisito na veisau eso oqo.²⁷ Ia sa vakatau tu vei keda na rawati ni veivakalougatataki oqo. Sa vakatautaki vei keda

yadua meda dolava ka vulica na *Lako Mai, Mo Muri Au—Me Baleta na Tamata Yadua kei na Matauvuale*, vakakina na ivolanikalou kei na ivola *Lako Mai, Mo Muri Au* tale eso.²⁸ Sa gadrevi meda veivosakitaka vaka matavuvale kei na veitokani ka vakarautaka na noda Siga ni Vakacegegu me uturaka e dua na kama veiganiti. Se rawa ni da laiva tu na ivurevure eso me veitenetenei tu ena noda itikotiko ni sogoti tu eloma na kaukauwa e rawa mai kina.

Au sureti iko mo cakacakataka na kaukauwa vakalomalagi ena vakabauta mo ciqoma vakatabakidua na veivakalougatataki ni Kalou. Cakacakataka na vakabauta mo waqaca na masese ka vakacaudreva na kama. Solia na cagi e sa gadrevi ni o waraka tu na Turaga ena yalomalua. Ena veisureti oqo, sa noqu masu ni na tuberi ka dusimaki iko na Yalo Tabu me rawa ni o, vakataka na tamata yalodina e vakamacalataki ena Vakaibalebale, “vakalougatataki vakalevu.”²⁹ Au vakadinadinataka ni bula tiko na Tamamu Vakalomalagi kei na Luvena Daulomani, o Jisu Karisito, rau sa kauwaitaka na nomu tiko vinaka, ka taleitaka me vakalougatataki iko, ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 41:1; 78:17; 104:33.
2. Raica, me ivakaraitaki, Craig Harline, *A World Ablaze: The Rise of Martin Luther and the Birth of the Reformation* (2017), 20. Dua na veivosaki vakaoqo a mai vei Augustine (MO 354–430) kei Pelagius (MO 354–420), ka saqati koya. A tugana tu o Pelagius ni

“sa [tiko] dina e lomadra na tamata mera caka vinaka, ka ra sa rawata na loloma soli wale ni Kalou ena cakacakataki ni ka vinaka oya kei na muri taucoko ni vunau ni Kalou.” A kaukauwa nona sega ni duavata o Augustine. Raica talega na Eric Metaxas, *Martin Luther: The Man Who Rediscovered God and Changed the World* (2017), 296. A vakatavulica o Luther ni sega ni rawa ni muataki ki na loloma soli wale ni Kalou na cakacaka; na vakabauta sa muataki ki na loloma soli wale ka muria mai na cakacaka vinaka; “e sega ni rawa ni tasereki na cakacaka mai na vakabauta, vakakina na tasereki ni katakata mai na rarama ni kama.”

3. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 82:10.
4. Oqo e dua na masese ni keba, na masese “yacarakhi ga ena dua na vanua”. Na masese taqomaki ni gauna oqo, vaka na masese ni valenikuro, e dau kama totolo na kena iwaqawaqa mai na ucu ni masese.
5. Na veika oqo e vakadeitaka na “kaukauwa cakacakataki” ki na kama. Na vosa “activation energy” a vakatakilai ena 1889 mai vua na saintisi ni Suwiteni o Svante Arrhenius.
6. Raica na *Lectures on Faith* (1985), 3.
7. Raica na David A. Bednar, “Kerekere ena Vakabauta,” *Liaona*, Me 2008, 94.
8. Raica na Mosaia 2:24–25.
9. Raica na Tiko Mai Na Lekutu 21:6–9.
10. Raica na 1 Nifai 17:41.
11. Raica na 1 Nifai 17:42.
12. Vunau kei na Veiyalayalati 130:20–21.
13. Raica na 2 Nifai 10:24; 25:23.
14. Raica na Alama 60:11, 21; Dallin H. Oaks, “Veika Lalai ka Rawarawa,” *Liaona*, Me 2018, 89–92; M. Russell Ballard “Be Anxiously Engaged,” *Liaona*, Nove. 2012, 29–31.
15. Raica na Bible Dictionary, “Prayer”; raica talega na Moronai 7:48.
16. Raica na Alama 36:18–21; raica talega na Inosi 1:5–8.
17. Daniel W. Jones, *40 Years Among the Indians* (1960), 222.
18. Raica na 1 Nifai 16:23.
19. Raica na 1 Nifai 17:9.
20. Raica na 1 Tui 17:10–16.
21. Vunau kei na Veiyalayalati 101:16.
22. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 130:20–21.
23. Raica ana Iperiu 11:16.
24. Iperiu 11:13.
25. Vunau kei na Veiyalayalati 123:17.
26. Raica na Jeffrey R. Holland, “A Bete Levu ni Veika Vinaka me Yaco Mai,” *Liaona*, Jan. 2000, 42–45. A kaya o Elder Holland, “Eso na veivakalougatataki e lako totolo mai, eso e lako bera mai, ka so e sega ni lako mai me yacovi lomalagi; ia vei ira ka ciqoma na kosipeli i Jisu Karisito, era lako mai.”
27. Raica na Russell M. Nelson, “Vosa iDola,” *Liaona*, Nove. 2018, 6–8.
28. Raica na Quentin L. Cook, “Saumaki e Titobu ka Tudei vei Tamada Vakalomalagi kei na Turaga o Jisu Karisto,” *Liaona*, Nove. 2018, 8–12.
29. Vakaibalebale 28:20.

MAI VEI SHARON EUBANK
Matai ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Raraba ni Soqosoqo ni Veivukei

Karisito: Na Rarama Sa Cilava na Butobuto

Kevaka ko vakila ni sa kataremoremo na biken ni nomu ivakadinadina ka sa via ubi iko mai na butobuto, mo yaloqaqa tiko. Maroroya nomu yalayala vua na Kalou.

Na noqu valenivolavola ena vale ni Soqosoqo ni Veivukei e qara vakavina-ka toka yani ki na Valetabu e Salt Lake. Ena veibogi, e dei toka ga me vaka na liga ni kaloko, ena waqa mai na cina e tautuba ni valetabu ni sa karobo mai. Na valetabu e dua na biken ni veivakadei-taki ena tautuba ni noqu katubaleka.

Dua na bogi ena Feperueri sa qai oti ga oqo, a butobuto tu ga noqu valenivolavola ni sa dromu na siga. Niu rai yani ena katubaleka, e buto na valetabu. E sega ni waqa mai na cina.

E vakasauri mai noqu vakila mai na rarawa. Au sa sega ni raica na doko ni valetabu au sa dau vakaraica tu ena veiyakavi ni vuqa na yabaki.

Na laurai ni butobuto ena vanua e namaka me laurai kina na rarama e vakananuma vei au ni dua na gagadre bibi e dodonu me tiko vei keda me rawa ni da tubu kina sai koya me da dau sema tiko ga ki na ivurevure ni rarama—o Jisu Karisito. Sai Koya na ivurevure ni noda kaukauwa, na Rarama kei na Vunibula kei vuravura. Ke sega nida

sema dei tiko vei Koya e sa na tekivu meda mate yani vakayalo. Eda kila tu, e vakayagataka vakataucoko o Setani ena nona sasaga na icolacola vakavuravura eda sotava kece tiko. E cakacaka tiko o koya me vakamalumalumutaka na noda rarama, vakaleqa na kena isema, musuka na kaukauwa mai na kena ivurevure, ka biuti keda ena butobuto. Na icolacola eso oqori era tiki tu ni bula oqo, ia e dau saga vakaukauwa o Setani me vakatikitikitaki keda ka tukuna vei keda ni o keda ga eda sotava tiko.

Eso vei Keda eda Vesuki tu ena Yalorarawa.

Ni yacovi keda na leqa lelevu, ni mosi vakalevu na bula ka da sega ni cegu rawa, ni da mokulaki me vaka na tamata ena sala ki Jeriko ka biu tu me mate, ena lako mai ko Jisu me livia na iwali ni noda mavoa, ena laveti keda cake vakamalua, kauti keda ki na bure ni vulagi, ka vakatawani keda.¹ Kivei keda eda yalorarawa voli e tukuna tu o Koya: “Au . . . na vakamamadataka na icolacola dou sa vakacolati kina, mo dou kakua ni vakila e dakumudou, . . . mo dou kena ivakadinadina ka lako yani mo dou kila, ni koi Au na Turaga na Kalou, au sa dau sikovi ira na noqu tamata ena nodra vakararawataki.”² **Ena vakamavotaka na mavoa o Karisito.**

Eso vei Keda Eda Sa Oca Sara ga.

E kaya ko Elder Holland, “E sega ni gadrevi meda cici vakatotolo cake sara mai na noda kaukauwa. . . . Ia veitalia qori, au kila . . . ni vuqa vei kemuni ko ni cici totolo sara tiko, sa rui totolo sara ka vakayali kina na igu kei na yalo ni sasaga ka so na gauna e voleka ni lala vakadua sara.”³ Ni curumi keda na yalo ni nanamaki, e rawa ni da kalawa tale e muri ka kerea na Tamada Vakalomalagi se cava me da biuta. E tiki ni veika eda sotava ena noda bula koya meda vulica na veika meda kua ni cakava. Ia e vakakina, ena so na gauna sa rawa ni veivakaocai na icolacola ni bula. E vakadeitaka vei keda ko Jisu, “Dou lako mai vei au, koi kemudou vakaaduaga sa oca, ka colata na icolacola bibi, ia kau na vakacegui kemudou.”⁴

E loma soli ko Karisito me colata vata kei keda na noda ivua me mama-da noda icolacola. **Eda vakacegu vei Karisito.**

Eso Vei Keda Eda Nanuma ni Segani Ganiti Keda na iTuvaki sa Vakotori tu.

E vuqa na vuna eda vakila kina nida sega ni ciqomi se meda ciqoma. E vakaraitaki ena Veiyalayalati Vou na sasaga levu e vakayacora ko Jisu me dolele yani vei ira kece na mataqali tamata: na vukavuka, dau kumuni vakacavacava, gonelalai, kai Kaleli, dau tagane, marama, kai Matanitu tani, ivalavala ca, kai Samaria, yada, Farisi, mataivalu ni Roma, kei ira na tawasavasava. E voleka ni italanoa kece e dolele tiko o Koya ki vua e dua ka sega ni ciqomi ena itikitiko.

Ena Luke 19 e talanoataki Sakiusa na iliului ni dau kumuni vakacavacava mai Jeriko. E a kabata e dua na vunika me rawa ni raici Jisu ni takoso e kea. E vakacakacakataki koya na matanitu ko Roma, ka raici tu me dau veivakaisini ka ivalavala ca. E raici koya cake ko Jisu ena vunika ka kaci yani, ka kaya, “Sakiusa, kusarawa, mo kevu sobu mai; niu na tiko ena nomu vale edaidai.”⁵ Ni sa raica ko Jisu na yalovinaka nei

Sakiusa kei na veika e cakava vei ira na tani, sa ciqoma kina o Koya nona vakatutusa, ka kaya, “Sa yaco edaidai na bula ki na vale oqo, [baleta] ni sa luvei Eparaama ko koya talega oqo.”⁶

E tukuna vakamalua ga ko Karisito vei ira na Nifaiti, “Ia ko ni sa raica niu a sega ni vakatala tani e dua vei kemuni.”⁷ E veivakanumi vakaukauwa kina ko Pita ena Cakacaka 10 ni a kaya, “Ia sa vakatakila vei au na Kalou meu kakua ni vakatoka e dua na tamata me tawa savasava.”⁸ Me tautauvata tikoga na kena gadrevi vei ira na tisaipeli nei Karisito kei ira na Yalododonu Edaidai mera vakaraitaka na loloma dina vei ira yadua na tamata.⁹ E sureti keda tale tu ga ko Jisu ena veisureti vata ga e solia vei Sakiusa: “Raica, kau sa tu ena mata ni katuba, ka tukituki: kevaka sa rogoca na domoqu e dua na tamata, ka dolava na katuba, au na curu vua, ka vakayakavi vata talega kei au ko koya.”¹⁰ **E raici keda ena noda vunika ko Karisito.**

Eso vei Keda Eda Veinanuyaka tu e Vuqa na Taro.

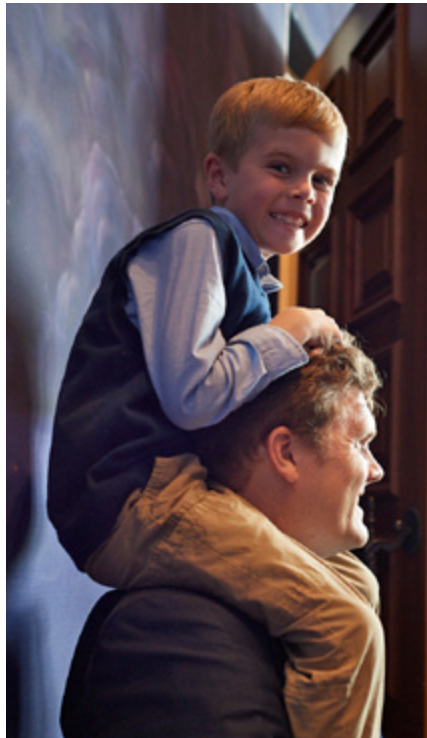
Ena vica na yabaki sa oti e a bikai au tu ka vakasosataki au tiko eso na taro au a sega ni kunea rawa na kena isau. Dua na matakailai ni Vakarauwai a yaco vei au e dua na tadra lailai. Au a raica ena tadra e dua na valeniwere lailai kau siqema rawa ni dodonu meu laki tucake e loma. E wavokita e lima na kena duru ka loveci sobu, ia na katubaleka e caka ena vatu. Au vosa kudrukudru, niu sega ni via curu e loma baleta ni sa rui curuoso. Sa qai curuma vakamalua noqu vakasama ni taci Jereti e a vakawaicalataka ena yalo vosota na vatu me cakava kina na iloilo makare. Na iloilo oya na vatu ka sa lako curuma e vica na ivakatagedegede ni veisau. Ena gauna e tara kina na Turaga na vatu nei taci Jereti, era qai serau ka rarama na loma ni waqa butobuto.¹¹ Vakasauri ga sa curumi au na gagadre meu tiko e loma ni valeniwere lailai oqo ka sega tale ni dua na vanua au gadreva vakalevu cake. Sai koya sara ga na vanua—na vanua duadua ga—meu laki “raica” dina. Na taro era vakasosataki au tu e sega ni se lako tani, ia niu

sa yadra mai e matata vinaka tikoga e noqu vakasama na taro: “Ena rawa vakacava ni o vakalevutaka cake na nomu vakabauta, me vakataka na taci Jereti, me rawa ni vuki na nomu vatu me rarama?”¹²

E buli noda vakasama vakayago me vakasaqara na kila-ka kei na kena ibalebale ena ivakarau e maucokona. Au sega ni kila kece na vuna sa rui vavaku kina na ilati ni bula oqo. E sega ni tu ena ivakatagedegede oqo na isau ni taro kece ni noda tubu tawamudu. Sai koya oqo na ivakatagedegede ga meda rawa kina ni mai vakadeitaka (se so na gauna na inuinui) ena ivakadinadina ni veika e sega ni rairai. E yaco mai na veivakadeitaki ena veisala eso e sega ni rawarawa na kena dikevi, ia e tiko na rarama ena noda butobuto. E kaya ko Jisu, “Koi au na rarama, kei na bula, kei na dina kei vuravura.”¹³ Kivei ira na vakasaqara na dina, taumada e rawa ni veivakalialiai ni vanua curu oso ni katubaleka caka ena vatu. Ia ena yalo dau vosota vakadede kei na taro yalodina, e rawa ni veisautaka na noda katubaleka caka ena iloilo o Jisu ki na rarama. **Ko Karisito na rarama me laurai.**

Eso Vei Keda Eda Nanuma tu ni na Sega ni Rawa ni da Vinaka Cake.

Na iboro damudamu ni Veiyalayalati Makawa e sega walega ni totoka ka raiyawa ia e iboro kata sara, kena ibalebale ni sa takava na kena roka na vutika ni sipi e na sega ni seyawa yani se vakacava sara na levu ni gauna e savati kina.¹⁴ E boletaka o Setani na vakasama oqo me vaka na iwau: ni sa takavi kulakula na vutika ni sipi vulavula ena sega ni rawa ni vulavula tale. Ia e cauraka ko Jisu

Karisito, “Sa cecere cake kina na noqu ivalavala mai na nomudou ivalavala,”¹⁵ kei na mana ni Nona yalo loloma koya ni gauna ga eda veivutunitaka kina noda ivalavala ca, ena vakalesui keda tale Nona dra kulakula meda savasava sara. E verevere beka na kena vakasama, ia e sega tale na kena veiba ni dina.

“Ke sa vaka na ka kulakula na nomudou ivalavala ca, sa na vulavula me vaka na uca vulavula; ke sa damu vakula sa na vaka na vuti ka ni sipi.”¹⁶ E tukuna ena veivakadeitaki na Turaga: “koya sa veivutunitaka na . . . nona ivalavala ca, e na vosoti; ia koi au na Turaga, au na sega ni nanuma tale na nona ivalavala ca.”¹⁷ Na kena matailalai: Dou mada mai, me tou veivosaki vata.¹⁸ Eda sa ivalavala ca; kece ga.¹⁹ Lako mai vei ka veivutuni.²⁰ Au na sega ni nanuma na ivalavala ca.²¹ Ena rawa ni o vakataucokotaki.²² Au na solia vei iko e dua na cakacaka.²³ **Sa vutika ni sipi vulavula ko Karisito.**

Ia na ikalawa cava me cakacakataki? Na ki cava e rawa ni semati keda tale ki na kaukauwa nei Jisu Karisito ni da sa waqa boko tiko? E tukuna sara vakamatata o Peresitedi Nelson: “Sai usutu na caka kei na maroroi ni veiyalayalati tabu. . . . E sa sega ni dua na ka e buli

vakatamata.”²⁴ Me iusutu ni nomu bula ko Karisito.²⁵

Kevaka ko vakila ni sa kataremoremo na biken ni nomu ivakadinadina ka sa via ubi iko mai na butobuto, mo yaloqaga tiko. Maroroya nomu yalalya vua na Kalou. Taroga nomu taro. Vakawaicalataka ena yalo dau vosota na vatu me iloilo. Vuki yani vei Jisu Karisito, ka na lomani iko tikoga.

Sa kaya ko Jisu, “Koi Au na rarama sa cilava na butobuto, ia na butobuto sa sega ni kunea.”²⁶ E kena ibalebale se mani vakacava na kaukauwa ni sasaga, ena sega ni rawa vua na butobuto me bokoca na rarama koya. Sega vakadua. E rawa ni ko nuitaka ni na tiko ga kei iko na Nona rarama.

E rawa ni o keda, se o ira noda daulomani, meda yali vakalailai ena butobuto. Me vaka e yaco ena Valetabu e Salt Lake, sa qai qiriti ko manidia ni yauqaga, o Brother Val White. Era sa raica na tamata. Na cava e leqa ena cina ni valetabu? Taumada, era lako sara ga yani na tamata cakacaka ki na vei kisi yadua ni livaliva ka waqaca tale mai na cina. Sa qai veisautaki na batiri ki na ivurevure ni kaukauwa waqa vakataki koya ka ra qai vakaraica se cava e leqa kina.

E dredre sara nida waqaca vakataki keda ga na cina. Eda gadrevi ira na itokani. E gadrevi meda veivukei vakai keda. Me vakai ira ga na tamata cakacaka ena valetabu, e rawa ni da veivukei kevaka eda vakaraitaki keda yani, me vakaukauwataki tale noda batiri vakayalo, ka vakavinakataki na veika e leqa.

Na noda cina yadudua sa rawa ni vaka e dua ga na matanicina ena vunika. Ia eda vakawaqara tiko na noda rarama lailai, me vaka ena Rara ni Valetabu ena Gauna ni Siganisucu, eda kauta vata mai e milioni vakamilioni na tamata ki na vale. E uasivi duadua, me vaka e veivakauqeti kina ko Peresitedi Nelson, eda rawa ni kauta mai na rarama ni Vakabula vei keda kei ira na tamata era bibi vei keda ena cakacaka rawarawa ni kena maroroi noda veiyalayalati. Ena sala e vuqa, e vakalougatataka na Turaga na cakacaka yalodina oqo ena kaukauwa kei na reki.²⁷

Au vakadinadinataka ni ko sa lomani. E kila vinaka na Turaga na

Ni da sa veivutunitaka na noda ivalavala ca, na dra kulakula ni iVakabula ena vakalesui keda ki na savasava.

kaukauwa ni nomu sasaga. Ko sa toso tiko ki liu. Tosu Tikoga. E raica o Koya nomu igu kece ni solibula ka okata mo vinaka kina kei na nodra vinaka o ira nomu daulomani. E sega ni vakawaleni tu ga nomu cakacaka. Ko sega ni tiko duadua. Na yacana sara mada ga, ko Imanueli, e kena ibalebale “Sa tiko kei keda na Kalou.”²⁸ E tiko dina kei iko o Koya.

Kalawa tale mada vakavica ena salatu ni veiyalayalati, kevaka mada ga e sa rui buto ka sega ni rawa mo rai vakayawa. Ena rarama tale mai na cina. Au vakadinadinataka na dina ni vosa i Jisu, era vakasinaiti tu ena rarama: “Dou toro voleka mai vei au kau na qai toro voleka yani vei kemudou; dou vakasaqarai au vagumatua dou na qai kunei au; dou na kerekere ka na soli vei kemudou; dou tukituki ka na dolavi vei kemudou.”²⁹ Ena yacai Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Raica na Luke 10:30–35.
2. Mosaia 24:14.
3. Jeffrey R. Holland, “Bearing One Another’s Burdens,” *Ensign*, June 2013, 30.
4. Maciu 11:28.
5. Luke 19:5.
6. Luke 19:9.
7. 3 Nifai 18:25.
8. Cakacaka 10:28.
9. Raica na Joni 15:12.
10. Ai Vakatakila 3:20.
11. Raica na Ica 6:3.
12. Raica na Ica 4:7.
13. Ica 4:12.
14. Raica na “Scarlet, Crimson, Snow, and Wool,” *Ensign*, Dec. 2016.
15. Aisea 55:9.
16. Aisea 1:18.
17. Vunau kei na Veiyalayalati 58:42.
18. Raica na Aisea 1:18.
19. Raica na Roma 3:23.
20. Raica na 3 Nifai 9:22.
21. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 58:42.
22. Raica na Luke 8:48.
23. Raica na Mosese 1:6.
24. Russell M. Nelson, “Va Na iSolisoli e Sa Solia vei iko o Jisu Karisito” (Lotu ni Siganisucu ni Mataveiliutaki Taumada, 2 ni Tise., 2018), broadcasts .ChurchOfJesusChrist.org.
25. Raica na Russell M. Nelson, “Why Have Faith Now? LDS President Russell M. Nelson Explains during Phoenix-Area Visit,” *Arizona Republic*, Feb. 10, 2019, azcentral.com.
26. Vunau kei na Veiyalayalati 6:21.
27. Raica na Mosaia 27:14.
28. Maciu 1:23.
29. Vunau kei na Veiyalayalati 88:63.

MAI VEI ELDER QUENTIN L. COOK
Ena Kuoramu ni iApositolu Le Tinikarua

Na Loloma Cecere Vei Ira na Luvena na Tamada

Na loloma me itovo taumada kei na inakinaki ni vei naki vakayalo e noda meda cakacaka kina mai vua noda parofita.

Kemuni na taciqa kei na ganequ lomani, oqo e dua na gauna talei ka cecere ena itukutuku ni veigauna. Eda kalougata ni da mai bula tiko ena ioti-oti ni itabagauna ni bera na iKarua ni Lako mai ni iVakabula. Ni voleka toka na itekivu ni itabagauna oqo ena 1829, e dua na yabaki ni bera ni tauyavutaki kina na Lotu, a ciqomi kina e dua na ivakatakila lomani e tukuna mai ni dua na “cakacaka veivakurabuitaki.” E yavutaki mai na ivakatakila oqo ni o ira era sa gadreva mera qarava na Kalou

sa vakadonui mera na veiqaravi yani ena “vakabauta, na inuinui, na loloma uasivi kei na loloma, ena mata sa vakatabakidua ki na lagilagi ni Kalou.”¹ Na loloma uasivi, sai koya na “loloma taucoko i Karisito,”² e oka kina na loloma tawamudu ni Kalou vei ira taucoko na Luvena.³

Sa noqu inaki ena mataka nikua o ya meu vakamatatataka na itavi bibi ni mataqali loloma oqo ena cakacaka ni kaulotu, cakacaka ni valetabu kei na tuva kawa kei na cakacaka vakalotu ni

matavuvale e kena iusutu na vuvale e tokona na Lotu. Na lomana na iVakabula kei na lomana na wekada tagane kei na yalewa⁴ sa iusutu ni itovo kei na inaki ni vei qaravi kei na inaki vakayalo⁵ eda a lesi meda cakava mai vua noda parofita lomani, o Peresitedi Russell M. Nelson, mai na veisau e vakaraitaki ena 2018.

Na Sasaga ni Kaulotu me Vakasokumuni Isireli sa Veiseyaki

Au raica ena dua na gauna taumada ni noqu bula na veiwekani e tiko ena kedrau maliwa na cakacaka ni kaulotu kei na loloma. Niu sa yabaki 11, au a ciqoma na noqu veivakalougatataki vakapeteriaki mai vua e dua na peteriaki ka tukaqu talega.⁶ E tukuna e dua na tikina, “Au sa vakalougatataki iko mo lomani ira vakalevu na wekamu, ni ko na kacivi mo kauta na kosipeli ki vuravura . . . mo rawata mai na yalodra na tamata kivei Karisito.”⁷

Au kila mai niu se gone na wasei ni kosipeli e yavutaki tu ena nodra lomani na luvena kece na Tamada Vakalomalagi.

Mai na nodra ilesilesi na Vakaitutu Raraba mera cakacakataka na *Vunautaka na Noqu Kosipeli* ena 15 na yabaki sa oti, eda sa vakadeitaka ni ivakarau ni loloma sa bibi sara ki na cakacaka ni kaulotu ena noda gauna, me vaka ga sa kena ivakarau tu mai. Na wase 6, e baleta na ivakarau sa Vakarisito, oka kina na yalololoma kei na loloma, sa dau taleitaki vakalevu mai vei ira na daukaulotu.

Me vaka ni ra sa italai ni iVakabula, e vuqa na daukaulotu era vakila na loloma oqo, ni yaco oqo, e vakalougatataki na nodra sasaga. Ni ra rawata na lewenilotu na mataqali rai vakaoqo ni loloma, ka sa bibi sara ki na noda vukea na Turaga ena Nona inaki, na cakacaka ni Turaga ena vakayacori rawa.

Au a kalougata ni dua na noqu itavi lailai ena ivakaraitaki totoka ni mataqali loloma vakaoqo. Niu a vei qaravi vaka Peresitedi ni iWasewase ena Pasifika, au a ciqoma e dua na qiri mai vei Peresitedi R. Wayne Shute. Ni se cauravou kina o koya a laki kaulotu ki Samoa. E qai lesu tale ki Samoa me laki peresitedi ni kaulotu.⁸ Ena gauna a qiriti au mai kina,

sa peresitedi tiko ni Valetabu e Apia Samoa. E dua vei ira na nona daukaulotu, ena gauna a peresitedi tiko kina ni kaulotu, o Elder Vincent Haleck, ka sa Peresitedi tiko oqo ni iWasewase ena Pasifika. E dau lomani ka rokovi Vince vakalevu kei na matavuvale taucoko na Haleck o Peresitedi Shute. Voleka ni matavuvale kece era lewe ni Lotu, ia o tamai Vince, o Otto Haleck, na peteriaki ni matavuvale e sega ni lewenilotu. A kila tu o Peresitedi Shute niu na tiko ena dua na koniferedi ni iteki kei na soqoni tale eso e American Samoa, ka kerei au meu na laki tiko ena nodratou itikotiko o Otto Haleck meu rawa ni laki wasea vua na kosipeli.

Keirau la'ki tiko kei na watiqu o Mary, vata kei Otto kei watina, o

R. Wayne Shute

Dorothy, ena nodrau vale totoka. Ena gauna ni katalau au a wasea e dua na itukutuku ni kosipeli ka sureti Otto me sotavi rau na daukaulotu. A vosa vinaka, ia a tudei tu ga, ka sega ni ciqoma na noqu veisureti. A kaya ni sa marautaka ni vuqa nona lewe ni vuvale era sa Yalododonu Edaidai. Ia a kaya doudou mai ni so na nodratou qase eliu nei tinana e Samoa era a talatala Vakarisito e Samoa, ka nanuma ni sa solia nona yalayala cecere me tokona na nodra vakabauta Vakarisito.⁹ Ia, keitou a veitalatala ka veitokani vinaka.

E muri, ni sa vakavakarau tiko o Peresitedi Gordon B. Hinckley me la'ki vakatabuya na Valetabu e Suva Viti, a qiriti au sara mai o nona sekeriteri, o Brother Don H. Staheli,¹⁰ e Niu Siladi me sa caka na vakavakarau. A vinakata o Peresitedi Hinckley me vuka mai Viti ki American Samoa me sotavi ira na Yalododonu. A vakaturi sara e dua na otela a vakayagataki ena veisiko e liu. Au a kerea keu rawa ni cakava e dua tale na ituvaluva. A kaya mai o Brother Staheli, “O kemuni na Peresitedi ni iWasewase; sa donu vinaka oqori.”

Au a qiriti Peresitedi Shute sara ka kaya vua ni rairai sa ikarua ni madigi oqo me la'ki vakalougatataki vakayalo

o noda itokani o Otto Haleck. Ena gauna oqo sa na daukaulotu kina o Peresitedi Gordon B. Hinckley. Au a taroga ke sa na donu beka vei iratou na Haleck me ratou na qaravi keda kece na ilawalawa veisiko nei Peresitedi Hinckley.¹¹ A lewe talega ni ilawalawa ni veisiko o Peresitedi kei Sister Hinckley, na luvedrau yalewa o Jane, o Elder kei Sister Jeffery R. Holland. A cakacaka vata kei iratou na matavuvale o Peresitedi Shute, me baleta na vakavakarau.¹²

Ni keitou sa yaco yani mai Viti ni oti na vakatabui ni valetabu, keitou a kidavaki ena marau.¹³ Keitou a vosa ena yakavi o ya ki na udolu na lewenilotu e Samoa ka gole sara ki na nodratou itikitiko na vuva na Haleck. Ni keimami sa mai katalau vata ena mataka e tarava, rau sa mai veitokani vinaka tu o Peresitedi Hinckley kei Otto Haleck. A ka talei vei au ni rau veivosakitaka tiko na ka vata ga keirau a veivosakitaka vata kei Otto ena dua na yabaki vakacaca sa oti. E qoroya o Otto na noda lotu ia a vakadeitaka tikoga nona yalayala ki na noda lotu, a vakataqara o Peresitedi Hinckley na ligana ena tabai Otto ka kaya “Otto, se bera ni vinaka oqori; e dodonu mo na lewena na Lotu. Oqo na Lotu ni Turaga.” E rawa saraga mo raitayalotaka ni sa lutu na isasabai mai vei Otto ka dolava na yalona ki na vosa nei Peresitedi Hinckley.

Oqo sa itekivu ni ikuri ni veivakavulici vakakaulotu kei na yalo raramusumusumu a yaco kina vei Otto me papitaiso ka vakadeitaki ni oti toka ga e dua na yabaki. Ni oti e dua na yabaki, e ratou a vauci ena valetabu na matavuvale na Haleck me matavuvale tawamudu.¹⁴

Na ka a tara na yaloqu ena gauna totoka oqo o ya na veiqaravi loloma veiuabaleti a vakaraitaka o Peresitedi Wayne Shute vei nona daukaulotu taumada, o Elder Vince Haleck, kei na nona gagadre me raica na matavuvale kece na Haleck me duabau ka matavuvale tawamudu.¹⁵

Ena gauna me sokumuni kina o Isireli, e dodonu meda yalovata ena mataqali loloma vakaoqo ka gole tani mai na vakasama ni sa ilesilesi walega¹⁶ se cakacaka ia ki na yalo ni loloma ka vakaitavi ena veitokani vakalou me wasei na itukutuku, cakacaka ni lotu, kei na ilesilesi ni iVakabula ki vuravura.¹⁷

Sa rawa vei keda na lewenilotu meda vakaraitaka ni da lomana na iVakabula kei ira na tacida kei na

ganeda e vuravura taucoko ena noda veisureti yani. Na gauna vou ni soqoni ena Sigatabu sa vakaraitaka tiko ni sa gauna donu vei ira na lewenilotu mera qacoya ena loloma nodra sureti ira na itokani kei na veiwekani mera lako mai ka raica ka vakila na yalo ni Lotu.¹⁸ Eda sa kila tiko ni soqoni vakayalo ni sakaramede sa raicimatua kina na iVakabula ka na tarava mai e 50 na miniti ni soqoni e raicimatua kina na Veiyalayalati Vou kei na iVakabula se vosa ni koniferedi raraba sa baleta talega na iVakabula kei na Nona ivunau.

Eso na marama ni iSoqosoqo ni Veivukei era sa vakataroga tiko na vuna e soli kina vei ira na ilesilesi ni “vaka-sokumuni” vata kei ira na kuoramu ni matabete. E tiko na vuna, ka sa mai vakaraitaka kina o Peresitedi Nelson e vuqa vei ira ena koniferedi raraba sa oti. Qai tinia o kaya, “E sega ni rawa me sokumuni o Isireli ke sega oi kemuni.”¹⁹ Ena gauna oqo eda sa kalougata ni voleka ni 30 na pasede era kaulotu tudei tiko era goneyalewa. Sa mai kuri kina ni veika e gadrevi ka vinakati vei ira na marama ni iSoqosoqo ni Veivukei mera taleitaka na wasea na kosipeli. Na ka e gadrevi o ya na loloma, yalololoma, kei na noda dui yalayala vakayalo—na tagane, yalewa, itabagone, kei ira na gone lalai—meda wasea na kosipeli i Jisu Karisito. Kevaka meda vakaraitaka na loloma, yalovinaka, kei na yalomalumalumu, e vuqa era na ciqoma na noda veisureti. Vei ira era na sega ni ciqoma na noda veisureti era se noda itokani tikoga.

Na Sasaga ni Valetabu kei na Tuva Kawa me Vakasokumuni Isireli

Na loloma sa tiko talega ena loma ni noda sasaga ni valetabu kei na tuva kawa me vakasokumuni o Isireli ena yasa kadua ni ilati. Ni da sa mai kila na veivakatovolei kei na bula dredre era a sotava na noda qase e liu, sa mai vakalevutaki na noda loloma kei na vakavina-vinaka vei ira. Na noda sasaga me baleta na valetabu kei na tuva kawa sa mai vaqacacotaki ki na dua na itagede bibi ena veisau vou ni gauna ni soqoni ni Sigatabu kei na veitosotosoi cake ni itabagone ena kalasi kei na kuoramu. Na veisau oqo e vakarautaka na sasagataki

Na nona dauveiqaravi ena loloma o R. Wayne Shute vei nona daukaulotu eliu o Elder O. Vincent Haleck e vukea nodratou vakaduavataki na matavuvale na Haleck me tawamudu.

vakatotolo ka vakaukauwa cake na vuli baleti ira noda qase e liu kei na vakasokumuni o Isireli ena yasa kadua ni ilati. Na cakacaka ni valetabu kei na tuva kawa sa toro cake sara vakalevu.

Na initaneti e yaragi kaukauwa sara; na noda itikotiko sa mai valenivolavola taumada ni tuva kawa. Na noda lewenilotu itabagone era sa kenadau sara ena dikevi ni tuva kawa ka ra sa vakauqeti vakayalo mera papitaisotaki ena vukudra na nodra qase e liu era sa mai vulica mera lomana ka taleitaka. Mai na gauna e yaco kina na veisau ka vakatara me vuqa na yabaki 11 me ra vakayacora na papitaisotaki ni mate, era tukuna mai na peresitedi ni valetabu ena veiyasai vuravura na tubu levu ena nodra tiko e valetabu. E dua na peresitedi ni valetabu a kaya “sa toso cake sara na iwiliwili ni tamata mera papitaiso . . . ka mai vakai-kuritaki ni yabaki 11 era kauta mai e levu na matavuvale. . . . E dina ni ra se yabaki [gone], e vaka mera sa kila tiko na roko-va kei na inaki ni cakacaka vakalotu era cakava tiko. Sa ka totoka na sarava!”²⁰

Au kila ni o ira na noda iliuliu ni Lalai kei na itabagone era na cakava ka tomana cake sara na cakacaka ni tuva kawa kei na valetabu. Sa rawa vei ira na marama ni iSoqosoqo ni Veivukei kei na veitacini matabete mera taleitaka nodra vukei mera cakava nodra ilesilesi yadua ni valetabu kei na tuva kawa ka vukea ka uqeti ira na lalai kei na itabagone me vakasokumuni o Isireli ena yasa kadua ni ilati. E bibi na veika oqo ka vakatabakidua ena itikotiko ena Siga ni Vakacegegu. Au yalataka na noda taleitaka me cakava na nodra cakacaka vakalotu na qase e liu era na qaqaco ka taqomaki na noda itabagone kei na matavuvale ena vuravura sa butobuto cake tikoga mai. Sa noqu ivakadinadina talega ni sa mai ciqoma o Peresitedi Russell M. Nelson na veiivakatakila bibi me baleta na valetabu kei cakacaka ni valetabu.

Vakarautaki na Matavuvale Tawamudu kei na Tamata Yadua me Bula Vata kei na Kalou

Na inaki vou ni vuli kei na bulataki ni kosipeli e kena iusutu na vuvale kei na ivurevure sa vakarautaka na Lotu era sa madigi cecere me taleitaki me

vakarautaki na matavuvale tawamudu kei na tamata yadua me sotava ka bula vata kei na Kalou.²¹

Ni rau sa vauci vata e dua na tagane kei na dua na yalewa e valetabu, rau sa curuma na ivakarau tabu ni vakamau ena veiyalayalati vou ka tawayalani, na ivakarau ni matabete.²² Rau sa na taura ka ciqoma na veivakalougatataki ni matabete kei na kaukauwa me dusimaki kina na bula ni nodrau vuvale. Na yalewa kei na tagane e rau vakaillesilesi cecere me vaka e tukuni tiko e “Na Matavuvale: Ai Vakaro ki Vuravura Raraba,”²³ ia na nodrau vei qaravi e tautauvata na kena yaga kei na kena bibi.²⁴ E tautauvata na nodrau kaukauwa me rau ciqoma na ivakatakila ni nodrau vuvale. Ni rau cakacaka vata ena loloma kei na ivalavala dodonu, ena vakalougatataki vakalomalagi na nodrau lewa.

O ira era vakasaqara na lewa ni Turaga vei ira yadua kei na nodra matavuvale era saga mera valavala dodonu, yalomalumalumu, yalovinaka, ka dauloloma. Na yalomalua kei na loloma sa nodra ivakatakilakila tudei era sa vakasaqara na lewa ni Turaga, vakabibi kei na nodra vuvale.

Ni da saga meda uasivi sara, ka rawata na veivakalougatataki ni veiyalayalati, ka vakavakarau meda sotava na Kalou sa itavi ni tamata yadua. Sa gadrevi meda bula-rawati

keda ka maqusataka na kena caka noda itikotiko me idrodro mai na cagi tovuki e voliti keda tu²⁵ ka “vanua tabu ni vakabauta.”²⁶ Sa nodra itavi na itubutubu me ra vakavulici ira na luvudra ena loloma. Na itikotiko e sinai kina na loloma sa ka rekitaki, e taleitaki, ka sa lomalagi dina e vuravura.²⁷

E serenilotu taleitaki nei tinaqu na “Loloma e Vale.”²⁸ Ena gauna ga e rogo- ca kina na imatai ni qaqana, “Sa totoka na vale, veilomani tu,” sa luluvu sara na yalona ka matatagitagi. Ni keitou se gone keitou vakila tiko na mataqali vale vakaoqori; o ya e dua na ka e dau vakaliuca o koya.²⁹

Me ikuri ki na ituvaki veilomani e vale, sa vakanamata kina o Peresitedi Nelson meda dau yalana na vakayagataki ni itukutuku raraba e vakataotaka na noda inaki taumada.³⁰ E dua na veisau ena yaga ki na matavuvale cava ga o ya me lewa na initaneti, itukutuku raraba, kei na tv me kakua ni veivagolei tani, se lewai kemuni. Na ivalu ni yalo ni tamata kecega, vakabibi o ira na gone, e yaco wasoma e vale. E gadrevi meda raicamatua na itubutubu na lewe ni itukutuku me savasava, rauta na yabaki, ka vakaivakarau ena ituvaki veilomani eda via tauyavutaka tiko.

Na veivakavulici ena noda vale e gadrevi me matata ka veivakauqeti³¹ ia me vakayalo, rekitaki, ka sinai ena loloma.

Au sa yalataka ni da raicamatua meda lomana na iVakabula kei na Nona Veisorovaki, cakava me iusutu ni noda sasaga me vakasokumuni o Isireli ena yasa ruarua ni ilati, qaravi ira na tamata, ka vakarau na tamata yadua me sotava na Kalou, ena yali na veivakaugeti ni meca ka yaco na reki, talei, kei na vakacegu ni kosipeli me vakacere-taka noda vale ena loloma Vakarisito.³² Au sa vakadinadinataka na yalayala vakaiunau ogo ka vakadeitaka noqu vakadinadinataki Jisu Karisito kei na Nona solibula veisorovaki ena vukuda ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Vunau kei na Veiyalayalati 4:1, 5.
2. Moronai 7:47.
3. Raica na “Loloma Uasivi kei na Loloma,” *Vunautaka Noqu Kosipeli: E Dua na iDusidusi kei na Veiqaravi Vakaulotu* rev. (2019), 124.
4. Raica na Nai Vakaru 6:5; Maciu 22:36–40.
5. Raica na “Nodra iTavi na Mataveiliutaki ni Kuoramu ni iTalatala Qase kei na iSoqosoqo ni Veivukei ena Lewenilotu Daukaulotu kei na Cakacaka ni Valetabu kei na Tuvakawa” notisi, 6 ni Okot, 2018.
6. A vakadonui vei tukaqu me solia na veivakalougatataki vakapeteriaki vei ira na makubudra era tiko ena duidui iteki. A soli vei au niu sa yabaki 11 baleta ni a tauvimate tu o koya ka nanumi ni sa na takali yani.
7. Na veivakalougatataki vakapeteriaki e soli vei Quentine L. Cook mai vei peteriaki Crozier Kimball, Oko. 13, 1951, Draper, Utah.
8. A veiqaravi talega o Peresitedi R. Wayne Shute vata kei watina o Lorna ena so tale na mataqali ilesilesi mai Shanghai, Jaina; Armenia; Singapore; kei Kirisi. Ni sa mai

- takali o Lorna, a qai vakamau kei Rhea Mae Rosvall, ka rau a veiqaravi ena Tabana ni Kaulotu e Brisbane Australia. E vitu vei iratou na ciwa na luvena era sa kaulotu oti. Ena loma ni rua na yabaki a veiqaravi tiko kina vaka-peresitedi ni kaulotu mai Samoa, a veiqaravi tiko o Elder John H. Groberg vaka-peresitedi ni kaulotu mai Tonga. Na veika rau a sotava sa mai tukutuku ni veigauna.
9. A dua na ililui ni lotu o Otto Haleck ena Congregational Christian Church mai Samoa, ka a yavutaki mai na London Missionary Society. Na tamana a dua na kawa vaka-Jamani mai Dessau, Jamani.
10. Sa veiqaravi tiko ena gauna ogo o Peresitedi Don H. Staheli vaka-peresitedi ni Valetabu e Bountiful Utah.
11. E ratou a tiko kece o Peresitedi kei Sister Hinckley kei na luvudrau yalewa o Jane Hinckley Dudley, Elder Jeffrey R. kei Sister Patricia T. Holland, Elder Quentin L. kei Sister Mary G. Cook, vata kei Brother Don H. Staheli.
12. A tukuna vei au o Elder O. Vincent Haleck ni a sureti rau o Vince kei na tacina o David na tamadrau me rau lesu mai vanua tani me mai laurai na vale ka me rau tiko e kea ni veisiko mai o Peresitedi Hinckley. A kaya o Elder Haleck ni a kaya o tamana, “Kila tiko o ira ogo era rawa ni agilosi.” A kaya vei rau na luvena kevaka me ratou na qarava na parofita, ena vinakati me tu vinaka na vale.
13. A kidavaki o Peresitedi Hinckley mai vei ira na veiliutaki vakamatani e American Samoa kei na vuqa na udolu na kai Samoa ena rara levu ni qito.
14. Na vakaduavatataki ni matavuvale ena cakacaka gumatua ni kaulotu sa nodra ivakarau cecere na kai Samoa kei ira na kai Polinisia tale eso.
15. Na levu ni nona taleitaki ka vakavinavinakataki o Peresitedi Shute a sureti kina me vosa ena soqo ni veibulu nei Otto Haleck ena 2006.

16. “Eso na gauna eda na tekivu veiqaravi ena dua na itavi se ilesilesi, ia na veiqaravi o ya ena rawa ni muataki keda meda rawata e dua na ka cecere cake . . . meda veiqaravi ‘ena ivalavala sa uasivi cake na kena vinaka’ [1 Korinica 12:31]” (Joy D. Jones, “Ena Vukuna,” *Liaona*, Nove. 2018, 50).
17. Raica na Tad R. Callister, *The Infinite Atonement* (2000), 5–8.
18. Sa gadrevi vei ira na lewenilotu mera cakacaka vata kei ira na daukaulotu ena veigauna era veisureti tiko kina.
19. Peresitedi Russell M. Nelson, “Nodra Vakaitavi na Marama ena Vakasokumuni i Isireli,” *Liaona*, Nove. 2018, 70.
20. Erau peresitedi kei na metereni o Peresitedi B. Jackson kei Sister Rosemary M. Wixom, ni Valetabu e Salt Lake Temple, ripote ki na Mataveiliutaki Raraba ni Lalai, Mar. 2019. Erau raica rawa ni ratou sa “otataka vakalevu sara na isulu ni papitaiso XXXS me sotava na kedra gadrevi vakalevu!”
21. Raica na Russell M. Nelson, “Vosa iDola,” *Liaona*, Nove. 2018, 6–8.
22. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 131:1–4.
23. Raica “Na Matavuvale: Ai Vakaro ki Vuravura Raraba,” *Liaona*, Me 2017, 145.
24. “Na tama kece e peteriaki ni nona matavuvale me vaka ga e meteriaki na tina kece ka ra tautauvata ena nodra itavi vakaitubutubu” (James E. Faust, “Na Domo Vakaparofita,” *Ensign*, Me 1996, 6).
25. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 45:26–27; 88:91.
26. Raica na Russell M. Nelson, “Becoming Exemplary Latter-day Saints,” *Liaona*, Nove. 2018, 113.
27. Raica na “Vale me Vaka mai Lagi,” *Serenilotu*, naba 181.
28. “Loloma e Vale,” *Serenilotu*, naba 178.
29. Kevaka me na rawati na mataqali loloma vakaogo, na veidusimaki ena Vunau kei na Veiyalayalati 121:41–42 me sa lalawataki: “Sa sega sara ni kilikili me vakayacori na cakacaka vakabete ena ivakarau kaukauwa se vakasaurara, ia me vakayacori ga ena veivakaugeti, na vosota vakadede, na yalomalua, na yalomalumumu, kei na loloma e sega ni veivakaisini; “Io ena yalovinaka, kei na kila ka savasava, raica ena vakalevulevui sara kina na yalona, ka sega vua na lawaki kei na veivakaisini.” Na nodra vakacacani tawakilikili na gone e dodonu me tarovi. Na kena uabaleti na caka cala kei na lailai ni vuku ena gadrevi kina na ivakasala, sega ni veivakacacani Na ivalavala ca e gadrevi kina na cudruvi (raica na Vunau kei na Veiyalayalati 1:25–27).
30. Raica na Russell M. Nelson, “Sisters’ Participation in the Gathering of Israel69; raica talega na Russell M. Nelson, “Hope of Israel” (lotu ni itabagone e vuravura raraba, June 3, 2018), HopeofIsrael .ChurchofJesusChrist.org.
31. Ena kena vakasama, na veivakavulici e vale sa vaka e dua na koronivuli e dua na kena rumu ni gone ena yabaki ni bula taucoke. Ni vakavulici tiko e dua na gone yabaki 11, ena sega ni rawa meda vakuwai gone yabaki 3.
32. Raica na Joni 17:3; 2 Nifai 31:20; Moronai 7:47.

MAI VEI ELDER D.TODD CHRISTOFFERSON
Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua

Vakavakarau ki na Lesu Mai ni Turaga

Na Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai e sa vakataudeitaki ka lesi vakatabakidua me cakava na vakavakarau e ganita me baleta na iKarua ni Lako Mai ni Turaga.

Ena loma ni rua na macawa, eda na vakananuma kina na Siga ni Mate. Na Tucaketale e vakadeitaka na ilesilesi vakalou i Jisu Karisito kei na bula vakaidina ni Kalou na Tamada. E gole na noda vakanananu ki na iVakabula, ka da vakasamataka “Nona bula sega ni vakatauvatani rawa ka tawayalani na savasava ni Nona isoro cecere ni veivakaduavata-taki.”¹ Au nuitaka ni da na vakasamataka talega baleta na Nona lesumai namaki ni na “Veiliutaki [oKoya] me nodra Tui na Tui ka nodra Turaga na Turaga.”²

Ena dua na gauna sa oti e Buenos Aires, Argentina, au a vakaitavi ena dua na koniferedi kei ira na iliuliu ni veimatalotu raraba. Na nodra veilomani vakaveitokani e sega ni veivakacalai. Era nakita dei mera vakacegui na bikai ka vukei na tamata mera lamata cake mai na veivakararawataki kei na dravudravua. Au vakananuma na cakacaka ni veivuke vakatamata e vuqa ni Lotu oqo, oka kina na vei cakacaka ka vakaitavi vata kina kei na vica na ilawalawa matalotu era matataki ena koniferedi. Au vakila

na vakavinavinaka titobu me baleta na yalosolisoli ni lewe ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai ka rawa kina na veiqaravi vaKarisito vaka oya.

Ena gauna oqori, a vakadeitaka vei au na Yalo Tabu e rua na ka. iMatai, na cakacaka ni veiqaravi ki na gagadre vakayago e bibi ka dodonu me tomani tiko. Na ikarua a sega ni namaki, ia e kaukauwa ka matata. Sai koya qo—e taudaku ni veiqaravi tawananumi-koya vakaikoya, e sa bibi duadua me vakarautaki na vuravura ki na iKarua ni Lako Mai ni Turaga o Jisu Karisito.

Ni na lako mai oKoya, e sega walega ni na vakalailaitaki na veivakararawataki kei na veika tawadodonu, era na mudu kece:

Ena tiko veimaliwai talega na wolifa kei na lami, ka na davo vata na leopate kei na luve ni me; kei na luve ni bulumakau kei na laione gone kei na manumanu uro; ka na vakatawani ira e dua na gone lailai. . . .

“Era na sega ni ia na vakacaca se vakarusa ena noqu ulunivanua tabu kecega, ni na roboti ko vuravura ena veikilai ni Turaga, me vaka sa ubia na wasawasa na wai.”³

Ena sega walega ni lutusobu na dravudravua kei na rarawa, era na yali kece:

“Era na sega tale ni viakana, se via-gunu tale; ena sega ni kati ira na siga, se duatani na katakata.

“Ni na vakani ira na lami sa tiko ena loma ni itikotiko vakaturaga, ka na tuberi ira ki na ivurevure ni waibula: ia ena tavoya kecega na Kalou na wainimata mai na matadra.”⁴

Na mosi kei na lolosi ni mate sara mada ga ena kau laivi:

“Ena gauna ko ya ena sega ni mate e dua na gone dramidrami me yacova ni sa qase; ia na dede ni nona bula ena vaka e dua na vunikau;

“Ia ni sa mate ena sega ni moce, me vaka ni bulu ena kuvu ni soso, ia ena vakamataliatiki vakasauri me vaka na sauriva ni mata, raica ena qai kau cake, ena lagilagi na nona ivakavakacegu.”⁵

Io okoya, me da cakava oqo na ka kece eda rawata me vakaceguya na rarawa kei na yaluma, ka me da gugumatua vakalevu cake ki na vakavakarau e gadrevi me baleta na siga ena oti

kece kina na mosi kei na caka ca, ni na “Mai veiliutaki sara ga e vuravura na Karisito; ka . . . vakavoui na vuravura oqo me rawata na lagilagi kei parataisi.”⁶ Esa na dua na siga ni veivuetei kei na veilewai. A vakamacalataka vinaka na Bisopi e Durham ni Lotu Jiaji, o Dr. N. T. Wright, na matalia ni Veisorovaki i Karisito, Tucaketale, kei na Veilewai ni uabaleta na tawadodonu ka biuta vakadodonu na veika kecega.

“E sa vakadeitaka e dua na siga na Kalou me na lewai vakadodonu kina o vuravura mai vua na tamata sa lesia o koya—kei na ka oqo sa vakadeitaka kina okoya ki na tamata kecega ena nona vakaturacake na tamata oqo mai na mate. Na itukutuku dina kei Jisu mai Nasareci, ka vakabibi baleta na nona tucaketale mai na mate, e sa yavu ni veivakadeitaki ni sa sega ni vakailoa na vuravura. E sega ni kena itinitini na veilecayaki; ni gauna eda vakayaco lewadodonu kina oqo eda sa sega ni vakalukalu ena butobuto, tovolea tiko me tara cake e dua na vale ka na kasura dina ga, se me vakavinakataka e dua na motoka ka na tini dina ga ki na ibenu-benu. Ni vakaturi Jisu cake mai na mate na Kalou, sa ikoya na ka e a yaco vaka ivakatakarakara lailai me yaco kina na itinitini ni cakacaka ni veilewai vaka ivakatakarakara levu ka tu ena loma ni dua na qaniniu, [na] sorenikau . . . ni itinitini ni inuinui. E a vakatakila na

Kalou, ena sala kaukauwa duadua e kilai rawa, ni sa Mesaia vakaidina sara o Jisu mai Nasareci. . . . E ka ni veiwali levu duadua ni isitori, ni a lako curuma vakaikoya [o Jisu] na veilewai tawaloloma ka tawadodonu, ni lako mai ki na vanua e vakatakilakilatata ka dreta vata kece mai na veivakalolomataki kei na cakacaka tawadodonu tawawili rawa ni isitori, me vosota na veilecayaki oya, na butobuto oya, na veivakalolomataki oya, na caka tawadodonu oya, kivei koya, ka qai vakaotia kece na kena kaukauwa.”⁷

Ni’u a tiko ena koniferedi e Buenos Aires ka’u a sa tukuna oti, e a vakaraitaka vakamatata vei au na Yalo ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai e sa vakataudeitaki ka lesi vakatabakidua me cakava na vakavakarau e ganita me baleta na iKarua ni Lako Mai ni Turaga; e dina sara, ni a vakalesui mai ena inaki oqori. E rawa beka ni o kunea ena duatale na vanua e dua na mata-tamata era ciqoma na gauna oqo me vaka a parofisaitaki “me yaco kina na ka sa lewa ko koya ni sa oti kecega na gauna sa lokuci” ka sa nakita kina na Kalou me “soqona vata na ka kecega vei Karisito”⁸ Kevaka o sega ni kunea eke e dua na itikitiko e nakita dei me cakava na ka e gadrevi me vakayacori me baleta ruarua na bula kei na mate me vakavakarau ki na siga oya, kevaka o sega ni kunea eke e dua na isoqosoqo e lomasoli me vakayagataka na gauna

kei na iyau vakaitamera ki na nodra vakasoqoni ka vakarautaki na tamata ni veiyalayalati ka ra vakarau tu me ciqoma na Turaga, o na sega ni kunea rawa ena dua na vanua.

E a vakatakila na Turaga, ni vosa tiko ki na Lotu ena 1831:

“Sa soli na idola ni matanitu ni Kalou vua na tamata e vuravura, ia mai kea ena qai tete yani na kosipeli me yacova na iyalayala kei vuravura. . . .

“Dou masuta vua na Turaga, me toso tiko ga na nona matanitu e vuravura, me ra ciqoma ko ira na tamata, ka ra vakarautaki ira ki na siga ena qai yaco mai, io na siga ka na lako sobu kina mai lomalagi na Luve ni Tamata, ka vakaisulu ena iserau ni nona lagilagi, me sota kina kei na matanitu ni Kalou sa tauyavutaki e vuravura.”⁹

Na cava e rawa ni da cakava meda vakavakarau oqo me baleta na siga oya? Eda rawa ni vakarautaki keda vaka dua na matatamata; eda rawa ni vasokumuni ira na tamata ni veiyalayalati ni Turaga; ka da rawa ni vukea me vuetei na yalayala ni veivakabulai “a caka vei ira na qase,” na noda qase eliu.¹⁰ Na ka kece oqo me na yaco ena ivakatagedegede bibi eso ni bera ni lako tale mai na Turaga.

iMatai, ka bibi sara ki na lesu mai ni iVakabula oya na nodra tiko e vuravura na tamata era vakarau tu me ciqomi Koya ena Nona lako mai. E sa kaya o Koya ni o ira era na tikoga ena vuravura ena siga oya “ko ira na tawavanua [kivei] ira na turaga, . . . era na veikilai vakaidina kei na Turaga, ka ra veirai ena matana votu, ia era na tabalaka cake na domodra, ka ia vata ena nodra lagata vata na sere vou oqo: Sa vakalesui Saioni tale mai na Turaga. . . . Sa soqona vata na ka kecega na Turaga me dua. Sa kauti Saioni sobu mai cake na Turaga. Sa laveti Saioni cake mai ra na Turaga.”¹¹

Ena gauna makawa, e a tokia na Kalou kivei Koya na koro ni yalododonu o Saioni.¹² Ena kena veibasai, ena ciqoma na Turaga ena Nona lesu mai e dua na Saioni vou ena siga mai muri.¹³ O Saioni sai ira sa savasava na lomadra, era sa yalovata ka duavata ena nodra vakasama, ra kitaka na ivalavala

dodonu ka sega vei ira sa dravudra-vua.¹⁴ E a kaya na Parofita o Josefa Simici, “Na kena tara cake o Saioni e dodonu me vaka e dua na noda inaki cecere duadua.”¹⁵ Eda tarai Saioni cake ena noda matavuvale, tabanalevu, tabana, kei na iteki ena duavata, bula vakalou, kei na loloma.¹⁶

E dodonu me da ciqoma ni tarai-cake i Saioni e yaco tiko e veigauna ni tiko yavavala—“e dua na siga ni veicudruvi, na siga ni vakamakama, na siga ni rarawa, na siga ni tagi, na tagiyaso, kei na lele; ia ena lako sobu mai me vaka na covulaca ki na delai vuravura taucoko, sa kaya na Turaga.”¹⁷ Koya gona, na vasokumuni ki na vei iteki e yaco me “veitaqomaki, ka ivakaruru mai na cava, kei na cudru ena gauna ena sovaraki mai kina ena kena sosoko ki vuravura taucoko.”¹⁸

Me vaka ga na veigauna eliu, eda “dausoqoni vata wasoma na lewe ni lotu, me [da] lolo ka masu, ka veivosakitaka baleta na tiko vinaka ni yalo[da]. Ka . . . me [da] kana madrai ka gunu [wai], me [da] vakananuma kina na Turaga ko Jisu.”¹⁹ Me vaka a vakamacalataka o Peresitedi Russell M. Nelson ena koniferedi raraba ni Okotova ga sa oti, “Sa inaki tudei tu mai ni Lotu me vukei ira kece na lewenilotu me tubu nodra vakabauta noda Turaga o Jisu Karisito kei na Nona Veisorovaki, ka vukei mera cakava ka maroroya nodra veiyalayalati kei na Kalou, ka me qaqa-co ka vauci nodra vuvale.”²⁰ O koya gona, e vakadreta vakatabakidua okoya na veiyalayalati ni valetabu, na rokovi ni Siga ni Vakacecegu, kei na kanamagiti ena kosipeli ena vuvale e veisiga, ka tokoni mai na ituvatuva ni vuli vakataucoko ena Lotu. Eda vinakata me kila baleta na Turaga, ka da vinakata me veikilai kei na Turaga.²¹

E usutu ni sasaga ni tarai cake o Saioni oya na vakasoqoni ni tamata ni veiyalayalati vakasevi-dede ni Turaga.²² “Keimami vakabauta ni ra na vakasoqoni vata tale na Isireli kei na nodra vakalesui mai na Yavusa e Tini.”²³ O ira kece era na veivutuni, vakabauta na Karisito, ka papitaiso era sa Nona tamata ni veiyalayalati.²⁴ Na Turaga vakai Koya a parofisaitaka ni na vunautaki na

kosipeli ki na vuravura taucoko, ni bera Nona lesu mai²⁵ “me ra vakalesui mai kina na [Nona] tamata, ko ira na mataqali i Isireli,”²⁶ “ka na qai yaco mai na ivakataotioti.”²⁷ E sa vakayacori tiko na parofisai i Jeremaia:

“Ia sa kaya vakaoqo ko Jiova, raica ena yaco na gauna, [era na] sega ni [kaya] tale kina, Sa bula ko Jiova, ko koya ka kauti ira cake na Isireli mai na vanua ko Ijipita;

“Ia ena kainaki ga, Sa bula ko Jiova, ko koya ka kauti ira na Isireli mai na vanua mai na tokalau, mai na veivanua talega sa dui vakasevi ira kina ko koya; ia kau na kauti ira tale mai ki na nodra vanua kau a solia vei ira na nodra qase.”²⁸

E sa dau vakabibitaka e veigauna o Peresitedi Nelson ni “na vasokumuni oqo sa ka bibi duadua e yaco tiko e vuravura nikua. E sega tale ni vakatauvatani rawa na kena cecere, na kena sa rui bibi, ka sega ni vakatauvatani rawa na kena qaqa. Ke o sa digitaka . . . sa rawa mo tiki levu ni cakacaka oqo.”²⁹ Era a tamata dau kaulotu tu ga mai na Yalododonu Edaidai. E drau vakaudolu era a sa kaulotu mai na ivakatekivu ni Vakalesuitale; ka tini vakaudolu era kaulotu tiko ena gauna oqo. Ka, me vaka e se qai vakatavulica ga oqo o Elder Quentin L. Cook, o keda kece sara e rawa ni vakaitavi ena sala rawarawa ka matau, ena loloma, sureti ira tiko

na tani ki valenilotu, veisiko ena noda veivale, ka yaco me tiki ni noda veikilai. Na tabaki ni iVola i Momani e a ivakatakilakila ni sa tekivu na vasokumuni oqo.³⁰ Na iVola i Momani sara mada ga e sa iyaya ni cakacaka ni vasokumuni kei na saumaki.

E sa bibi talega ki na vakavakarau baleta na iKarua ni Lako Mai sa ikoya na sasaga cecere ni veivueti ena vukudra na noda qase eliu. E a yalataka na Turaga me talai Ilaija na parofita mai ni bera na iKarua ni Lako Mai, “na siga i Jiova e levu ka rerevaki,”³¹ me “vakatakila . . . na Matabete” ka “tea ko koya e lomadra na gone na yalayala a caka vei ira na qase.”³² E a lako dina mai o Ilaija me vaka a yalataki. Na tiki ni siga oya nai ka 3 ni Epereli, 1836; ena Valetabu e Kirtland Ohio. Ena vanua oya kei na gauna oya, e a solia dina o koya na matabete yalataki, na idola ni veivueti vei ira na mate kei na vauci ni veiwatini na tagane kei na yalewa, kei na matavuvale ena vei itabagauna kece ka tawamudu.³³ Ke sega oqori, na inaki ni veibuli ena vakatawayagataki, ka sa kena ibalebale, na vuravura ena “cudruvi” se “vakarusai sara.”³⁴

Ena lotu ni itabagone ni se bera ga na vakatabui ni Valetabu e Roma Itali, era a vakaraitaka vei Peresitedi Nelson na drau vaka drau na cauravou kei na goneyalewa ka ra tiko kina na tikinipepa era a vakarautaka kei na yacadra nodra

qase eliu. Era sa vakarau tu me curuma na valetabu na gauna sara ga e dola kina me ra vakayacora na papitaiso veisosomi-taki baleti ira na qase eliu oqori. E a dua na gauna ni veivakamamautaki cecere, ia ka sa dua na ivaraitaki ni sasaga vakatolotaki me tauyavutaki Saioni me baleti ira na itabatamata ka ra sa liu oti.

Ni da gumatuataka na kena tarai-cake o Saioni, oka kina na noda itavi ena nodra vasokumuni na digitaki ni Turaga kei na veivueti vei ira na mate, e dodonu meda tu mada ka nanuma ni oqo na cakacaka ni Turaga ka sa cakava tiko oKoya. O Koya na Turaga ni were ni vaine, ka o keda na Nona dauveiqaravi. E vakaroti keda me cakacaka vagumatua ena were ni vaine ena “iotioti ni gauna” oqo ka sa cakacaka vata kei keda oKoya.³⁵ Ena dodonu cake beka meda kaya ni sa vakatara oKoya meda cakacaka vata kei Koya. Me vaka a kaya o Paula, “Au sa tea koi au, sa vakasua-suataka ko Apolosa; ia na Kalou ga sa vakatubura.”³⁶ Sa i Koya ga sa vakusakusataka tiko na Nona cakacaka ena kena gauna.³⁷ Na vakayagataki ni noda vei sasaga tawayaga—na noda “veika lalai”—sa kauta mai kina na Turaga na veika lelevu.³⁸

Na iotioti ni itabagauna cecere oqo e sa taraicake tiko ki na kena icavacava—o Saioni e vuravura, me vakadua-vatataki kei Saioni mai cake ni lesu mai ena lagilagi na iVakabula. Sa lesi Na Lotu i Jisu Karisito me vakarautaka na vuravura ki na siga koya. Sa vakakina, ena Siganimate oqo, meda marautaka vakaidina na Vakaturi mai na mate o Jisu Karisito kei na veika kece e tu taka: Nona mai vakatulewa tale me dua na udolu na yabaki ni sautu, na veilewai dodonu kei na lawa dodonu vei keda kece, na tawamate rawa ni tamata kece era bula tu e vuravura, kei na yalayala ni bula tawamudu. Na Vakaturi mai na mate o Karisito sai koya na itinitini ni veivakadeitaki ni na vakadodonutaki na ka kecega. Meda tarai Saioni cake oqo me vakusakusataki kina na siga oya. Ena yacai Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. “Se Bula na Karisito: Nodra iVakadinadina na iApositolo,” *Liaona*, Me 2017, e loma ni waqana eliu.
2. “Na Karisito Bula.”
3. 2 Nifai 21:6, 9; raica talega na Aisea 11:6, 9.
4. iVakatakila 7:16–17.
5. Vunau kei na Veiyalayalati 101:30–31.
6. Yavu ni Vakabuta 1:10.

7. N. T. Wright, “Full of the Knowledge of the Lord” (na ivunau a soli e matins, Durham, Igiladi, 30 ni Maji, 2016), ntwrightpage.com.
8. Efeso 1:10.
9. Vunau kei na Veiyalayalati 65:2, 5.
10. Vunau kei na Veiyalayalati 2:2.
11. Vunau kei na Veiyalayalati 84:98–100.
12. E tukuna vakarawarawa na itukutuku ena ivolanikalou, “Ia sa yaco ni sa yali ko Saioni, ni sa tokia na Kalou ki na nona iserau” (Mosese 7:69).
13. Kau na tala sobu mai lomalagi na ka dodonu; ka tala yani mai vuravura na dina, me vakadinadinataki koya na noqu Le Duabau ga; na nona tucake tale mai na mate; io, ka vakakina na nodra tucake tale na tamata kecega; io au na cakava me lako siviti vuravura na cakacaka dodonu kei na dina me vaka sa lako siviti vuravura na waluvu, me ra vakasoqoni mai kina na noqu digitaki mai na yasai vuravura e va, ki na Koro Tabu ka’u sa vakarautaka, me ra vakadreta na ivau ni tolodra ko ira na noqu tamata, ka waraka na noqu lako mai; ni na tu kina na noqu valecavu, ka na vakatokai ko Saioni, e dua na Jerusalemi Vou. Ia ena kune vakacegu ko vuravura me dua na udolu na yabaki” (Mosese 7:62, 64).
14. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 97:21; Mosese 7:18.
15. *Nodra iVakavuvuli na Peresitedi ni Lotu: Josefa Simici* (2007), 186.
16. Raica na D. Todd Christofferson, “Lako Mai ki Saioni,” *Liaona*, Nove. 2008, 37–40.
17. Vunau kei na Veiyalayalati 112:24.
18. Vunau kei na Veiyalayalati 115:6.
19. Moronai 6:5–6; raica talega na Alama 6:5–6; 4 Nifai 1:12.
20. Russell M. Nelson, “Vosa iDola,” *Liaona*, Nove. 2018, 7.
21. Raica na Jeremaia 31:34; Joni 17:3; Vunau kei na Veiyalayalati 84:98.
22. Era sa vasokumuni yadudua, na digitaki ki na vei iteki kei Saioni, “na veivanua . . . sa digitaka [na Kalou]” (Vunau kei na Veiyalayalati 109:39; raica talega na Vunau kei na Veiyalayalati 124:36).
23. Yavu ni Vakabuta 1:10.
24. Raica na 2 Nifai 30:2.
25. Raica na Josefa Simici—Maciu 1:31.
26. Vunau kei na Veiyalayalati 39:11.
27. Josefa Simici—Maciu 1:31.
28. Jeremaia 16:14–15; raica talega na Jeremaia 23:7–8.
29. Russell M. Nelson, “Hope of Israel” (worldwide youth devotional, June 3, 2018), HopeofIsrael.ChurchofJesusChrist.org; raica talega na Russell M. Nelson, “Remnants Gathered, Covenants Fulfilled,” ena Paul Y. Hoskisson, ed., *Sperry Symposium Classics: The Old Testament* (2005), 1–17.
30. Raica na 3 Nifai 21:1–7.
31. Malakai 4:5.
32. Vunau kei na Veiyalayalati 2:1–2.
33. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 110.
34. Vunau kei na Veiyalayalati 2:3; raica talega na Malakai 4:6.
35. Raica na Jekope 5:71–72.
36. 1 Korinica 3:6.
37. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 88:73.
38. Raica na 1 Nifai 16:29.

MAI VEI TAD R. CALLISTER
*Peresitedi Raraba ni Matawilivola ni Sigatabu
 Se Qai Vagalalataki Walega*

Na Veisorovaki i Jisu Karisito

Na Veisorovaki ni iVakabula e sega walega ni tawa-vakaiyalayala na kena rabailevu, ia e yacova na tamata yadua.

Ena gauna vakaoqo ena loma ni yabaki eda reki ka vakananuma kina vakabibi na Veisorovaki ni iVakabula. E sa dua dina na ivunau e vakalou, vakarabailevutaka na vakasama, ka vakaciriloloma duadua ka sa bau kila na vuravura taucoko. Sa ikoya e solia na inuinui kei na inaki ki na noda bula.

Na cava sara beka na Veisorovaki i Jisu Karisito? Ena dua na vakasama, e sa dua na veika-yaco veitaravi vakalou ka a tekivutaki e na Were o Kecisemani, tomani e na kauveilatai, ka vakacavari e na Tucaketale ni iVakabula mai na ibulubulu. E a vakayacori ena veivauqeti ni dua na loloma tawa-kilai rawa me baleti keda yadudua. E a vinakati kina e dua ka a tawacala, ka tu vua na kaukauwa tawa-vakaicavacava me vorata na ka kecega—na mate sara mada ga; ka tu vua na kaukauwa tawayalani me colata na isau ni noda ivalavala ca kei na mate kecega, sai koya dina a lako sobu sara ki na ruku ni ka kece oqori.¹ Oqori na ilesilesi i Jisu Karisito—oqori na Nona Veisorovaki.

Na cava sara mada e a kena inaki? Me rawa kina vei keda me da lesu ki na iserau ni Kalou, ka yaco me vakataki Koya vakalevu cake, ka rawata na reki

sa vuabale sara. Oqo e a vakayacori ena kena uabaleti e va na dredre:

1. Mate vakayago
2. Mate vakayalo ka vu mai vei Atama kei na noda ivalavala ca
3. Noda vakararawataki kei na tauvimate eso
4. Noda malumalumu kei na caka cala eso

Ia e rawata vakacava na iVakabula me vakayacora oqo ka sega ni voroka na lawa ni lewa dodonu?

Taura mada e dua na tagane e vakasamataki tiko e dua na vakalutulututu

Ni da sa valavala ca, na iVakabula e vakarautaka vei keda na parasutu vakayalo ena vuku ni Nona Veisorovaki.

ni lasa ka vakatulewataka vakasauri ka lade mai na dua na waqavuka lailai. Ni sa cakava oti, e qai kidava totolo okoya na lialia ni ka e kitaka. E vinakata okoya me tau vakavinaka, ia e dua na kena dredre—na lawa ni lutu-sobu. E yavalata vakatotolo sara na ligana okoya, ka nuitaka tiko me vuka, ia a sega ni rawa. E vakamoica na yagona me rawa ni vude se vakasisisi me vakamaluataka na lutu, ia na lawa ni lutu-sobu e tawa-veisorovi ka tawa-loloma. E tovolea okoya me veiba kei na lawa yavutaki ni vuravura oqo: “E cala kina. Au na sega ni cakava tale.” Ia na nona vakamamasu e tau ena daliga sa didivara. Na lawa ni lutu-sobu e sega ni kila na loloma; e sega ni veivakaduiduitaki. Ia, e ka ni kidacala, ni vakila vakasauri e dua na ka e dakuna na tagane oya. Nona itokani ena waqavuka, ni a kidava na gauna ni lialia, a biuta e dua na parasutu e kea ni bera ga na nona lade. E kunea sara o koya na wa vakasaribariba ka drete. E vakalutulututu sobu yani vakavinaka ena vakacegu, o koya ki na dela ni qele. Eda na taroga beka, “E a voroki beka na lawa ni lutu-sobu, se a cakacaka beka na parasutu oya ena loma ni lawa oqori me vakarautaka e dua na tau malumu?”

Ni da cakacala, eda sa vakataka na tagane lialia ka a lade mai na waqavuka. Se cava ga eda cakava vakataki keda, sa waraki keda tu ga mai e dua na kaukauwa ka veivakaleqai. Eda sa vauci ki na lawa ni lewa dodonu, ka, vakataka na lawa ni lutu-sobu, e sa dodonu sara ka tawa-veivosoti. Eda sa rawa ni vakabulai ga baleta na iVakabula, ena Nona Veisorovaki, e vakarautaka vei keda ena loloma e dua na mataqali parasutu vakayalo. Kevaka eda vakabauti Jisu Karisito ka veivutuni (oya meda cakava noda itavi ka drete na wa vakasaribariba), ena qai tasereki mai ena vukuda na kaukauwa veitaqomaki ni iVakabula ka da na rawa ni tau kina ena veimaroroi vakayalo.

Ia, oqo e rawa walega, baleta na iVakabula e a uabaleta na va na dredre ka rawa ni tarova na noda toso vakayalo.

1. Mate. E a uabaleta na mate o Koya ena Nona Tucake tale ena lagi-lagi. E a vakatavulica na iApositolu o Paula: “Ni sa qai mate kecega ena vukui

Atama, ena vakabulai kece talega ena vukui Karisito.”²

2. iValavala Ca. E a uabaleta na iVakabula na ivalavala ca kei na cala ena vukudra kece era sa veivutuni. E sa rui titobu ka rabailevu na Nona kaukauwa veisavai ka yalataka kina o Aisea, “Ke sa vaka na ka kulakula na nomudou ivalavala ca, sa na vulavula me vaka na uca-vulavula.”³

Ena so na gauna, au sotavi ira na Yalododonu era sotava na dredre mera vosoti ira vakai ira, ka yalana ena yalo galala ia ka veivakacalai, na kaukauwa veivueti ni iVakabula. Ena lecaika, era sa veisautaka e dua na Veisorovaki tawa-vakaiyalayala ki na dua e vakaiyalayala ka vaka e sega ni yacova sara na nodra ivalavala ca se malumalumu oya. Ia e sa dua na Veisorovaki tawa-vakaiyalayala baleta e wavolita ka kovuta na ivalavala ca kei na malumalumu kecega, oka kina na veivakacacani se yaluma era vakavuna na tani.

E raica mai na veika veivakadeitaki oqo o Truman G. Madsen:

E vakaoqo na veika a raica o Truman Madsen: “Kevaka e tiko eso vei kemuni a sa coko ena vakabauta ni o sa lako sivia sara . . . ka sa tu vei iko na paisioni ni ivalavala ca ka sa tawarawa kina vakadua mo yacova na vanua ko a rawa ni yaco kina—ia rogoci au.

“Au wasea na ivakadinadina ni o sega ni rawa ni lutudromu sara mai na vanua e rawa ni yacova na rarama kei na vuku raraba i Jisu Karisito. Au wasea na ivakadinadina ni kevaka sa tiko mada ga e dua na talidi lailai ni lomasoni mo veivutuni ka mo yacova, *o koya sa tu kina*. E a sega walega ni lako sobu o Koya *ki* na nomu ituvaki; e a lako sobu sara i *rukuna*, ‘a sa kila na ka kecega ko koya ka sa curuma na ka kecega o koya, io na rarama ni dina.’ [Vunau kei na Veiyalayalati 88:6.]”⁴

E dua na vuna e sa rui bibi kina me kilai vinaka na Veisorovaki ni iVakabula kei na kena ibalebale tawa-vakaiyalayala sai koya ni torocake na kila e lako vata kei na torocake ni gagadre meda vosoti keda kei ira na tani.

E dina ga eda rawa ni vakabauta na kaukauwa veisavai i Karisito, na taro e dau basika wasoma: “Au na kila

vakacava ni’u sa vosoti mai na noqu ivalavala ca?” Kevaka eda vakila na Yalo, ia sai koya oya na noda ivakadinadina ni da sa vosoti, se sa yaco tiko na cakacaka ni veisavai. E a vakatavulica o Peresitedi Henry B. Eyring, “Kevaka o sa vakila beka na veivakauqeti ni Yalo Tabu . . . , sa rawa mo vakadeitaka ni sa ivakadinadina ni sa cakacaka tiko na Veisorovaki ena nomu bula.”⁵

Eso era sa taroga, “Ia kevaka au sa vosoti, na cava au se vakila tikoga kina ni’u cala?” E rairai beka ena loloma veivueti ni Kalou na nanumi ni cala oya sa dua na ivakaro, e dua na mataqali “ivakatakilakila ni tu-vakadua” vakayalo ka, ena dua beka na gauna, e kailavaka mai ni sotavi keda eso tale na veitemaki: “Kakua ni lako sobu ena sala oqori. O sa kila na yaluma e rawa ni kauta mai.” Ena vakasama oqo, e kena inaki me veitaqomaki, sega ni veivakatogitaki.

E sa na qai rawa beka meda nanuma na noda ivalavala ca ka qai galala tiko-ga mai na yalo luvuci?

E nanuma o Alama na nona ivalavala ca, ni oti e vica na yabaki nona veivutuni. Ia ni a tagica o koya na loloma veivueti vei Jisu, e a kaya o koya, “Au sa sega ni nanuma tale na noqu mosi; io, sa oti vakadua na noqu cukiraka na noqu vakasama baleta na noqu ivalavala ca.”⁶

E rawa vakacava me nanuma o koya na nona ivalavala ca ka qai sega ni vakila na mosi se yalo luvuci? Baleta ni da veivutuni, eda sa “sucu vou vua na Kalou.”⁷ Eda sa yaco, me vaka e kaya na ivolanikalou, “me tamata vou”⁸ vei Karisito. Ena yalodina e vinaka sara eda rawa ni qai kaya qo, “Au sa sega ni tagane se yalewa ka a cakava na ivalavala ca eliu oya. Au sa dua na tamata vou sa veisau.”

3. Vakararawataki kei na

Tauvimate. E a parofisaitaka o Alama ni o Karisito “ena lako yani, ena vakila na mosi kei na veivakararawataki kei na veivakatovolei kecega.” Baleta na cava? “Me vakasinaiti na lomana ena loloma cecere, . . . me rawa kina ni vakila me vaka na veika vakayago na sala me vukei ira kina na nona tamata me vaka na nodra malumalumu.”⁹

E vakayacora vakacava o Koya oqo? Eso na gauna e kauta laivi o Koya na rarawa, eso na gauna e vakaukauwataki keda o Koya meda vosota vakadede, ka so na gauna e solia vei keda o Koya e dua nai rairai matau tawamudu me kila vinaka kina na kedra ituvaki ni gauna ga oqo. Ni oti nona tiko lomaleqa e vale ni veivesu mai Liberty me rauta e rua na vula o Josefa Simici, e a qai tagicaka emuri o koya, “Oi kemuni na Kalou,

ko ni sa tiko evei?”¹⁰ Ni sega ni solia na veivuke ena gauna sara ga oya, e qai sauma na Kalou, “Ia na luvequ, me vakacegu na yalomu; raica sa lekaleka walega na gauna ni nomu rarawa kei na vutugu; ia, kevaka ko sa vosota rawa, ena vakacerecerei iko cake na Kalou.”¹¹

E sa qai kila matata o Josefa ni veika rarawa e sotava tiko oqo e sa dua walega na itoqa ena iyaloyalo tawamudu. Ena raivotu veilaveti oqo, e a vola kina o koya vei ira na Yalododonu mai na vale ni veivesu vata ga oya, “Oi kemudou na wekaqu lomani, me da kitaka na veika kecega eda rawata ena yalo mamarau; io me da tudei sara, ka nuitaka tu, ni da na raica na veivakabulai ni Kalou.”¹² Ena vuku ni Veisorovaki ni iVakabula, e rawa ni noda e dua nai rairai matau tawamudu ka solia nai balebale ni noda veivakatovolei kei nai nuinui ni noda vukei.

4. Malumalumu kei na Caka cala.

Ena vuku ni Nona Veisorovaki, sa tu na kaukauwa veivakaturi ni iVakabula, dau vakatokai ena so na gauna me loloma soliwale,¹³ ka rawa ni vukei keda me uabaleta noda malumalumu kei na caka cala ka vukei keda kina ena noda sasaga meda yaco me vakataki Koya vakalevu cake.

E a vakatavulica o Moronai: “Io, dou lako mai vei Karisito, ka mo dou vakataucokotaki vua, . . . ia ena nona loloma soliwale dou sa vakataucokotaki kina ena vukui Karisito.”¹⁴ Kevaka e lailai sara e rua na sala ni noda soli keda ki na kaukauwa veivakaturi oqori ka na rawa ni vakasavasavataki—ka vakataucokotaki—keda.

Matai, na cakacaka vakalotu ni veivakabulai. E tukuna vei keda na ivolanikalou, “Ia, ena vakatakilai mai na kaukauwa ni bula vakalou ena kena veicakacaka vakalotu.”¹⁵ E so na gauna, eda nanuma beka ni veicakacaka vakalotu me dua na idusidusi me vakayacori—ka bibi ki na bula vakacerecerei, ia na kena dina ni o ira yadua e tasereka mai na kaukauwa vakalou ka vukei keda meda yaco me vakataki Karisito vakalevu cake. Me kena ivakaraitaki:

- Ni da sa papitaiso ka ciqoma na isolisoli ni Yalo Tabu, eda sa

vakasavasavataki—eda sa yaco me vakalou cake me vakataka na Kalou.

- Kena ikuri, ena vuku ni Yalo Tabu, na lomada sa rawa ni vakararamataki kei na yaloda sa vakamalumu mutaki me rawa kina meda vakataki Koya vakalevu cake ena noda vakanananu kei na veika eda vakila.
- Ni da sa vauci vaka-veiwatini, eda taukena na dodonu ki na “itikotiko vakaturaga, veimatanitu, veivanua vakatui, kei na kaukauwa”¹⁶ me isolisoli mai vua na Kalou.

Ai karua ni sala ki na kaukauwa veivakaturi oqo oya na vei isolisoli ni Yalo Tabu. Ena vuku ni Veisorovaki i Karisito, eda sa vakadonui me ciqoma na isolisoli ni Yalo Tabu kei na kena vei isolisoli vakayalo. Na vei isolisoli oqori era sa ituvaki ni bula vakalou; o koya gona, e veigauna yadua eda rawata kina e dua na isolisoli ni Yalo, sa na yaco me vakalevu cake noda vakataka na Kalou. E sega ni vakataratutu ni sa ikoya oqori e dau semati keda kina vakavuqa na ivolanikalou ki na vakasaqarai ni vei isolisoli oqori.¹⁷

E vakatavulica o Peresitedi George Q. Cannon: “Sega ni dodonu me kaya e dua na tamata, ‘Au sa sega ni vosota rawa oqo; e sa matau vei au.’ E sega ni dodonu kina o koya, baleta na Kalou e sa yalataka me . . . solia na isolisoli eso me na vaqevutaka [noda malumalumu]. . . . Kevaka e dua vei keda e tawadodonu, sa noda itavi meda masuta na isolisoli ka na vakavuna meda vinaka sara.”¹⁸

Me kena ivakaleka, na Veisorovaki ni iVakabula e solia vei keda na bula me

baleta na mate, “na isala vakaiukuuku me isosomi ni dravusa,”¹⁹ veivakabulai me baleta na mavoa, kei na vinaka sara me baleta na malumalumu. E sa iwali mai lomalagi ki na vei dredre kei na sasaga ni vuravura oqo.

Ena iotioti ni macawa ni bula vakayago ni iVakabula, e a kaya o Koya, “Dou na kunea e vuravura na rarawa: ia mo dou vakacegu; au sa vakamalumu mutaki vuravura.”²⁰ Baleta ni a vakayacora na Nona Veisorovaki na iVakabula, e sega ni dua na kaukauwa mai taudaku se veika e yaco se tamata—e sega ni dua na ivalavala ca se mate se veisere—ka rawa ni tarovi keda mai na rawati ni bula vakacerecerei, vakavo ke da muria na ivunau ni Kalou. Ena kila-ka oqori, eda rawa ni toso ki liu ena vakacegu kei na nuidei e taucoko ni sa tiko vata kei keda na Kalou ena vakasaqarai vakalomalagi oqo.

Au wasea na noqu ivakadinadina ni Veisorovaki ni iVakabula e sega walega ni tawa-vakaiyalayala na kena rabailevu, ia e yacova na tamata yadua—ka ni sega walega ni rawa ni vakalesui keda ki na iserau ni Kalou, ia e vakaturi keda meda yaco me vakataki Koya—na inaki cecere ni Veisorovaki i Karisito. Ena veika oqori au wasea kina ena vakavina-vinaka na noqu ivakadinadina tudei ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 88:6.
2. 1 Korinika 15:20–22.
3. Aisea 1:18.
4. Truman G. Madsen, *Christ and the Inner Life* (1978), 14.
5. Henry B. Eyring, “iSolisoli ni Yalotabu ni Veigauna Dredre,” *Ensign*, Jiune 2007, 23.
6. Alama 36:19; raica talega na Alama 36:20–21.
7. Alama 36:23; raica talega na Alama 36:24–26.
8. Mosaia 27:26.
9. Alama 7:11–12.
10. Vunau kei na Veiyalayalati 121:1.
11. Vunau kei na Veiyalayalati 121:7–8.
12. Vunau kei na Veiyalayalati 123:17.
13. Raica na Bible Dictionary, “Grace,”; raica talega na iDusidusi ki na iVolanikalou, “Grace,” scriptures.ChurchofJesusChrist.org.
14. Moronai 10:32.
15. Vunau kei na Veiyalayalati 84:20.
16. Vunau kei na Veiyalayalati 132:19.
17. Raica na 1 Korinika 12:31; Moronai 10:30; Vunau kei na Veiyalayalati 46:8.
18. George Q. Cannon, “Vakasaqarai ni iSolisoli Vakayalo,” *Liaona*, Epe. 2016, 80.
19. Aisea 61:3.
20. Joni 16:33.

MAI VEI ELDER RUSSELL M. NELSON

“Lako Mai, Mo Muri Au”

*Sa sureti keda o Jisu Karisito meda taura na sala
lesu ni veiyalayalati ki vale vei rau noda iTubutubu
Vakalomalagi kei ira eda lomana.*

Kemuni na taciqū kei na ganequ lomani, au marautaka kei Wendy na watiqū na tiko kei kemuni ena mataka ni Siga ni Vakacecegu nikua. E vuqa na ka sa mai yaco mai na noda koniferedi raraba sa oti. Era sa vakatabui na veivaletabu vou mai Concepción, Chile; Barranquilla, Colombia; kei Roma, e Italy. Keimami a vakila na sovaraki bula mai ni Yalo ena veisoqoni tabu oqo.

Au vakacaucautaki ira na vuqa na marama (kei na turaga) era se qai wilika oti ga na iVola i Momani ka kunea kina na reki kei na iyau vuni. Au sa vakauqeti ena itukutuku ni cakamana sa ciqomi.

Au qoroi ira na cauravou yabaki 11, era sa dikoni tiko, ena nodra vota kilikili tiko na sakaramede ena vei Siga Tabu. Era gole ki valetabu vata kei ira na noda goneyalewa yabaki 11, era sa vuli ka veiqaravi gumatua tiko vaka Maqusa. O ira na cauravou kei na goneyalewa era sa vunautaka tiko na dina ni kosipeli ena savasava kei na yalodina.

Au rekitaki ira na lalai kei na itabagone era sa vukea tiko na vakavulici ni kosipeli ena nodra itikotiko ena cakacaka vata kei ira nodra itubutubu mera muria na lewenivuli e kena usutu na vuvale, ka tokona na Lotu.

E a ciqomi na itaba oqo nei Blake yabaki va, a taura ena mataka ni

Vakarauwai, e dua na ivola ni Lotu ka kaya, “Au gadreva meu vakania na yaloqu!”

Blake, keimami dokai iko kei ira eso era sa digitaka mera vakania na yalodra ena kana magiti ena dina ni kosipeli vakalesuimai i Jisu Karisito. Eda sa marau ena noda kila ni vuqa era sa ciqoma tiko na kaukauwa ni Kalou ki na nodra bula ni ra sokalou ka veiqaravi e valetabu.

E vuqa ko ni sa kila tiko, a mai veitawasei malumu na neitou vuvale ena tolu na vula sa oti ni a mai takali o luvei keirau yalewa o Wendy mai na bula oqo. Ena icavacava ni nona siga ni valuti ena kenisa, au kalougata ena madigi me keirau veitalatala vaka tama-kei luvena yalewa.

E yabaki va o Blake, e a gadreva me “vakania na yalona.”

Au a taura na ligana ka kaya vua niu lomani kaya sara vakalevu kau vakavinavina niu a mai tamana. Au a kaya: “O sa vakamau oti e valetabu ka o roko-va ena yalodina na nomu veiyalayalati. O iko kei watimu o drau sa kidavaka mai e vitu na gone ki na nomudrau vale ka susugi ira mera tisaipeli yalodina i Jisu Karisito, lewe ni Lotu qaqa, ka lewenivanua lomasoli. Era sa mai digitaka na watidra ena itagede vata ga o ya. O tamamu e dokai iko vakalevu, ka vakalevu sara ga. O sa kauta vakalevu maivei au na reki!”

A kaya malua ga mai, “Vinaka vakalevu, Ta.”

A dua dina na gauna veilomani, veitagicaki vei keirau. Ena 67 ni nona yabaki, keirau a cakacaka vata, lagsere vata, ka vakasisi sinou vata. Ia na yakavi o ya, keirau a veivosakitaka na veika bibi sara, me vaka na veiyalayalati, cakacaka vakalotu, talairawarawa, vakabauta, vuvale, yalodina, loloma, kei na bula tawamudu.

Keirau sa nanuma vakalevu na luvei keirau. Ia, me baleta ga na kosipeli vakalesuimai i Jisu Karisito, keitou sega ni lomaleqataki kaya. Ni keitou doka tikoga na neitou veiyalayalati kei na Kalou, keitou sa namaka me keitou na tiko vata tale kei kaya. Sa vakakina, ni keitou sa qarava tiko na Turaga eke ka qaravi Koya tiko mai kea o kaya—e parataisi.¹

Na kena dina, keirau a lako dina i Parataisi ena itekivu ni yabaki oqo—e Parataisi, mai California. Ni keitou sa lako, na gauna ni neitou veisiko e kea a lailai mai na 40 na auwa ni takali oti o luvei keirau yalewa mai na vuravura oqo. Keirau vakaveiwatini, vata kei Elder Kevin W. Pearson kei na watina o June, o ira na Yalododonu ena iTeki o Chico California. Keitou a raica na cecere ni nodra vakabauta, veiqaravi, kei na cakamana a yaco ena gauna ni nodra vakararawataki levu mai na kama vakarerevaki ni veikau ni itukutuku kei California.

E kea, keitou a veivosaki vakabalavu kei na dua na ovisa cauravou, o John, a dua talega na tamata qaqa e vuqa a liu e kea. A talanoataka na kubou butobuto a curumi Paradise yani enai

ka 8 ni Noveba, 2018, kei na yameyame kei na qilaiso waqa a vukataki yani i taoni, ka vakarusa na veivale kei na iyaya me vaka e kania yavuta ka sega na ka e vakavoca ia na ibini dravusa kei na ikuvukuvu buloko suivotu.

E 15 na auwa, na nona draiva curu-ma yani o John na butobuto vavaku era veicokayaki kina na qilaiso waqa rerevaki ena nona sa vukei ira vakavei-tarataravi tiko na tamata, kei na vuvale mera drobula—ena nona solibula vakarerevaki sara. Ia ena gauna rerevaki levu oqo, a rerevaka tiko o John na taro sa solegi koya voli tiko: “*Evei na noqu matavuvale?*” Ni oti e vuqa na auwa, balabalavu rerevaki ni veilecayaki, a qai kila ni ratou a vuetaki rawa.

Na itukutuku ni kauwai nei John baleta nona vuvale a vakauqeti au meu vosa nikua vei kemuni ko ni na rairai

A vulica o Peresitedi Nelson ena nona veisiko i Paradise, California, vakabauta levu, veiqaravi, kei na cakacaka mana

taroga beka ni vakarau cava na nomuni bula eke, “*Evei na noqu matavuvale?*” Ena siga sa roro mai oqori ni ko sa vakacavara nomu tiko vakawawa eke ka curuma yani na vuravura ni yalo, sa na tadravi iko tu na taro vakariseyalo o ya: “*Evei na noqu matavuvale?*”

E vakavulica o Jisu Karisito na sala lesu ki na noda itikitiko tawamudu. Sa kila vinaka cake maivei keda o Koya na ituvatuva nei Tamada Vakalomalagi baleta na torocake tawamudu. Ni sai Koya ga, na kena vatuivakadei taucoko. O Koya na noda Dauveivueti, noda Dauniveivakabulai, ka noda iVakabula.”

Vakatekivu mai na gauna a cemuri kina o Atama kei Ivi mai na Were o Iteni, sa dedeka tu o Jisu Karisito na Ligana qaqa me vukei ira kece sa digita-ka mera muri Koya. Sa tukuna tikoga, na ivolanikalou, se cava sara na veimata-qali ca mai vei ira na veimataqali tamata sa dodoka tu ga mai o Koya na ligana.²

Na yalo sa tu e lomana yadua sa dau gadreva ga na loloma ni vuvale me tawacava rawa. Na sere ni dodomo e vakavurea na inuini lasu ni loloma ga o ni gadreva mo ni bula tawacava vata kina. Ka so e cala nodra vakabauta ni Tucaketale i Jisu Karisito e yalataka ni tamata kece era na laki tiko vata kei ira nodra daulomani ni ra sa mate.

Na ka dina, na iVakabula Vakai Koya sa vakamatatataka vakavuqa ni Nona

Tucaketale sa vakadeitaka ni tamata yadua a bula ena tucaketale ka bula tawacava,³ ia sa gadrevi e levu cake tale na ka meda rawata kina na bula vakacerecerei sara. Na veivakabulai sa ka ni tamata yadua, ia na bula vakacerecerei sa ka ni vuvale.

Rogoca na vosa oqo ni Turaga o Jisu Karisito vei Nona parofita: “Na veiyalalati, veidinadinati, ivesu, na icolacola, na veiyalalati vosa, na cakacaka, na isema, isoqosoqo, se na veika namaki, era sega ni caka ka veiyalalati taki ka dregati ena Yalo Tabu ni yalayala . . . ena sega na vuana, sega ni mana, se kaukauwa ena gauna ni tucake tale mai na mate; se ni sa oti kevaka ena sega ni caka vakaoqo na veidinadinati ena yacova walega na mate.”⁴

Ia, na cava sa vinakati me yaco kina na vuvale me bula vakacerecerei tawacava kina? Eda sa rawata na madigi o ya ni da veiyalalati kei na Kalou, maro-roya na veiyalalati oqo, ka ciqoma na cakacaka vakalotu bibi.

Sa ka dina tu mai oqo mai na ivakatekivu ni gauna. O Atama kei Ivi, Noa kei na watina, Eparama kei Serai, Liai kei Seraia, kei ira kece na tisaipeli yalodina i Jisu Karisito—vakatekivu mai na buli kei vuravura—era a cakava na veiyalalati vata oqo kei na Kalou. Era a ciqoma na cakacaka vakalotu vata oqo eda a ciqoma na lewe ni Lotu vakalesui

vuabale—e tawacava kina na torocake kei na bula marau.⁹ Na veivakalougata-tataki cecere oqo ena yaco duadua ga ni bulataki na ituvaki silesitielei cecere kei na Kalou, na Tamada Tawamudu; na Luvena, o Jisu Karisito; kei ira noda lewe ni vuvale totoka, kilikili, ka vakadonui.

Au nanuma meu kaya vei ira noqu itokani vagagalu:

“Ena bula oqo, o se bera mada ni taura na ikarua ni ka vinaka ena dua na ka. Ia ni ko vorata mo ciqoma na kosipeli vakalesuimai i Jisu Karisito, o sa digitaka tiko mo taura na ikarua ni ka vinaka.

“E kaya na iVakabula, ‘Sa vuqa na tikina ena vale nei Tamaqu.’¹⁰ Ia, ni ko sa digitaka mo *kakua* ni caka veiyalayalati kei na Kalou, o sa taura tiko na ivakaruru caca wale ni ulumu ni veigauna tawamudu.”

Au na via kerei ira tale na noqu itokani vagagalu:

“Sovaraka na yalomu vua na Kalou. Tarogi Koya ke ra sa ka dina na ka oqo. Taura na gauna mo vulica Nona vosa. Vuli dina sara ga! Ke o lomana nomu vuvale ka gadreva mo bula vakacerece-rei vata kei ira ena veigauna tawamudu, sauma oqo na kena isau—ena vuli gumatua kei na masu yalodina—mo kila na dina tawamudu oqo ka bulataka.

“Kevaka o sega ni vakadeitaka ni ko vakabauta na Kalou, tekivu eke. Mo kila tiko ni sega ni sotavi na Kalou, ena rawa vua e dua me vakatitiqataka ni tiko na Kalou. Mo sa qai biuti iko ena vanua mo na sotavi Koya kina. Mo yalomalua. Masu me dolavi na matamu mo raica na liga ni Kalou ki na nomu bula kei na vuravura e voliti iko tiko. Kerea Vua me tukuna vei iko ke tiko dina o Koya—ke kilai iko tiko. Tarogi Koya cava Nona nanuma baleti iko. Mo qai, vakarorogo.”

E dua noqu itokani lomani e sega soti ni dau sotava na Kalou. Ia a gadreva tu me na laki tiko vata kei watina sa mate. A kerei au meu vukei koya. Au a vakauqeti koya me sotavi rau na daukaulotu me kila kina na vunau i Karisito ka vulica na veiyalayalati, cakacaka vakalotu, kei na kalougata ni kosipeli.

mai ni Turaga nikua, ena papitaiso vakakina e valetabu.

Sa sureti keda kece na iVakabula meda muri Koya ki na wai ni papitaiso ka yaco sara meda cakava na ikuri ni veiyalayalati kei na Kalou e valetabu ka ciqoma ka yalodina ki na cakacaka vakalotu e tarava. Sa gadrevi kece oqo ke da gadreva meda bula vakacerece-rei kei na noda vuvale kei na Kalou me tawacava.

E rarawataka na yaloqu ni vuqa na tamata au lomana, qoroya, ka doka era cata na Nona veisureti. Era vakawalena na kerekere i Jisu Karisito ni kaci mai “Lako Mai, mo muri au.”⁵

Au kila na vuna e tagi kina na Kalou.⁶ Au tagicaki ira talega na itokani kei na wekaqu vakaoqo. Era sa tagane kei na yalewa totoka, era dinata nodra vuvale kei na ilesilesi raraba. Era solia vakailoloma na nodra gauna, igu, kei na ivurevure. Sa vinaka cake kina o vuravura mai nodra gugumatua.

Ia era sa digitaka mera *kakua* ni caka veiyalayalati kei na Kalou. Era se bera ni ciqoma na cakacaka vakalotu mera bula vakacerece-rei kei na nodra vuvale ka vauci ira vata me tawacava.⁷

Au diva meu sikovi ira ka sureti ira mera raica vakabibi na lawa veivakata-ukeni ni Turaga. Au vakasamataka kina na cava meu na kaya mera vakila kina na levu ni nona lomani ira na iVakabula, kei na noqu lomani ira vakalevu, ka mera kila na sala era ciqoma kina na yalewa kei na tagane veiyalayalati na “marau sa vuabale.”⁸

Sa gadrevi mera kila ni sa tiko e dua na nodra vanua ni oti eke—kei ira na tagane kei na yalewa totoka era a digitaka talega mera *kakua* ni caka veiyalayalati kei na Kalou—o ya e *sega* ni vanua era na laki duavata kina na vuvale ka soli kina na madigi mera bula ka torocake tawacava. O ya e *sega* ni matanitu mera sotava kina na marau sa

A cakava o koya. Ia a raica o koya ni ituvatuva e rau vakasalataka ena gadrevi vua me veisautaka vakalevu na nona bula. A kaya, “Na ivakaro kei na veiyalayalati o ya sa rui dredre sara ga vei au. Vakakina, e dredre meu sauma na ikatini, ka sega noqu gauna meu veiqaravi ena Lotu.” A qai kerei au, “Niu sa mate, yalovinaka mocakava na neirau cakacaka ni valetabu na veiwatini me keirau na bula vata tale?”

Vinaka vakalevu, niu sega ni nona turaganilewa. Ia au taroga tiko na gagadre donu ni cakacaka veisosomitaki ni valetabu ni dua na tamata me na papitaiso ena bula oqo—me tabaki ki na matabete ka ciqoma na veivalougatataki ni valetabu ena bula oqo—ia a qai lewa ga me besetaka na ituvatuva oqo.

Taciqu kei na ganequ lomani, sa sureti keda o Jisu Karisito meda taura na sala lesu ni veiyalayalati ki vale vei rau noda iTubutubu Vakalomalagi kei ira eda lomana. E sureti keda o Koya, “Lako mai, mo muri au.”

Ia niu sa mai Peresitedi ni Nona Lotu, au vakamasuti kemuni ko ni sa tiko vakayawa mai na Lotu kei kemuni o ni se bera ni vakasaqara vakaidina sara mo ni kila ni Lotu ni iVakabula sa vakalesuimai. Cakava na cakacaka vakayalo mo kila kina vakai iko, ia yalovinaka cakava sara ga oqo. Sa lekaleka tiko na gauna.

Au vakadinadinataka ni sa bula na Kalou! O Jisu na Karisito. Na Nona Lotu kei na taucoko ni Nona kosipeli sa vakalesuimai me kalougata na noda bula ena reki, eke kei na gauna mai muri. Au sa vakadinadinataka oqo ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Raica na Alama 40:12–14.
2. Raica na Jeremaia 27:5; Maciu 23:37; Luke 13:34; Alama 5:33; 3 Nifai 9:14.
3. Ena yaco na Tucake tale mai na mate ki na tamata kece (raica na Alama 11:41–45; 40; Vunau kei na Veiyalayalati 76; Mosese 7:62).
4. Vunau kei na Veiyalayalati 132:7.
5. Luke 18:22.
6. Raica na Joni 11:35; Mosese 7:28–29.
7. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 76:50–70.
8. Vunau kei na Veiyalayalati 138:17.
9. Raica na Mosaia 2:41; Alama 28: 12.
10. Joni 14:2.

Soqoni ena Yakavi ni Sigatabu

MAI VEI PERESITEDI DALLIN H. OAKS
iMatai ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada

Vakasavasavataki mai na Veivutuni

Me baleta na ituvatuva ni Kalou kei na Veisorovaki i Jisu Karisito, sa rawa kina meda savai mai na ikalawa ni veivutuni.

Ena bula vakayago eda vakarorogo ki na ivakaro ni tamata kei na ivakaro ni Kalou. Sa yaco vei au na ka sotavi yadua meu vakatulewa ena cala bibi ena ruku ni lawa ruarua oqo—e liu niu a turaganilewa ni Valeniveilewai Cecere e Utah ka oqo niu sa lewe ni Mataveiliutaki Taumada ni Lotu. Na veibasai au raica ena ivakaro ni tamata kei na ivakaro ni Kalou e sa tubu cake na noqu vakavinavinaka baleta na tikodina kei na mana ni Veisorovaki i Jisu Karisito. Ena ruku ni ivakaro ni tamata, na tamata sa

cala ena na cakacala bibi dina eso e rawa ni totogitaki ki na cakacaka mate ki valeniveivesu ka sega ni rawa me sereki vakawawa. Ia e duidui ena ituvatuva ni loloma cecere ni Tamada Vakalomalagi dauloloma. Au sa vakadinadinataka ni na cakacala bibi vata ga oqo e rawa ni vosoti ena bula vakayago ena vuku ni veisorovaki solibula ni noda iVakabula ena vuku ni ivalavala ca ki “vei ira kece sa yalo raramusumususu ka yalo bibivoro” (2 Nifai 2:7). E dauveivueti na Karisito ka dina sara na Nona Veisorovaki.

Na loloma matavinaka ni noda iVakabula e vakaraitaki ena sere levu ka lagati mai na matasere.

*Bau mai vei Jisu, ko na lomani,
Dina ko sa lakosese tu.
Nona loloma tuberi iko
Mai na ca kina marau.*¹

Na veisorovaki solibula nei Jisu Karisito e dolava na katuba “me rawa vei ira na tamata kecega [na] veivutuni ka lako mai vua” (Vunau kei na Veiyalayalati 18:11; raica talega na Marika 3:28; 1 Nifai 10:18; Alama 34:8, 16). Na ivola i Alama e tukuna ni veivutuni kei na veivosoti vei ira mada ga ka ra tamata butobuto ka dauvakadavedra (raica na Alama 25:16; 27:27, 30). Na noqu itukutuku nikua e dua ka inuinui vei keda kece, oka kina o ira ka sa vakayalia na nodra lewena na Lotu mai na muduki tani se kau tani ni yaca. Eda sa ivalavala ca kece ka rawa ni da savai mai na veivutuni. “Meda veivutuni e sega ni rawarawa,” e a vakatavulica o Elder Russell M. Nelson ena dua na koniferedi raraba eliu. “Ia e rauta na icocovi na kena isau.”²

I. Veivutuni

Na veivutuni e tekivu kei na noda iVakabula, ka sa ka ni reki, ka sega ni icolacola. Ena lotu ni Kirisimasi ena Tiseba sa oti ea vakatavulica kina o Peresitedi Russell M. Nelson: “Ni veivutuni dina e sega ni mai dua na soqo. E sa dua na igu tawayalani. E sa *ka bibi* ki na toso ki liu kei na rawati ni yalo vakacegu, lomavinaka, kei na reki.”³

Eso na ivakavuvuli cecere duadua ena veivutuni e tu ena vunau i Alama vei ira na lewe ni Lotu ena iVola i Momani ka vakamacalataki ira emuri ni ra a tu ena dua na ituvaki ni “sa sega ni vakatitiqa,” “sega ni laveti cake ena. . . viavialevu ni lomamuni,” ka sega ni vagolei “na lomamuni ki na iyau kei na veika wale ni vuravura” (Alma 7:6). Na lewe yadudua ni Lotu vakasukai mai oqo e tu e vuqa na ka me vulica mai na ivakavuvuli veivakauqeti mai vei Alama.

Eda tekivu ena vakabauti Jisu Karisito, baleta “ni sai koya ena lako vakaidina mai me bokoca na ivalavala

ca ni vuravura” (Alma 5:48). E dodonu meda veivutuni baleta, ni vaka e a vakatavulica o Alama ni, “kevaka ko ni sega ni veivutuni ena sega ni rawa mo ni taukena na matanitu vakalomalagi” (Alma 5:51). Na veivutuni e dua na tiki yaga ena ituvatuva ni Kalou. Me baleta ni da na ivalavala ca kecega ena bula vakayago ka tawasei tani mai na iserau ni Kalou, e sega ni rawa “ni vakabulai” ni sega na veivutuni (Alma 5:31; raica talega na Ilamani 12:22).

Oqo e sa vakatavulici mai na ivakatekivu. E a vakaroti Atama na Turaga, “Ia mo vakatavulica vei ira na luvemu, me ra veivutuni na tamata kecega, e veivanua kecega; kevaka e sega era na sega ni rawata na matanitu ni Kalou, ni sa sega na ka tawasavasava sa tiko rawa kina, se tiko rawa e matana” (Mosese 6:57 E dodonu meda veivutunitaka

na noda ivalavala ca kecega—na noda cakacaka se vakasavuliga ka saqata na ivakaro ni Kalou. E sega ni dua me na vakuwai mai kina. E na yakavi ga ena noa ea bolei keda o Peresitedi Nelson: “Na veitacini, eda gadreva kece meda veivutuni.”⁴

Meda vakasavasavataki mai na noda ivalavala ca ena veivutuni, sa dodonu meda biuta laivi ka vakatusai ira vua na Turaga kei ira na Nona turaganilewa vakayago ni gadrevi (raica na Vunau kei na Veiyalayalati 58:43). Ea vakatavulica talega o Alama ni dodonu meda “kauta mai na cakacaka ni yalododonu” (Alama 5:35). Ko ira kece oqo e tiki ni veisureti wasoma ni ivolanikalou me lako mai vei Karisito.

E gadrevi meda vakayagataka na sakaramede ena Siga ni vakacecegu yadudua. Ena cakacaka vakalotu oya eda veiyalayalati kina ka ciqoma na veivakalougatataki ka na vukei keda meda gumatua ki na cakacaka kei na gagano eso ka tarovi keda mai na vinaka tau-coko ka sureti keda na noda iVakabula meda rawata (raica na Maciu 5:48; 3 Nifai 12:48). Ni da sa “vakuwai [keda] mai na veika kecega sa sega ni vakalou ka lomana na Kalou ena [noda] igu, vakasama, kei na nomudou kaukauwa kecega,” sa na qai rawa meda “vakataucokotaki kina ena vukui Karisito” ka da “vakatabui” mai na Nona dra sa livi ka “yaco kina meda tabu ka savasava sara” (Moronai 10:32–33). Sa dua dina na yalayala! Sa dua dina na cakamana! Sa dua dina na veivakalougatataki oqo!

II. Na Tarogi kei na Lewa Ni Bulavakayago

E dua na inaki ni ituvatuva ni Kalou ena ilakolako vakayago oqo oya me “vakatovolei” keda “me da raica se [eda] na muria se sega na veika kece sa vakarota vei [keda] na Turaga na [noda] Kalou” (Eparaama 3:25). Me tiki ni ituvatuva oqo, eda na tarogi kina vua na Kalou kei ira na Nona tamata digitaki, ia na tarogi oqori ena oka ruarua kina na lewa vakatamata kei na kena e vakalou.

E loma ni Lotu ni Turaga, na lewa vakatamata vei ira na lewena kei ira na segata me lewena e dau cakacakataki

mai vei ira na iliuliu ka vakasaqara na veidusimaki vakalou. Sa nodra icolacola mera lewa na tamata ka vakasaqara tiko me lako mai vei Karisito ka ciqoma na kaukauwa ni Nona Veisorovaki ena salatu ni veiyalayalati ki na bula tawamudu. Na lewa vakayago e vakatulewataka ke sa tu vakarau e dua na tamata me papitaiso. E kilikili li e dua na tamata me curuma na valetabu? Sa veirauti beka na veivutuni ni dua na tamata ka a kau tani na yacana mai na ivolatukutuku ni Lotu ena Veisorovaki nei Jisu Karisito me vakalesui ena papitaiso?

Ni sa dua na turaganilewa ni bula vakayago sa kacivi vua na Kalou ka vakadonuya e dua na tamata me toso tale ki liu, me vaka na galala ni valetabu, e sega ni vakaraitaka tiko ni sa vinaka taucoko na tamata oya, ka sega ni vosota tiko o koya e dua na ivalavala ca. E a vakatavulica o Elder Spencer W. Kimball ni oti na ka ea vakatoka na “vaglalalataki [ni] itotogi” ni bulavakayago na tamata oya “e dodonu me vakasaqara talega ka vakadeitaka mai vua na Kalou ni lomalagi e dua na iotioti ni veivutuni, ka rawa ni sereka duadua ga o koya.”⁵ Ia kevaka na cakacaka ca kei na gagano sega ni veivutunitaki me yacova na iOtioti ni Veilewai, na tamata tawaveivutuni ena tawasavasava tiko ga. Na itinitini ni bulatarogi, oka kina na iotioti ni cakacaka ni veivakasavasavataki ni veivutuni e tu ena kedrau maliwa na tamata yadua kei na Kalou.

III. Na Tucaketale kei na iOtioti ni Veilewai

Na veilewai ka dau cavuti wasoma ena ivolanikalou sa ikoya na iOtioti ni Veilewai ka tarava mai na Tucaketale (raica na 2 Nifai 9:15). E levu na ivolanikalou era tukuna ni “da na tu kecega ena mata ni itikotiko ni veilewai i Karisito” (Roma 14:10 raica talega 2 Nifai 9:15; Mosaia 27:31) “me lewai me vaka na ka [sa] kitaka na yago oqo” (Alama 5:15; raica talega na A iVakatakila 20:12; Alma 41:3; 3 Nifai 26:4). Ena lewai kecega “ena nodra ivalavala” (3 Nephi 27:15) ka “me vaka na [gagadre] ni lomadra” (Vunau kei na Veiyalayalati 137:9; raica talega na Alama 41:6).

Na inaki ni iOtioti ni Veilewai oqo me lewa se da sa rawata na ka e a

vakamacalataka o Alama ni sa dua “na veisau levu e lomada” (raica na Alama 5:14, 26), ka yaco meda sa buli vou, ka sa “sega tale kina ni tiko vei keimami e dua na gagadre me kitaka na ka ca, ia me keimami kitaka tikoga na veika vinaka” (Mosaia 5:2). Na turaganilewa eke na noda iVakabula, ko Jisu Karisito (raica na Joni 5:22; 2 Nifai 9:41). Ni tau oti na Nona lewa eda na vakatusa kecega “ni sa dodonu na nona lewa” (Mosaia 16:1; raica talega na Mosaia 27:31; Alama 12:15) baleta na Nona kila na veika kece (raica na 2 Nifai 9:15, 20) e solia Vua na kila vinaka sara ni noda cakacaka kecega kei na noda gagano, koi rau ruarua ka dodonu se veivutunitaki kei ira ka sega ni veivutunitaki se sega ni veisautaki.

Na ivolanikalou e vakamacalataka na *iwalewale* ni iOtioti ni Veilewai oqo. E a vakatavulica o Alama ni lewa dodonu ni Kalou e gadreva ena Tucaketale me “vakalesui na veika kece ki na kena itutu dina” (Alama 41:2). E kena ibalebale oqo ni “kevaka sa vinaka na nodra ivalavala kei na gagadre ni lomadra ena bula oqo, . . . era na vakalesui, ena iotioti ni siga, ki na veika e vinaka” (Alama 41:3). Ena vaka talega, “Kevaka e ca na nodra ivalavala [se na nodra gagadre], ena vakalesui [vei] ira na ca” (Alama 41:4–5; raica talega na Ilamani 14:31). E vakaoqo, na nona vakatavulica na parofita o Jekope ena iOtioti ni Veilewai “ko ira era sa ivalavala dodonu era na ivalavala dodonu tiko ga, kei ira era sa dukadukali era na dukadukali tiko ga” (2 Nifai 9:16; raica talega na Momani 9:14; 1 Nifai 15:33). Oya na kena iwalewale ena mata ni ka e vakatoka o Moronai me “itikotiko talei ni veilewai cecere i Jiova, na nodra Turaganilewa Tawamudu na bula kei ira na mate” (Moronai 10:34; raica talega na 3 Nifai 27:16).

Me dei ni da sa na savasava e mata ni Kalou e dodonu meda veivutuni ni *bera* na iOtioti ni Veilewai (raica na Momani 3:22). Me vaka e a tukuna o Alama vua na luvena tagane ivalavala ca, e sega ni rawa ni da vunia na noda ca e mata ni Kalou, “ka kevaka ko sa sega ni veivutuni era na tu me ivakadinadina me saqati iko ena siga mai muri” (Alama 39:8; vakaikuritaki). Na Veisorovaki i Jisu

“gadrevi vakalevu duadua kina mai vei ira na ka kecega . . . io sa ka rekitaki duadua ki na yalo” (1 Nifai 11:22–23). Na parofita ko Aisea e vakadeitaka ni ko koya mada ga na tamata ca ni ra na “lesu mai vei Jiova . . . ena yalololoma vua . . . [ka] na gumatua ni lomana” (Aisea 55:7). E vakatavulica o Alama, “Raica, sa veisureti yani vei ira na tama-ta kecega, ni sa dodo tu yani vei ira na liga ni nona loloma cecere” (Alama 5:33; raica talega na 2 Nifai 26:25–33). E kaya vei ira na Nafaiti na iVakabula sa tucake, “Raica sa dodo tu yani vei kemudou na ligaqu dau loloma, ia ko koya yadua sa lako mai vei au, au na vakabula” (3 Nifai 9:14). Mai vei ira oqo kei na levu tale na ivakavuvuli vakaivolanikalou, eda mai kila ni iVakabula e sa dodoka tu yani na Ligana me ciqoma na tagane kei na yalewa kecega ena lalavaki loloma ka sa tuvana o Koya ka me marautaka na veivakalougatataki cecere ka tu vua na Kalou me baleti ira na Luvena.⁷

Me baleta na ituvatuva ni Kalou kei na Veisorovaki i Jisu Karisito, au vakadinadinataka ena “taucoko ni vakanuinui” ni Kalou e lomani keda ka *rawa* ni da savai ena ikalawa ni veivutuni. E yalataki vei keda “kevaka eda sa toso ki liu, ka kana magiti ena vosa i Karisito, ka vosota me yacova na ivakataotioti, raica, sa kaya vakaoqo na Tamada: Dou na rawata kina na bula tawamudu” (2 Nifai 31:20). Meda bau cakava kece vakakina, sa noqu kerekere kei na masu, ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. “Bau Mai Vei Jisu” *Serenilotu* naba 64.
2. Russell M. Nelson, “Veivutuni kei na Veisau,” *Liaona*, Me 2007, 102.
3. Russell M. Nelson, “Va Na iSolisoli e Sa Solia vei iko o Jisu Karisito” (Lotu ni Siganiucu ni Mataveiliutaki Taumada 2018, 2 ni Tise., 2018), broadcasts.ChurchofJesusChrist.org.
4. Russell M. Nelson, “E Rawa Ni Da Caka Vinaka Cake ka Vinaka Cake,” *Liaona*, Me 2019, 69.
5. *Na iVakavuvuli nei Spencer W. Kimball*, ed. Edward L. Kimball (1982), 101.
6. Melvin J. Ballard, ena Melvin R. Ballard, *Melvin J. Ballard: Qaqa ni iValavaladodonu* (1966), 212–13.
7. Raica na Tad R. Callister, *Na Veisorovaki Tawayalani* (2000), 27–29.

Karisito e solia vei keda na sala duadua ga me rawati kina na veivakasavasa-vataki gadrevi mai na veivutuni, ia na bula vakayago oqo e noda gauna meda vakayacora kina. E dina ni da vakavulici ni so na veivutuni e rawa ni yaco ena vuravura ni yalo (raica na Vunau kei na Veiyalayalati 138:31, 33, 58), oya e sega soti ni vakadeitaki. E a vakatavulica o Elder Melvin J. Ballard: “E rawarawa sara vakalevu meda gumatua ka qarava na Turaga ni se duavata tu na yago kei na yalo. Oqo na gauna e se moici ka vukici rawarawa kina na tamata. . . . Na bula oqo sa gauna ni veivutuni.”⁶

Ni da veivutuni, e tu vei keda na veivakadeitaki ni Turaga ni noda ivalavala ca, oka kina na noda cakacaka kei na noda gagano, ena savai ia na noda ica-vacava ni turaganilewa dauloloma ena “sega ni nanuma tale na noda ivalavala ca” (Vunau kei na Veiyalayalati 58:42; raica talega na Aisea 1:18; Jeremaia 31:34; Iperiu 8:12; Alama 41:6; Ilamani 14:18–19). Ni da savai mai na veivutuni, sa rawa ni da kilikili kaya na bula tawamudu, ka a vakamacalataka ko Tui Penijamini ka “me ra tiko marau kina vata kei na Kalou me tawamudu” (Mosaia 2:41; raica talega na Vunau kei na Veiyalayalati 14:7).

Me dua tale na tiki ni “ituvatuva ni vakalesui tale” ni Kalou (Alama 41:2), na Tucaketale ena vakalesuya “na veika kece ki na kedra itutu dina”

(Alama 40:23). Oqo e oka kina na vakataucokotaki na noda malumalumu kei na leqa kece *vakayago* ka yaco ena bula vakayago, sucu vata se ena mavoa se tauvimate.

Na veivakalesu oqo ena savai keda li mai na noda gagano se vakatotogani tawasavasava se tawarawai? Ena sega ni rawa oqo. Eda kila mai na ivakatakila vovou ni da na lewai ena noda *gagano* kei na noda cakacaka talega (raica na Alama 41:5; Vunau kei na Veiyalayalati 137:9) ka na noda *vakanananu* mada ga ena beitaki keda (raica na Alama 12:4). Meda kakua ni “lokuyarataka na siga ni [noda] veivutuni” me yacova na mate, ea vakatavulica o Amuleki (Alama 34:33, baleta na yalo vata ga ka taukena na yagoda ena bula oqo—se nona na Turaga se na tevoro—“ena tu vua na kaukauwa me taukena na yago[da] ena vuravura tawamudu ko ya” (Alama 34:34). Na noda iVakabula e tu vua na kaukauwa ka tu vakarau me savai keda mai na ca. Oqo na gauna meda vakasaqara kina Nona veivuke meda veivutunitaka noda ca se gagano baleca kei na vakanananu me savasava ka vakarau me tu e mata ni Kalou ena iOtioti ni Veilewai.

IV. Na Liga ni Loloma Veivueti

E vakaruruga tu na ituvatuva ni Kalou kei na Nona ivakaro kecega na Nona loloma vei keda yadudua, ka sa

ELDER JUAN PABLO VILLAR
Ena Vitusagavulu

Vakaukauwataka Nomu Masela Vakayalo

Me vaka ni sega ni rawa ni taracake na masela na noda wilika se vulica na veika e baleta, na vulici kei na wiliki ni veika e baleta na vakabauta ka sega ni vakuri yani ena cakacaka e sega ni rawa ni tara cake na vakabauta.

Au vakavinavinakataka na veivakalou-gatataka ni vakayago, e dua na isoli-soli veivakurabuitaki mai vei Tamada Vakalomalagi. E tu ena yagoda e sivia ni 600 na masela.¹ E levu na masela e gadreva me vakaukauwataki me tuvaka-rau kina me qarava na itavi ni veisiga. E rawa ni da vakayagataka e levu na igu ni vakasama me da wilika vulica na veika e baleta noda masela, ia kevaka eda nanuma ni ra na vakaukauwataki kina, eda na yalorarawa sara. Ena tubu na noda masela ni da vakayagataka.

Sa yaco meu kila ni ra vakakina na isolisoli vakayalo. Era gadreva talega me ra vakaukauwataki me ra tubu. Na isolisoli vakayalo ni vakabauta, me kena ivakaraitaki e sega ni dua ga na ka e vakilai se ivakarau ni yalo; oqo e dua na ivakavuvuli ni cakacaka ka dau basika wasoma ena ivolanikalou ni semati ki na vosa na *cakacaka*.² Me vaka ni sega ni rawa ni taracake na masela na noda wilika se vulica na veika e baleta, na vulici kei na wiliki ni veika e baleta na

vakabauta ka sega ni vakuri yani ena cakacaka e sega ni rawa ni tara cake na vakabauta.

Ena gauna au yabaki 16 kina, a lako mai vale ena dua na siga na tuakaqu qase duadua, o Ivan, ka yabaki 22 tiko ena gauna oya, ka mai wasea e dua na

itukutuku ki na matavuvale. Sa lewa me sa na papitaiso ki na Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai. Erau vakaraici koya na neirau itubutubu ka vaka me rau sega ni vakabauta, kau nanuma na noqu sega sara ga ni kila na veika e yaco tiko. Ena dua na yabaki i muri, a kauta mai vei keitou eso tale na itukutuku veivakidacalataki: sa lewa me sa na veiqaravi vakadaukaulotu ni Lotu, kena ibalebale ni keitou na sega ni raici koya ena rua na yabaki. Erau a sega ni marautaka noqu itubutubu na itukuu-tuku oya; ia, au raica na dei ni yalona ka vakalevutaka na noqu qoroi koya kei na lewa sa vakatauca.

Ni oti e vica na vula, ni sa kaulotu tiko o Ivan, A noqu na madigi meu vakarautaka e dua na vakacagicagi kei na so noqu vulivata. Keimami via marautaka ni sa mai cava na neimami vuli torocake ka gade me vica na siga e baravi.

Au volavola vei tuakaqu daukaulotu ka tukuna noqu ituvatuva ni vakacagicagi ena vulaikatakata. A volavola lesu mai, ni tauni e veiqaravi tiko kina e tiko ena gaunisala keimami na lakova. Au mani nanuma ni na vinaka meu cegu e kea ka sikovi koya Au qai kila e muri ni sega ni dodonu me ra dau sikovi na daukaulotu mai vei ira na nodra matavuvale.

Au veivosakitaka na veika kece. Au nanuma lesu na noqu dabe toka ena basi ka vakasamataka na neirau na veilasamaki kei Ivan ena siga totoka

oqo. Keirau na katalau, veitalanoa, qito e veinuku, vakacilavi siga—sa na dua na gauna taleitaki vei keirau!

Ni yaco yani na basi ena vanua dau keke kina, au raici Ivan ni rau duri vata tu kei na dua na cauravou, erau vakasote vulavula kei na neketai. Au sobu yani keirau veimokomoko, ka vakaveikilaitaki au vei nona itokani. Au sega tale ni qai vakalusia e dua na miniti ena noqu sa tuva vei tuakaqu na noqu ituvatuva me baleta na siga oya, ia au sega tiko ni kila ni sa tuvaka oti tu o Ivan. A raici au mai, matadredre, ka kaya, “Donu! Ia, me keirau qarava mada eso na itavi. O via lako vata kei keirau?” Au vakadonuya, niu nanuma ni levu tu na gauna me keitou qai qito kina e baravi ni oti oya.

Ena siga oya, e sivia ni 10 na auwa, neitou taubaletaka tu na veigaunisala ena tauni oya kei tuakaqu kei nona itokani. Au matadredre yani vei ira na tamata ena siga taucoko. Au kidavaki ira na tamata au sega ni se raica vakadua ena noqu bula. Keitou vosa vei ira na tamata kecega, tukituki e nodra katuba na tamata keitou sega ni kila, ka sikovi ira na tamata erau vakavulica tiko o tuakaqu kei na nona itokani.

Ena dua na veisiko oya, erau a vakavulica tiko o tuakaqu kei nona itokani na veika baleti Jisu Karisito kei na ituvatuva ni veivakabulai. Vakasauri nona cegu vakalailai o Ivan ka raici au mai. Au kidacala, nona kerei au mai vakamalua meu wasea noqu nanuma

baleta na veika e vakavulici tiko. E vakanomodi na rumu, ka coba kece mai vei au na mata. A dredre vakalailai, ia au qai kunea na vosa ka wasea na lomaqu baleta na iVakabula. Au sega ni kila kevaka e donu se cala na ka au wasea. A sega ni vakadodonutaki au o tuakaqu; ia na kena veibasai, a vakavinavinakataki au ena noqu wasea noqu vakasama kei na lomaqu

Ena vieiauwa keitou tiko vata kina oqori, erau a sega ni vakavulici au mai vakadodonu ena dua mada ga na miniti na tuakaqu kei na nona itokani, ia au a kila e levu cake na ka mai na neirau dau veitalanoa kece sara ena gauna e liu. Au vakadinadinataka na veisau ni irairai ni tamata ni ra sa ciqoma na rarama vakayalo ena nodra bula. Au raica na nodra kunea na inuinui ena itukutuku, eso vei ira, kau vulica na ivakarau ni vei qaravi vei ira na tani ka guilecava na veika e baleti au kei na noqu gagadre. Au a cakava tiko na veika e vakavulica na iVakabula: “Kevaka e dua sa via muri au, me kakua ni muria na lomana.”³

Niu railesu, au qai kila ni a tubu ena siga oya na noqu vakabauta baleta ni a solia o tuakaqu na madigi meu cakacakataka. Au cakacakataka ena neitou wilika na ivolanikalou, vaqara na tamata me vakavulici, wase ivakadinadina, qaravi ira na tani, kei na so tale. Keitou mani sega ni vakacilavi siga rawa ena siga oya, ia a cilavi na noqu bula ena rarama mai lomalagi. Au sega

mada ga ni bau raica e dua na mataninuku lailai e baravi, ia au vakila ni tubu na noqu vakabauta me vaka e dua na sore ni mosita lailai.⁴ Au a sega ni vakayagataka na siga katakata oya me vaka e dua na saravanua, ia au a sotava eso na veika vakasakiti, kau sega walega ni kila, niu sa daukaulotu—au se bera mada ga ni lewena na Lotu!

Madigi ni Vakaukauwa Masela Vakayalo

Me vakavinavinakataki na Vakalesui mai ni kosipeli, sa rawa kina me da kila na ivakarau e vukei keda kina na Tamada Vakalomalagi me tarai cake na isolisoli vakayalo. E kena irairai ni na solia vei keda o Koya na madigi me da vakavinakataka cake na veisolisoli oqori ka sega ni solia wale tu ga vakailoloma vei keda ka sega ni da cakacakataka vakayalo ka vakayago. Kevaka e tu vei keda na Yalona, eda na vulica me da raica ka kila na veimadigi oqori ka qai cakacakataka.

Kevaka eda gadreva me levu cake na dauvosota, eda na raica ni da gadreva me da vakatovototaka ni da waraka tiko na kena isau. Kevaka eda vinakata me levu cake noda lomana na kainoda, eda na rawata ena noda dabe tikiva e dua na mata vou ena gauna ni lotu. Ena vakabauta e tautauvata: ni vakatitiqa noda vakasama, ena gadrevi me da vakabauta na yalayala ni Turaga me da toso ki liu. Ena ivakarau oqo eda sa vakaukauwataka tiko kina na masela vakayalo ka tara cake me ivurevure ni kaukauwa ena noda bula.

Ena sega beka ni rawarawa ena kena itekivu, ka na rawa sara ni yaco me dua na bolebole levu. Na vosa ni Turaga, mai vua na parofita o Moronai, sa baleti keda nikua: “Ka kevaka era na lako mai vei au ko ira na tamata, au na vakaraitaka vei ira na nodra malumalumu. Au sa solia vei ira na tamata na malumalumu me ra vakayalomalumalumu taki ira kina; ia sa rauti ira vinaka na tamata kecega era sa vakayalomalumalumu taki ira vei au na noqu loloma soli wale; ni kevaka era sa vakayalomalumalumu taki ira vei au, ka vakabauti au, au na qai vakayacora me vu ni nodra kaukauwa na veika malumalumu”⁵.

Au vakavinavinaka vakalevu vua na tuakaqu o Ivan, a sega walega ni wasea vei au na kosipeli ia a sureti au talega meu bulataka ka kila na noqu malumalumu. A vukei au o koya meu ciqoma na veisureti ni iVakavuvuli: “Lako mai, ka muri au”⁶—meu lako me vaka nona lako na iVakabula, vaqaqara me vaka nona vaqaqara na iVakabula, ka loloma me vaka nona lomani keda na iVakabula. Ena vica na vula i muri, ni oti noqu vakaitavi vakadau-kaulotu, au sa lewa meu papitaiso ka qarava noqu kaulotu.

Me da ciqoma na veisureti nei Peresitedi Russell M. Nelson ka lako mai ena yalodina vua na iVakabula⁷ ena noda kila na veimasela e gadreva vakalevu na veicakacaka vakayalo ka tekivu vakaukauwataki ira. Ogo na veitauicici balavu ka sega ni veitauicici leka, kakua ni guilecava na veicakacaka lalai vakayalo me dau caka e veiga-una ka na vakaukauwataka na masela vakayalo. Kevaka eda vinakata me da vakalevutaka cake noda vakabauta, me da cakava na veika e gadreva na vakabauta.

Au vakadinadinataka ni o keda na luvena na Tamada Vakalomalagi dauloloma. E lomani keda na Luvena, o Jisu Karisito. A lako mai ki vuravura me vakaraitaka vei keda na sala ka qai solia wale na Nona bula me noda inuini. E sureti keda na iVakabula me da muria Nona ivakaraitaki uasivi, me da cakacakataka noda vakabauti Koya kei na Nona Veisorovaki, ka vakalevutaka na isolisoli vakayalo eda sa vakalougatataki kina. Sai Koya na sala. Ogo na noqu ivakadinadina ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. *Encyclopedia Britannica*, s.v. “Human Muscle System,” last modified Apr. 26, 2018, [britannica.com/science/human-muscle-system](https://www.britannica.com/science/human-muscle-system).
2. Raica, me ivakaraitaki, Alama 5:15; 32:27; 34:17; Moronai 7:25; Vunau kei na Veiyalayalati 44:2.
3. Maciu 16:24.
4. Raica na Luke 17:6.
5. Ica 12:27.
6. Luke 18:22.
7. Russell M. Nelson, “Meda Sa Gu Tiko,” *Liaona*, Me 2018, 118-19.

MAI VEI ELDER GERRIT W. GONG
Ena Kuoramu ni Apositolo Le Tinikarua

iVakatawa Vinaka, Lami ni Kalou

Sa kacivi keda ko Jisu Karisito ena Domona kei na Yacana. Sa vaqaqara o Koya ka vakasokomuni keda. Sa vakatavulica o Koya na sala meda veiqaravi kina ena loloma.

Kemuni na taciqu kei na ganequ lomani, e sa bau dredre tu mada mo ni moce ka saga mera wiliki vakaraitayaloyalo na sipi? Ni ra ladeva e dua na bai na sipi vutevutea, o wiliwili: 1, 2, 3, . . . 245, 246, . . . 657, 658 . . .¹

Vei au, e sega ni dau vakavu moce na wiliki ni sipi. Au lomaleqataka ni calata se vakayalia e dua, ka sa vakayadrati au voli oya.

Kivua na ivakatawa cauravou ka yaco me dua na tui, eda cauraka:

“A noqui vakatawa ko Jiova; ena sega na ka me yali vei au.

“Sa vakadavori au ena vanua veico drokadroka: sa tuberi au ena bati ni ucuwai sa drodro malua.

“Sa vakabulabulataka tale mai na yaloqu.”²

Ena Siganimate ogo, eda vakalagilagia na iVakatawa Vinaka, ka sa Lami ni Kalou talega. Ena Nona itutu vakalou kece, e sega ni dua e momona se vakaibalebale cake. Eda vuli vakalevu mai na ka a vakatakilai Koya kina na noda iVakabula me iVakatawa Vinaka kei na ivakadinadina vakaparofita eso

me baleti Koya me Lami ni Kalou. Era sa veiuasiviti kaukauwa sara na ivakaraui kei na ivakatakilakila ogo—o cei sa vinaka cake me kauwaitaki ira na lami vakamareqeti yadua me vakataka na iVakatawa Vinaka, ka ko cei sa vinaka cake me noda iVakatawa Vinaka me vakataka na Lami ni Kalou?

“Ni sa lomani ira na kai vuravura vakaoqo na Kalou me solia kina na Luvena e dua bauga sa vakatubura,” ka sa solia na Nona bula ena yalorawarawa na Luve ni Kalou Dua Bauga sa Vakatururi kivua na Tamana.³ Sa vakadinadinataka o Jisu, “Oi au na ivakatawa vinaka: sa solia na nona bula na ivakatawa vinaka ena vukudra na sipi.”⁴ A tiko vei Jisu na kaukauwa me solia na Nona bula kei na kaukauwa me taura cake tale.⁵ Ni duavata tu kei Tamana, e sa vakalougatataki keda vakaiyauyau na iVakabula, me vaka na noda iVakatawa Vinaka ka Lami ni Kalou talega.

Me vaka na noda iVakatawa Vinaka, e sa kacivi ira na Nona sipi o Jisu Karisito ena Domona kei na Yacana. Sa vaqaqara o Koya ka vakasokomuni

keda. Sa vakatavulica o Koya na sala meda veiqaravi kina ena loloma. Meda vakasamataka mada e tolu na ka oqo, vakatekivu ena Nona kacivi keda ena Domona kei na yacana.

Matai, na noda iVakatawa Vinaka e sa “kacivi ira na nona sipi ena yacadra. . . . Era sa kila na domona.”⁶ Ka “sa kacivi kemuni ena yacana, oqori na yacai Karisito.”⁷ Ni da vakasaqara vakaidina meda muri Jisu Karisito, sa basika na veivakauqeti meda caka vina-ka, lomana na Kalou, ka qaravi Koya.⁸ Ni da vuli voli, vakasama tu vagumata, ka masu; ni da vakavouia wasoma na noda veiyalayalati ni sakaramede kei na valetabu; ka da sureta na tamata kece mera ciqoma na Nona kosipeli kei na cakacaka vakalotu eso, eda sa muria tiko na Domona.

Ena noda gauna, e sa vakasalataki keda o Peresitedi Russell M. Nelson meda vakatoka na Lotu vakalesui mai

ena yaca sa vakatakila o Jisu Karisito: Na Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai.⁹ A kaya na Turaga, “O koya mo ni kitaka kina na ka kecega ko ni sa kitaka *ena yacagu*; o koya mo ni vakatoka kina na lotu oqo *ena yacagu*; ka kerea vua na Tamada *ena yacagu* me vakalougatataka na lotu ena vukuqu.”¹⁰ E vuravura taucoko, ena lomada kei na noda vuvale, eda na kaciva na Tamada ena yacai Jisu Karisito. Eda sa vakavinavinaka ena veivakalougatataki ni loloma ena noda sokalou, vulici ni kosi-peli ni sa iusutu ni vuvale, ka tokona na Lotu kei na itaviqaravi e maucokona kina na vuvale.

iKarua, e sa qara ka vakasokomuni keda na iVakatawa Vinaka ki na dua ga na Nona qelenisipi. Sa taroga o Koya “Ko cei vei kemudou na tamata, sa dua na drau na nona sipi, kevaka sa vakayalia e dua vei ira, ena sega beka ni biuta laivi tu na ciwasagavulu ka ciwa ena

veico, ka laki vakasaqarai koya sa yali, *me kunea mada?*”¹¹

Sa sudra yani na noda iVakabula ki na dua ka vakakina na ciwasagavulu ka ciwa, ena dua vata ga na gauna. Ni da veiqaravi, eda vakacaucautaka na ciwasagavulu ka ciwa era tudei ka tawayavalati rawa, ena gauna vata ga eda vakasamataka kina na dua ka lako sese tu. Sa qara ka kauti keda “tani mai na veivanua kecega,” na noda Turaga¹² “mai na yasai vuravura e va.”¹³ E sa vakasokomuni keda ena veiyalayalati tabu kei na sorovaki ni Nona dra.¹⁴

A tukuna na noda Turaga vei ira na Nona tisaipeli ni Veiyalayalati Vou, “Eso tani tale na noqu sipi, era sa sega ni tiko ena bai oqo.”¹⁵ Ena vanua vaka-Amerika, e vakadinadinataka kina na Turaga sa vakaturi cake mai na mate kivei ira na luve ni veiyalayalati i Liai, “Ko ni sa noqu sipi.”¹⁶ Ka tukuna o Jisu ni na rogoca na Domona eso tale na sipi.¹⁷ Sa dua dina na veivakalougatataki na iVola i Momani me dua tale na ivakadinadina ni domo i Jisu Karisito!

E sa sureta na Lotu o Jisu Karisito me ciqomi ira kece ka rogoca na Domona¹⁸ ka muria na Nona ivunau. Sa okati ena ivunau i Karisito na papitaiso ena wai kei na bukawaqa kei na Yalo Tabu.¹⁹ E taroga o Nifai, “Ia oqo, kevaka sa kilikili me papitaisotaki ena wai ko koya na Lami ni Kalou, o koya sa savasava sara, me vakayacori kina na ivalavala dodonu kecega, sa qai vakacava li na kena sa kilikili me da papitaiso, koi keda sa tawa savasava, io, ena wai!”²⁰

Edai, sa gadreva na noda iVakabula na ka eda cakava kei na noda sa vakatiki cei tiko ena sureti ira na tani mera lako mai, ka muri Koya. Mai kunea na loloma, veivakabulai, veisemati, kei na veiyalayalati sa Nona, oka kina ena valetabu ni Kalou, e rawa ni vakalougatataka kina na kawa taucoko vakamatauvuale na cakacaka tabu vakalotu eso, ka mai vakasoqoni Isireli ena yasa ruarua ni ilati.²¹

iKatolu, me vaka na “iVakatawa kei Isireli,”²² e sa vakaraitaka o Jisu Karisito na ivakarau mera veiqaravi kina na ivakatawa e Isireli ena loloma. Ni sa taroga na noda Turaga ke da sa lomani

Koya, me vaka a kitaka vei Saimoni Pita, a vakamamasu na noda iVakabula: “Vakani ira na noqu lami. . . . Vakani ira na noqu sipi. . . . Vakani ira na noqu sipi.”²³ Sa yalataka na Turaga ni gauna era vakania kina na Nona lami kei na sipi na Nona ivakatawa, era “na sega ni rere tale, se taqaya, se yali.”²⁴

E sa veivakasalataki na noda iVakatawa Vinaka mera kakua ni moce na ivakatawa e Isireli,²⁵ se vakavuna mera talabusese se lako vakatani na sipi,²⁶ se raica ga na sala meda rawa-ka kina.²⁷ Mera sa veivakaukauwataki na ivakatawa ni Kalou, veivakabulai, semata na ka sa ramusu, kauta lesu mai na ka sa vakuwai, vakasaqara na ka e sa yali.²⁸

Sa vakaroti ira talega na ivakatawa saumi na Turaga, ka “sega ni dauna-numi ira na sipi,”²⁹ kei na “parofita vakailasu, era sa lako mai vei kemuni ka vakaisulu vaka na sipi, a ra sa wolifa daukata e lomadra.”³⁰

Sa marau na noda iVakatawa Vinaka ni da cakacakataka vakaikeda na digidigi donu ena yalodina kei na vakabauta. Era sa rai kivua na noda iVakabula na Qelena ena vakavinavinaka me baleta na Nona veisorovaki. Eda sa veiyalaya-lati meda muri Koya, sega ena vakawelewele, vakayayamo, se “madua,” ia ena gagadre ni vunilomada taucoko kei na vakasama meda lomana na Kalou kei na wekada, ena tutaki ni icolacola yadua kei na veirekitaki vakaikeda. Ni sa solia wale o Karisito na Lomana ki na loma

i Tamada, eda sa taura na Yacana ena yalo veidokai. Eda marau ni cakava na Nona cakacaka ena vakasokomuni kei na qaravi ni luvena taucoko na Kalou.

Kemuni na taciqa kei na ganeqa, sa noda iVakatawa vinaka sara o Jisu Karisito. Baleta ni sa solia o Koya na Nona bula ena vukudra na sipi ka sa vakaturi cake tu ena lagilagi, e sa Lami ni Kalou vinaka sara talega o Jisu Karisito.³¹

Na Lami ni Kalou vakacabori e sa vakatakilai oti tu mai ena ivakatekivu. A tukuna vei Atama na agilosi na nona

vakacaboisoro “sa ivakatautauvata ni nona vakacabori Koya na Le Duabau ga nei Tamada,” ka sa sureti keda meda “veivutuni ka masuta tikoga na Kalou ena yaca ni Luvena me tawamudu.”³²

A sotava na tamada o Eparaama, ka tauyavutaka na veivakalougatataki yalataki ki na veimatanitu kece e vura-vura, na bibi ni kena cabori na luvena dua bau ga.

“A sa vosa vei Eparaama na tamana ko Aisake, ka kaya, I ratu: a sa kaya, Sa vakaevei, na luvequ. Sa kaya o koya, Sa tu na buka kei na buka sa waqa: ia sa evei mada na lami. . . . ?

“A sa kaya ko Eparaama, “Na luvequ, ena vakarautaka na Kalou e dua na nona lami.”³³

Era a raica vakailiu ka rekitaka na apositolo kei na parofita na ilesilesi tikori taumada ni Lami ni Kalou. A vakadinadinataka o Joni ena Vuravura Makawa kei Nifai ena Vuravura Vou “na Lami ni Kalou,”³⁴ “io, na Luvena na Tamada Tawamudu, . . . na Dauveivueti kei vuravura.”³⁵

A vakadinadinataka o Apinatai na isoro cabori i Jisu Karisito: “Koi keda kece, eda sa sese ga me vaka na sipi; eda sa dui lesu ki na noda sala koi keda yadua; ia na Turaga sa vakatauca vei koya na noda [caka cala] kecega.”³⁶ A vakatoka o Alama na vakacaboisoro levu ka iotioti ni Luve ni Kalou “e dua ga na ka sa uasivi duadua vei ira kece oqo.” A veivakayaloqataki o Alama, “Mo ni vakabauta na Lami ni Kalou”; “ni lako mai ka kakua ni rere”³⁷

E wasea e dua na itokani lomani na sala a rawata kina na nona ivakadinadina totoka ni Veisorovaki i Jisu Karisito. A tubucake o koya ni vakadinata tu ni sa kauta mai na ivalavala ca na itotogi levu, ka da vakavuna ga. A kerea vua na Kalou o koya me kila vakamatata na kena rawati na veivosoti vakalou. A masuta me kila na sala e rawa ni vosoti ira kina na veivutuni o Jisu Karisito, na sala e rawa ni vakaceguya kina na lewa dodonu na loloma veivueti.

A saumi na nona masu ena dua na siga ena sala veivakurabuitaki sara vakayalo. A cici tani e dua na cauravou waribari mai na dua na sitoa ni kaka-na ka taura tu e rua na taga kakana.

A cici yani ki na dua na sala osooso, ni cemuri koya tu na manidia ni sitoa, ka toboki koya ka tekivu me kaikaila ka veivala. Mai na nona rawa tu ni beitaki na cauravou rere oqo me dua na daubutako, a curuma na noqu itokani na loloma levu tawanamaki me baleti koya. Ni sega ni rere se kauwaitaka tu na nona bula, a lako vakadodonu kivei rau na turaga ka veiba tiko. A mani tukuna sara o koya, “Au na sauma na kakana. Yalovinaka biuti koya me lako. Au sa kerea me’u sauma na kakana.”

Ni vakauqeti tu ena Yalo Tabu ka mai curumi ena dua na loloma a sega ni bau vakila tu eliu, a kaya o koya, “Na ka ga au a via cakava oya me’u vukea ka vakabula na cauravou.” E kaya na noqu itokani ni sa yaco me kilai Jisu Karisito vakamatata kei na Nona Veisorovaki—na sala kei na inaki e rawa ni vakacabori koya kina o Jisu Karisito me mai nona iVakabula ka Dauveivueti ena loloma uasivi ka taucoko, kei na inaki e vinakata kina Vua me vakakina.³⁸

Eda sega ni kurabui ni lagata:

*Nai vakatawa vinaka,
Kauwai ki na lami dro,
Kauti ira mai ka reki,
Ni ra sa vakabulai.*³⁹

Me vaka na Lami ni Kalou, sa kila na iVakabula ni da galili tu, yalolailai, veilecayaki, se rere. A raica o Nifai ena raivotu na kaukauwa ni Lami ni Kalou ni “[sobu-ti] ira na yalododonu ni lotu ni Lami, kei ira na nona tamata ni veiyalayalati na Turaga.” Dina ga ni “ra sa veiseyaki tu e delai vuravura, . . . era sa vakaiyaragi tu ena ivalavala dodonu kei na kaukauwa ni Kalou ena lagilagi cecere.”⁴⁰

Sa okati ki na noda gauna na yalaya-la ni vakanuinui kei na lomavinaka oqo.

Sai iko na lewenilotu duadua ga ena nomu matavuvale, koronivuli, vanua ni cakacaka, se bula vakaitikotiko? E vakila li na nomu tabana ena so na gauna ni ka lailai se tu tani mai vakayawa? O sa bau toki mada ki na dua na vanua vou, ka tawamacala tu na kena vosa se ivakarau vakavanua? De dua e sa veisau na ituvaki eso ni nomu bula, ka sa sotava na veika o sega ni nanuma ni na rawa? Sa vakadeitaka na noda iVakabula, se o cei sara o keda, se cava sara na keda ituvaki, ena vosa i Aisea: “Ena keveti ira na luve ni sipi ena ligana, ka kauti ira voli ena lomaserena, ko ira era vakasucuma tiko na luvadra ena tubera voli vakamalua ko Koya.”⁴¹

Kemuni na taci-qu kei na ganequ, sa kacivi keda ena Domona kei na Yacana na noda iVakatawa Vinaka. Sa vaqaqara o Koya, vakasokumuna, ka lako vei ira na Nona tamata. Mai vua na Nona parofita bula kei keda yadua, sa sureti keda taucoko o Koya meda kune vakacegu, inaki, veivakabulai, kei na reki ena taucoko ni Nona kosipeli vakalesui mai kei na Nona salatu ni veiyalayalati. Me ivakaraitaki, sa vakatavulici ira na ivakatawa kei Isireli mera veiqaravi ena Nona loloma.

Me vaka na Lami ni Kalou, na Nona ilesilesi vakalou a sa virikotori taumada ka ra rekitaka na apositolo kei na parofita. Na Nona veisorovaki, tawayalani ka tawamudu, e sa ilutua ki na yavu ni bula marau kei na inaki ni veibuli. Sa vakadeitaka vei keda, se cava sara na keda ituvaki, ni sa kauti keda tu e Utona.

Kemuni na taci-qu kei na ganequ lomani, meda sa gadreva ni “tisaipeli yalomalumalumu ni Kalou kei na Lami,”⁴² de dua na siga sa na volai tu na yacada ena ivola ni bula ni Lami,⁴³

ka lagata na sere ni Lami,⁴⁴ ka sureti tu ki na vakayakavi ni Lami.⁴⁵

Me vaka na iVakatawa kei na Lami, sa kaci o Koya: lako tale mai “ki na kilaka dina . . . ni [nomu] Dauveivueti, . . . [nomu] ivakatawa uasivi ka dina.”⁴⁶ Sa yalataka o Koya ni “mai na nona loloma soli wale [eda] sa vakataucokotaki kina ena vuku i Karisito.”⁴⁷

Ena gauna ni Siganimate oqo, eda vakacaucautaki Koya:

“Sa Yaga na Lami!”⁴⁸

“Osana vua na Kalou kei na Lami!”⁴⁹

Au vakadinadinataki Koya, na noda iVakatawa Vinaka, na Lami sa uasivi ni Kalou. E kacivi keda ena yacada, ena Yacana—ena yacana tabu o Jisu Karisito—emeni. ■

IDUSIDUSI

1. E vakatura e dua na sere kilai levu:
*Niu sa lega tu ka yawa na moce,
Meu wilika noqu kalougata ka kua na sipi.
Kau moce lutu yani ni wiliki tu noqu kalougata.*
(Irving Berlin, “Count Your Blessings
Instead of Sheep” [1952])
2. Same 23:1–3.
3. Joni 3:16.
4. Joni 10:11.
5. Raica na Joni 10:15, 17–18.
6. Joni 10:3–4.
7. Alama 5:38; raica talega na Alama 5:37–39, 59–60.
8. Raica na Moronai 7:13; Vunau kei na Veiyalayalati 8:2–3.
9. Raica na Russell M. Nelson, “Na Yaca Dodonu ni Lotu,” *Liaona*, Nove. 2018, 87–89.
10. 3 Nifai 27:7; vakamatatataki.
11. Luke 15:4, vakamatatataki; raica talega na Vunau kei na Veiyalayalati 18:15.
12. Isikeli 34:12; raica talega na Jeremaia 31:10; Isikeli 34:6, 11–14; Maika 5:8; Maciu 10:6; 15:24. Na veiparofisai oqo ni talabusese kei na parofisai kei na yalayala eso ni vakasokomuni veiyalayalati e sa nodra ulutaga vakatautavuta na parofita, oka kina o Peresitedi Russell M. Nelson.
13. 1 Nifai 22:25.
14. Raica na Iperiu 13:20.
15. Joni 10:16; raica talega na 3 Nifai 15:21; 16:1, 3; Vunau kei na Veiyalayalati 10:59–60.
16. 3 Nifai 15:24; raica talega na 3 Nifai 15:17, 21.
17. Raica na 3 Nifai 16:1, 3; raica talega na Vunau kei na Veiyalayalati 10:59–60.
18. Raica na Mosaia 26:21.
19. Raica na 2 Nifai 31:13–14, 21.
20. 2 Nifai 31:5; raica talega na Alama 7:14.
21. Raica na Malakai 4:5–6; Joni 15:9–13; Mosaia 25:18; Ilamani 11:21; raica talega na Russell M. Nelson, “Hope of Israel” (worldwide youth devotional, June 3, 2018), HopeofIsrael.ChurchofJesusChrist.org; Russell M. Nelson, “Na Sokumuni kei Isireli,” *Liaona*, Nove. 2006, 79–82.
22. Same 80:1.

23. Joni 21:15–17; raica talega na wase taucoko.
24. Jeremaia 23:4.
25. Raica na Neumi 3:18.
26. Raica na Jeremaia 23:1; 50:6, 44.
27. Raica na Aisea 56:11; Isikeli 34:2–6.
28. Raica na Isikeli 34:2–6.
29. Joni 10:13.
30. 3 Nifai 14:15; raica talega na Maciu 7:15; Alama 5:60.
31. Raica na 2 Nifai 9:10–12. Mai na rawai ni mate vakayago kei na veitawasei vakayalo, sa vakayacora rawa na Lami ni Kalou na vakasokomuni ni ka kecega me rawa, ena gauna ogo ka tawamudu, dua na iVakatawa.
32. Mosese 5:7–8.
33. Na iVakatekivu 22:7–8; raica talega na Jekope 4:5.
34. Joni 1:29; 1 Nifai 11:21.
35. 1 Nifai 11:21, 27.
36. Mosaia 14:6; raica talega na Aisea 53:6.
37. Alama 7:7, 14–15.
38. Na veivosaki kei Pornthip “Tippy” Coyle, Feb. 2019, vakadonui kena vakayagataki.
39. “Talei Vua Na i Vakatawa,” *Sere ni Lotu*, naba 130. Na sere ni lotu tale eso e vakatakila na noda iVakatawa kei na Nona sipi sa oka kina ogo: “The Lord My Pasture Will Prepare,” *Hymns*, no. 109:
*Na veico sa vakarautaki
 Vakani au na ivakatawa.
 Sotavi tu noqu gagadre,
 Ka taqomaki au vinaka.
 Na noqu lako ena raica
 Veitaqomaki ena bogi vakanomodi.
 “Meu Vukei Meu Veituberi,” *Sere ni Lotu*, naba 171:
*Meu qarai ira na lami;
 Me ra gole lesu mai.
 Meu vakatawani ira;
 Ra susugi talega.
 “Ni Gole Mada Mai,” *Sere ni Lotu*, naba 193:
*Me ra kumuni vata mai,
 Ko Isireli kecega,
 Ra lesu mai Saioni Lami dokai.
 Ni gole mai nai se, vakatawa rogoca.***
40. 1 Nifai 14:14; raica talega na 1 Nifai 13:35, 37: “Na ivola macala vinaka ka talei [eso ena] . . . lako mai . . . ena isolisoli kei na kaukauwa ni Lami. . . . Kevaka [eda] vosota me yacova na ivakataotioti . . . [eda] na vakabulai ena matanitu tawamudu ni Lami.”
41. Aisea 40:11.
42. Ilamani 6:5.
43. Raica na Ai Vakatakila 21:27.
44. Raica na Ai Vakatakila 15:3; Vunau kei na Veiyalayalati 133:56.
45. Raica talega na Ai Vakatakila 19:9; Vunau kei na Veiyalayalati 58:11; raica talega na Ai Vakatakila 7:17: “Ni na vakani ira na Lami, ka na tuberi ira ki nai vurevure ni wai bula: ia ena tavoya kecega na Kalou na wai ni mata mai na matadra”; Ai Vakatakila 22:1: Na “uciwai ni bula sa makare sese sara me vaka na karisitala na kena wai, sa drodro mai nai tikotiko vaka turaga ni Kalou kei na Lami.”
46. Ilamani 15:13.
47. Raica na Moronai 10:32–33.
48. Ai Vakatakila 5:12.
49. Vunau kei na Veiyalayalati 109:79.

MAI VEI ELDER DAVID A. BEDNAR
Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua

Vakarautaki me Rawati na Veika Kece e Ganiti

Ena yaco dina na veivakalougatataki me idole ni noda cakacaka vakaukauwa meda rawata na noda dui ilesilesi ka vulica ka taleitaka na kosipeli vakalesui mai i Jisu Karisito.

Era sa yaco tiko na veiparokaramu kei na veitaviqaravi ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai me kena usutu na vuvale ka tokona na Lotu, me vakadinadinataki kina na vei veisau sa kaburaki tiko yani ena vica na koniferedi raraba sa oti. E vakasalataki keda kina o Peresitedi Russell M. Nelson: “E se levu sara na ka mena yaco mai. . . . Gunuva ga na memu vuanikau ni tiko bulabula. Vakaceguya vinaka na yagomu. Ena yaco meda taleitaka.”¹

Au sa masulaka tiko ka sureta na veivuke ni Yalo Tabu meda raica vata mada e vica na veika sa mai yaco mai na veiveisau sa yaco tiko ogo ena Nona Lotu na Turaga.

Vulici ni Kosipeli e Kena Usutu na Vuvale ka Tokona na Lotu

A noqu itokani voli yani o Elder Craig C. Christensen ki na dua na koniferedi ni veiliutaki ni matabete sa oti, ka a vakayagataka kina e rua na

taro rawarawa me vakamatatataka na bulataki ni ivakavuvuli e kena usutu na vuvale ka tokona na Lotu. A vakatura kina meda kakua ni taroga, “Na cava o sa vulica nikua ena Lotu me baleta na iVakabula kei na Nona kosipeli?” ena gauna eda sa lesu kina ki vale ni oti na soqoni ni Lotu ena Sigatabu, ia meda taroga ga ena noda soqoni ni Lotu “Na cava o sa vulica mai vale me baleta na iVakabula kei na Nona kosipeli ena macawa oqo?” Me muri vakadodonu na vakatatabutaki ni Siga ni Vakacecegu, na lewenivuli vovou, kei na veisautaki ni gauna ni soqoni era sa veivuke kece meda vulica na kosipeli ena noda vuvale ka vavakina ena lotu.

Vei keda yadua na lewe ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai sa dui tu na noda ilesilesi meda vulica ka bulataki na ivakavuvuli ni Turaga ka ciqoma talega mai vei ira sa tabaki oti na vei cakacaka vakalotu ni noda vakabulai ki na bula vakacerecerei. Meda kakua ni namaka ena Lotu me vaka e dua na isoqosoqo mena vakavulica ka tukuna vei keda na ka kecega e dodonu meda kila ka cakava meda rawa kina ni yaco meda tisaipeli yalodina ka vosota ena aloqaqa me yacova na ivakataotioti.² Ia, sa noda

dui ilesilesi ga meda vulica na ka e dodonu meda vulica, ka bulataki sara me vaka na dodonu ni veika eda sa mai kila, ka me yaco meda vakataki na tamata sa gadreva na iVakavuvuli meda na vakataki. Ia me yaco noda vei vuvale me itikitiko cecere ni kena vulici, ka bulataki, ka me tomani tikoga.

Ni a se gone, a tekivu vulica o Josefa Simici na veika ni Kalou mai nona vuvale. Ena nona sasaga me kila na loma ni Kalou vua a vakavuna me vakasaqara kina na dina ko Josefa ena vuqa na duidui matalotu Vakarisito, ka vakasamataka vakatitobu sara na ivolanikalou, ka masulaka ena yalodina vua na Kalou. Ni sa lesu yani ki nona vale na cauravou o Josefa Simici mai na Veikau Tabu ni oti nodrau rairai vua na Tamada kei na Luvena, a vosa sara e liu vei tinana. Ni sa “laki ravi tu ena yasa ni irara, a qai taroga ko [tinana] se cava e manati [koya]. A sauma o [Josefa], ‘E sega ni dua na leqa—e sega ni dua na leqa vei au.’ A qai kaya vei [tinana], ‘Niu sa kila vakataki au.’”³ Na ka a sotava ko Josefa a vakarautaka e dua na iwalewale kaukauwa ni vuli vei keda yadua meda muria. Sa gadrevi talega meda na vulica vakai keda.

Na inaki cecere sara ni ituvatuva ni Tamada Vakalomalagi o ya mera yaco na Luvena mera vakataki Koya cake tikoga. Sa vakarautaka kina vei keda o Koya na veigauna donu meda tubu cake ka toso tikoga ki liu. E rui bibi dina noda soli igu meda vulica ka bulataki na ivakavuvuli dina ena dua na vuravura sa rui “yavalavala”⁴ ka veilecayaki ka butobuto cake tikoga. Ena sega ni rawa meda namaka meda tiko ena soqoni ni Lotu ka vakaitavi ena kena vei parokaramu meda ciqoma na taucoko ni rarama kei na veitaqomaki vakayalo me rawa ni da “vorata rawa kina e na siga ca.”⁵

“Sa nodrau itavi vakalou na itubu-tubu me rau susugi ira na luvadrau ena loloma kei na buladodonu.”⁶ Sa veivuke na ililiu ni Lotu, qasenivuli, kei na itaviqaravi veivakauqeti ki na tamata yadua kei na vuvale mera tubu cake vakayalo. Dina ga ni da gadreva kece meda vukei meda toso ki liu ena sala ni veiyalayalati, ia sa dui noda yadudua na ilesilesi e vakatabakiduatiki ena noda tara cake meda kaukauwa vinaka vakayalo ka dau gugumatua.

Vakasamataki Nifai mada, na luvei Liai na parofita, ni a gadreva me raica, rogoca, ka kila vakai koya ena kaukauwa ni Yalo Tabu na veika a vulica o tamana mai na raivotu ni vunika ni bula. E matata sara ni a gadreva vakaidina ko Nifai ka vakalougatataki kina ni se cauravou ena nodrau ivakaraitaki kei na ivakavuvuli nona “itubutubu yalovinaka,”⁷ Ia, me vakataki Josefa Simici, sa yalona sara me vulica ka kila vakai koya ga.

Kevaka eda yavutaki, o kemuni kece kei au, ena noda kilai Jisu Karisito kei na Nona kosipeli vakalesuimai ena veika era vakatavulica se tukuna vei keda ko ira na tamata, sa qai tara cake na yavu ni noda ivakadinadina baleti Koya kei na Nona cakacaka lagilagi Edaidai ena dela ni nuku.⁸ Ena sega ni rawa meda vakararavitaka sara se kerea mai na rarama ni kosipeli kei na kila-ka maivei ira na tamata—maivei ira mada ga eda lomana ka nuitaka.

Sa ka bibi kina, na nona vakavulica na Parofita ko Josefa Simici ni sa gadrevi vei ira yadudua na Yalododonu

Edaidai me kila vakai koya ga “na ituva-tuva kei na inaki ni Kalou me baleta na noda lako mai ki vuravura.”⁹

“Eda na wilika ka kila rawa beka na veika kece sa volai tu me vakatekivu mai na gauna nei Atama, me baleta na inaki ni tamata vua na Kalou kei ira na agilosu ena veigauna mai muri, e dodonu meda kila tiko vakalailai. Nida wilika na veika era sotava eso, se mai na ivakatakila e soli kivei *ira* ena sega ni rawa ni solia vei *keda* meda raica vakamatata na keda ituvaki kei na noda inaki dina vua na Kalou. *Na kilai ni veika oqo ena rawati duadua ga ena veika eda na sotava mai na cakacaka vakalotu ni Kalou ka sa tuvanaki oti tu mai ena vuku ni inaki o ya.*”¹⁰

Na kena yaco me rawati na inaki cecere vakayalo oqo ki na tamata yadua kei na matavuvale sa dua na vuna bibi sa yaco kina na parokaramu kei na itaviqaravi ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai me sa kena usutu na vuvale ka tokona na Lotu ena gauna digitaki oqo ni itabagauna ni taucoko ni gauna.

Na Veika Sa Yaco ena Vulici ni Kosipeli e Kena Usutu na Vuvale ka Tokona na Lotu

Meu vakalekalekataka mada e vica na ka sa yaco ena vulici ni kosipeli sa mai cecere cake na kena usutu o ya na vuvale ka sa tokona na Lotu.

E koronivuli levu duadua ni vuli ni kaulotu na noda vei vuvale; E qai tarava yani na vei koronivuli ni kaulotu era sa tiko e Provo, Manila, Mexico City, kei na veivanua tale eso. Na noda kalasi uasivi duadua ni Matawilivola ni Sigatabu ena noda vuli yadudua kei na vuli vakamatavuvale e qaravi ena noda vei itikotiko; e qai tarava yani ka veivuke talega vakalevu na kalasi ni Matawilivola ni Sigatabu e qaravi ena noda vei valenilotu.

Sa tu talega ena noda vei vuvale na valenivolavola ni tuva kawa. Na veitokoni talega ni noda cakacaka ni vakadidike ni tuva kawa sa tu talega ena noda vei valenilotu.

Na kalasi bibi ni vakavakarau ki valetabu e yaco tale tikoga ena noda vei vuvale; e qai tarava yani ka bibi talega

me vakayacori na kalasi ni vakavakarau ki valetabu ena kena gauna eso ena noda vei valenilotu.

E rui bibi talega ena gauna oqo meda okata me yaco noda itikotiko me noda ivakadei me vaka ga ni da “tiko ena vanua tabu”¹¹. E vakatalega kina na kena bibi me vulici na kena usutu na vuvale ka tokona na Lotu meda qaqaco vinaka kina vakayalo ka meda taqoma-ki talega kina nikua, kei na veisiga ni mataka.

Na Vulici ni Kosipeli me iUsutu ni Vuvale ka Tokona na Lotu kei na Vakavakarau ki Valetabu

Yalovinaka raica na kena vakayagatiki na ivakavuvuli ni “kena usutu na vuvale ka tokona na Lotu” ki na noda dui vakavakarau yadua kei na noda bula kilikili meda ciqoma na cakacaka tabu vakalotu kei na veiyalayalati ena vale ni Turaga.

Sa dina sara, ena mana vakalevu ni vakayacori mai na vakavakarau ki valetabu ena noda dui vuvale. Ia e vuqa na lewe ni Lotu era sega ni vakadeitaka rawa na veika dodonu me tukuni kei na ka me kua ni tukuni e tautuba me baleta na veika e vakayacori e loma ni valetabu.

E vakamacalataka ko Peresitedi Ezra Taft Benson na vuna e yaco tiko kina na veilecayaki oqo:

“Na valetabu e vanua dokai ka rokovi, kei na cakacaka vakalou ena valetabu era sa cakacaka dokai ka rokovi. Ena vuku gona ni kena ituvaki tabu eda sega kina ni doudou ena so na gauna meda tukuna vakaveitalia tu na veika e baleta na valetabu kivei ira na luveda kei ira na makubuda.

“Na ka sa qai yaco, ko ya ni vuqa era sega ni kadre rawa e lomadra na gagadre dina mera gole ki valetabu, se era sa lako rawa kina, ia a sega ni levu na itukutuku era dikeva rawa me vakavakarautaki ira yani ki na kena itavi kei na veiyalayalati era na laki vakayacora.

“Au vakabauta *ni na vukei ira vakalevu kevaka era kila vakavinaka sara se mai na kena itukutuku* mera vakavakarautaki ira kina ki valetabu ko ira noda itabagone . . . [ka] na kadre e lomadra na yalo mera gadreva dina mera vakasaqara

nodra veivakalougatataki ni matabete me vaka a vakasaqara o Eparama.”¹²

Ena vukei keda e rua na idusidusi meda kila vinaka kina na veika a vakamatatataka tiko o Peresitedi Benson.

iDusidusi #1. *Me vaka ni da lomana na Turaga, e dodonu meda na tukuna tiko e veigauna Nona vale tabu ena yalo vakarokoro. E sega ni dodonu meda vakatakila se vakamacalataka na vei ivakatakilakila bibi era sema tiko ki na veiyalayalati eda laki ciqoma ena vei cakacaka tabu ni vale-tabu. Me kua talega nida veitalanoataka na itukutuku bibi eda jalataka vakayadudua ena loma ni valetabu meda kakua ni tukuna.*

iDusidusi #2. *Na valetabu e vale ni Turaga. Na veika kece e loma ni valetabu e dusimaki keda vua noda iVakabula, ko Jisu Karisito. Eda na rawa ni veitalanoataka na vei inaki taumada kei na vunau kei na ivakavuvuli era sema ki na vei cakacaka vakalotu kei na veiyalayalati ni valetabu.*

E veivakasalataki o Peresitedi Howard W. Hunter: “Meda wasea vata kei ira na luveda na veika vakayalo eda vakila ena valetabu. Ka meda gumatua tikoga ka vakavulici ira vakavinaka cake sara ena veika dodonu eda rawa ni tukuna me baleta na vei inaki eso ni vale ni Turaga.”¹³

Mai na vei tabatamata me vakatekivu mai vua na Parofita ko Josefa Simici kivei Peresitedi Russell M. Nelson, e sa rabailevu cake sara na veika era

vakatavuvulitaka tiko mai na iliuliu ni Lotu ena inaki vakaiunau ni vei cakacaka vakalotu ni valetabu kei na kena veiayalayati.¹⁴ E dua na ivurevure ni wai bulabula e tiko ena veika era sa tabaki, ka rogoci, se ena vidio, kei na vei iwalewale tale eso me vukea noda vulica na cakacaka vakalotu ni inisitori, edaumeni, vakamau, kei na vei cakacaka vakalotu eso ni veivauci.¹⁵ Sa tu talega na itukutuku me baleta noda muria na iVakabula ena kena ciqomi ka rokovi na veiayalayati me maroroi kina na lawa ni talairawarawa, na lawa ni solibula, na lawa ni kosipeli, na lawa ni tiko savasava, kei na lawa ni veivakatabui.¹⁶ E dodonu vei ira taucoko na lewe ni Lotu mera kila vakavinaka tiko na veiayaya totoka era sa vakarautaki tu ena temples.ChurchofJesusChrist.org.

E vakamacalataka ko Peresitedi Russell M. Nelson ni vakatautauvatatiki na kedrau bibi na vei inaki tabu ni soqoni ni valetabu kei na vei itukutuku vakamareqeti ni valetabu e tabaka na Lotu e dodonu vinaka, matata, ka rawa ni soli raraba. “Au sa vakatura vei ira na lewenilotu . . . mera wilika na veivosa ena Bible Dictionary e baleta na valetabu, me vakataka na ‘Lumuta,’ ‘Veiayalayati,’ ‘Solibula,’ kei na ‘Valetabu.’ E rawa talega vua e dua e gadreva me wilika na Lako Yani, wase 26–29, kei na Vunau ni Soro, wase 8. Na Veiayalayati Makawa, vakakina na vola i Mosese kei na Eparama ena Mataniciva Talei, era vakamacalataka na itekitekivu ni cakacaka ni valetabu kei na inaki vakalou ni kena cakacaka vakalotu.”¹⁷

Raitayalotaka mada ke taroga oqo o luvemu, “E dua e tukuna vei au mai koronivuli ni duatani sara na mataqali isulu e daramaki tiko e loma ni valetabu. E dina beka oqo?” E tiko e dua na vidio lekaleka ena churchofjesuschrist.org/temples e vakatokai na “Sacred Temple Clothing.” E vakamacalataki ena ivurevure totoka oqo ni ko ira na turaga kei na marama ni gauna makawa era vakamareqeta vakabibi eso na ivakatagi, na iwalewale duidui ni masu, kei na isulu e vakatakarakaratana na vei vakasama titobu vakalotu, na ivakatakilakila, kei na ituvaki ni nodra vakasama me vakamacalataki

kina nodra yalodina tu vua na Kalou. O koya gona, e tokona na Lotu na vakavakarau e kena usutu na vuvale me rawati na veivakalougatataki lagilagi ni valetabu mai na ivakasala taumada kei na ivurevure totoka me vakataka na vidio oqo. E vuqa tale na itukutuku yaga sa vakarautaki tu vei iko.¹⁸

Ni da sasaga meda lako ena yalomalumumu ni Yalo ni Turaga,¹⁹ eda na vakalougatataki meda kila vinaka sara ka rawata ena noda itikitiko me tautauvata kina na veika e dodonu kei na veika e sega ni dodonu meda tukuna me baleta na vei cakacaka tabu vakalotu ni valetabu kei na kena veiayalayati.

Yalayala kei na iVakadinadina

Au kila ni so vei kemuni ko ni lomatarotaro tiko se na rawa beka ni yaco na nomu vulica na kosipeli me kena usutu na vuvale ka tokona na Lotu. De rairai ko iko duadua ga na lewe ni Lotu ena nomu vuvale, se sega ni dau veitokoni na watimu, se ko itubutubu dua, se ko tiko duadua ka se bera ni vakawati se ko iko e dua na Yalododonu Edaidai ko sa sere, ka tu beka nomu taro ena sala cava me yaga vei iko na ivakavuvuli oqo. O drau dua beka na vei watini o drau veiwanonovi tiko ka taroga, “E rawa beka ni daru cakava oqo?”

Io, e rawa ni drau cakava! Au sa yalataka ni na drodrovi iko yani na veivakalougatataki qaqa me laurai ena nomu bula. Ena tadola na katuba. Ena cila na rarama. Ena toso cake nomu igu ni rawaka mo cakacaka vakaukauwa ka dauvosota.

Au vakadinadinataka ni na yaco dina na veivakalougatataki me idole ni noda cakacaka vakaukauwa meda rawata na noda dui ilesilesi ka vulica ka taleitaka na kosipeli vakalesuimai i Jisu Karisito. Sa qai rawa dina meda “vakarautaki [meda] rawata na veika kece e dui ganiti [keda].”²⁰ Au sa yalataka ka vakadinadinataka ena yaca tabu ni Turaga ko Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Russell M. Nelson, ena “Latter-day Saint Prophet, Wife and Apostle Share Insights of Global Ministry,” Newsroom, Oct. 30, 2018, mormonnewsroom.org/article/latter-day-saint-prophet-wife-apostle-share-insights-global-ministry.
2. Raica na Vunau kei na Veiayalayati 121:29.
3. Ai Tukutuku—Josefa Simici 1:20.
4. Vunau kei na Veiayalayati 45:26.
5. Efeso 6:13.
6. Na Matavuvale: Ai Vakaro ki Vuravura Raraba,” *Liaona* Me 2017, 145.
7. 1 Nifai 1:1.
8. Raica na Maciu 7:24–27; 3 Nifai 14:24–27; 18:13.
9. *Nodra iVakavuvuli na Peresitedi ni Lotu: Josefa Simici* (2007), 211.
10. *Teachings: Joseph Smith*, 419; vakaikuritaki.
11. Vunau kei na Veiayalayati 101:22.
12. *Nodra iVakavuvuli na Peresitedi ni Lotu: Ezra Taft Benson* (2014), 174; vakamatatataki; raica talega na Ezra Taft Benson, “What I Hope You Will Teach Your Children about the Temple,” *Ensign*, Aug. 1985, 8.
13. *Nodra iVakavuvuli na Peresitedi ni Lotu: Howard W. Hunter* (2015), 183.
14. Me vakataka, raica na James E. Talmage, *The House of the Lord* (1912), 99–101.
15. Raica na James E. Talmage, *The House of the Lord*, 89–109; Russell M. Nelson, “Personal Preparation for Temple Blessings,” *Ensign*, May 2001, 32–34; Liahona, July 2001; Boyd K. Packer, *The Holy Temple* 1980), 153–55.
16. Raica na *The Teachings of Ezra Taft Benson* (1988), 121; James E. Talmage, *The House of the Lord*, 100; *Preparing to Enter the Holy Temple* (pamphlet, 2002).
17. Russell M. Nelson, “Vakavakarau ni Veivakalougatataki ni Valetabu,” *Liaona*, Oko. 2010, 49.
18. Me vakataka, mo sarava e dua na vidio ni kena sikovi na Valetabu e Rome Italy, se vulica na ivakavuvuli vakaparofita baleta na valetabu (raica na temples .ChurchofJesusChrist.org).
19. Raica na Vunau kei na Veiayalayati 19:23.
20. Vunau kei na Veiayalayati 109:15.

ELDER KYLE S. MCKAY
Ena Vitusagavulu

Na Taudonu ni Nona Vinaka na Kalou

Ni da waraka tu ena vosota na Turaga, e dau yaco kusarawa dina mai eso na veivakalougatataki vei keda.

Ena vica na yabaki sa oti, na luvei keirau gonetagane yabaki lima ea lako mai vei ka kaya, “Ta, au sa qai kila e dua na ka. Au sa qai kila ni *voleka* vei iko e gauna balavu sara vei au.”

Ni dau kaya na Turaga se ko ira na Nona tamata na veika me vaka na, “Sa bogi vica ga” se “Sa sega ni yawa na gauna,” e rawa ni vakaibalebale dina ki na dua taucoko na bula se sivia.¹ Na Nona gauna kei na Nona gauna tuvani, e duidui mai na noda. E ka bibi na vosota. Ni sega oqo, eda sega ni rawa ni tubu se bulataka na vakabauta na Kalou ki na bula kei na vakabulai. Ia na noqu itukutuku nikua o ya, ni da waraka vosota tiko mada ga na Turaga, eso dina na na veivakalougatataki e lako kusarawa mai vei keda.

Ni ra sa vesuki o Alama kei ira na nona tamata mai vei ira na Leimanaiti, era a masulaka na veisereki. Era a sega ni sereki kusarawa mada, ia ni ra waraka vosota tiko na veisereki, ea vakaraitaka mai na Turaga na Nona lomavinaka ena so na veivakalougatataki totolo. Ea vakamalumutaka vakatotolo o Koya na yalodra na Leimani ka ra sega kina ni ravuti ira. Ea vakaukauwataki ira

talega na tamata i Alama ka vakamamadataka nodra icolacola.² Ena gauna eratou sa galala mai kina, era tou sa lako ki Saraemala, ka ratou tukuna sara na nodratou e talanoa ki na dua na ivavakoso kurabui. Era kurabui na tamata e Saraemala, ia “ni ra sa vakanauma tale *na taudonu ni nona vinaka na Kalou* kei na nona kaukauwa ena nona sereki Alama kei ira na wekana mai na veivakabobulataki, era sa qai tabalaka cake na domodra ka vakavinavinaka vua na Kalou.”³

Na vinaka taudonu ni Kalou e lako mai vei ira kece era tagi ki Vua ena

inaki dina kei na lomadra taucoko. Oqo e oka kina o ira era tagi yani ena igu ni taqaya, ni rairai yawa dina na veivakabulai ka vakabalavutaki na rarawa, ka vakalevutaki dina.

E vakakina vua e dua na parofita gone ka rarawa tu me vaka ni sa tiko ena butobuto ni yalayala ni dua na ikeli ka qai tagicaka yani: “Oi kemuni na Kalou, ko ni sa tiko evei? A cava na kena dede ko ni na tarova tiko kina na ligamuni . . . ? Io, Oi kemuni na Turaga, me vakaevi na kena dede . . . ?”⁴ Me kena isau, ea sega ni sereki Josefa vakatotolo na Turaga, ia ea vakarorogotaka vakatotolo o Koya na vakacegu.⁵

E solia talega na Kalou na inuinui kusarawa ni veivakabulai ena yaco ga.⁶ Se cava ga, se evei ga, vei Karisito ka mai vei Karisito e dau tu ga kina nuidei e tavaki keda tu mai.⁷ E tu voleka sara e matada.

Me kena ikuri, e noda na Nona yalayala: “Na noqu *yalololoma* ena sega ni takali vei iko.”⁸

E uasivita na veika kecega, na loloma na Kalou. Vata kei Paula, au vakadinadinataki ni sega ni dua na ka e rawa ni “tawasei keda mai na loloma ni Kalou, sa yaco ena vukui Karisito Jisu.”⁹ Na noda ivalavala ca mada ga, e dina ni na tawasei keda vakauna mai na Nona Yalotabu, ena sega ni rawa ni tawasei keda mai na taladrodoro kei na vakavolekati ni Nona loloma vakalou vakatama.

Oqo eso ga na sala kei na iwalewale ena “vakalougatataki [keda] kusarawa kina ko Koya.”¹⁰ Edaidai, meu kauta mai na veivakavuvuli oqo e yaco tiko ka vakavoleka, au wasea vei kemuni na veika sotavi ni rua na tamata ka tu na

nodrau bula me itukutuku ni vinaka taudonu ni Kalou.

Mai na gauna a se yabaki tinivakacaca kina ko Emilie e a koko tu ena veivakalolomataki ni wai gaga. Na vakatovolea e mua ki na ivakarau, ka yaco na ivakarau me cokota ki na vakatotogani ka vesuki vakayabaki tu kina, dina ga ni so na gauna e vakavudua ni bulavinaka. E vunitaka matua ko Emilie na nona leqa, vakabibi ni sa yaco me dua na yalewa vakawati ka tina.

Na itekivu ni nona vakabulai e sega ni vakila o koya ni sa yaco tiko na vakabulai. Ena dua na miniti, e vakayacori tiko vei Emilie e dua na vakadidike vakavuniwai, ka qai tarava, e sa kau tiko ena lori ki na dua na valenibula. E sa tekivu taqaya ni vakasamataka ni sa na tawasei mai vei iratou na luvena, na watina, kei na nona vale.

E na bogi koya, ni tu taudua e loma ni rumu liliwa, butobuto, e a lokini o Emilie e nona loga ka mamakeukeu. Na nona rawata me vakaibalebale e seavu yani, ni luvuci ena lomaleqa, rere, kei na butobuto veisuguti ena rumu kei na lomana, e nanuma sara ga o Emilie ni sa na mate ena bogi koya. Taudua.

Ena ituvaki taqaya oya, e a qai kaciva rawa na kaukauwa o Emilie me duri mai na nona idavodavo ka tekia na duruna. E sega na vakaivukivuki me vaka e dau yaco vagauna me tiki ni masu eliu, e soli koya taucoko ki vua na Turaga ena vakatakerekere ni lomaleqa, “Na Kalou lomani, au gadrevi Kemuni. Ni yalovinaka ka vukei au. Au sega ni via tu taudua. Yalovinaka, kauti au takosova na bogi oqo.”

Ka vakasauri, me vaka e kitaka vei Pita e gauna makawa, e a dodoka na Ligana ko Jisu, ka toboka na yalona sa lutudromu tiko.¹¹ E ologi Emilie e dua na veivakadeitaki, loloma, kei na vakacegu vakurabuitaki. E sa sega tale ni liliwa tiko na rumu, e sa sega ni qai tiko taudua, ka imatai ni gauna mai na nona se yabaki 14, e kila o Emilie ni sa na donu na veika kece. E “yadra yani vua na Kalou”¹² ko Emilie ka lutu na nona moce ena vakacegu. Ia e vakaoqo noda raica ni “kevaka dou sa yalomalumalumu ka veivutuni, ena kau yani vakatotolo vei kemuni na ituvatuva ni veisereki.”¹³

Na vakabulai nei Emilie kei na nona sereki vakadua e taura na gauna balavu—kei na veiqaravi ni vica vata na vula, veituberi, kei na veivakasalataki, na gauna e a tokoni ka so na gauna e kau tu ena Nona lomavinaka. Ia na lomavinaka oya e tiko ga kei lewa me yacova ni sa curuma na valetabu kei na watina kei rau na luvena me vauci ka tawamudu. Me vakai ira na tamata mai Saraemala, e soli vakavinavinaka o Emilie ni nanuma lesu na vinaka taudonu ni Kalou kei na Nona kaukauwa ni sereki koya mai na nona vakabobulataki.

Oqo, mai na nona bula e dua tale na italanoa mai vua e dua na dauvakabauta yaloqaqa. Ena Tiseba 27, 2013, e a kidavaki rau ena marau o Alicia Schroeder na nona itokani lomani, o Sean kei Sharla Chilcote, ka rau tadu vakakidacala mai ki nona matanivale. E bisopi talega nei Alicia ko Sean, e a solia vua na nona talevoni veikauyaki ka kaya ena lomabibi, “Alicia, keirau lomani iko. Ko gadreva mo taura na qiri qo.”

Ko Mario, na wati Alicia, e tiko ena tai ka dua ni talevoni. E a tiko ko tagane ena dua na vanua yawa kei ira na luvedrau ena dua na lakolako se namaki tu mai vakabalavu ni vodo lori ni waicevata. Sa yaco e dua na vakacalaka vakadomobula. E sa mavoa bibi ko Mario, ka sa toki yani na luvedrau yabaki tini, ko Kaleb. Ni sa tukuna vei Alicia o Mario na mate nei Kaleb, e luvuci o Alicia e dua na kidacala vakaitamera

kei na domobula ena vica wale sara vei keda e kila rawa. E vakalutuki koya. E wadokau ena yaluma tawacavuti, e sega ni rawa ni toso se vosa ko Alicia.

Erau laveti koya cake vakatotolo ko Bishop kei Sister Chilcote, ka tauri koya. Eratou veitagicaki ka lolosi titobu vata ena vica na gauna. E a qai solia ko Bishop Chilcote e dua na veivakalougatataki vei Alicia.

Na ka e yaco tarava e sega ni taqei rawa vakavo kevaka eso na kila mata-ta ni Veisorovaki nei Jisu Karisito kei na taudonu ni Nona vinaka na Kalou E katora malua na ligana o Bishop Chilcote e ului Alicia ka, ena domo sautaninini, e a tekivu vosa. E a rogoca e rua na ka o Alicia ni vaka e cavuta sara ga vakai Koya na Kalou. Ai matai, e rogoca ni cavuta na yacana, Alicia Susan Schroeder. Ka qai rogoca ni sa kaciva o bisopi na kaukauwa ni Kalou sa Cecere Sara. Ena tiki ni gauna oya—ena kena cavuti walega na yacana kei na kaukauwa ni Kalou—e vakasinaiti Alicia e dua na vakacegu tawatukuni rawa kei na loloma, logavinaka kei na dua na sala na *reki*. Ka se tiko ga kei koya.

Oqo, e dina sara, ko Alicia, Mario, kei na nodrau matavuvale eratou se lolosi ka calati Kaleb tiko ga. E ka *dredre!* E veigauna niu vosa vei rau, e dau tonawanawa na matai Alicia ni tukuna tiko vei au na levu ni nona lomana ka vakananuma nona gonetagane lailai. Ka tovakiwai tiko na matana ni tukuna vei au e tokoni vakacava mai vua na

Dauveisereki Cecere ena tiki yadua ni veika e sotava, tekivutaki mai na Nona vinaka taudonu e loma ni nona taqaya titobu ka vakuri ogo kei na inuinui serau ni dua na veisotari kamica ni “sa bogi vica ga.”

Au sa vakila ni ka sotavi ni bula e dau kauta vakauna mai na veilecayaki kei na yavavala ka rawa ni cakava me dredre na ciqoma, kidava se maroroya na mataqali vakacegu ka lako mai vei Emilie kei Alicia. Au sa lako curuma na gauna vakaoqo. Au vakadinadinataka ni, gauna vakaoqo, na noda maroroi walega e sa dua na ivakaraitaki lomani ka kaukauwa ni vinaka taudonu na Kalou. Nanumi, Isireli makawa e qai tini ga ni sereki “mai vua na Kalou vata ga ka a maroroi ira voli mai”¹⁴ e veisiga.

Au vakadinadinataka ni ko Jisu Karisito e sa Dauveisereki Cecere, ia ena Yacana, au yalataka ni ko vuki Vua ena lalawa dina kei na yalomu taucoko, ena sereki iko o Koya mai na veika kecega e vakarerea me musuka se vakarusa nomu bula se marau. Na veisereki oya ena dede beka mai na ka o vinakata—e rairai ena dua na bula taucoko se balavu cake. O koya, me solia vei kemuni na logavinaka, yaloqaga, kei na inuinui, me totokoni ka vakaukauwataki kemuni ki na siga me itini ni sereki, au vakatura vei kemuni kau vakadinadinataka *na taudonu ni nona vinaka na Kalou* ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Raica, me ivakaraitaki, na, Alma 7:7; 9:26; Vunau kei na Veiyalayalati 88:87.
2. Raica na Mosaia 23:28–29; 24:14–15.
3. Mosaia 25:10; vakaikeritaki.
4. Vunau kei na Veiyalayalati 121:1–3.
5. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 121:7.
6. Raica na Alama 58:11: “Io, sa yaco ni sa vakatakila mai vei keimami na Turaga na neimami Kalou, ni na vakabulai keimami vakaidina; io, ia sa vakavuna me keimami vakanuini ki na veivuke mai vei koya. Raica talega na Vunau kei na Veiyalayalati 121:7–8.
7. “Turaga Keitou Vuabale,” *Sere ni Lotu*, naba 10.
8. Aisea 54:10; vakaikuritaki.
9. Roma 8:39.
10. Mosaia 2:24.
11. Raica na Maciu 14:31.
12. Alama 5:7.
13. Alama 34:31.
14. 1 Nifai 5:15.

MAI VEI ELDER RONALD A. RASBAND
Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua

Tarai Cake ni Koro Vakabai Cecere Vakayalo ka Veitaqomaki

Ni da bulataka na kosipeli i Jisu Karisito, ni da ciqoma na Veisorovaki ni iVakabula ka gu ki liu ena vakabauta, eda sa viribaiti mai na lawaki nei vunimeca.

Kemuni na taciqa kei na ganequ lomani, ni sa mai tini tiko na koniferedi ogo, au sa vakavinavinaka vua na Tamada Vakalomalagi ena vuku ni ivakasala, dina, kei na ivakatakila sa mai wasei ena itutu ni vunau ogo ena rua na siga sa oti. Eda sa mai vakavulici maivei ira na italai ni Kalou sa kacivi mera cavuta na Nona vosa tabu. Sa vakananumi keda

tiko na Turaga ena ivakatakila edaidai, “Se mai na domoqu ga se . . . domodra na noqu tamata, sa tautauvata ga.”¹

Niu raica yani na ivavakoso ogo ni Yalododonu Edaidai ka raitayalotaki ira na lewenilotu era sarava tiko na koniferedi raraba e vuravura taucoko, au nanuma na veivasokumuni ena iVola i Momani ena nona a rairai o Jisu

Karisito vei ira na Nifaiti ni oti nona mate. A vakavulici ira ena kosipeli ka vakayaloqataki ira, “Mo ni lako mada kina ki na nomuni veivale ka vakananuma e lomamuni na veika au sa tukuna, ka mo ni kerea vua na Tamada, ena yacaqu, mo ni kila rawa.”²

“Mo ni lako mada kina ki na nomuni veivale ka vakananuma e lomamuni” sa ikalawa e tarava me tikori ki na yalo na nodra vosa na parofita kei na iliuliu ni Lotu era cavuti ena gauna tabu oqo. Na vuvale sa kena usutu na Karisito sa koro vakabai cecere ni matanitu ni Kalou e vuravura ena siga, sa parofisaitaki tu, ni o tevoro ena “cacacaka vakaukauwa ko koya e lomadra na luve ni tamata, ka vakayavalati ira mera cudruva na ka vinaka.”³

Era sa tara na tamata na veikoro vakabai cecere ena veigauna kei vuravura me tarovi ira na meca. Vakavuqa na veikoro vakabai cecere oqori e tiko kina na vale cere nei ivakatawa—me vakataki ira na parofita—mera kailavaka mai na mataivalu ca kei na ravuravu sa yaco tiko mai.

Ena gauna ni painia e liu mai Utah, na tukaqu vakarua o Thomas Rasband kei na nona matavuvale a dua vei ira na isevu ni tawavanua tala mai o Peresitedi Brigham Young ki na Buca o Heber.

Ena 1859, E veivuke o Thomas ena kena tara na vanua ni veitaqomaki e

Heber. E a tara tu ga ena tolo ni kau ni veivunivauvau ka ra tuvanaki veitikivi vakayadudua, me sa bai ni koro vakabai cecere. A tara na kebeni balabalavu e loma ni koro vakabai e vakayagataki kina na lalaga o ya. Sa veivakarautaki na itaratara oqo me veitaqomaki ka veimaroroi vei ira na vuvale painia oqo me sa nodra itikotiko ka qarava na Turaga.

Sa vakakina vei keda. Na noda itikotiko sa koro vakabai cecere me vorata na butobuto kei vuravura. Ena noda itikotiko eda lako vei Karisito ena noda vulica na Nona ivakaro, ni da vulica na ivolanikalou ka masu vata, ka veivukei vakai keda meda tiko ga ena sala ni veiyalayalati. Na ivakavuvuli vou baleta na vuli ni tamata yadua kei na vuvale ena itikotiko ena lewenivuli *Lako Mai, Mo Muri Au* sa tuvai me “vakatitobutaka noda saumaki ka vukea meda vakataki Jisu Karisito cake.”⁴ Ni caka oqo eda sa yaco me vaka e vakatoka o Paula meda “buli vou”⁵ ena yaloda kei na lomada sa lomavata kei na Kalou. Eda sa gadreva na kaukauwa o ya meda vorata ka saba ya na ravuravu nei vunimeca.

Ni da bula voli ena yalodina sucu ena vakabauti Jisu Karisito, eda na vakila na veivakacegui ni Yalo Tabu, sa dusimaki keda ki na dina, vakauqeti keda meda bula kilikili ki na veivakalougatataki ni Turaga, ka vakadinadinatani bula tiko na Kalou ka sa lomani

keda. E yaco kece oqo ena loma ni noda koro vakabai cecere ni noda itikotiko. Ia mo nanuma, na noda itikotiko sa kaukauwa ga mai na noda qaqaco vakayalo yadudua ena loma ni bai.

A vakavulica o Peresitedi Russell M. Nelson, “Ia ena veisiga ka lako mai, ena sega ni rawa na bula tiko vakayalo ke sega na cacacaka veituberi, veidusimaki, ka veivakacegui ni Yalo Tabu.”⁶ Ni sa nona parofita, daurairai, ka dauvakatakila ni Turaga edaidai, na ivakatawa ni noda vale cecere ni koro vakabai, na Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai, sa raica rawa ni sa toso mai na meca.

Taciqu kei na ganequ, eda sa valu tiko kei Setani baleta na yalo ni tamata. Sa tuvai tu mai na ivalu mai na bula taumada. O Setani kei na dua na ikatolu ni luvena na Tamada Vakalomalagi era a vukitani mai na Nona yalayala ni bula vakacerecerei. Mai na gauna o ya, o ira na muri Setani, era sa valuti ira tiko na yalodina a digitaka na ituvatuva nei Tamada.

Sa kila tiko o Setani na nona siga ka sa voleka sara tiko mai. Me vaka ni qaseqase ka daulawaki, ia ena sega ni qaga. Ia, na nona valuta yadua tiko na yaloda sa toso tikoga.

Me baleta noda taqomaki, meda sa tara na koro vakabai cecere vakayalo ka veitaqomaki ni yaloda, na kena me sega ni curuma rawa na tevoro.

O Setani na gata qaseqase, e curuma vakailoa na noda vakasama kei na yaloda nida vakalutuka noda isasabai, sotava na rarawa, se yali na inuinui. E marici keda ena veidabui, yalayala rawarawa, veivakacegui, se veivakacerei lekaleka ni da luluqa. E vakadonuya na dokadoka, yaloca, lawaki, cudru, kei na tawasavasava ka yaco na gauna meda rawa ni “yalovatu.”⁷ Sa rawa ni biuti keda na Yalo. “A sa vakaisina na yalodra vakaoqo ko koya na tevoro, ka tuberi ira sobu vakamaqosa ki eli.”⁸

Kena veibasai, eda dau vakila na Yalo ena kena kaukauwa sara ni da sere-taka vakalagilagia na Kalou vakaoqo:

Sa noda uluvatu dei Jiova na Kalou, Meu ravi dina ki vua.

Sa noda isasabai,

Sa vu ni kaukauwa.”⁹

Ni da tara na koro vakabai cecere ni qaqaco vakayalo, eda rawa ni sabaya na toso mai nei vunimeca, vukitani mai vua, ka vakila na vakacegu ni Yalo. Eda rawa ni muria na ivakaraitaki ni noda Turaga na iVakabula, ni a temaki ena lekutu ka kaya, “Mo lako ki dakuqu Setani.”¹⁰ Eda na dui vulica ena veika ni bula ogo meda cakava vakacava o ya.

Na inaki dodonu vakaoqo e vakamatatataki tu ena iVola i Momani ena nona vakarautaki ira na Nifaiti o Kavetani Moronai mera valuta lesu na kai Amalikaia daulawaki, dauveivakamatei, era kocova na veiliutaki. Sa tara o Moronai na koro vakabai cecere mera taqomaki na Nifaiti ena “nodra rawa ni bula vua na Turaga na nodra Kalou, ka me rawa ni ra taqomaka na ka era vakatoka na kedra meca me nodra ivakarau ni nanuma na lotu Vakarisito.”¹¹ A “tudei ena vakabauti Karisito,” o Moronai¹² ka ra yalodina na tamata “ena muri ni ivakaro ni Kalou . . . ka saqati na caka ca.”¹³

Ni ra sa mai valu na Leimanaiti, era sa kurabui ena nodra sa vakavakarau tu na Nifaiti, ka ra a qai druka kina. Era a vakavinavinaka vua “na Turaga na nodra Kalou, ko ira na Nifai ni sa vakabulai ira mai na ligadra na nodra meca, ena nona kaukauwa e sega ni vakatautauvatataki rawa.”¹⁴ Era tara na koro vakabai cecere ni veitaqomaki e

tautuba, ka ra tara cake nodra vakabauta na Turaga o Jisu Karisito e loma—vakatitobu e lomadra.

Na cava eso na sala meda viribaiti keda kina mai na veigauna ca me rawa ni da “liga ni cakacaka vua na Kalou me vakayacori kina na cakacaka levu ogo”¹⁵ Meda raica ga na ivolanikalou.

Eda sa talairawarawa. A vakarota na Turaga vei Tamada Liai me talai iratou lesu na luvena ki Jerusalemi me ratou laki “vakasaqara na ivolatukutuku ka kauta mai ki ke ena lekutu.”¹⁶ A sega ni taroga o Liai; ka sega ni vakataroga na vuna se caka vakacava. Vakakina o Nifai, ka kaya ga, “Au na lako ka kitaka na ka sa vakarota na Turaga.”¹⁷

Eda cakacaka beka ena talairawarawa vakataki Nifai? Se eda sa gole tani ka taroga na ivakaro ni Kalou me vakatiki rau na tukai Nifai, a yaco nodrau lailai ni vakabauta me rau gole tani kina mai vua na Turaga? Na talairawarawa, e cakacakataki ena “savasava ni yalomudou,”¹⁸ sa kerea tiko na Turaga vei keda.

Eda nuitaka na Turaga, o koya a kaya vei Josua, ni vakarau liutaki ira na Isireli ki na vanua yalataki, “Mo

kaukauwa ka . . . qaqā; mo kakua ni rere, se yalolilai; ni sa tiko vata kei iko ko Jiova na nomu Kalou e na veiyasana kecega ko sa lako kina.”¹⁹ Sa vakabauta o Josua na vosa o ya ka vakasalataki ira na tamata, “Ni vakasavasavataki kemuni: ni na kitaka na cakacaka mana eso ko Jiova e na kemuni maliwa e na mataka.”²⁰ A wasea rua na Turaga na wai o Joritani, sa mai oti kina na nodra lako tu na Isireli me 40 na yabaki e na lekutu.

Eda sa tutaka na dina, me vakataka na parofita o Apinatai ena iVola i Momani. Ni sa vesu, ka sa tu e matana na Tui o Noa kei ira na nona bete ca, a vakavulica o Apinatai na Vunau e Tini ka vunautaka vakaukauwa ni Karisito ena “lako sobu mai vei ira na luve ni tamata, ka . . . sereki ira na nona tamata.”²¹ Sa qai vosa, mai vakabauta titobu ni lomana, “Oi kemuni na Kalou, ni ciqoma na yaloqu,”²² sa qai “mate ena bukawaqa” o Apinatai.²³

Eda sa cakava ka vakavouia na noda veiyalayalati ena noda kania na sakaramede ka sokalou e valetabu. Na sakaramede sai koya na usutu ni noda sokalou ena Siga Tabu, na vanua eda sa ciqoma

kina na yalayala me “tiko ga kina kei [keda] na Yalona.”²⁴ Ena cakacakatabu vakalotu o ya eda sa yalataka meda taura na yaca i Jisu Karisito, ka muri Koya, vakaivuatata noda itavi ena cakacaka vakalou oqo me vakataki Koya. Ena valetabu, meda na “kakua ni domona na iyau vakavuravura”²⁵ ka vakila ni tiko na Turaga kei na Nona vakacegu cecere sara. Eda rawa ni raici ira matua na noda qase e liu, noda vuvale, kei na bula tawamudu ena iserau ni Tamada. E sega ni kurabuitaki nona a kaya o Peresitedi Nelson mai Roma: “Na vinaka ena vure mai na valetabu oqo e tawawili rawa na kena levu.”²⁶

E dodonu me tiko na dodonu ena veika kece eda cakava. Meda na tara cake na yaloda ni kila-ka kei na bula vakaivakarau me kakua kina ni da se baci raica tikoga na ka dodonu se na ka e cala. Meda sa taura e yaloda na ivakaro nei Pita, na iApositolo makawa ni Lotu ni a vakarota, “Dou yalomatua, dou vakatawa; sa veilakoyaki voli na nomu-dou meca na tevoru, me vaka na laioni sa tagi, a sa vakasaqara eso me tiloma.”²⁷

Ni da gumatuataka meda viribaiti keda, eda sa na vakataki Jisu Karisito, meda sa Nona tisaipeli dina, ka taqoma-ki sara ga na yaloda mai Vua.

Na nomu ivakadinadina baleti Jisu Karisito sa nomu koro vakabai cecere, na itataqomaki ni yalomu. Na gauna sa tara kina o tukaqu kei ira nona itokani

painia na Heber Fort, era a vakatikora vakayadudua na tolo ni kau me yacova ni ra sa “sema vata kina”²⁸ ka ra sa taqomaki. Sa vakakina na ivakadinadina. Vakayadudua eda na rawata na ivakadinadina mai vua na Yalo Tabu ni dau vosa mai ki yaloda, ka vakavulici keda “e na tikina e loma.”²⁹ Ni da bulataka na kosipeli i Jisu Karisito, ni da ciqoma na Veisorovaki ni iVakabula ka gu ki liu ena vakabauta, sega ni rere, eda sa viribaiti mai na lawaki nei vunimeca. Na noda ivakadinadina sa semati keda ki lomalagi, ka da sa vakalougatataki ena “dina ni veika kecega.”³⁰ Me vaka ga, na koro vakabai cecere, eda sa ovici taqomaki ena liga loloma ni iVakabula.

E vakavulica o parofita Ica, “Ia ko ira yadua sa vakabauta na Kalou, era sa vakanuinui dei ki na dua na vura-vura vinaka cake, io, e dua na tikina ena liga imatau ni Kalou, na inuinui oqo sa rawa ena vakabauta, ka sa dua na ikelekele ki na yalodra na tamata ka vakadeitaki ira me ra tudei sara ka tawayavalati rawa ena cakacaka vinaka kecega, ka sa tuberi ira me ra vakalagilagila kina na Kalou.”³¹

Kemuni na taciqu kei na ganequ lomani, au sa vakalougatataki kemuni mo ni gole yani ena nuidei vua na Turaga kei na Nona kosipeli. Mokoti ira era sa lutu, kei na kaukauwa ni Yalo sa tu vei iko, mo liutaki ira lesu ena loloma ki na koro vakabai cecere

vakayalo e veitaqomaki. Vakasaqara “mo sa vakataki Jisu”³² ena ka kece o cakava, vorata na tevoru kei na veitemaki, meda veivutuni me vaka e veivakasalataki kina na noda parofita lomani, ka mo dina e yalomu, mo tu dodonu ka savasava, mo yalololoma ka dauloloma, ka lomana na Turaga na nomu Kalou ena yalodina ni tisaipeli dina.

Na noda ivakadinadina ni kosipeli i Jisu Karisito, noda itikotiko, noda vuvale, kei na noda lewena tiko na Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai sa rawa me noda dui koro vakabai cecere ni veitaqomaki e wavokiti keda ka viribaiti keda mai na kaukauwa nei koya na tevoru. Au vakadinadinataka vakaidina na veika oqo ena yaca ni noda Turaga ka iVakabula, o Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Vunau kei na Veiyalayalati 1:38.
2. 3 Nifai 17:3.
3. 2 Nifai 28:20.
4. *Lako Mai, Mo Muri Au—Me Baleti Ira na Tamata Yadua kei na Matavuvale: Veiyalayalati Vou 2019*, v.
5. 2 Korinica 5:17.
6. Russell M. Nelson, “iVakatakila ki na Lotu, iVakatakila ki na Noda Bula,” *Liaona*, Me 2018, 96.
7. 1 Nifai 17:45.
8. 2 Nifai 28:21.
9. “Na Bai ni Valu na Kalou,” *Serenilotu*, naba 31.
10. Luke 4:8.
11. Alama 48:10.
12. Alama 48:13.
13. Alama 48:16.
14. Alama 49:28.
15. Alama 26:3.
16. 1 Nifai 3:4.
17. 1 Nifai 3:7.
18. Vunau kei na Veiyalayalati 46:7.
19. Josua 1:9.
20. Josua 3:5.
21. Mosaia 15:1.
22. Mosaia 17:19.
23. Mosaia 17:20.
24. Vunau kei na Veiyalayalati 20:77.
25. Vunau kei na Veiyalayalati 25:10.
26. Russell M. Nelson, ena Tad Walch, “A vakamacalataka tiko o Peresitedi Nelson baleti iApositolo o Pita kei Paula ena Gauna a Vakatabui kina na Valetabu e Roma,” *Deseret News*, Mar. 10, 2019.
27. 1 Pita 5:8.
28. Efeso 2:21.
29. Same 51:6.
30. Moronai 10:5.
31. Ica 12:4.
32. “I’m Trying to Be like Jesus,” *Children’s Songbook*, 78.

MAI VEI ELDER RUSSELL M. NELSON

iTinitini ni Vosa

Ka meda sa vakatabuya na noda bula ka vakatabuya tale ena noda qaravi ira na Luvena na Kalou—e na yasa ruarua ni lati.

Oi kemuni na taci-qu kei na ganequ, ni da sa rorova mai na icavacava ni koniferedi vakairogorogo oqo, au tomani kemuni ena vakavinavinaka vua na Turaga ena Nona veivakauqeti veilaveti kei na veitaqomaki. E sa veidusimaki dina vei keda na itukutuku.

E sega ni lesi vei ira na vosa na ulutaga me ra vosa kina. Era masulaka yadua me ciqomi na ivakatakila yadua ena nodra vakarautaka na nodra itukutuku. Kivei au, sa vakasakiti dina na iulutaga kece oqori kei na nodra veisemati vinaka kece. Ni ko wilika ka vulica, vakasaqara na veika e saga tiko na Turaga me vakavulica vei *iko* mai vei ira na Nona italai.

Sa lagilagi dina na sere. Keitou sa vakavinavinaka dina vei ira kece na daunisere era sa veiwakitaka vata na nodra taledi me ra kauta mai na Yalo ni Turaga ki na soqoni yadua. Ka sa vakalougatataka o Koya na masu kei na ivavakoso ena soqoni yadua. Sa dina sara, ni sa dua na kana magiti vakayalo vei keda kece na koniferedi.

Sa neitou masu kei na vakanuini ni na yaco me dua na idewadewa ni vakabauta na itikotiko ni lewenilotu yadua, ka na tiko kina na Yalo ni Turaga. E dina ni levu tu na veisei e wavoliti keda, e rawa ni yaco me vanua vakalomalagi na itikotiko ni dua na tamata, ka na

rawa ni cokoti vata na loloma, vuli, masu kei na vakabauta. Eda rawa ni tisaipeli dina ni Turaga, ena noda tuta-ka ka tukuni Koya tiko ena veivanua eda lako kina.

Na inaki ni Kalou me noda inaki. E vinakata o Koya me ra *digitaka* na Luvena mera lesu Vua, vakarau tu, vakadonui, vakatabui, vauci, ka yalo-dina tu ki na veiyalayalati e vakayacori ena valetabu.

Sa vakatabui oti tu ena gauna oqo e 162 na valetabu. Na kena era tara tau-mada era tu me ivakananumi ni nodra

vakabauta kei na rai yawa na ivuvu lomani. Na valetabu yadua era tara e ivatuka ni nodra sasaga kei na solibula cecere. Era tu yadua na veivaletabu oqori me iyau talei ni nodra rawa-ka na ivuvu.

E noda itavi tabu meda qarauna. Sai koya oya, era na vakarau vakavoui ka vakavinakataki, ka eso era na vakatikori tale. Ena sagai me maroroi na kedra ituvaki duatani ni veigauna makawa na valetabu yadua ena veivanua e rawa kina, me maroroi na kena rairai veivakauqeti kei na cakacaka vakamatai ni veitabagauna sa oti.

Sa kacivaki oti na matailalai ni Valetabu e St. George Utah. Na ituvatuva ni vakavinakataki ni Valetabu e Salt Lake, Temple Square, kei na Veitabavale ni Valenivolavola ni Lotu ena qai kacivaki ena Vakaraubuka, 19 ni Epereli, 2019.

Na Valetabu e Manti kei Logan ena vakavinakataki ena veiyabaki sa roro tiko mai oqo. Na gauna sa vakarau tu kina na kena ituvatuva ena qai kacivaki yani.

Na cakacaka oqo ena gadrevi me ra na sogo na valetabu yadua oqo. Era na rawa ni marautaka tikoga na lewe ni Lotu na sokalou kei na veiqaravi ena veivaletabu e veivolita. Ni sa vakacavari na cakacaka yadua oqori, ena vakatabui tale na valetabu ni veigauna e liu.

Kemuni na taci-qu kei na ganequ, eda vakatoka me dua na ituvatuva vakavale vakatabui ena Lotu na valetabu. Ni kacivaki yani na ituvatuva me

tara e dua na valetabu *vou*, e sa tiki ni dua na gauna vakairogorogo tabu. Yalovinaka, sara ni vakarorogo vakavinaka ena vakarokoroko. Kevaka au sa kacivaka yani e dua na valetabu ena dua na vanua e mareqeti vei iko, au na kerea mo cuvara na ulumu ka cavuta e dua na masu ni vakavinavinaka e yalomu. Keitou sega ni vinakata na vosa rogolevu me vakatanitaka na ituvaki tabu ni koniferedi kei na valetabu ni Turaga.

Ena siga nikua sa ka ni marau me keitou kacivaka yani na ituvatuva me tara e levu cake na valetabu, me ra tara ena veivanua eso oqo:

Pago Pago, American Samoa; Okinawa City, Okinawa; Neiafu, Tonga; Tooele Valley, Utah; Moses Lake, Washington; San Pedro Sula, Honduras; Antofagasta, Chile; Budapest, Hungary.

Vinaka vakalevu, kemuni na taciq kei na ganequ.

Ni da sa veitalanoataka na noda valetabu vovou kei na kena makawa, ena rawa beka vei keda yadua meda vakaraitaka ena noda ivakarau ni da sa tisaipeli dina ni Turaga o Jisu Karisito. Me na qai rawa beka ni da vakavinakataka na noda bula ena noda vakabauti ka nuitaki Koya. Me noda na Nona kaukauwa mana ni Veisorovaki ena noda veivutuni e veisiga. Ka meda sa vakatabuya na noda bula ka vakatabuya tale ena noda qaravi ira na Luvena na Kalou—e na yasa ruarua ni lati.

Au biuta kei kemuni na noqu loloma kei na veivakalougatataki, ka vakadeitaka vei iko ni vakatakila ena toso tikoga ena, Lotu ni Turaga. E na tomani tiko me yacova “na inaki ni Kalou ena yaco kusarawa, ka kaya o Jiova sa Cecere sa vakayacori na cakacaka.”¹

Au vakalougatataki kemuni kau vakadinadinataka ni bula tiko na Kalou! Sai Jisu na Karisito! Oqo na Nona Lotu. Eda Nona tamata. Ena yacana tabu o Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. *Nodra iVakavuvuli na Peresitedi ni Lotu: Josefa Simici* (2007), 142.

Ripote Vakaiwiliwili, 2018

Me ra kila na lewe ni Lotu, ni ratou sa vakaraitaka na Mataveiliutaki Taumada na ripote vakaiwiliwili oqo me baleta na tubu kei na ituvaki ni Lotu me yacova mai na ika 31 ni Tiseba, 2018.

VEITABA NI LOTU

iTeki	3,383
Tabana ni Kaulotu	407
Tikina	547
Tabanalevu kei na Tabana	30,536

IWILIWILI NI LEWENILOTU

iWiliwili Taucoko ni Lewenilotu	16,313,735
Gone Vakaleweni Vou	102,102
Saumaki Mai era Papitaisotaki	234,332

DAUKAULOTU

Daukaulotu Tudei	65,137
Daukaulotu Veiqaravi ena Lotu	37,963

VALETABU

Valetabu era Vakatabui ena yabaki 2018 (Concepción Chile kei Barranquilla Colombia)	2
Valetabu era Vakatabui Tale ena yabaki 2018 (Houston Texas kei Jordan River Utah)	2
Valetabu era Veiqaravi Tiko ni Cava na Yabaki	161

Na ituvatuva ogo ni veika a sotavi era wasei ena koniferedi raraba sa rawa ni vakayagataki ena vuli yadua, lotu vakamatavuvale, kei na veivakavulici tale eso. Na naba sai koya na imatai ni draunipepa ni vosa o ya.

Neil L. Andersen	(34) E dua na tagane e wedeva tiko na tagane e dina tiko ki na nona veiyalayalati. E dua na marama e sega tu ni vakawati e raica matua tiko na nona veiqaravi.
D.Todd Christofferson	(81) E vakaraitaka e dua na itabagone vei Peresitedi Russell M. Nelson na kadi ni valetabu sa vakarautaki baleti ira nona qase e liu.
Carl B. Cook	(51) E dua na "iLawalawa Veitacini" era veivaqacotaki ka veivukei vakai ira mera saumaki mai Botswana era sa vakalougatataka e vuqa na bula tawawili rawa mai na veiqaravi ni kaulotu. Era soqoni vata mai na kuoramu ni matabete ka vakalougatataka na cauravou o Carl B. Cook.
Quentin L. Cook	(76) Na veisureti nei Peresitedi Gordon B. Hinckley a vukei tamai Elder O. Vincent Haleck me papitaiso.
Becky Craven	(9) A kudruvaka e dua na tamata ivakadinadina ni o idinia ni sitimanivanua a sega ni vagolea na nona sitima ni vanua ni bera ni coqa na motoka a tao tu e gaunisala.
Sharon Eubank	(73) Sa sega ni waqa rawa na cina ni bogi ena Valetabu e Salt Lake. Na tatadra nei Sharon Eubank a vakavuna me gadreva me tubu na nona vakabauta.
Gerrit W. Gong	(97) Ena nona lomana e dua a butako ena sitoa, sa tekivu vua e dua na itokani nei Gerrit W. Gong me kilai Jisu Karisito vakavinaka kei na Nona Veisorovaki.
Brook P. Hales	(11) E rau sa vulica na luvei Brook P. Hales tagane ni Kalou, sa dau sauma mai na masu, e kila na icavacava mai na ivakatekivu. "Ogo talega ena yali yani" sa mai itoko ni nona yalodina e dua na marama ni sa ciqoma na nona sa mataboko tiko.
Mathias Held	(31) Rau a mai lewena o Mathias kei Irene na Lotu ni sa yaco vua me kila na dina ena nona vuli kei na Yalo.
David P. Homer	(41) Ni pasidia tiko ena dua na waqavuka lailai, sa vulica kina o David P. Homer na bibi ni rogoca na domo donu. A vulica o David P. Homer kei watina ni isau ni masu e rawa ni dau yaco mai vakamalua. A vosota ki na ivakataotioti na taci David P. Homer ena loma ni veika dredre.
Kyle S. McKay	(105) E dua na marama e saga tiko me dro mai na vakacaca ni waigaga kei koya na marama a mate ena vakacalaka o luvena tagane rau sa vakacegui ka tokoni mai vei koya na Dauniveivuetai Cecere.
Russell M. Nelson	(67) E dua na tina kei rau na luvena yalewa e ratou veisisivi ena qito kei na qito vidio me ratou malele mai na tagane era tiko ena nodratou vuvale. (88) E rau veivosakitaka o Russell M. Nelson kei na luvena yalewa o Wendy "na veika e bibi duadua" ena gauna ni nodrau "veivakamocetaki o tama kei luvena yalewa." E vukei ira na tamata e dua na ovisa me ra dro rawa mai na kama ni veikau ka vakataroga e lomana, "Evei na noqu vuvale?" E dua na itokani nei Russell M. Nelson a cata me veisau me rawata kina na veivakalougatataki ni kosipeli.
Dallin H. Oaks	(60) Era sarava tiko na gonevuli ena koliji e dua na koli ni yaqa voleka yani vua na manivusi ka sega ni taroga, "Na cava e rawa ni yaco eke?" Na nodrau vodo basi siga lima bogi lima e dua na veiwatini mai Colombia me rau laki vakamau ena valetabu a veisautaka na nodrau nanuma baleta na vakamau e valetabu kei na kosipeli.
Dale G. Renlund	(70) Na "imatai ni masu bibi" a vukea e dua na lewenilotu luluqa me vakila e valenilotu ni "ogo na Noqu vale."
Ulisses Soares	(6) Sa vakatikora e dua na tina sega ni vakawati na veivakalougatataki ni kosipeli ki na yalodra na luvena.
Gary E. Stevenson	(47) Me vaka ni bete e koronivuli torocake, sa cata e dua ena laki iApositolo mai muri me raica e dua na iyaloalo tawakilikili, ka vakayaloqagataka kina e dua na itokani.
Juan Pablo Villar	(95) Ni oti e dua na siga ni kaulotu tiko kei tacina daukaulotu, sa lomai Juan Pablo Villar sara me sa papitaiso ka laki kaulotu.
Takashi Wada	(38) A lewena o tinai Takashi Wada na Lotu ni oti nona tara na Turaga na yalona mai na nona caka vinaka e dua na cauravou.
W. Christopher Waddell	(19) Vinaka vakalevu na sasaga ni veiqaravi mai na vuvale kei na itokani, sa mai ciqoma tale kina na kosipeli o taci W. Christopher Waddell ni bera nona mai takali.

Elder Rubén V. Alliaud

Vakaitutu Raraba ni Vitusagavulu

Ni se yabaki 14 tiko o Rubén Alliaud a biuta mai na nodratou itikotiko mai Argentina me laki tiko vata kei nona momo me dua na yabaki e Amerika. Na tamana, o Rubén Reynaldo Alliaud, sa mate oti ka sa tekivu me yaco vei Rubén na “yalo veisaqasaqa.”

Sa lomaleqa sara na tinana, o Maria, ka sa vakauti Ruben ki Houston, Texas, me laki tiko vata kei tacina, o Manuel Buston, kei na nona vuvale. Sa qai kerea e dua na ka o Maria ki na vuvale nei ganena: “Kakua ni wasea na nomudou vakabauta ni Yalododonu Edaidai vei luevu.”

Ia, na yalo ni kosipeli, a qai vosa vei cauravou sa bula dredre tiko. A raica o koya na sala a vakaduavatataka kina na Lotu na vuvale nei Buston ena masumasu kei na veiqaravi, ia sa sega ni cakava rawa e dua na ka ni sa raica e levu na iVola i Momani ena tavata ni nona rumu.

A loma tarotaro, ka taura mai e dua na ilavelave ka raica na yalayala nei Moronai ni rawa ni kila ena masumasu ni sa dina na iVola i Momani.

“A tarai au na yalayala o ya,” a kaya na Vakaitutu Raraba ni Vitusagavulu kacivi vou. “Au sa vinakata meu wilika na ivola.”

A taura ki yalona na yalayala nei Moronai, ciqoma na kena veivakadeitaki, ka kaya vei nona Momo a kurabui kina ni sa vinakata me papitaiso. Sa qai vakauti Rubén sara o Momo Manuel ki Argentina me kerea na veivakadonui nei tinana. Sa qai mani papitaiso sara. Tekivu mai na gauna o ya, sa yaco na kosipeli vakalesuimai me iyaqa ni bula nei Alliaud.

A sucu o Rubén Vicente Alliaud enai ka 8 ni Januери, 1966, mai Buenos Aires. A vakamau kei Fabiana Bennett Lamas ena Valetabu e Buenos Aires Argentina enai ka 17 ni Tiseba, 1992. E ono na luvudrau.

A rawata o Elder Alliaud na nona diqiri ni lawa mai na Univesiti ni Belgrano, mai Buenos Aires, ka marautaka e vica vata na cakacaka vakalawa, ka nona ilesilesi na lawa ni cakacala. Vakatekivu mai na 1998 a cakacaka vaka-manidia taukei kei Alliaud & Asociados.

Sa veiqaravi oti vaka-Vitusagavulu ni iWasewase, peresitedi ni Tabana ni Kaulotu e Argentina Córdoba, peresitedi ni iteki, lewe ni matabose e cake, bisopi, peresitedi ni kuoramu ni italatala qase, ka daukaulotu ena Tabana ni Kaulotu e Uruguay Montevideo. Ena gauna a kacivi kina, a veiqaravi tiko vaka-qasenivuli ni inisitute, imatai ni daunivakasala ena mataveiliutaki ni Koronivuli ni Kaulotu e Argentina, ka dai-rekita ni veika raraba. ■

Elder Jorge M. Alvarado

Vakaitutu Raraba ni Vitusagavulu

Rau a lewena na Lotu o Miguel kei Iris Alvarado mai Puerto Rico ena 1977 ni se qai yabaki ono tiko kina o luvudrau tagane o Jorge. A papitaiso na cauravou o Jorge ni oti e rua na yabaki ka sega vakadua ni bau calata na veisoqoni ni Siga ni Vakacecegu.

“Ia na noqu saumaki vakai au a qai yaco niu sa yabaki 16,” a kaya na Vakaitutu Raraba ni Vitusagavulu kacivi vou.

Ena koronivuli torocake, a tekivu me peresitedi ni nona kalasi ni semineri ena nona taoni mai Ponce. Era a vulica tiko na kalasi na iVola i Momani ena yabaki o ya. Na nona ilesilesi vou a veivakauqeti me vakadikeva na yalona.

“Au a tarogi au kina, ‘Au sa kila dina beka ni sa dina na iVola i Momani?’ Meu peresitedi vakacava ni noqu kalasi ni semineri keu sega tu mada ga ni kila ni dina na ivola oqo?”

A tomika cake na nona iVola i Momani ka tekivu ena imatai ni gauna me wilika ena yalona dina.

“Au a tekiduru ka masu, kau sa kila kina e kea ni sa dina sara,” a kaya.

Sa mai yaco tiko na iVola i Momani me veivakauqeti sava-sava ki na bula nei Elder Alvarado.

Ni kaulotu tudei tiko ena Tabana ni Kaulotu e Florida Tampa, a wasea na iVola i Momani kivei ira kece a vakavulica. E muri, a vulica na ivola oqo vata kei watina kei iratou na luvudrau. Ni peresitedi tiko ena Tabana ni Kaulotu e Puerto Rico San Juan, a bolei ira nona daukaulotu mera taleitaka ka wasea yani na iVola i Momani.

Ia oqo, ni sa mai Vakaitutu Raraba ni Vitusagavulu, sa dau guta tikoga o Elder Alvarado me sureti ira na tamata mera raica na dina e veisautaka na bula mai na iVola i Momani.

A sucu o Jorge Miguel Alvarado Pazo enai ka 21 ni Noveba, 1970. Enai ka 19 ni Tiseba, 1992, a vakamau kei Cari Lu Rios ena Valetabu e Washington D.C.

Ni oti nona vuli veiliutaki ni bisinisi ena Univesiti ni Puerto Rico, a laki cakacaka ena vica na veiliutaki ni bisinisi mai Puerto Rico vakakina ena vanua o Amerika. Dua na gauna lekaleka sa oti, a cakacaka ena itikotiko liu ni Lotu mai Salt Lake City me manidia raraba ni Veiqaravi ni Bula-Rawati Koya.

Sa veiqaravi oti o Elder Alvarado vaka Vitusagavulu ni iWasewase, peresitedi ni iteki, lewe ni matabose e cake, peresitedi ni tabana, ka iliuliu ni kaulotu ena tabanalevu. ■

Elder Hans T. Boom

Vakaitutu Raraba ni Vitusagavulu

Ena gauna se yabaki walu tiko kina o Elder Hans T. Boom, ratou a toki vakavuvale mai Amsterdam ki na siti o Breda, e toka ena ceva kei Netherlands. Na tamana, e kai Dutch a tubu cake mai Indonesia ka a saumaki ki na Lotu, ka nanu-ma o koya me sa biubiu mai na nona vuvale mai na siti levu ka lesu ki na vanua ni nodra qase e liu.

Na nodratou mai tiko ena tabana lailai oya o Elder Boom kei nona vuvale sa yaco me yavu vuli me baleta na vei qaravi ena Lotu—na vei qaravi sa solia kece kina na gauna taucoko ni nona bula ka na tomana tikoga me solia yani ena nona veikacivi vou oqo vaka—Vakaitutu Raraba ni Vitusagavulu.

“Na veika kece baleti au kei na veika kece au taukena sa nona ga na Turaga kei na veimadigi sa solia mai o Koya meu vulica ka tubu kina,” e kaya o koya.

A sucu enai ka 13 ni Julai, 1963, mai Amsterdam kivei Hans kei Ankie Boom, o Hans Theodorus Boom e a ikarua ni qase ni va na gone luvedrau na Boom. Rau a vakatavulica na kosipeli e vale na nona itubutubu ka vakayaloqataki iratou na luvedrau me ratou cakacaka vakaukauwa.

Ni sa yabaki 18, a lako ki kaulotu o Elder Boom ena Tabana ni Kaulotu e England London East. Ni oti e vica na vula ni sa cava nona kaulotu, a sotava na yalewa me na watina, o Ariena Johanna “Marjan” Broekzitter, ena dua na koniferedi ni Lotu ni itabagone qase cake. Rau a vakamau na vei watini enai ka 27 ni Julai, 1984, mai Rhooen, Netherlands, ka rau a vauci ni oti e tolu na siga ena Valetabu e Lodoni Igiladi. E tolu na luvedrau tagane.

A cakacaka vunivola o Elder Boom vei qasenivuli liu ni Markenhage College ka dauniveivakacurumi ena Franchise Development Benelux. Ena gauna a kacivi kina me Vakaitutu Raraba, a cakacaka tiko vaka-manidia ni veivoli ena MacLean Agencies.

Sa vei qaravi oti o Elder Boom vaka-Vitusagavulu ni iWasewase, daunivakasala ena mataveiliutaki ni iteki, peresitedi ni Cauravou ni iteki, peresitedi ni tabana, ka daunivakasala ena mataveiliutaki ni tabana. Ena gauna a kacivi kina, a vei qaravi tiko vaka-qasenivuli ni inisite ka cakacaka ena Valetabu e Hague Netherlands. ■

Elder L. Todd Budge

Vakaitutu Raraba ni Vitusagavulu

Ni se cauravou lailai kina o Todd Budge, rau a vakavulici koya na nona itubutubu na sala me vakasaqara kina na loma ni Turaga. Ena nona bula taucoko, sa dau saga me taurivaka na ivakarau o ya ki na nona vakatulewa kece.

Ni oti e vica na yabaki, ni rau sa vakarautaka na vei watini e dua na vale kei na lima na luvedrau, a vakila na veivakauqeti vakayalo me biuta na nona cakacaka ena baqe kei na veika vakailavo. Na veisau ena gadrevi kina na solibula cecere me laki vakayavutaki kina ena dua na cakacaka vou.

Ni oti e vuqa na sasaga kei na vakavakarau me veisau cakacaka, a sotava kina o Elder Budge e dua sa buta vinaka tu me soli ivakasala vua. A vakatura na tamata o ya me tiko ga o Elder Budge ena nona cakacaka ena baqe, ka kaya vua ni na vuqa na nona madigi me vakasala ka vukei ira na tamata. “Eda gadrevi ira na tamata era caka dodonu ena bisinisi,” a kaya vua na tamata o ya.

A raica o Elder Budge na veivosaki o ya me sa loloma vei vueti malumu ni Turaga. “Au vakabauta ni vinakata o Koya me kila na vanua a tiko kina na yaloqu,” a kaya. “Na gauna sa kila kina na Turaga na yaloqu, a sega ni gadreva o koya na solibula, kau sa nuitaka ni na rawa me vakayagataki au ena Nona inaki ka sega ni gadrevi meu veisau cakacaka.”

Na nona cakacaka a sega ni vakatara me veivakauqeti ni ka vinaka ena vuravura ni bisinisi, ena kena dolavi mada ga na katuba me wasei na kosipeli e Japani.

A sucu o Lawrence Todd Budge enai ka 29 ni Tiseba, 1959, mai Pittsburg, California, Amerika kivei Lowell Jensen kei Deanna Price Budge. A sotavi Lori Capener ena nodrau itekivu ni yabaki e Brigham Young University. Ni oti e walu na vula nona kaulotu oti mai na Tabana ni Kaulotu e Japan Fukuoka, rau a vakamau ena Valetabu e Logan Utah. E ono na luvedrau.

Ni oti nona qeretueti mai BYU ena 1984 ena diqiri ni bejala ena veika vakailavo, a laki cakacaka o Elder Budge ki na Bain & Company Japan; Citibank, N.A.; kei na GE Capital. A yaco me peresitedi ka vakaillesilesi liu ena Tokyo Star Bank Limited ena 2003, ka jeameni ni matabose ni baqe mai na 2008 ki na 2011.

Sa vei qaravi oti o Elder Budge vaka-Vitusagavulu ni iWasewase, peresitedi ni Tabana ni Kaulotu e Japani, peresitedi ni iteki, bisopi, peresitedi ni kuoramu ni italatala qase, ka peresitedi ni Cauravou ena tabanalevu. ■

Elder Ricardo P. Giménez

Vakaitutu Raraba ni Vitusagavulu

Era na dau nanuma tikoga na lewe ni Lotu mai Antofagasta, Chile, na koniferedi raraba ni Epereli 2019 ena kena a kaci-vaki kina na nodra valetabu vata kei na veikacivi ni dua na luvedra, o Elder Ricardo P. Giménez, me Vakaitutu Raraba ni Vitusagavulu.

Ni vakasamataka tiko na ilesilesi ni nona veikacivi vou, sa kunea o Elder Giménez na vakabauta kei na yaloqaqa ena qaqanivosa “Vei koya sa kaciva na Turaga, sa vakadeitaka na Turaga” (Thomas S. Monson, “Duty Calls,” *Ensign*, May 1996, 44).

“Au sa vakavulica vakavuqa na qaqanivosa o ya ena veigauna sa oti, ia oqo au sa saga meu na bulataka vakai au,” a kaya. “Sa kacivi iko na Tamada Vakalomalagi. E kilai iko o Koya. O koya gona mo lako ka cakava na ka e vinakata o Koya, ka na vinaka na veika kece.”

A sucu o Ricardo Patricio Giménez Salazar enai ka 28 ni Noveba, 1971, e ulumatua ni rua na gone a sucu vei Ricardo Benjamín Giménez Gimeno kei Myrto Lucisca Amalia Salazar Signorini. A lewena na Lotu ni se yabaki 11 ka toki vata kei tinana kei ganena ki Santiago, Chile, ni rau sere oti na nona itubutubu.

Ena 1995, a sotavi Catherine Ivonne Carrazana Zúñiga mai Santiago ni tekivu gole tiko mai ki na tabanalevu nei Ricardo ka tiko ena gauna o ya o Catherine ena vale nei nona momo. Rau a vauci ena Valetabu e Santiago Chile Temple enai ka 12 ni Sepiteba, 1997, ka rau sa itubutubu ni rua na gone.

A taura o Elder Giménez na nona diqiri ena akaude kei na dikevi fika ena Univesiti ni Santiago ena 1997 kei na koro i cecere ni liutaki ni bisinisi ena Univesiti ni Chile ena 2003. A tekivuna na nona cakacaka ena kabani ni keli vatu talei, ka tomana sara ena tekinolaji ni itukutuku me laki kena dairekita ni veika vakailavo ena Computer Sciences Corporation mai Latin America. A lesu tale ki na keli vatu talei ena 2012, tekivu e Sierra Gorda Mining ka toso sara ki Robinson Nevada Mining Company.

Ena gauna a kacivi kina, a vei qaravi tiko o Elder Giménez vaka-daunivakasala ena dua na mataveiliutaki ni iteki. A vei qaravi talega vaka-Vitusagavulu ni iWasewase ena iWasewase South America South, peresitedi ni iteki, lewe ni matabose e cake, bisopi, daunivakasala ena matabisopi vakakina ena mataveiliutaki ni Cauravou, ka daukaulotu tudei ena Tabana ni Kaulotu e Chile Concepción. ■

Elder Peter M. Johnson

Vakaitutu Raraba ni Vitusagavulu

Ni oti nona ciqoma o Peter M. Johnson, na luvena e dua na supavaisa ni iyauqaqa ka draiva ni tekisi, na sikolasivi me laki qito basketball ena Brigham Young University–Hawaii, sa mai tu oqo e mata ni qasenivuli ni inisitute.

“Mo sa na lewena ga oqo na Lotu, se o na wawa tale vakalailai,” a vakatusa o qasenivuli.

A dina sara o qasenivuli. Ni oti toka e dua na yabaki, a “lolo ka masumasu o Pita ka ciqoma na kena isau.” E a papi-taiso ena 16 ni Okosita, 1986.

O Peter Matthew Johnson, e a ikava ni lima na gone, a sucu kivei McKinley Johnson kei Geneva Paris Long enai ka 29 ni Noveba, 1966, e Queens, New York, Amerika.

Rau a sere na nona itubutubu ni se qai yabaki 11 tiko kina, ka a gole o tinana ki Hawaii. Ni oti e dua na yabaki, a lewena o Peter na Matanitu Vaka-Islam ka yaco me Musulimi. Na vakaisoqosoqo vakaoqo a vakarautaka na veidusimaki kei na veitokoni me vakarautaki koya me ciqoma na kosipeli i Jisu Karisito.

Ni sa yabaki 15, a laki vakaitikotiko ki Hawaii o Peter vei tinana. E kea, a kila kina na qito—vakabibi na basketball—ka tekivu me sa mua yani ki na sala ni vuli ena univesiti, lewena na Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai, laki kaulotu ena Tabana ni Kaulotu e Alabama Birmingham, ka vakamau e valetabu vata kei Stephanie Lyn Chadwick ena 1990. Rau a sota na vei watini oqo ni rau qito basketball tiko ena Southern Utah University, ka sa va na luvedrau.

“Au tu oqo meu qarava na Turaga,” a kaya o Elder Johnson baleta na nona veikacivi ni Vitusagavulu. “Seu kawatamata cava se itovo cava se vanua cava au lako mai kina, sa noqu ilesilesi ga meu qarava na Turaga ena yaloqu, vakasama, kei na kaukauwa taucoko ka matataka na Turaga kivei ira na Nona tamata. Sa lomani keda kece na iVakabula. Eda sa luvena tagane kei na yalewa na Kalou.”

A taura o Elder Johnson na nona diqiri ni bejala kei na koro i cecere ena akaude mai na Southern Utah University kei na PhD ena akaude mai na Arizona State University. A cakacaka oti o koya vaka-parofesa veitokani e BYU–Hawaii, ivukevuke ni parofesa ena Brigham Young University, ka parofesa veitokani ena University ni Alabama. Sa vei qaravi oti vaka-Vitusagavulu ni iWasewase, peresitedi ni iteki, vunivola ni ilavo ena iteki, ka iliuli ni kaulotu ena tabanalevu. ■

Elder John A. McCune

Vakaitutu Raraba ni Vitusagavulu

Ni se qai tekivu cakacaka vakabisinisi, a veivosaki o Elder John A. McCune kei nona boso ena gauna sa kilai totolo kina ni o nona boso e sega soti ni kila na veika e baleta na Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai. A tarogi Elder McCune o nona boso na vuna era sega kina ni danisi se kana bisikete kamica o ira na Yalododonu Edaidai.

“O au au dau kana bisikete kamica,” a kaya o Elder McCune vei nona boso ena matadredredre, ka masia na ketena. “Au vakabauta ni ko nanumi keimami cala tiko kei na dua tale.”

Ni rau sa veivosaki, a vakamatatataka o Elder McCune na vakasama cala baleta na Lotu. Sa laki mua na nodrau veivosaki ki na veika tale eso baleta na kosipeli i Jisu Karisito ka vakadeitaki vei Elder McCune na bibi ni tu vakarau me dau wasei na kosipeli.

“Eda sa tisaipeli ni iVakabula o Jisu Karisito, ena vanua cava ga eda tu kina, ena ituvaki cava ga, kei na madigi kece,” e kaya o Elder McCune. “Sa tu na noda itavi kei na cakacaka, ia era sa veitokoni ki na noda vuvala ka biuti keda ki na madigi meda wasea na kosipeli. Sai koya o ya na noda ilesilesi taumada vaka tisaipeli i Jisu Karisito.”

A sucu o John Allen McCune mai Santa Cruz, California, Amerika, enai ka 20 ni June, 1963, kivei Clifford kei Joan Schulthies McCune. A susu cake taumada mai Nyssa, Oregon, Amerika.

Ni oti nona kaulotu tudei mai Fukuoka, Japani, a vakamau o Elder McCune vata kei Debbra Ellen Kingsbury ena Valetabu e Salt Lake ena 1984. Erau nodratou itubutubu e va na gone ka ratou vakaitikotiko mai Midway, Utah, Amerika.

A taura o Elder McCune na nona diqiri ni bejala ni sainisi ena veika vakailavo mai Brigham Young University ka qai taura e muri na nona koroi cecere ni veiliutaki ena bisinisi ena veika vakailavo mai na University of California, Los Angeles (UCLA). A cakacaka vaka-ivukevuke liu ni peresitedi ka manidia dairekita ni Capital Investment Advisors mai na 1997 ki na 2012. E muri a qai laki peresitedi ni Tabana ni Kaulotu e Utah ni bera ni dauveivakarauteki ni cau ni isolisoli taumada kei na LDS Philanthropies.

A veiqaravi tiko o Elder McCune vaka-Vitusagavulu ni iWasewase ena gauna a kacivi kina. A veiqaravi talega vakaperesitedi ni iteki, bisopi, daunivakasala ena matabisopi kei na mataveiliutaki ni tabana, ka peresitedi ni kuoramu ni italatala qase. ■

Elder James R. Rasband

Vakaitutu Raraba ni Vitusagavulu

Ena gauna a kacivi kina o Elder James R. Rasband ki na mataveiliutaki ni iteki ena vica na yabaki sa oti, a vakila ni sega tu ni vakarau. “E rairai cala beka oqo,” a vakasamataka ko koya.

A vakila talega vakaoqo ena gauna ni se yabaki 19 kina ena nona curu ki na Koronivuli ni Kaulotu e Provo me vakarau laki kaulotu tudei ki Seoul, South Korea. “Au na cakava rawa beka vakacava oqo?” a taroga lo.

Ena gauna ruarua oqo, a tautauvata ga na kena isau: “Tiko ga kina. Ena yaco mai na reki.” Se, ena vosa nei tinana, “Na savasava ni Turaga sa mai vei ira na tamata uasivi. Cakava ga nomu cakacaka.”

E vakila vakalailai o Elder Rasband na ituvaki o ya ni se mua yani ki na nona veikacivi vou ni Vakaitutu Raraba ni Vitusagavulu, ia sa kila tu na kena isau: “Sa gadreva na Tamada Vakalomalagi meda sa cakacaka ga yani ka wasea na itukutuku veivakabulai rekitaki ni Luvena kei na solibula veisorovaki ni Luvena.”

A sucu o James Richard Rasband mai Seattle, Washington, Amerika, kivei James E. kei Ester Rasband enai ka 20 ni Maji, 1963. A tubu cake mai Pebble Beach, California, Amerika, ena dua na itikotiko e voleka ni 200 na yatu mai baravi.

Rau a sota o Elder Rasband kei Mary Diane Williams ena imatai ni nodrau yabaki ena Brigham Young University. Rau a veivolavolai tiko ena gauna a vuli tiko kina o Rasband me lima na vula mai Isireli vakakina ena gauna taucoko ni nona kaulotu tiko ena Tabana ni Kaulotu e Korea Seoul. Erau a vakamau ena Valetabu e Los Angeles California enai ka 11 ni Okosita, 1984. Erau nodra itubutubu e lewe va na gone.

Ni sa lesu mai ena kaulotu, a vakacavara na nona koroi ni bejala ni vosa Vakavalagi kei na vuli me baleta na Vualiku e Loma e BYU ena 1986 a qai rawata kina na nona koroi ni vuku mai na Harvard Law School ena 1989. Ni oti nona cakacaka tiko vakalawa me lima na yabaki e Seattle, a lesu tale ki BYU ena 1995 me lewena na isoqosoqo ni J. Reuben Clark Law School. A veiqaravi vakailiuli ena koronivuli ni lawa mai na 2009 ki na 2016, ena gauna me sa peresitedi ivukevuke kina vakavuli e BYU.

Sa veiqaravi oti o Elder Rasband vaka-Vitusagavulu ni iWasewase, peresitedi ni iteki, daunivakasala ena mataveiliutaki ni iteki, lewe ni matabose e cake, bisopi, ka peresitedi ni Cauravou ena tabanalevu. ■

Elder Benjamin M. Z. Tai

Vitusagavulu Vakaitutu Raraba

Na tubui Elder Benjamin M. Z. Tai tagane a vesu, bala i vale-niveivesu ka vakamatei mai na mataivalu ni Japani era tu e Hong Kong ena iKarua ni Valu Levu.

Ni oti e vicasagavulu na yabaki, qai sotava o Elder Tai na yalewa a qai watina, o Naomi Toma, mai Japani, ni veiqaravi tiko vaka peresitedi ni kuoramu ni talatala qase ena tabana-levu ni gonevuli e Brigham Young University. E veiqaravi tiko vakaperesitedi ni Soqosoqo ni Veivukei o Naomi.

Ena gauna e tukuna kina o Benjamin vei tamana, Vakaitutu Raraba emeritesi Elder Kwok Yuen Tai, ni sa gadiva ka namaka tiko me vakamautaki Naomi, e sega ni vakaraitaka e dua na cudru o tamana. E rau lako mai ki Hong Kong, o Rikuo kei Fumika Toma, na itubutubu nei Naomi, me rau mai sikovi rau na itubutubu nei Benjamin. Erau vakaraitaka na nona itubutubu ni kosipeli i Jisu Karisito sa vakatara me rau rawa ni vakamau. Erau a vakamau ena Valetabu mai Salt Lake ena ika 23 ni Tiseba, 1995 na lewe rua. Erau nodratou itubutubu e ono na gone.

“E duidui na itovo ni bula keirau lako mai kina, ia e tiko na isema tautauvata ni vakabauta kei na soli bula,” e kaya o Elder Tai. E kila o Elder Tai ni isema ogo ni vakabauta kei na solibula ena semati koya kei ira na Yalododonu Edaidai e vuravura taucoko.

E sucu o Benjamin Ming Zhe Tai ena 20 ni Me, 1972, mai Hong Kong kivei Kwok Yuen kei Hui Hua Tai. Na cakacaka nei tamana e kauti iratou ki na veiyasai vuravura ni bera ni ratou qai mai tiko vakadua e Ceva kei Kalifonia, Amerika, ena vanua qai mai tiko kina ena nona yabaki vakacauravou. Ena nodratou vale, erau vakaliliga toka e dua na ivola vivi ka volai tu vaka Jaina: “O au kei na noqu vale keitou na qaravi Jiova” (Josua 24:15). Oqori na nodratou ibole na matavuvale na Tai.

Ni sa veiqaravi oti ena Tabana ni Kaulotu e Melbourne Australia, e rawata na nona koroi ena veika bula mai BYU ena 1996 kei na koroi ni master ena liutaki bisinisi mai na University e Kalifonia, Los Angeles (UCLA), ena 2003. Sa cakacaka e Japani kei Hong Kong ena baqe ni vakatubuilavo kei na tabana ni veivakatorocaketaki ni veivakavaletaki.

Sa veiqaravi oti vaka Vitusagavulu ni Wasewase o Elder Tai, peresitedi ni tabana, daunivakasala ena mataveiliutaki ni tabana, vunivola liu ni tikina, peresitedi ni kuoramu ni talatala qase, peresitedi ni tabana, ka qasenivuli ni Wilivola ni Sigatabu. ■

Elder William R. Walker

Vitusagavulu, Vakaitutu Raraba

Na vulici kei na kilai ni itovo vakaitaukei ena veivanua vovou sa tiki ni nona bula ka dua na ka taleitaki nei Elder Alan R. Walker, ka na veivuke ena nona veiqaravi ena veikacivi me Vakaitutu Raraba ena Vitusagavulu.

E sucu mai Buenos Aires, Argentina, ki vei Victor Adrian Walker kei Cristina Ofelia Sparrow Walker ena 2 ni Janueri 2, 1971, a susu cake mai ena veitikina duidui ni Ceva kei na Vualiku kei Amerika.

E tiko e Argentina ena matai ni vica na yabaki ni nona bula, ni se bera ni toki kei na nona vuvale ki Boston, Massachussetts, Amerika, ka qai lako ki Mexico City, Mexico, baleta na cakacaka nei tamana.

“Na vulici ni vosa vaka Valagi sa dua na veivakalougata-taki vakasakiti,” e kaya o koya. Na nona tubu cake ena kosipeli sa vukei koya me tauyavutaka na nona ivakadinadina ka vakavakarau ena yabaki ni bula gone me daukaulotu. Ni vuli tiko e Brigham Young University me rauta e dua na yabaki, sa daukaulotu o Elder Walker ena Tabana ni Kaulotu e Tennessee Nashville.

Me veivuke ena nona bula cake mai o tamana ena dua na vakacalaka levu, e vakadaroya o Elder Walker na nona ituva-tuva me lesu ki vuli ni oti nona kaulotu ka lesu ki Argentina. Oqori na vanua a qai sotavi Ines Marcela Sulé ena danisi ni inisitute. Ni oti e walu na vula, ena 12 ni Okosita, 1993, erau vakamau ena Valetabu e Buenos Aires Argentina. Ena siga ka tarava, erau toki yani na veiwa-tini vou ki Provo, Utah, Amerika, ka qai vakacavara kina o Elder Walker na nona koroi ena economics ena 1996.

E cakacaka o Elder Walker me tolu na yabaki ena baqe na Citibank, ono na yabaki vakadaunifika ni Lotu ena Wasewase ni Ceva kei Amerika, ka 11 na yabaki ena Wasewase e Mexico, wale tikoga ogo vaka dairekita ena iyauqaqa ena Wasewase ena Ceva kei Amerika. Ena 2010, e kacivi kina o Elder Walker me vakatulewa ena Tabana ni Kaulotu na Mexico Monterrey East.

Erau taleitaka na veiwa-tini na Walker, kei na luvedrau yalewa na veiqaravi vei ira na tani, veilakoyaki, kei na kena kilai na tamata kei na vanua vovou.

Ni se bera ni kacivi me Vakaitutu Raraba ena Vitusagavulu, e veiqaravi tu o Elder Walker ena veikacivi duidui eso ni Lotu, oka kina vaka Vitusagavulu ni Wasewase, daunivakasala ena mataveiliutaki ni iteki, lewe ni matabose e cake ni iteki, bisopi, daunivakasala ena matabisopi, ka liuliu ni kaulotu ena tabana levu. ■

Mark L. Pace

Peresitedi Raraba ni Matawilivola ni Siga Tabu

Ena veivakatarogi sa tuvai tu me dua na veikacivi me veiqaravi vaka- Peresitedi Raraba vou ni Matawilivola ni Siga Tabu, a masu me solibula o Brother Mark L. Pace.

“Tamaqu Vakalomalagi, na cava ga ko ni solia vei au meu cakava, au na marau meu vakayacora,” a masulaka. “Mo ni kila niu sa soli au taucoko.”

E kaya o Brother Pace ni nona gagadre bibi ena nona veikacivi vou o ya me veivakalougatataki, veitokoni, ka vakayaloqataki ira na lewe ni Lotu. “Keitou vinakata me keitou solia na veika kece sa tu vei keitou,” a kaya o koya baleta na Mataveiliutaki Raraba vou ni Matawilivola ni Siga Tabu.

A sucu o Mark Leonard Pace enai 1 ni Janueri, 1957, mai Buenos Aires, Argentina, kivei Lorin Nelson kei Marylynn Haymore Pace. Ena gauna a dabe vakatulewa tiko kina o tamai Brother Pace ena Tabana ni Kaulotu e Argentina.

A sotava o Brother Pace o koya me na watina, o Anne Marie Langeland, ni rau se kalasi vata tiko ena ikarua ni itagede e Salt Lake City, Utah, Amerika. E muri, ni rau dui vuli ena koronivuli torocake duidui ena siti, rau a sota tale ena dua na itaviqaravi cokovata ni semineri. Rau a qai veivolavolai tiko ena vica na yabaki veitaravi ka tomani nona matavuvale o Anne ki Norway, ka laki dabe vakatulewa o tamana ena Tabana ni Kaulotu Norway Oslo, ena gauna a kaulotu tiko kina o Brother Pace ena Tabana ni Kaulotu e Spain Madrid. Rau a vakamau ena Valetabu e Salt Lake ena i ka 21 ni Noveba, 1978, ka rau itubutubu ni vitu na gone.

A qeretueti o Brother Pace ena koro ni bejala ena bula vakailavo raraba mai na Univesiti e Utah ena 1980 kei na koro cecere ni liutaki ni bisinisi mai na Harvard Business School ena 1982. Ni oti nona cakacaka vakalekaleka ena Price Waterhouse e New York City, a laki cakacaka ena Boyer Company e Salt Lake City, ka cakacaka ena vakatorocaketaki vakabisinisi na volitaki iyauqaqa mai na 1984 ki na 2012. Ni oti e tolu na yabaki ena vakailesilesi ni peresitedi ni Kaulotu e Spain Barcelona, a laki cakacaka ki na Gardner Company ena 2015, ena vakatorocaketaki ni iyauqaqa.

Ena gauna ni nona veikacivi vou, a veiqaravi tiko o Brother Pace vaka-Vitusagavulu ni iWasewase. Na nona veikacivi vaka-Lotu taumada e oka kina na daunivakasala ena mataveiliutaki ni iteki, lewe ni matabose e cake, bisopi, daunivakasala ena matabisopi, peresitedi ni kuoramu ni italatala qase, peresitedi ni cauravou ena tabanalevu, ka iLiuli ni Sikauti. ■

Milton Camargo

Matai ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Raraba ni Matawilivola ni Sigatabu

A taura e voleka ni dua na yabaki vei Helio da Rocha Camargo, e dua na italatala ni dua tale na lotu, me lewa me sa papitaiso ki na Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai. Ni oti ga vakalailai, sa lewa talega o watina, o Nair Belmira da Rocha Camargo, me sa muria na ivakaraitaki nei watina me papitaiso talega.

Ena gauna o ya, sa buketetaka tiko o Nair na luvedrau tagane, ka rau na vakayacana me o Milton. Na nodratou lewa vata na Camargo me ratou lewena na Lotu ena vakalougatataka na veitabatamata mai muri ni nodratou matavuvale.

A sucu o Brother Milton da Rocha Camargo enai ka 10 ni Maji, 1958, mai São Paulo, Brazil. A tokoni o Brother Camargo enai ka 6 ni Epereli, 2019, me iMatai ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Raraba ni Matawilivola ni Siga Tabu, ka kaya kina ni sa vakalougatataki ni a tubu cake tiko vakalewe ni Lotu.

“Sa kilai keda vakayadudua na Turaga,” a kaya. “Na Nona ituvatuva kivei keda yadudua sa cecere cake sara mai na kena eda vakasamataka rawa.”

A sotava o Brother Camargo na watina, o Patricia, ena gauna e vakatulewa tiko kina o tamana ena Tabana ni Kaulotu e Brazil Rio de Janeiro ena mua ni veiyabaki 1970. Rau a qai vakamau na veitau enai ka 4 ni Janueri, 1980, ni oti toka e dua na yabaki nona kaulotu oti mai o Brother Camargo mai na Tabana ni Kaulotu e Portugal Lisbon. E tolu na luvedrau.

Ena tekivu ni veiyabaki ni nodrau vakamau, rau a laki vakaitikotiko na Camargo mai Rio de Janeiro, na vanua a vakacavara kina o Brother Camargo na nona koro raraba ni idinia mai na Instituto Militar de Engenharia. E muri a qai taura talega na nona master ni liutaki bisinisi mai na Univesiti ni Brigham Young.

Ena gauna ni nona cakacaka, a solia o Brother Camargo na nona gauna kei na igu me vakavulici ira na tamata. Sa cakacaka oti ena vica na univesiti, oka kina na Laureate Brazil Online Education, Universidad Tecnológica de México, ka walega oqo ena BYU-Pathway Worldwide me kena peresitedi ivukevuke ni lewenivuli.

Sa veiqaravi talega o Brother Carmargo vaka Vitusagavulu ni iWasewase, peresitedi ni Tabana ni Kaulotu ni Brazil Porto Alegre South (1997–2000), daunivakasala ena mataveiliutaki ni Koronivuli ni Kaulotu e Brazil (2002–5), bisopi, peresitedi ni kaulotu ena iteki, ka peresitedi ni kuoramu ni italatala qase. ■

Jan E. Newman

*Karua ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki
Raraba ni Matawilivola ni Siga Tabu*

Ni se cauravou ka kaulotu tiko mai Strasbourg, Varanise, a sotava o Jan E. Newman e dua na ituvaki vakayalo talei a vaqacotaka na nona ivakadinadina ka rawa vua me vakila na loloma nei Tamada Vakalomalagi. A yaco mai na ituvaki vakayalo ogo ni a wilika tiko na vosa nei Alama na parofita ena iVola i Momani me baleta na kena teivaki na sorenitei ni kosipeli ki na yaloda (raica na Alama 32:28; 33:22–23).

“Au a wilika kevaka mo vagalalataka na yalomu me teivaki kina na sorenitei, ena yaco me tubu, ko na qai kila vakaidina na kena buebue mai e lomamu,” a kaya o Brother Newman. “Au nanuma na noqu a wilika tiko na kena o ya ka sa vakadeitaka vakaukauwa vei au na Yalo ni sa dina sara. Au sa vakila na buebue mai ni lomaqu. Au na sega vakadua ni guilecava rawa oya ena noqu bula taucoko.”

Na kena ogo kei na so tale a vukea me vaqacotaka na ivakadinadina i Brother Newman baleta na kosipeli ka vakautaki koya ki na nona bula taucoko ni veiavaravi vakatagane vakawati, tama, ka tisaipeli i Jisu Karisito.

A sucu o Jan Eric Newman enai ka 16 ni Epereli, 1960, mai Jerome, Idaho, Amerika kivei George Raymond kei Dora Walker Newman. A susu cake o koya mai Overton, Nevada, Amerika. A saumaki mai ki na lotu o tamana, kei tinana a dua vei ira na itabatamata vakavica ni Yalododonu Edaidai.

A tauyavutaka na nona ivakadinadina ni se cauravou ka laki kaulotu tudei ki Varanise kei Belgium. Ni oti na nona kaulotu, a rawata o Brother Newman na nona diqiri ni bejala ena vosa Vakavarani mai na Univesiti o Brigham Young. Na levu ni nona marautaka na nona diqiri sa nauma o koya me sa qasenivuli ni vosa Vakavarani ia qai digitaka me laki cakacaka ki na kabani ni kompiuta. A cakacaka vakadaunibisinisi me 30 na yabaki, ka tauyavutaka e vica na kabani gugumatua ni kompiuta. Ena gauna ogo, sa itaukei talega ni SageCreek Partners, e dua na kabani ni veivakasalataki ni tekinolaji mai Alpine, Utah.

A vakamau o Brother Newman vata kei Lucia Price ena Valetabu e Oakland California enai ka 18 ni Okosita, 1984. Rau itubutubu ni ono na gone ka ratou vakaitikotiko mai Elk Ridge, Utah.

Sa veiavaravi oti o Brother Newman vaka-peresitedi ni iteki, bisopi, peresitedi ni cauravou ena tabanalevu, iliului ni Sikauti, ka liganicakacaka ni valetabu. Mai na 2006 ki na 2009, a veiavaravi vakaperesitedi ni Tabana ni Kaulotu e Nebraska Omaha. ■

Tomani Tiko na Veiavaravi Vakalotu nei Peresitedi Nelson

Ni oti toka ga na koniferedi raraba ni Okotova 2018, a gole o Peresitedi Russell M. Nelson ki **Peru, Bolivia, Paraguay, Uruguay, kei Chile**, ka sikovi ira kina na lewenilotu kei ira na daukaulotu ka vakayacora eso na lotu, oka kina e dua na nodra lotu na itabagone mai Chile ka ra tiko kina e 1,500 ka a kaburaki talega ena vanua taucoko. A vosa vei ira na lewenilotu ena vosa vaka-Sipeni, vakatabuya na Valetabu e Concepción Chile, ka sotavi ira na veiliului ni matanitu e kea.

Era a volavola na marama ena itukutuku raraba ki na veisureti nei Peresitedi Nelson mera tukuna na veika era sotava baleta na va na ibolebole a vakaraitaka ena koniferedi sauma e udolu vakaudolu na marama ena tabana ni itukutuku raraba na veisureti nei Peresitedi Nelson ena koniferedi raraba ena Okotova 2018: (1) mera lolo mai na itukutuku raraba kei na itukutuku raraba vakatani me 10 na siga, (2) me ra sa wilika oti na iVola i Momani ni cava na 2018, (3) me ra lako wasoma ki valetabu, ka (4) vakaitavi vakataucoko ena iSoqosoqo ni Veivukei. “Au gadreva meu vakavinavinaka ena nomuni volavola mai baleta na noqu veisureti,” a kaya o Peresitedi Nelson, ka tukuna na inuini ni “veisureti yadua ogo sa vakavolekatitaki kemuni vua na iVakabula.”

A dabe vakatulewa o Peresitedi Nelson ena lotu ni veibulu nei luvena yalewa, o Wendy Nelson Maxfield, ka a takali ni

Rau sa kidavaki o Peresitedi Russell M. Nelson kei Elder Enrique R. Falabella ena Vitusagavulu ki na lotu mai Lima, e Peru.

oti e dua na ivalu yaloqaqa kei kenisa. “Na noda tagi ni rara-wa ena vuki me tagi ni nanamaki ni sa noda e dua na ivakara-raitaki tawamudu,” a kaya. A tukuni luvena yalewa ena dua na koniferedi digitaki vei ira na lewenilotu ena iTeki o Chico California, oka kina e rua na tabanilotu mai Parataisi era a ravuti ena kama. “O ni na vulica ni tamata yadua sa tu na nona bolebole,” a kaya. “Kevaka o gadreva mo loma vinaka, guilecavi iko ka qaravi ira eso tale.”

Mai **Arizona, Amerika**, a sureta o Peresitedi Nelson e dua na ivavakoso 65,000 na lewenilotu mera soqoni mai ena dua na vale ni sara qito “me ra mai vukea na kena sokomuni o Isireli ena yasa ruarua ni ilati.” A vola talega o Peresitedi Nelson e dua na bulago ni vulagi a tabaki ena niusipepa *Arizona Republic* ka vakayaloqaqataki ira kina na lewenivanua mera “rai yani vua [na Turaga] ka cakava me usutu ni nodra bula o Koya.” A vakaitavi o koya ena dua na veivakatarogi kaburaki ena siteseni ni televiseni e kea; a veivosaki kei ira na iliuliu ena matanitu, vuli, kei na veimatalotu; kei na dua na soqo ni saumi taro mai vei ira na itabagone qase cake.

Vakatekivu mai na nona tabaki ena 14 ni Janueri, 2018, sa sikova oti o Peresitedi Nelson e 5 na konitineti, 16 na matanitu kei na veiyasana lelevu, kei na 24 na siti, ka lakova rawa e 55, 000 na maile (88, 515 na kilomita). ■

Veidusimaki Veivakauqeti

Me yacova mai nikua, ena mataveiliutaki nei Peresitedi Russell M. Nelson:

- Sa vakavoutaki na kuoramu ni matabete.
- Sa vakaisosomitaki na veituberi kei na siko vuvale ki na veiqaravi.
- Sa tauyavutaki e dua na parokaramu vou ni vakatoroka-ketaki yadudua me baleti ira na gone kei na itabagone.
- Sa tabaki vou na ivolanisere kei na nodra *Sere na Lalai*.
- Sa tauyavutaki na idusidusi vou me baleta nodra vakatarogi vei bisopi na itabagone.
- Sa mai vakamatatataki na kena cavuti vakataucoko na yaca ni Lotu.
- Sa taba ena initaneti na veikacivi ni kaulotu e Amerika kei Kanada.
- E sa vakayacani vou na Mormon Tabernacle Choir me Tabernacle Choir ena Rara ni Valetabu.
- Sa tekivu na vuli kosipeli e kena usutu na vuvale ka tokona na Lotu, oka kina na kena sa rua ga na auwa na soqoni ena Siga Tabu.
- Sa kacivaki e ruasagavulu ka vitu na valetabu vou.
- Sa mai bokoci na veivakamarautaki lelevu kece ka tolu ga sa vo.
- Na nodra torocake na Lalai kei na itabagone, nodra tabaki na cauravou ki na matabete, kei na ivolatara ni valetabu ni itabagone sa na vakayacori tiko ena Janueri ka segai ni oti nodra siganisucu.
- Sa rawa vei ira na yalewa daukaulotu mera dara na tarausesese balavu rakorako.
- Sa veisau eso na veika matailalai baleta na cakacaka ni valetabu.
- Era sa tauyavutaki na tabana vou ni kaulotu ka tuvai vou na yalayala ni vanua ni kaulotu, ka sogo e rua na koronivuli ni kaulotu.
- Ena gauna oqo sa rawa vei ira na gone era itubutubu LGBT mera vakalougatataki ka papitaiso, ka sa vakamatatataki na lawatu me baleti ira na vakamau vakamataqali vata.

Ka sa yalataka kina o Peresitedi Nelson ena veidusimaki ga ni Turaga, ena levu na veisau! ■

Semati na Lewenivuli ni Seminari ki na *Lako Mai, Mo Muri Au*

Na vuli ni seminari e vuravura raraba sa na vakarau sema tiko ki na lewenivuli kei na ituvatuva ni *Lako Mai, Mo Muri Au* e dua na veisau ena laveta cake na vakasama e kena usutu na itikotiko ka tokona na Lotu me vulici na kosipeli ena kena vulici ena duavata ena itikotiko, Matawilivola ni Siga Tabu, kei na seminari.

Vakatekivu ena 2020, na kalasi ni seminari sa na vulica tiko na ivolani-kalou vata ga era vakayagataki tiko ena lewenivuli ni *Lako Mai, Mo Muri Au* ni veiyabaki. Sa sega ni vakamuri na ituvatuva vakayabaki ni vuli, sa na vakamuria tiko na ituvatuva ni vuli ni seminari e dua na ituvatuva vakayabaki.

Me vaka ni na tomani tiko ga na kena yavutaki na vuli seminari ena ivolanikalou, sa na yavutaki vakalevu cake tiko na lewenivuli ena vunau ka na vukea mera qaqaco, taqomaki, ka vakarautaki na itabagone me ra na kaulotu, vakamau, ka veiqaravi ena Lotu. ■

Wilika na kena matailalai—ka oka tiko kina e dua na isema ki na dua na kedra vidio na iliuliu ni Lotu, oka tiko kina o Elder Holland, ni ra veivosakitaka tiko na veisau oqo—ena [ChurchofJesusChrist.org/go/519122](https://www.ChurchofJesusChrist.org/go/519122).

Na iVakatakilakila ni Veivakatabui “Na Veisiga ni Mataka ka sega ni kila tu”

“Sa na yaco ena Lotu na veisiga ni mataka sega ni kilai, ka sega ni vakatauvata-ni rawa,” e kaya o Peresitedi Russell M. Nelson ena vakatabui ni Valetabu e Roma Itali ena Maji 2019. “Keimami sa tara cake tikoga ki na veika ena tarava mai.”

Ena veivakatabui oya, era tiko kina ena matai ni gauna, o ira kece na lewe ni Mataveiliutaki Taumada kei na Kuoramu ni Apositolo Le Tinikarua, era tiko vata kece ena dua na vanua ena Taudaku kei Amerika. Me vaka ni keitou sa iApositolo-ni gauna oqo i Jisu Karisito,” e kaya o Peresitedi Nelson, “keitou wasea edaidai na itukutuku vata ga ka ra a wasea na iApositolo mai liu—ni bula tiko na Kalou ka sa Karisito ko Jisu.”

Me ikuri ni vakatabui ni valetabu, e vosa talega o Peresitedi Nelson vei ira na itabagone ena wasewase ni valetabu oya ka sota kei Pope Francis, na imatai ni gauna me bau sota e dua na Peresitedi ni Lotu kei na iliuliu ni Lotu Katolika e Roma. ■

Wilika na veika e tukuni me baleta na Valetabu e Roma Itali kei na itaba eso mai Roma ena [ChurchofJesusChrist.org/prophets-and-apostles](https://www.ChurchofJesusChrist.org/prophets-and-apostles).

Lawatu, iWalewale, kei na iVurevure Vou

• **Tukutuku baleta na valetabu.** A vakaraitaka vakatikina na Mataveiliutaki Taumada e dua na itukutuku enai ka 2 ni Janueri 2019: “Ena vuqa na veisenitiuri sa oti oqo, na veika kece e baleta na cakacaka ni valetabu sa veisautaki tiko ena veigauna eso, oka kina na vosa, ivakarau ni kedra tara, veitaratara, kei na maroro ni kena itukutuku. Era sa vakavulica tiko na parofita ni na sega ni oti na mataqali veisau vakaoqo ni sa dusimaka tiko mai na Turaga kivei ira na Nona italai.”

Na nodra toro cake na gone kei ira na itabagone. O ira na gone era sa vakacavara na Lalai kei ira na itabagone era sa toso mai na dua na kalasi se kuoramu ki na kena e tarava vakayabaki vata ena Janueri ka sega ena nodra dui siganisucu. Sa kena ibalebale talega ni sa rawa vei ira na itabagone mera ciqoma na nodra ivolatara vakaiyalayala ena imatai ni gauna ena Janueri ni yabaki era sa yabaki 12 kina, ka sa rawa vei ira na cauravou mera tabaki ki na Matabete i Eroni ena Janueri ni yabaki era na yabaki 12 kina.

Vuqa tale na madigi ni veiqaravi. Sa vakaraitaka na LDS Charities ni sa mai sema ki na JustServe.org me tavoci kina na parokaramu ni #YouCanDo Something, mera sureti na tamata mera veiqaravi ena nodra vanua ka cau ki na veinaki vinaka e vuravura raraba me vukea me veisautaki o vuravura. Me tekivu, sikova na tabana “How to Help” ena LDSCharities.org.

iVurevure vou ni veiqaravi vakalotu. Na mataveilawa Oqo na Veiqaravi Vakalotu (ministering.ChurchofJesusChrist.org) sa vakavoutaki ena ikuri eso ni itukutuku kei na vidio. Ena rawa ni veivuke na ivurevure ena mataveilawa vei ira na wilika mera dodoliga yani ena yalololoma, tarai cake nodra veimaliwai e vakaibalebale cake, vakatorocaketaki nodra kila na vakarorogo, kei na vuqa tale. Na lewena vou e oka kina na itukutuku ni iVakavuvuli ni Veiqaravi Vakalotu era sa tabaki tu

ena mekasini *Ensign* kei na *Liaona* isema ki na vosa ni koniferedi raraba baleta na veiqararavi, kei na vidio me wasei, qaqani-vosa, kei na ivolanikalou me wasei yani.

iNuinui kei na nodra vakabulai na vakaleqai ena veivakacacani. E dua na mataveilawa vou ni Lotu, abuse. ChurchofJesusChrist.org na ivurevure eso kei na iyaya vakarautaki baleti ira na vakaleqai ena veivakacacani vata kei ira era gadreva mera vukea na kena tarovi na veivakacacani. A vakaraitaka talega na Mataveiliutaki Taumada e dua na nodratou ivola ena ika 26 ni Maji, 2019, mera vakayaloqaqataki na iliuli ni Lotu mera dodoliga yani ena loloma mera vukei o ira era vakararawataki ena veivakacacani. Ena ivola oqo e tiko kina e dua na ivola ivurevure e vakavoutaki kina na idusidusi me ra veivakasalataki kina na bisopi kei na mataveiliutaki ni iteki vei ira era vakalolomataki ena veivakacacani ni veiyacovi kei na ivakarau ni veivakatarogi vei ira na lewe ni Lotu. Sa mai tavoca talega kina na Lotu e dua na vidio, “Protect the Child,” ka vakavoutaka talega na Ulutaga ni Kosipeli baleta na veivakacacani.

iVakaraitaki kei na app. vou. Na ivakaraitaki ni iTuvatuva ni Vuli ena veivakavoui vou ni app. ni Gospel Library ena tuvai iko mo vakarautaka e dua na gauna ni kena vulici e dua na itukutuku

e tiko ena app. Na Ordinances Ready e dua na gacagaca vou ni FamilySearch e vakarawarawataka na kunei ni yaca me baleta na valetabu, ka levu kina na nomu gauna mo qarava na nomu matavuvale ka marautaka na veivakalougatataki ni valetabu. Sa tiko ena FamilySearch e voleka ni tolu na daseni na itaviqaravi vou e vale, me vakataka na “Taubale ena Vanua era Taubale Kina,” me vukei ira na lewenilotu itabagone ena tuva kawa. Era sa vakarautaki tu na itaviqaravi oqo ena 10 na veimataqali vosa.

E sega ni gadrevi na ivakaraitaki lelevu. Ena veiganiti beka na soqo ni marau ena itovo vakavanua kei na itukutuku makawa, sa sega kina ni tokona na Lotu na ivakaraitaki lelevu me vakataka na veivakamarautaki lelevu. Ena tomani tikoga e tolu na veivakamarautaki lelevu: na Nauvoo Pageant e Illinois, Amerika, ena veitokoni ni itikitiko liu ni Lotu; na Mesa Pageant mai Arizona, Amerika, ena veiliutaki ni iwasewase: kei na British Pageant, ena veiliutaki ni iwasewase, mera na vakayacori ena veiya va na yabaki. Sa mai muduka talega na Lotu na kena vakayacori na soqo ni itabagone na veivakamarautaki vakavanua a dau vakayacori ni vakarau vakatabui na valetabu ka sa na vakayacori na lotu ni itabagone vata kei ira na iliuli ni Lotu era veisiko tiko mai. ■

Era na toro cake na gone kei ira na itabagone mai na dua na kalasi se kuoramu ki na kena e tarava vakayabaki vata ena Janueri ka sega ena nodra siganisucu.

Ena vakavoui na valetabu ni gauna vakapainia, e oka kina na Valetabu e Salt Lake, ka na tara vou e walu na valetabu.

Kacivaka e Walu na Valetabu Vou, kei na Vakalesui mai ni Veigauna

E mai sogota o Peresitedi Russell M. Nelson na koniferedi raraba ni Epereli 2019 ena nona kacivaka e walu na valetabu vou kei na vakalesui mai ni va na valetabu ni gauna vakapainia, ka oka kina na itukutuku matailalai tale eso ni vakalesui mai ni Valetabu e Salt Lake City.

Na valetabu vou ena tara e Pago Pago, American Samoa; Okinawa City, Okinawa; Neiafu, Tonga; Tooele Valley, Utah; Moses Lake, Washington; San Pedro Sula, Honduras; Antofagasta, Chile; Budapest, Hungary.

Sa tiko na ituvatuva levu me vakalesui tale na Valetabu e Salt Lake ka na oka kina na vakavoui ni Rara ni Valetabu kei na veitabavale era tiko volekata na Valenivolavola ni Lotu e Salt Lake City, Utah, Amerika. Na valetabu talega e St. George, Manti, kei Logan, Utah, Amerika, era na vakavoui

talega ena dua na gauna lekaleka mai oqo. “Na cakacaka oqo ena gadrevi me ra na sogo na valetabu yadua oqo,” e kaya o Peresitedi Nelson. “Era na rawa ni marautaka tikoga na lewe ni Lotu na sokalou kei na veiqaravi ena veivaletabu voleka. Ni sa vakacavari na cakacaka yadua oqori, ena vakatabui tale na valetabu ni veigauna e liu.”

Tekivu mai na gauna e Peresitedi kina ni Lotu ena Janueri 2018, sa kacivaka kina o Peresitedi Nelson e 27 na valetabu vou. Mai na koniferedi raraba ni Okotova 2018, era sa vakatabui na valetabu e Roma, Itali, Barranquilla, Colombia; kei Concepción, Chile. ■

Na ituvatuva ni valetabu kece kei na kedra ituvaki lako ki na temples.ChurchofJesusChrist.org.

Lawatu Baleti Ira na Luvedra na iTubutubu era LGBT, Lewenilotu era Vakamau Vakamataqali Vata

Sa rawa vei ira na itubutubu era sa vakadeitaka ni ra sa vakasalewalewa, vakasaganegane, vakasalewagane, se veisau mera tagane se yalewa mera kerea ena gauna oqo mera masu vakalougatataki na luvedra dramidrami mai vua e dua na lewe kilikili ni Matabete i Melikiseteki, vakakina na luvedra mera papita isotaki ni ra sa yabaki walu ka sa sega ni gadrevi kina na nodratou veivakadonui na Mataveiliutaki Taumada, ena nona sa mai kacivaka oqo o Peresitedi Dallin H. Oaks, iMatai ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada ena gauna ni soqoni ni veiliutaki ena koniferedi raraba.

Me kena ikuri, e dina ga ni vakamau vakamataqali vata e sa okati tiko “me dua na cala bibi,” na Lotu sa sega tale ni vakatoka oqo me “vukitani” ena veivakadodonutaki ni Lotu. “Na veimoceri vakatawasavasava ni tagane kei na yalewa se veimoceri vakamataqali vata erau na sotavi ena ivakarau vata ga,” e kaya o Peresitedi Oaks.

Na veisau ni lawatu oqo “e sega ni tukuna ni sa gole na vunau ni Lotu baleta na vakamau se ivakaro ni Kalou me baleta na tiko savasava se vakarau savasava,” a vola vakaoqo na Mataveiliutaki Taumada ena nodratou itukutuku raraba. “Na vunau ni ituvatuva ni bula tawamudu kei na kena bibi na tiko savasava ena sega ni veisau.”

E kaya o Peresitedi Oaks ni lawatu e dodonu me vukei ira na veimatavuvale era vakacacani kina, ka “kena ikuri, ni nodra sasagataka tiko na noda lewenilotu mera vakaraitaka ni ra sa kila vinaka, yalololoma ka veilomani e dodonu me sa toroya cake na nodra veidokai kei na veikilai vinaka ena kedra maliwa na tamata kecega ni veika vinaka.” ■

Vakamatatataki na Yaca Donu

Ena kena gadrevi me tukuni na Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai ena yacana donu, sa mai yaco e dua na veisau ni gacagaca ni veitaratara.

Veisau na Mataveilawa

- NaChurchofJesusChrist.org sa sosomitaka na LDS.org me sa yaca vakadonui ni mataveilawa ni Lotu.
- Ena vica na vula mai oqo, na Newsroom.ChurchofJesusChrist.org sa na sosomitaka na MormonNewsroom.org.
- NaComeUntoChrist.org ena qai sosomitaka na Mormon.org, ka sa tuvanaki vou tiko oqo me solia vei ira na ivavakoso taumada (ena taudaku ni Lotu) mera dui vakila ga vakai ira yadua.

Na Veisau ki na Jenala ni iTukutuku Raraba

- Na akaude lelevu kece ni itukutuku raraba ni Lotu era sa veisau me vakamatatataki kina na yaca ni Lotu ni iVakabula.
- Sa rawa vei ira na lewenilotu mera lewena e dua na Facebook group vou e vakatokai “The Church of Jesus Christ of Latter-day Saints—Inspiration and News” me tukuni kina na itukutuku ni Lotu kei na veika vou ka tarai cake na itikotiko raraba kei na sema ki na Lotu.

Na Veisau ki na Mobile Apps

- Na Sereivakatagi Tabu sa sosomitaka na LDS Music
- Ena sega ni veisau na Gospel Library app.

Ena namaki tiko na veisau tale eso ni da cakacaka vata me vakamatatataki na yaca ni Lotu ni iVakabula, Na Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai. ■

Era Vukei na Udolu ena Cakacaka ni Veivukei Raraba ni Kawatamata

Na liga ni veivukei raraba vakakawatamata ni Lotu, o ya na LDS Charities, a vakaitavi ena 2,885 na veivuke ena 141 na matanitu ena yabaki sa oti, ni cakacaka vata kei na 1,900 na isoqosoqo veitokoni ni veivukei vakakawatamata. Vakatekivu mai na 1985, sa solia oti na LDS Charities e sivia e \$2.2 bilioni ni veivuke—oka kina na ilavoqaqa, iyaya, cau ni loloma ki na 197 na matanitu kei na veivanua, e kaya na ripote vakayabaki ni LDS Charities 2018 a vakaraitaki mai ena 19 ni Feperueri, 2019.

Na cakacaka ni veivukei vakakawatamata ni Lotu e veivakauqeti ena yalololoma kei na nodra lomani na luvena taucoko na Kalou ka vakamatatataki tiko kina e tolu na ivakavuvuli veidusimaki—na nodra kauwaitaki era leqa bibi, vakauqeti na bula-rawati koya, kei na kena vakauqeti na volodia kei na vei qaravi. Na ivakavuvuli oqo, e yavutaki ena vakabauti o Jisu Karisito, vakaukauwataki na tamata yadua kei na vuvale se kawatamata cava ga, lotu, se kai vanua cava.

E veivuke na Lotu ena veika e vinakati vakatotolo (oka kina na

sasaga ni volodia) nodra qaravi na mataboko, qaravi ni vakasucu gone dramidrami, wainigunu savasava kei na tiko savasava, cula ni itatarovi, caka wilijea ka vakarautaki na titoko, vukei na tamata mera vakani ira vakai ira ena kena vakayagataki na iwali sa tu rawa kei na ivurevure, ka vukei o ira na senivalu nikua kei na veisiga ni mataka. Sa vakaitavi talega na Lotu ena veivakatorocaketaki ena itikotiko raraba ena 43 na vanua kei na yasana e Amerika kei Kenada mera vukei e sega tu nodra vale, vakatikori na senivalu, kei na gagadre tale eso.

“Eda sa vakavinavinaka vakalevu kei na veitokoni ki na tamata yadua era cau ki na kena gumatua na cakacaka ni veivukei vakakawatamata ena 2018,” e kaya o Sister Sharon Eubank, na peresitedi ni LDS Charities ka iMatai ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Raraba ni iSoqosoqo ni Veivukei. A kaya o koya ni ripote oqo sa tukuna tiko na nodra yalovinaka e tini vakaudolu na tamata. ■

Wilika na taucoko ni ripote ena ldscharities.org.

E dua na nasi mai Idonisia e tucake tikiva tu e dua na tinani gone vou. O ira na nasi ena vale ni vakasucu era sa vakacavara na nodra vuli ni Helping Babies Breathe e ratou vakarautaka na LDS Charities.

E matadredredre e dua na cauravou mai Ghana ni vakavodoki ena wilijea ena veivuke ni dua na kenadau mai na LDS Charities.

iTukutuku ni Daukaulotu

Veitaratara e vale Sa vakadonui me ra veitaratara kei na nodra matavuvale na daukaulotu ena veimacawa ena siga ni vakavakarau ena itukutuku vakau ena talevoni, tukutuku vakau ena initaneti, veiqiriti ena talevoni, kei na veitalanoa ena vidio, ka kena ikuri nai vola e volai kei na imeli.

Yaragi ni ituvatuva me baleti ira na vakarau kaulotu. E dua na yaragi vou ena onolaini ni ituvatuva ni kaulotu mai na Tabana ni Daukaulotu ni Lotu ena rawa me vukei ira na vakarau laki kaulotu me yalodra ka yalomatua-taka na gauna vinaka mera vakarau vinaka mera qarava kina na Turaga vaka-daukaulotu.

Daukaulotu veiqaravi. Vakatekivu ena Janueri 2019, era sa na vakatokai na itabagone daukaulotu veiqaravi ni Lotu mera “daukaulotu veiqaravi.” O ira kece na itabagone qase cake era kerea mera daukaulotu era na cakava ena sala vata ga, na kena ena onolaini, kei na veikacivi kece ni kaulotu—na veivakalotutaki ena kaulotu se na kaulotu veiqaravi—e veikacivi ga na parofita. O ira na itabagone qase cake ena vuku ni lewa eso era na sega ni veiqaravi ena kaulotu veivakalotutaki ia sa rawa mera kacivi mera kaulotu veiqaravi.

Sa rawa mera dara na goneyalewa daukaulotu na tarausesese balavu. Sa rawa vei ira na yalewa daukaulotu me dara na tarausesese balavu ena gauna ni nodra cakacaka vakaitaviqaravi e veisiga, ka mera tomana tiko nodra daramaka na liku se vinivo ni lako ki na valetabu kei na sokalou ena Sigatabu, koniferedi ni veiliutaki kei na iwasesewase lailai, lotu ni papitaiso, kei na lotu ni vuli vakaulotu. Na kedra daramaki na tarausesese ena vukea mera taqomaki na yalewa daukaulotu mai na mate e vakavuna na namu, mera katakata tiko kina na yalewa ena draki batabata, ka me rawa ni ra vodoka na basikeli.

Tauyavu ni tabana ni kaulotu, ka tuvai vou na iyalayala ni vanua. Sa mai tauyavutaki e va na tabana vou ni kaulotu, ka cokoti e tinikarua na tabana ni kaulotu ki na veitabana ni kaulotu era sa cici rawa tiko. Na veisau vakaoqo sa dau yaco tiko ena veigauna eso me rawa ni veiraurau ki na iwiliwili ni daukaulotu era veiqaravi tiko. Na tabana ni kaulotu vou o ya na Democratic Republic kei Congo Kinshasa East, Guatemala Antigua, Peru Limatambo, kei Philippines Antipolo. O ira na nodra itubutubu na daukaulotu tiko ena veitabana ni kaulotu era sa vakamacalataki tiko—na kena era tauyavutaki se sogo—era na ciqoma na ikuri ni itukutuku mai vei ira nodra peresitedi ni kaulotu.

Sa veisau na iwiliwili ni koronivuli ni kaulotu. Ena kena gadrevi mera vakayagataki vakavinaka na koronivuli ni kaulotu e vuravura raraba, era sa sogo kina na koronivuli ni kaulotu mai Argentina, Spain, Chile, kei na

Dominican Republic. Ena kena sa sogo oqori, sa na vakayagataka kina na Lotu e 11 na koronivuli ni kaulotu, mai Brazil; Colombia; Igiladi; Ghana; Guatemala; Mexico; Niu Siladi; Peru; Filipaini; Provo, Utah, Amerika; kei Sauca Aferika.

Vidio ni veitaqomaki. Na vidio e wase tiko vaka 12 na *The Safety Zone* e tuvanaki me toroya cake na nodra taqomaki na 65,000 era daukaulotu tudei tiko ena gauna oqo vakakina o ira mera na mai kaulotu. Na imatai ni vidio e tuvanaki mera sarava o ira mera vakarau mai kaulotu kei na nodra itubutubu ni sa tauri oti na veikacivi ni kaulotu ka vakarau curuma na koronivuli ni kaulotu. Ena KNK, sa itavi nei daukaulotu me sarava tale na imatai ni vidio vakakina na vo ni 11. Ena dau yaco tiko na veivakananumi veitaqomaki kivei ira na daukaulotu ena nodra kaulotu tiko. ■

Sa Kilai Vakamatanitu mai Kuwait na Lotu

Sa ciqoma na Lotu na nodra kilai vakamatanitu o ira na kena iliuliu e kea kei na veimataisoqosoqo mai na Matanitu o Kuwait. E volekata ni 300 na lewe ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai era vakaitikotiko ka cakacaka tiko mai Kuwait; era gole mai na veimatanitu e vuravura raraba. Na kena sa veivakadonui na matanitu sa yaco kina vei ira na iliuliu e kea mera qarava vakavinaka cake na nodra gagadre na lewenilotu e Kuwait.

A vakaraitaka o Bisopi Terry Harradine ena Tabanalevu o Kuwait, ena iTeki o Manama Bahrain, na vakavinavinaka levu ki na matanitu o Kuwait ena nona vakadonuya na galala ni sokalou e Kuwait, vakabibi o ira na vakaillesilesi vakacakacaka mai veivanua tani, kei na nona tokona cake na cakacaka vata vakalotu ena loma ni matanitu. ■

Lako Mai, Mo Muri Au Vuli mai na iTukutuku ni Koniferedi Raraba

Na nodra ivakavuvuli na parofita bula kei na so tale na iliuliu ni Lotu raraba era sa vakarautaka na veidusimaki veivakauqeti ni da sa vakasaqara meda vakaitavi ena cakacaka ni Turaga. Ena ikarua kei na ikava ni Sigatabu ni veivula, era na digitaka na mataveiliutaki ni iSoqosoqo ni Veivukei kei na kuoramu e dua na itukutuku ni koniferedi me veivosakitaki, yavutaki ena nodra gagadre na lewenilotu kei na veidusimaki ni Yalo. Ena so na gauna, ena dau rawa ni vakatura talega o bisopi se peresitedi ni iteki e dua na itukutuku. Vakararaba, era na dau vakamatatataka na iliuliu na itukutuku maivei iratou na lewe ni Mataveiliutaki Taumada kei na Kuoramu ni iAposittolo Le Tinikarua. Ia, sa rawa me veivosakitaki e dua na itukutuku mai na koniferedi se qai oti toka ga.

E dodonu mera vakasaqara na iliuliu na sala mera vakayaloqagataki na lewenilotu mera wilika na itukutuku digitaki eso ni bera na soqoni.

Me baleta na ikuri ni ivakamacala me baleta na soqoni ni kuoramu ni italatala qase kei na iSoqosoqo ni Veivukei, raica *iVoladusidusi 2: Veiliutaki ena Lotu*, 7.8.1, 9.4.1, ChurchofJesusChrist.org.

Vakavakarau mo Veivakavulici

Na taro eso oqo e rawa ni vukei ira na qasenivuli ni ra tuvanaka mera vakayagataka e dua na itukutuku ni koniferedi raraba mera vakavulica.

1. Na cava e vinakata vei keda o kaya e vosa meda kila vinaka? Na ivakavuvuli cava ni kosipeli e vakavulica tiko? E vakayagataki vakacava oqo ena noda kuoramu se iSoqosoqo ni Veivukei?
2. Na ivolanikalou cava a vakayagataka o kaya a vosa me tokona na nona itukutuku? E tiko beka eso tale na ivolanikalou eda rawa ni wilika ena vakatitobutaka na noda kila? (O na rawa ni kunea eso na idusidusi e ra ni itukutuku se ena Topical Guide.)
3. Na cava au rawa ni taroga ena rawa ni vukei ira na lewenilotu mera vakasamataka vakatitobu na itukutuku? Na taro cava ena vukei ira mera raica na yaga ni itukutuku ena nodra bula, ena nodra matavuvale, kei na cakacaka ni Turaga?
4. Na cava tale au rawa ni cakava me sureti na Yalo ki na noda soqoni? Na cava au rawa ni vakayagataka me vakavinakataka cake na veivosaki, oka kina na italanoa, vosa vakatautauvata, sere kei na ivakatagi, kei na cakacaka ni liga? Na cava a vakayagataka o kaya e vosa?
5. A veisureti beka o kaya e vosa? Au na vukei ira vakacava na lewenilotu mera gadreva mera cakacakataka na veisureti o ya?

Vakasama ni iTaviqaravi

E vuqa tu na sala mera vukei na lewenilotu mera vuli mai na itukutuku ni koniferedi raraba. Oqo e vica na kena ivakaraitaki; ena tiko beka eso tale na nomu vakasama ena cakacaka vakavinaka cake ena nomu kuoramu se iSoqosoqo ni Veivukei.

- ***Veivosaki vakailawalawa.***

Wasea vakailawalawa lalai na lewenilotu, ka lesia na ilawalawa yadua e dua na iwasewase na itukutuku ni koniferedi mera wilika ka veivosakitaka. Mera qai kerei na ilawalawa yadua me wasea e dua na dina era sa vulica. Se mo tuva na ilawalawa ena tamata e duidui na wase era vulica ka mera qai wasea vakai ira na veika era sa vulica.

- ***Sauma na taro.***

Sureta na lewe ni kalasi mera sauma na taro me vaka na kena oqo me baleta na itukutuku ni koniferedi: Na dina cava ni kosipeli eda kunea ena itukutuku oqo? Eda na bulataka vakacava na dina oqo? Na veisureti kei na veivalougatataki yalataki cava a soli mai? Na cava e vakavulica vei keda na itukutuku oqo me baleta na cakacaka e gadreva na Kalou meda cakava?

- ***Wasea na qaqanivosa eso.***

Sureti ira lewenilotu mera wasea eso na qaqanivosa mai na itukutuku ni koniferedi e vakauqeti ira me ra vakayacora na nodra itavi ena cakacaka ni veivakabulai. Vakayaloqagataki ira mera raica na sala e rawa ni ra wasea kina na qaqanivosa oqo mera vakalougata-taka kina e dua, oka kina o ira na daulomani kei ira na tamata era veiqaravi vei ira.

- ***Wasea e dua na lesoni ivakaraitaki.***

Tataunaka ki na vica na lewenilotu mera na kauta tiko mai eso na iyaya mai vale mera na mai vakayagataka mera vakavulica kina na itukutuku ni koniferedi. Ena gauna ni soqoni, kerei ira me ra vakamacalataka na kena semati na veiyaya o ya ki na itukutuku.

- ***Vakarautaka e dua na lesoni me vakavulici e vale.***

Kerei ira na itabagone mera cakacaka yarurua mera tuva e dua na lesoni ni lotu ni matavuvale e yavutaki ena itukutuku ni koniferedi. Eda na cakava vakacava me yaga na itukutuku ki na noda matavuvale? Eda na wasea vakacava na itukutuku oqo vei ira na tamata eda qarava?

- ***Wasea na veika sotavi.***

Wilika vata e vica na qaqanivosa mai na itukutuku ni koniferedi. Kerei ira na lewenilotu mera wasea na ivakaraitaki mai na ivolanikalou kei na nodra bula e vakaraitaka se vaqacacotaka na ivunau e vakavulici tiko ena veiqaqanivosa oqo.

- ***Vulica e dua na tiki ni ivolanikalou.***

Sureti ira na lewenilotu mera wilika a dua na ivolanikalou e tukuni tiko ena itukutuku ni koniferedi. Kerei ira mera veivosakitaka na sala ena vukei ira na ivakavuvuli mera kila vinaka cake na ivolanikalou.

- ***Kunea e dua na isaunitaro.***

Cakava rawa mada e vica na taro ena rawa ni saumi ena kena vakayagataki na itukutuku ni koniferedi. Vakanamata ki na taro ena vakavurea na vakasama vakatitobu se na kena vakayagataki na ivakavuvuli ni kosipeli (raica na *Veivakavulici ena iVakarau ni iVakabula*, 31 – 32). Mera qai digitaka na lewenilotu e dua na taro ka vakasaqara na kena isau ena itukutuku. Sureti ira mera veivosakitaka vakailawalawa lalai na nodra isaunitaro.

- ***Vakaraica e dua na malanivosa.***

Sureti ira mera vakasaqara na itukutuku ni koniferedi, ka vakasaqara na malanivosa e vakaibalebale vei ira. Kerei ira me ra veiwaseitaka na veimalanivosa kei na cava era sa vulica mai kina. E vukei keda vakacava na ivakavuvuli oqo meda rawata kina na cakacaka ni Turaga?

- ***Bulia e dua na ka.***

Sureti ira na lewenilotu mera cakava e dua na posita se maka ni wilivola e okati kina e dua na itukutuku lekaleka ni veivakauqeti mai na itukutuku ni koniferedi. Solia vei ira na madigi me ra wasea na veika era sa cakava. ■

Viribaiti ka Taqomaki
(Na Luvequ Tagane
e Duabau a Maliwai
Ira), mai vei
Julie Rogers

*E sega ni na oti rawa na leqa
e vuravura qo, e loma ni Lotu
kei na taudaku talega, ni ko
veiraiyaki e veiyasana kece ko
na raica e dua sa rui bibi dina
na mosi e colata voli ka kena
irairai ni na sega ni oti rawa na
mosi ni yalona. E dua na sala
me da dau nanumi koya tikoga
kina sai koya me da duava-
ta kei na Vuniwai Levu ena
Nona itavi e sega- ni oti rawa
mera tokoni ko ira e bibi nodra
icolacola ka vakacegui ira era
rarawa.*

Elder Jeffrey R. Holland ena
Kuoramu ni iApositolo Le
Tinikarua, “Raica na Lami ni
Kalou,” 46.

© JULIE ROGERS, ME KUA NI LAVETAKI

“Ni da tukuna tiko na noda veivaletabu makawa kei na kena e vou, meda sa qai dui vakaraitaka ena noda ivalavala ni da sa tisaipeli dina ni Turaga o Jisu Karisito,” e kaya oqo o Peresitedi Russell M. Nelson ena isogo ni soqoni ni ka 189 ni Konifere-di Raraba ni Lotu. “Meda sa qai vakavinakataka na noda bula ena noda vakabauti ka nuitaki Koya. Me noda na Nona kauka-uwa mana ni Nona Veisorovaki ena noda veivutuni e veisiga. Ka meda sa vakatabuya na noda bula ka vakatabuya tale ena noda qaravi ira na Luvena na Kalou—e na yasa ruarua ni lati.”

NA LOTU I
JISU KARISITO
 NI YALODODONU
 EDAIDAI